

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ISSN 2286-8860

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

▶ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2562
▶ Vol.8 No.2 July – December 2019

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Vol.8 No.2 July – December 2019

ISSN 2286-8860

วัตถุประสงค์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย
- เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนางานความรู้ในสาขาต่างๆ
- เพื่อเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ

เจ้าของ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ดร.สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บรรณาธิการ

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต

ศาสตราจารย์

ศ.ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ศาสตราจารย์

ศ.ดร.สายหยุด จำปาทอง

ศาสตราจารย์

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผศ.ดร.เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ธนวรรธ ศรีธรรมย์

วิทยาลัยนครราชสีมา

ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทยเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผศ.ดร.ฤทธิชัย อ่อนมี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร.สมยศ อวเกียรติ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.สุรเดช บุญลือ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

ผลงานที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะส่วนบุคคลของผู้เขียน

ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นได้

และไม่มีผลต่อบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Vol.8 No.2 July – December 2019

ISSN 2286-8860

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review) ประจำปี

รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ทิวดี มณีโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.ธงชัย ภูวนาถจิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.ธัญญา ปลื้มสำราญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.นิตยา สุขเสรีทรัพย์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ปรีชา อุปโยคิน	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
รศ.ดร.พงศ์ หรดาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.มนตรี แย้มกสิกร	มหาวิทยาลัยบูรพา
รศ.ดร.มนสิข สิริสมบุญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.วิชุด อ้วน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รศ.ดร.วิภาส ทองสุทธิ	วิทยาลัยนครราชสีมา
รศ.ดร.สมสรบุญ วงศ์อยู่น้อย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.สุปราณี ขวัญบุญจันทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
รศ.ดร.สุรพล บุญลือ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผศ.ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ประเสริฐ สิทธิจิรวัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผศ.ดร.ปัญญา ชีระวิทยเลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อัจฉริยนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.อนิรุทธ์ สติมัน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.อัครา ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ฉบับนี้ เป็นวารสารปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ยังคงมุ่งเน้นการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยของอาจารย์ นักการศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งนับว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัย แนวคิด ข้อมูล ข้อคิดเห็นทางวิชาการ องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นับเป็นแหล่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมที่สำคัญแหล่งหนึ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน อีกทั้งยังสามารถเป็นสื่อทางความคิดระหว่างท่านกับสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

1	การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ	ดร.ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว
6	การใช้สถิติอ้างอิงทดสอบสมมติฐาน ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนของครู	ผศ.ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร
ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสม
14	องค์กรแห่งความเป็นเลิศ: กรณีสถานศึกษา	ผศ.ดร.ภารดี อนันต์นาวิ

บทความวิจัย

24	เจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินต์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก	ดร.กนกพิชญ์ วิชญวรนนท์
กุลภัทร โภชนกุล
นฤมล วิถีธรรมศักดิ์
39	การบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต	กิตติคุณ ทองกาบ
ผศ.ดร.ศันย์สนีย์ จะสุวรรณ์
54	รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร	จิราพร เซ็นหอม
ธารินทร์ รสานนท์
รศ.ดร.โกศล มีคุณ
รศ.ดร.นรา สมประสงค์
66	ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหยุ่นตัวทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์	จุฑามาศ สุทินรัมย์
สุขอรุณ วงษ์ทิม
จิระสุข สุขสวัสดิ์
74	การรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนในการป้องกันตนเอง จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์
82	ศักยภาพการจัดการด้านที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	ณัฐฉิณภรณ์ ปิงแก้ว
ชมพูนุช จิตติถาวร
ชวลีย์ ณ ถलग
กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์
95	การบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต	ผศ.ดร.ดวงใจ พานิชเจริญกิจ
ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ เพชรสถิตย์

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

105	การจัดประสบการณ์การเพาะปลูกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย	ธนพร แก้วโธสง
ชลาริป์ สมาหิโต
112	รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1	นพดล พลเยี่ยม
ดร.สุพร เข้มเฮง
ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง
126	ปัญหาและการแก้ไขการจัดตั้งวงดนตรีบิ๊กแบนด์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	นิวัฒน์ วรรณธรรม
สุคนธา ยิ้มแสงหัด
133	ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร	ผศ.ดร.ประณต มีสอน
141	การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	พิมพ์ใจ ภิรมย์เนตร์
154	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	ผศ.ดร.เพชรราวัลย์ ภิระวณัฐพงศ์
ผศ.ดร.เพ็ญศรี แสงเจริญ
167	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	วิราณี สุขทรัพย์
จงจิต คำลิ้ม
อัญชลี ชัยรัชตกุล
173	การพัฒนาแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร	สุธาสินี พลอยขาว
รศ.ดร.เสาวณีย์ สีขาวบัณฑิต
ผศ.ดร.ปัญญา วีระวิทยเลิศ
184	ผลการจัดโปรแกรมห้องเรียนรักษาราชการ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์อันรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย	สุมิตตา เสนาพรหม
เพ็ญศรี แสงเจริญ
192	รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู	สุวรรณี ทุ่มแหว
ดร.ณรงค์ พิมพ์สาร
ผศ.ดร.สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

205	การพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร	อติทยา หอศิลป์
ผศ.ดร.สุรีพร อนุศาสนนันท์
ผศ.ดร.สมพงษ์ ปั่นหุ่น
219	แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	อวิกา อึ้งสกุล
ดร.วารุณี ล้วนโชคดี

การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ

Evaluate the Profitability of Business

ดร.ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว*

บทคัดย่อ

การประกอบธุรกิจมีการกำหนดเป้าหมายหลักสำคัญ 3 ประการ คือ ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ความสามารถในการชำระหนี้ (Solvency) และสภาพคล่องของธุรกิจ (Liquidity) โดยเป้าหมายที่สำคัญที่สุดอันดับแรก คือ ความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นความสามารถขององค์กรธุรกิจในการหาผลประโยชน์หรือผลกำไรให้ได้มากที่สุด และรักษาระดับกำไรไว้ได้คงที่ในทุก ๆ ปี ซึ่งการวัดความสามารถในการทำกำไร สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับยอดขาย และการวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุน ผลลัพธ์ที่แสดงจะบอกถึงความสำเร็จของการบริหารจัดการ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความมีเสถียรภาพของธุรกิจ อีกทั้งเป็นสัญญาณหรือเครื่องชี้วัดที่สำคัญของผู้บริหารและนักลงทุนสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจ

คำสำคัญ: การประเมิน ความสามารถในการทำกำไร

Abstract

Business operation has 3 main goals: profitability, solvency and business liquidity. One of the most important goals is profitability, which is the ability of the business organization to find the most benefits or profits and maintain a consistent profit level every year. Profitability measurement could be done in 2 ways: Measuring profitability in relation to sales and measuring profitability in relation to investment. The results show the success of management, increasing the efficiency and stability of the business. It is also an important

signal or indicator for executives and investors for use in decision making on investment.

Keywords: Evaluation, Profitability

บทนำ

การดำเนินงานของธุรกิจย่อมหวังผลกำไร การวัดความสามารถในการทำกำไรจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงทางการเงิน ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยวิธีที่เรียกว่า การวิเคราะห์อัตราส่วน (Ratio Analysis) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างรายการในงบการเงินสองรายการ โดยนำรายการหนึ่งไปหารรายการหนึ่งเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างรายการ ซึ่งอาจเป็นรายการที่ได้มาจากงบแสดงฐานะการเงิน หรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ หรือรายการหนึ่งอาจมาจากงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จในขณะที่อีกรายการหนึ่งใช้ข้อมูลจากงบแสดงฐานะการเงิน โดยผลลัพธ์ที่ได้เรียกว่า อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) เช่น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างผลกำไรสุทธิที่แสดงอยู่ในงบกำไรขาดทุน นำมาเปรียบเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นรายการที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงิน เป็นต้น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินสามารถช่วยธุรกิจประเมินฐานะทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร รวมถึงการประเมินสถานการณ์ด้านสภาพคล่องทางการเงิน ความสามารถในการบริหารหนี้สิน หรือความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ โดยผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินสามารถเปรียบเทียบได้ ดังนี้ (โสภณ บุญถนอมวงศ์. 2559)

1. การเปรียบเทียบกับข้อมูลของธุรกิจในอดีต จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์สามารถประเมินได้ว่าความสามารถในการทำกำไร และความเสี่ยงทางการเงินของธุรกิจในปัจจุบันสูงกว่าหรือต่ำกว่าในอดีต

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

2. การเปรียบเทียบกับข้อมูลของธุรกิจอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน ณ เวลาเดียวกัน จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์สามารถประเมินได้ว่าความสามารถในการทำกำไร และความเสี่ยงทางการเงินของธุรกิจในปัจจุบัน สูงหรือต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกัน เพื่อสามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความหมายของความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) หมายถึง ตัวชี้วัดที่สำคัญของรายได้สุทธิ (Net Income) และค่าใช้จ่าย (Expenses) ของธุรกิจ ซึ่งรายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของส่วนของเจ้าของที่เกิดจากการขายสินค้าหรือการให้บริการตามปกติ (Muthoni. 2015) สามารถอธิบายความหมายอย่างง่ายได้ว่า ความสามารถในการทำกำไรเกิดจากผลต่างระหว่างรายได้ (Income) กับค่าใช้จ่าย (Expense) ผลต่างยิ่งมีค่าสูงมากเท่าไรย่อมส่งผลดีต่อธุรกิจมากเท่านั้น เนื่องจากกำไรเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับความอยู่รอด และเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ (Muda, Shaharuddin; & Embaya. 2013) โดยธุรกิจที่ไม่สามารถทำกำไรได้หรือทำกำไรได้น้อยอาจมีความเสี่ยงทางการเงินและความเสี่ยงในการดำเนินงาน ในขณะที่ธุรกิจที่สามารถทำกำไรได้สูงจะมีความสามารถในการให้ผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นจากการลงทุน

การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ โดยทั่วไปเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรายการทางบัญชีของงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จและงบแสดงฐานะทางการเงินอย่างเหมาะสมเป็นกระบวนการสร้างความเชื่อมโยงกันที่เรียกว่าการ “วิเคราะห์ทางการเงิน” ซึ่งเกี่ยวข้องกับอัตราส่วนทางการเงินที่สามารถใช้คำนวณเพื่อประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ (Lipunga. 2014)

ปัจจัยกำหนดความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการทำกำไรจะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยกำหนดภายใน (Internal Determinants) และปัจจัยกำหนดภายนอก (External Determinants) (Bougatef. 2017; Abel & Roux. 2016; Djalilov; & Piesse. 2016)

1. ปัจจัยกำหนดภายใน (Internal Determinants) หมายถึง ปัจจัยที่มาจากงบแสดงฐานะการเงินและ/หรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละธุรกิจซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยทั่วไปจะได้รับอิทธิพลจากการตัดสินใจของผู้บริหารและคณะกรรมการ (Ongore. 2013) ทั้งในเรื่องกำหนดนโยบาย ความเหมาะสมของเงินทุน โครงสร้างทางการเงิน ขนาดขององค์กร ระดับสภาพคล่องและการบริหารจัดการค่าใช้จ่าย (Nuray. 2015) รวมถึงผลความต่างของการบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ นโยบาย การตัดสินใจ และการกระทำที่สะท้อนในความแตกต่างของการดำเนินงาน (Duraj; & Moci. 2015)

2. ปัจจัยกำหนดภายนอก (External Determinants) หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของธุรกิจ เป็นลักษณะมหภาคหรือปัจจัยระดับประเทศที่นอกเหนือการควบคุม (Ongore. 2013) ซึ่งจะสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับแรงจูงใจจากการตัดสินใจและนโยบายเฉพาะขององค์กร แต่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์จากแรงจูงใจภายนอกองค์กร (Staikouras; & Wood. 2004) ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและกฎหมายที่มีผลต่อการดำเนินงานและประสิทธิภาพทางการเงิน และเป็นส่วนสำคัญต่อความสามารถในการทำกำไรในลักษณะที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) และภาวะเงินเฟ้อ (Inflation)

เครื่องมือวัดความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ

การวัดความสามารถในการทำกำไร เพื่อวัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของบริษัทสามารถทำได้ 2 ลักษณะ (เพชร ชุมทรัพย์. 2555) คือ

1. การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับยอดขาย ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหารซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการควบคุมค่าใช้จ่ายและการทำกำไรจากยอดขาย เช่น อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ เป็นต้น

2. การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุน ใช้ในการประเมินเพื่อวัดความสามารถว่าการลงทุนของธุรกิจได้ก่อให้เกิดกำไรกับบริษัทอย่างไร เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เป็นต้น

บทความนี้จะกล่าวถึงเครื่องมือวัดความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเท่านั้น เนื่องจากมีการพบหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนและแสดงให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการทำกำไรสำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทน และเป็นวิธีการวัดการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Trad: et al. 2017; Javid. 2016; Petria: et al. 2015; Ali: et al. 2011)

1. ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA)

ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) เป็นการวัดประสิทธิภาพการใช้นิติทรัพย์สินของธุรกิจในการสร้างกำไร โดยการเปรียบเทียบระหว่างรายการกำไรสุทธิ (นำค่าใช้จ่ายทั้งหมด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดอกเบี้ยจ่าย ภาษีเงินได้มาหักออกเรียบร้อยแล้ว) ในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จกับรายการสินทรัพย์รวมในงบแสดงฐานะการเงิน อัตราส่วนนี้เป็นการวัดผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจ แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของธุรกิจในการหากำไรที่เกิดจากเงินลงทุนในส่วนเฉพาะของสินทรัพย์รวม หรือการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจก่อให้เกิดผลกำไรสุทธิมากน้อยเพียงใด หรือเป็นการพิจารณาว่าการลงทุนในสินทรัพย์ 1 บาท สามารถทำให้เกิดกำไรได้เท่าใด สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

ผลลัพธ์จากการคำนวณอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมจะอยู่ในรูปร้อยละ (%) ที่มีค่ายิ่งสูงยิ่งดี โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราผลตอบแทนแสดงให้เห็นว่าธุรกิจสามารถดำเนินงานโดยใช้สินทรัพย์ทั้งหมดที่ได้ลงทุน และก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลกำไรสูง และแสดงถึงการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

2. ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE)

ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นการวัดประสิทธิภาพโดยรวมของธุรกิจในการทำกำไรจากส่วนของผู้ถือหุ้น โดยการเปรียบเทียบระหว่างรายการกำไรสุทธิในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ กับรายการส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งประกอบด้วย มูลค่าหุ้นสามัญตามมูลค่าที่ตราไว้ ส่วนเกินมูลค่าหุ้น และกำไรสะสม อัตราส่วนนี้เป็นการวัดผลตอบแทนจากการลงทุนของผู้ถือหุ้นโดยเฉพาะ แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของธุรกิจในการหากำไรที่เกิดจากเงินลงทุนในส่วนเฉพาะของผู้ถือหุ้นมากน้อยเพียงใด สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

ผลลัพธ์จากการคำนวณอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นจะอยู่ในรูปร้อยละ (%) ที่มีค่ายิ่งสูงยิ่งดี แสดงให้เห็นว่าธุรกิจสามารถดำเนินงานโดยนำส่วนของผู้ถือหุ้นมาลงทุน และก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลกำไรสูง และหากธุรกิจมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง ผู้ถือหุ้นก็จะได้รับผลตอบแทนที่สูงเช่นกัน

นักวิเคราะห์ทางการเงินและนักลงทุนให้ความสำคัญกับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรมากกว่าอัตราส่วนอื่น เนื่องจากสามารถใช้ประเมินผลประกอบการของบริษัทเพื่อการตัดสินใจลงทุนที่จะได้รับผลตอบแทนกลับมาในอนาคต หากธุรกิจมีความสามารถในการทำกำไร หรือผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการใช้นิติทรัพย์สินไปสร้างกำไรทำได้สูงเท่าใดจะทำให้ผลตอบแทนสำหรับผู้ถือหุ้น (ROE) มีระดับสูงขึ้นตาม นั้นหมายถึงผลตอบแทนที่ผู้บริหารและนักลงทุนจะได้รับในอนาคตย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของอินทิพากุลย์ ศรีประสิทธิ์ (2554) โดยผลการวิจัยพบว่า ค่าตอบแทนผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น

อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นที่แตกต่างในการเลือกใช้ตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไร โดยเลือก

ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เป็นตัวชี้วัดหลักสำหรับวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร แทนการใช้การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ซึ่งมีเหตุผลเนื่องจากการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ได้คำนึงถึงการก่อหนี้ทางการเงิน หรือการจัดหาเงินทุนจากการก่อหนี้ (Financial Leverage) และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง (Risk Associated) ที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้ (Garcia; & Guerreiro. 2016; Dietrich; & Wanzenried. 2014; Kanas, et al. 2012)

สรุป

การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารงานซึ่งกำไรเป็นเป้าหมายของการดำเนินธุรกิจ แต่การที่ธุรกิจมีกำไรมากอาจไม่ได้หมายความว่าบริหารงานจะมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกำไรที่เกิดขึ้นอาจต้องใช้การลงทุนในสินทรัพย์หรือส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวนมาก ผู้บริหารหรือนักลงทุนจึงมีการนำอัตราส่วนทางการเงินมาใช้วิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร โดยวิธีการนำกำไรสุทธิของธุรกิจซึ่งเป็นกำไรที่หักค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนทั้งหมดเรียบร้อยแล้วมาเปรียบเทียบกับสินทรัพย์หรือส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งหากมีการวัดผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ธุรกิจสามารถประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อการตัดสินใจอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งสามารถยืนยันด้วยงานวิจัยของ ชารี หิรัญรัตน์ และคณะ (2558) โดยผลการวิจัยสรุปว่า การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรเป็นการวัดความสามารถในการหารายได้และกำไรของธุรกิจ ซึ่งรายได้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการก่อหนี้ความสามารถในการเพิ่มทุน สภาพคล่องและความสามารถในการเติบโตของบริษัทในอนาคต และผู้ใช้งบการเงิน สามารถให้ความเชื่อมั่นได้ว่าผลการดำเนินงานสามารถสะท้อนถึงกำไรที่มีคุณภาพสูงทำให้สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนในบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธนธร จงศิริจิตต์ศักดิ์. 2555)

ข้อเสนอแนะ

การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ ควรนำผลที่ได้จากการประเมินไปเปรียบเทียบกับมิติต่าง ๆ ได้แก่ การเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในอดีตของธุรกิจ การเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของคู่แข่งชั้น และการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อวิเคราะห์ สรุปผลความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกของธุรกิจ และใช้ประกอบการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางการเงินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามแผนทางการเงินที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- ธนธร จงศิริจิตต์ศักดิ์. (2555, มกราคม-มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเงินทุนกับคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในดัชนี SET50. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 1(1): 19-26.
- ชารี หิรัญรัตน์ และคณะ. (2558). การบัญชีการเงิน. กรุงเทพฯ: บริษัท จูน พับลิชชิ่ง จำกัด.
- เพชร ชุมทรัพย์. (2555). วิเคราะห์งบการเงิน: หลักการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 12. (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภณ บุญถนอมวงศ์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อินทิพากุลย์ ศรีประสิทธิ์. (2554). บรรษัทภิบาลค่าตอบแทนผู้บริหาร และผลการดำเนินงานของกิจการ: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อุไรฉันทน์ พันธารีย์ และคณะ. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การจัดการกับผลการดำเนินงานของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 7(2): 236-248.
- Abel, S.; & Roux, P. L. (2016). Determinants of Banking Sector Profitability in Zimbabwe. **International Journal of Economics and Financial Issues**. 6(3): 845-854.
- Ali , K., Akhtar, M. F.; & Ahmed, H. Z. (2011). Bank-Specific and Macroeconomic Indicators of Profitability-Empirical Evidence from the Commercial Banks of Pakistan. **International Journal of Business and Social Science**. 2(6): 235-242.
- Bougatef, K. (2017). Determinants of Bank profitability in Tunisia: Does Corruption Matter?. **Journal of Money Laundering Control**. 20(1): 70-78.
- Dietrich, A.; & Wanzenried, G. (2014). The Determinants of Commercial Banking Profitability in Low-, Middle-, and High - Income Countries. **The Quarterly Review of Economics and Finance**. 54(3): 337-354.
- Djalilov, K.; & Piesse, J. (2016). Determinants of Bank Profitability in Transition Countries: What Matters Most?. **Research in International Business and Finance**. 38: 69-82.
- Duraj, B.; & Moci, E. (2015). **Factors Influencing the Bank Profitability Empirical Evidence From Albania**. **Romanian Economic and Business Review**. 10(1): 60-72.
- Garcia, M. T. M.; & Guerreiro, J. P. S. M. (2016). Internal and External Determinants of Banks' Profitability: The Portuguese Case. **Journal of Economic Studies**. 43(1): 90-107.
- Javid, M. E. (2016). Bank Specific and Macroeconomic Determinants of Bank Profitability. **Journal of Management Info**. 10(1): 38-54.
- Kanas, A., Vasiliou, D.; & Eriotis, N. (2012). Revisiting Bank Profitability: A Semi-parametric Approach. **Journal of International Financial Markets, Institutions and Money**. 22(4): 990-1005.
- Lipunga, A. M. (2014). Determinants of Profitability of Listed Commercial Banks in Developing Countries: Evidence from Malawi. **Research Journal of Finance and Accounting**. 5(6): 41-49.
- Muda, M., Shaharuddin, A.; & Embaya, A. (2013). Comparative Analysis of Profitability Determinants of Domestic and Foreign Islamic Banks in Malaysia. **International Journal of Economics and Financial Issues**. 3(3): 559-569.
- Muthoni, M. R. (2015). **The Effect of Liquidity and Solvency on The Profitability of Commercial Banks In Kenya**. Degree of Master, The University of Nairobi, Kenya.
- Nuray, I. (2015). Analysis of the Factors that Determine the Profitability of the Deposit Banks in Turkey. **Journal of Applied Finance and Banking**. 5(3): 175-186.
- Ongore, V. O. (2013). Determinants of Financial Performance of Commercial Banks in Kenya. **International Journal of Economics and Financial Issues**. 3(1): 237-252.
- Petria, N., Capraru, B.; & Ihnatov, I. (2015). Determinants of Banks' Profitability: Evidence from EU 27 Banking Systems. **Procedia Economics and Finance**. 20: 518-524.
- Staikouras, C. K.; & Wood, G. E. (2004). The Determinants of European Bank Profitability. **International Business & Economics Research Journal**. 3(6): 57-68.
- Trad, N., Trabelsi, M. A.; & Goux, J. F. (2017). Risk and Profitability of Islamic Banks: A Religious Deception or an Alternative Solution?. **European Research on Management and Business Economics**. 23(1): 40-45. doi: <https://doi.org/10.1016/j.iedeen.2016.09.001>

การใช้สถิติอ้างอิงทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนของครู

Hypothetic Testing Statistics in the Teachers' Innovational Research

ผศ.ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร¹ ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสม²

บทคัดย่อ

ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนโดยนำแนวคิดทางการสอนใหม่/นวัตกรรมการสอนใหม่มาประยุกต์สร้างเป็นนวัตกรรมการสอนให้สอดคล้องกับภาระรับผิดชอบการสอนของครู นำไปใช้แทนการสอนแบบเดิมกับนักเรียนทั้งชั้น หรือใช้เพื่อสอนซ่อมเสริมเฉพาะกับนักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินตัวชี้วัดการเรียนรู้บางตัวชี้วัด ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research design) สรุปผลการวิจัยโดยใช้สถิติบรรยายลักษณะตัวอย่างค่าวัดตัวแปรที่ศึกษาและสถิติอ้างอิงสรุปผลการศึกษาค่าสถิติ (statistic) ไปยังค่าประชากรเชิงสมมติฐาน (parameter) หากตัวอย่างมีจำนวนน้อยกว่า 15 สมาชิก จะใช้สถิตินอนพารามेटริก (nonparametric statistics) หากจำนวนตัวอย่างมากกว่า 15 สมาชิก ขึ้นไป จะใช้สถิติพารามेटริก (parametric statistics) ได้แก่ 1) สถิติบรรยาย count percent mean และ standard deviation 2) สถิติทดสอบสมมติฐาน one-sample t test, t-test for correlated sample means และ t-test for independent sample means

คำสำคัญ: การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน สถิติทดสอบสมมติฐาน

Abstract

Teachers usually should do the teachers' innovational research for improving their effective teaching. At the beginning, they searched for some good teaching innovations and implied by replacing their conventional teaching to all students in class or their remedial teaching to some risk students. Teachers conduct a experimental research design to

study an effectiveness of their teaching innovations. Nonparametric statistics were used to analyze the data in the quite-small sample (<15 subjects) study; and parametric statistics were used to analyze the data in small and large sample (>=15 subjects) study, such as mean, standard deviation, one-sample t test, t-test for correlated sample means, and t-test for independent sample means.

Keywords: Teachers' innovational research, Hypothetic testing statistics

บทนำ

ห้องเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมของกลุ่มผู้เรียนที่มาจากภูมิหลังและระดับประสบการณ์ที่ต่างกัน เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องทำให้เกิดความกลมกลืนเข้ากันได้อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ได้ผลดี (Macintyre. 2000: xi-xiii) เพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ครูควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนมีเป้าหมายเพื่อช่วยครูและนักศึกษาครูผู้ประสงค์สร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่รวมถึงจะสร้างความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในการสอนกับนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบได้

มีหัวข้อประเด็นสำคัญในการสอนมากมายที่ครูต้องหาคำตอบ หัวข้อประเด็นนี้อาจมาจากนวัตกรรมที่ได้รับมอบหมายจากต้นสังกัด เช่น การทดสอบเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การเรียนรู้เชิงรุก, ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้, การสอนอ่านโดยวิธีโฟนิกส์, การจัดห้องเรียนเรียนร่วม (inclusive classroom), การสอนเป็นทีม (team teaching) เป็นต้น หรืออาจมาจากการที่ครูประสบปัญหาจากการสอน มีความยุ่งยากในการจัดการสอน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างได้ช้า ครูประสงค์จะแสวงหาวิธีการสอนแบบใหม่ที่ทำให้ประสิทธิผลมากกว่าเดิมมาใช้แทนกับนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ

^{1,2} ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ทั้งชั้นเรียน เช่น การใช้กลวิธีประเมินตนเอง (self assessment), ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาของนักเรียน (children's problem-solving strategies), การจับคู่อ่าน (paired reading) แนวทางการตอบคำถามทั้งสองแบบข้างต้น คือครูต้องคิด/สร้างนวัตกรรม (วิธีการ, สื่อ...) การสอนขึ้นแล้วนำไปปฏิบัติแทนหรือสอดแทรกในการสอนเดิม (ในช่วงเวลาการเรียนปกติของนักเรียน) กับนักเรียนทั้งชั้นเรียนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ไม่ควรน้อยกว่า 20 ครั้งหรือชั่วโมง) แล้วศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) เรียกการวิจัยนี้ว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนของครู (teachers' innovational research)

ปัญหาจากการสอนของครูอีกแบบหนึ่ง คือ จากการสอนปกติ มีนักเรียนบางคนหรือหลายคนมีผลการเรียนไม่ผ่านตัวชี้วัดการเรียนรู้เดียวกัน ครูจึงทำการสอนซ่อมเสริมนักเรียนกลุ่มนี้โดยครูเสาะแสวงหาวิธีการพิเศษมาใช้สอนซ่อมเสริม เพื่อให้นักเรียนกลุ่มนี้ผ่านตัวชี้วัดการเรียนรู้นั้น ๆ สามารถเรียนรู้ต่อไปร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนได้ การสอนซ่อมเสริมนี้อาจใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลองแยกไปเฉพาะก็ได้ และ/หรือครูอาจคิดสร้างนวัตกรรมการสอนนักเรียนทั้งชั้นขึ้นใหม่ที่จะสามารถช่วยการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีปัญหานี้ได้ด้วย มาใช้ควบคู่กับการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหา

การที่ครูใช้นวัตกรรมที่สร้างขึ้นกับนักเรียนทั้งชั้น และ/หรือกับนักเรียนเฉพาะกลุ่มที่มีปัญหาทางการเรียน ผลการวิจัยจะเป็นที่ยอมรับได้เพียงไร และสามารถนำไปขยายผลอ้างอิงสรุป (generalized) ได้หรือไม่นั้นคำตอบ คือ จากการใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลอง โดยมี 1) ความเที่ยงตรง (validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจะสนับสนุน ความเที่ยงตรงภายใน (internal validity) ของผลการวิจัย และ 2) ส่วนความเที่ยงตรงภายนอก (external validity) ของผลการวิจัย ก็ต้องใช้ (1) ทฤษฎีประชากรและการเลือกตัวอย่าง (population and sampling) ร่วมกับ (2) การใช้สถิติอ้างอิง (inferential statistics) ภาคสถิติทดสอบสมมติฐาน (hypothetic testing statistics) ในการอ้างอิงสรุป ซึ่งหากตัวอย่างในการวิจัยมีขนาดจัว (น้อยกว่า 15 สมาชิก) จะใช้สถิติพารามิเตอร์ (non-parametric statistics) (ไพฑูริย์ โพธิ์สาร และสุนันท์ ศลโกศล. 2561: 9-17) แต่หากตัวอย่างมีขนาด

เล็ก (15-29 สมาชิก) และขนาดใหญ่ (30 สมาชิกขึ้นไป) จะใช้สถิติพารามิเตอร์ (parametric statistics)

บทความนี้จะเน้นการใช้สถิติอ้างอิงทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนของครูที่สนับสนุนความเที่ยงตรงภายนอกของผลการวิจัย โดยทวนสอบ 1) ทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรและการเลือกตัวอย่างในการวิจัยเชิงทดลองที่ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบการกำหนดสุ่ม (random assignments) และใช้ตัวอย่างขนาด 15 สมาชิก ขึ้นไป กับ 2) สถิติเพื่อการวิจัยที่จำเป็นต้องใช้กับการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาคสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 1 กลุ่ม กับค่าเกณฑ์/มาตรฐาน ใช้สถิติทดสอบ One-sample t-test การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เกี่ยวข้องกัน ใช้สถิติทดสอบ t-test for correlated sample means และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกัน ใช้สถิติทดสอบ t-test for independent sample means โดยในส่วนของการเลือกตัวอย่างแบบกำหนดสุ่มจะมีคำอธิบายและสรุปเป็นแผนภาพประกอบ ส่วนสถิติทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 จะนำเสนอ ชื่อสถิติ ข้อกำหนด สมมติฐานสถิติ สูตรคำนวณ ตัวอย่างการคำนวณโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (คำสั่งประมวลผลและรายงานผล) (George; & Mallery. 2006) และตัวอย่างการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูล และการแปลผลดังต่อไปนี้

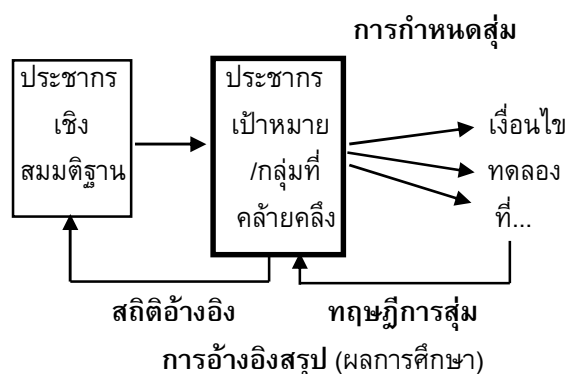
ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร (population) เป็นกลุ่มของสมาชิกทั้งหมดที่จะให้คำตัดสินแปรที่ศึกษาในการวิจัย ส่วนตัวอย่าง (sample) เป็นกลุ่มของสมาชิกบางส่วนจากประชากรที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรได้ คำตัดสินแปรที่รวบรวมได้จากตัวอย่าง เรียกว่า ค่าสถิติ (statistic) และคำตัดสินแปรของประชากร เรียกว่า ค่าประชากร (parameter) (Wiersma. 2009: 405)

ประชากร แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่ (1) ประชากรเชิงสมมติฐาน (hypothetic population) จะมีจำนวนสมาชิกมากมายไม่จำกัด (infinite) เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประชากรแบบนี้เป็นกลุ่มที่ผลการศึกษาจากการวิจัยที่ดำเนินการกับตัวอย่างที่เลือกมาแบบสุ่ม (random sampling) ต้องการอ้างอิงสรุปไป

ถึง และ (2) ประชากรเป้าหมาย (target/accessible population) มีจำนวนสมาชิกจำกัด (finite) สามารถนับได้และมีตัวตนอยู่จริงขณะนั้น เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียน ... (ซึ่งอาจมี 1 ห้องเรียน หรือมากกว่า) การทำวิจัยจะดำเนินการกับตัวอย่างที่เลือกจากประชากรแบบนี้ โดยอาจใช้สมาชิกทั้งหมดของประชากรเป้าหมายนี้ หรือเลือกสมาชิกของประชากรเป้าหมายนี้มาจำนวนหนึ่งแบบสุ่ม (random sampling) เป็นตัวอย่าง/ตัวแทนของประชากรเชิงสมมติฐาน ที่ผลการศึกษาจากการวิจัยสามารถอ้างอิงสรุปไปยังประชากรเชิงสมมติฐานได้ (Johnson; & Christensen. 2004: 199, 242-245)

การเลือกตัวอย่างในการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) จะเป็นการเลือกแบบกำหนดสุ่ม (random assignment) โดยสุ่มสมาชิกจากประชากรเป้าหมายที่สมาชิกมีลักษณะ/คุณสมบัติคล้ายคลึง (intact group/target population/accessible population) กับลักษณะ/คุณสมบัติของสมาชิกประชากรเชิงสมมติฐาน ไปเข้าเงื่อนไขทดลอง (experimental treatment condition) เป็นกลุ่มทดลอง (experimental group) ที่อาจมีเพียง 1 กลุ่ม หรือหลายกลุ่มทดลอง (Wiersma; & Stephen. 2009: 326-327; Johnson; & Christensen. 2004: 268-269) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 การกำหนดสุ่มตัวอย่างและการอ้างอิง

สรุปไปยังประชากรเชิงสมมติฐาน

ในเชิงสถิติความหมายของประชากรและตัวอย่างจะต่างจากความหมายประชากรและตัวอย่างในการวิจัยที่ประชากรจะหมายถึง บุคคล สัตว์ สิ่งต่าง ๆ แต่ในเชิงสถิติจะหมายถึงเฉพาะค่าสังเกต/ค่าวัด

(observations/measures) ตัวแปรที่ศึกษาจาก บุคคล สัตว์ สิ่งต่าง ๆ เช่น ต้องการศึกษาประชากรความสามารถในการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัด ... ในเชิงสถิติจะเกี่ยวข้องกับประชากรคะแนน (ที่เป็นค่าวัดความสามารถในการอ่าน) ไม่ได้เป็นตัวนักเรียน นั่นคือทุกค่าคะแนนค่าวัดความสามารถในการอ่านขณะนั้นจะเป็นประชากรคะแนน ซึ่งมีความยากและเป็นไปได้ที่จะรวบรวมได้ครบหมด นักวิจัยจึงทำการศึกษากับตัวอย่างคะแนนที่เลือกมาจากประชากรคะแนนความสามารถในการอ่านโดยวิธีการเลือกแบบสุ่ม (random sampling) แล้วใช้สถิติอ้างอิงเพื่อประมาณค่าคุณสมบัติของประชากรคะแนนความสามารถในการอ่าน (Wynne. 1982: 12-13; Johnson; & Christensen. 2004: 243-244)

จากความหมายเชิงสถิติของประชากรจึงเป็นแนวทางในการเขียนสมมติฐานการวิจัยที่เป็นข้อความคาดคะเนค่าประชากร (เชิงสถิติ/ตัวแปรที่ศึกษา)ว่าจะมีทิศทางอย่างไร เช่น 1) ความสามารถในการอ่านเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธี ที่อยู่ในระดับดีขึ้นไป ตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คิดเป็นร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด 2) ความสามารถในการอ่านเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธี ... สูงขึ้น สมมติฐานการวิจัยเหล่านี้จะถูกแปลงเป็นสมมติฐานทางสถิติเพื่อการทดสอบในกระบวนการของสถิติอ้างอิงต่อไป

สถิติเพื่อการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน จะดำเนินการกับนักเรียนทั้งชั้นเรียนหรือหลายชั้นเรียนในรายวิชาที่ผู้สอนรับผิดชอบ ฉะนั้นขนาดตัวอย่าง (จำนวนผู้เรียน/จำนวนค่าวัดตัวแปรที่ศึกษา) จะมีขนาดเล็ก (15-29 สมาชิก) และขนาดใหญ่ (30 สมาชิก ขึ้นไป) สถิติที่เหมาะสมจะนำมาใช้จึงเป็นสถิติพารามेटริก (parametric statistics) ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน (Basic statistics) ใช้เพื่อบรรยายลักษณะค่าวัดตัวแปร

1.1 จำนวน (count) และร้อยละ (percent)

$$\text{สูตร ร้อยละ} = \frac{X}{N} \times 100$$

เมื่อ $\frac{\sum X}{N}$ แทน ค่าสังเกต/ค่าวัดตัวแปรที่ได้
หารด้วยค่าสังเกต/ค่าวัดตัวแปรรวม

1.2 ค่าเฉลี่ย (mean) เป็นค่ากลางของค่าวัด
ตัวแปรชุดนั้น ๆ (Wynne. 1982: 45)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N} = \frac{\sum fX}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของชุดค่าวัดตัวแปร

$\sum \frac{X}{N}$, $\sum \frac{fX}{N}$ แทน ผลรวมของค่า
วัดตัวแปรทั้งหมดหารด้วยจำนวนค่าวัดตัวแปร

ตัวอย่างการคำนวณค่า (Wynne. 1982: 46)

x	f	fx
5	1	5
4	2	8
3	3	9
2	2	4
1	1	1
N = 9		$\sum fX = 27$

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
เป็นค่าเฉลี่ยของค่าเบี่ยงเบนของแต่ละค่าวัดตัวแปร
จากค่าเฉลี่ย (Wynne. 1982: 66)

$$\text{สูตร } S, SD = \sqrt{\frac{\sum x^2}{N}}$$

เมื่อ S, SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของผลต่างระหว่าง
ค่าวัดตัวแปรกับค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง

N แทน จำนวนค่าวัดตัวแปร

ตัวอย่างการคำนวณ (Wynne. 1982: 66)

x	x - $\bar{X}$	x	X^2
5	5-3	2	4
4	4-3	1	1
3	3-3	0	0
2	2-3	-1	1
1	1-3	-2	4
$\bar{X} = 3$		N = 5	$\sum x^2 = 10$

ตัวอย่างการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทาง
สถิติ

DESCRIPTIVES VARIABLES=Areadscore/S
STATISTICS=MEAN STDDEV.

Descriptives Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
Areadscore	20	30.6000	3.70490
Valid N (listwise)	20		

2. สถิติอ้างอิงภาคสถิติทดสอบสมมติฐาน
(hypothetic testing statistics)

2.1 สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย
ของตัวอย่าง 1 กลุ่มกับค่าเกณฑ์/ค่ามาตรฐาน (the one
sample t-test)

ใช้เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง
1 กลุ่มกับค่าประชากรเชิงสมมติฐาน เมื่อไม่ทราบค่า
ความแปรปรวนของประชากร (หากทราบค่าความ
แปรปรวนของประชากรจะใช้ z-test) โดยค่าเฉลี่ย
ประชากรอาจเป็นค่าที่ปรากฏจริง (actual) หรือค่าทาง
ทฤษฎี (theory) ที่กำหนดขึ้น (Wynne. 1982: 137)

สมมติฐาน $H_0: \mu = \dots$

$H_1: \mu \neq \dots$ หรือ

$H_0: \mu \geq \dots$

$H_1: \mu < \dots$

$$\text{สูตร } t_{\text{obs}} = \frac{\bar{X} - \mu}{S_{\bar{X}}}$$

เมื่อ t_{obs} แทน ค่าสถิติทดสอบที่

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง

μ แทน ค่าเฉลี่ยประชากร

... แทน ในประโยคสมมติฐาน

สถิติ เป็นค่าเกณฑ์ตัวเลข
ที่กำหนดขึ้น

$S_{\bar{X}}$ แทน ค่าความคลาดเคลื่อน
มาตรฐานของการแจกแจง
ของค่าเฉลี่ย

$$\text{โดย } S_{\bar{X}} = \frac{S}{\sqrt{N}}$$

$$df = N - 1$$

ตัวอย่างการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทาง
สถิติ

จากตัวอย่างกำหนดเกณฑ์ประชากรในสมมติฐานสถิติเป็น 30 คะแนน (ร้อยละ 75) ดังนี้

$$H_0 : \mu \geq 30$$

$$H_1 : \mu < 30$$

T-TEST

/TESTVAL=30

/MISSING=ANALYSIS

/VARIABLES=Areadscore

/CRITERIA=CI(.95).

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
Areadscore	20	30.6000	3.70490
Valid N (listwise)	20		

One-Sample Test

Test Value = 30			
	t	df	sig. (2-tailed)
Areadscore	.724	19	.478

ตัวอย่างการนำเสนอผลการวิเคราะห์และแปลผล

ตาราง 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธี ... กับเกณฑ์ระดับดีขึ้นไป

เกณฑ์ประเมิน (ร้อยละ)	ระดับคะแนน	คะแนน (40)	จำนวน (20)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
85-100	ดีเยี่ยม	34-40	5	25.00	25.00
80-84	ดีมาก	32-33	6	30.00	55.00
75-74	ดี	30-31	3	15.00	70.00
70-74	ค่อนข้างดี	28-29	2	10.00	80.00
65-69	พอใช้	26-27	1	5.00	85.00
60-64	ผ่าน	24-25	2	10.00	95.00
55-59	ปรับปรุง	22-23	1	5.00	100.00
N=20	$\mu \geq 30$	$\bar{X} = 30.60$		$SD = 3.705$	
df=19	t= .724	p-value (1-tailed) = .239			

จากตาราง 1 แสดงว่า ความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่อยู่ในระดับดีขึ้นไป ตามเกณฑ์การวัดและประเมินการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นร้อยละ 70 และอยู่ในระดับดีและสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่าความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธี ... ที่อยู่ในระดับดีขึ้นไปตามเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คิดเป็นร้อยละ 70 ขึ้นไป

2.2 สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เกี่ยวข้องกัน (t-test for correlated sample means)

ใช้เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) มีตัวอย่างกลุ่มเดียวที่เลือกมาแบบสุ่มเลือกขนาด 15 สมาชิก ขึ้นไปให้ได้รับ 2 เงื่อนไขทดลองต่อเนื่องกัน หรือ ได้รับเพียงเงื่อนไขทดลองเดียว หรือ 2) มีตัวอย่างที่เลือกมาแบบกำหนดคู่จากการจับคู่ (matched) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละอย่างน้อย 15 สมาชิก ขึ้นไป แต่ละกลุ่มได้รับเงื่อนไขทดลอง 1 เงื่อนไขที่เหมือนกัน แบบการวิจัยที่ใช้อาจเป็น 1) repeated measured หรือ pre-post design และ 2) matched-subjects design (Wynne, 1982: 169)

$$\text{สมมติฐาน } H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \text{ หรือ}$$

$$H_0 : \mu_1 \leq \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2 \text{ หรือ}$$

$$H_0 : \mu_1 \geq \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 < \mu_2$$

$$\text{สูตร } t_{\text{obs}} = \frac{\sum D}{\sqrt{[N \sum D^2 - (\sum D)^2] / (N-1)}}$$

เมื่อ t_{obs} แทน ค่าสถิติทดสอบที่

$\sum D$ แทน ผลรวมของผลต่าง

ของค่าวัดตัวแปรแต่ละคู่

$$df = N - 1$$

ตัวอย่างการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

จากตัวอย่าง กำหนดสมมติฐานสถิติ ดังนี้

$$H_0 : \mu_{pre} \geq \mu_{post}$$

$$H_1 : \mu_{pre} < \mu_{post}$$

T-TEST PAIRS=Prereadscore WITH

Postreadscore (PAIRED)

/CRITERIA=CI(.9500).

/MISSING=ANALYSIS.

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation
Pair 1 Prereadscore	17.0500	20	2.30503
Postreadscore	30.5000	20	3.69210

Paired Samples Test

	t	df	sig.(2-tailed)
Pair 1 Prereadscore- Postreadscore	-28.447	19	.000

ตัวอย่างการนำเสนอผลการวิเคราะห์และแปลผล

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังการสอนโดยวิธี ...

ความสามารถในการอ่าน	N	$\bar{X}$	SD	df	t	p-value
ก่อนการสอน	20	17.05	2.305	19	28.447	.000
หลังการสอน	20	30.50	3.692			

จากตาราง 2 แสดงว่า ความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธี ... สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า ความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธี ... สูงขึ้น

2.3 สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t-test for independent sample means)

ใช้เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่ม จากแบบกำหนดสุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง (ได้รับเงื่อนไขทดลอง) และกลุ่มควบคุม (ไม่ได้รับเงื่อนไขทดลองนี้) และหรือแต่ละกลุ่มได้รับเงื่อนไขทดลองต่างกัน โดยขนาดตัวอย่างทั้งสองกลุ่มควรเท่ากัน กลุ่มละอย่างน้อย 15 สมาชิก ขึ้นไป (Wynne. 1982: 160-161)

$$\text{สมมติฐาน } H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \text{ หรือ}$$

$$H_0 : \mu_1 \leq \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2 \text{ หรือ}$$

$$H_0 : \mu_1 \geq \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 < \mu_2$$

$$\text{สูตร } t_{obs} = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(N_1 - 1)S_1^2 + (N_2 - 1)S_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยตัวอย่างกลุ่มที่

1, 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของ

ตัวอย่างกลุ่มที่ 1,2

ตามลำดับ

N_1, N_2 , แทน จำนวนตัวอย่างกลุ่มที่

1, 2 ตามลำดับ

$$df = N_1 + N_2 - 2$$

ตัวอย่างการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

จากตัวอย่าง กำหนดสมมติฐานสถิติ ดังนี้

$$H_0 : \mu_2 \geq \mu_1$$

$$H_1 : \mu_2 < \mu_1$$

T-TEST GROUPS=Group (1 2)

/MISSING=ANALYSIS

/VARIABLES=ReadscoreG12

/CRITERIA=CI(.95).

Group Statistics

	Group	N	Mean	Std. Deviation
ReadscoreG12	1.00	20	30.6000	3.70490
	2.00	20	30.7000	3.94835

Independent Samples Test

Leven's test for Equality of Variances				
		F	Sig.	
ReadscoreG12	Equal variances assumed	.017	.896	
	Equal variances not assumed			

t-test for Equality of Means				
		t	df	Sig. (2-tailed)
ReadscoreG12	Equal variances assumed	.083	38	.935
	Equal variances not assumed	.083	37.84	.935

ตัวอย่างการนำเสนอผลการวิเคราะห์และแปลผล

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนระหว่างกลุ่มวิธีสอน ... และกลุ่มวิธีสอนปกติ

ความสามารถในการอ่าน	N	$\bar{X}$	SD	df	t	p-value
วิธีการสอน	20	30.70	3.948	38	.083	.468
วิธีการสอนปกติ	20	30.60	3.705			

จากตาราง 3 แสดงว่า ความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธีสอน... สูงกว่าวิธีสอนปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า ความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธีสอน... สูงกว่าวิธีสอนปกติ

สรุป

ครูควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการสอนมากที่สุด สาเหตุการทำวิจัยอาจมาจากเกิดมีนวัตกรรมการสอนใหม่ที่ครูประสงค์จะนำมาใช้แทนการสอนเดิมกับนักเรียนทั้งชั้นเรียน และหรือสอนซ่อมเสริมช่วยเหลือนักเรียนบางคนที่ไม่ผ่านการประเมินบางตัวชี้วัดการเรียนรู้ .โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research design) นักเรียนกลุ่มทดลองเลือกมาจากสมาชิกในประชากรเป้าหมายที่มีตัวตนจริงในขณะนั้น (target population/contact group) โดยวิธีสุ่ม (random sampling) แบบกำหนดสุ่ม (random assignment) เข้าเงื่อนไขทดลอง สถิติเพื่อการวิจัยที่ใช้เป็นสถิติพารา-เมตริก (parametric statistics) ประกอบด้วย 1) สถิติบรรยายค่าวัดตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ จำนวน (count) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และ 2) สถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมติฐาน (hypothetic testing statistics) ได้แก่ สถิติทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 1 กลุ่ม กับค่าเกณฑ์/มาตรฐาน (one-sample t test) สถิติทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เกี่ยวข้องกัน (t-test for correlated sample means) และสถิติทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกัน (t-test for independent sample means) บทความนี้นำเสนอการใช้สถิติ โดยระบุชื่อสถิติข้อกำหนด สมมติฐานสถิติ สูตรคำนวณ ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูล และตัวอย่างการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

เอกสารอ้างอิง

ไพฑูรย์ โพธิ์สาร และ สุนันท์ ศลโกสม. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). "สถิติที่ใช้ในการวิจัยทางการศึกษาที่มีตัวอย่างจำนวนน้อย". วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 7 (2): 9-17.

George, Darren; & Mallery, Paul. (2006). **SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 13.0 Update**. 6th ed., Boston; Pearson Education, Inc.

Johnson, Burke; & Christensen, Larry. (2004).

Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches. 2nd

ed., Boston; Pearson Education, Inc.

Macintyre, Christine. (2000). **The Arts of Action**

Research in the Classroom. London:

David Fulton Publishers.

Wiersma, William; & Stephen, G. Jurs. (2009). **Research**

Methods in Education: An Introduction.

9th ed., Boston: Pearson Education, Inc.

Wynne, James D. (1982). **Learning Statistics: A**

Common-sense Approach. New York:

Macmillan Publishing Co., Inc.

องค์กรแห่งความเป็นเลิศ: กรณีศึกษา Excellence Organization (EO): Case of Institution

ผศ.ดร.ภารดี อนันต์นาวิ *

บทคัดย่อ

องค์กรแห่งความเป็นเลิศ เป็นองค์กรที่มุ่งคุณภาพยอดเยี่ยม (The Organization focuses on Excellent Quality) มีมาตรฐานสูง (High Standard) มีคุณค่าและการทำอย่างต่อเนื่อง (Value and Continue) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (Systematic) มีการบูรณาการ (Integration) โดยผู้บริหาร ที่งาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานด้วยกระบวนการบริหารจัดการตามหลักการพัฒนาคุณภาพจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (The Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) และแนวคิดของการบริหารคุณภาพแบบการบริหารคุณภาพอย่างเบ็ดเสร็จ (Total Quality Management: TQM) ประยุกต์การประเมินการบริหารจัดการองค์กรที่ครอบคลุมภาพรวมในทุกมิติที่ระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การนำองค์กร (Leading) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) ให้มีความสำคัญกับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Customers and Stakeholders Important) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (Human Resource) การจัดการกระบวนการ (Process Management) ผลลัพธ์การดำเนินการ (Results) โดยมีการประเมิน 4 ด้าน คือ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และการพัฒนาองค์กร (Organizational development)

คำสำคัญ: องค์กรแห่งความเป็นเลิศ มาตรฐานสูง การบริหารคุณภาพอย่างเบ็ดเสร็จ มาตรฐานสากล

Abstract

Excellence Organization means the organization focuses on excellent quality, high standard, value and continue, the systematic and Integration management by administrators, team work and stakeholders with participation process based on the Malcolm Baldrige National Quality Award and Total Quality Management. And applies organizational management evaluation covers all dimensions for add up quality management to international standard have 7 aspects: leading, strategic planning, customers and stakeholders important, measurement, analysis and knowledge management, human resource, process management and results by evaluation: effectiveness, quality, efficiency, and organizational development.

Keyword: Excellence organization, High standard, Total Quality Management: TQM, International Standard

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรต่างๆ มีการแข่งขันกันสูงในการบริหารความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศ (Success Management to Excellence) โดยมีกลยุทธ์ (Strategy) เพื่อให้ได้ความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ตามบทบาทหน้าที่ บริบท การจัดการ โดยเฉพาะภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กร (Leadership) การบริหารนวัตกรรม (Innovative Management) การใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการ (Technology Manage -ment) การบริหารจัดการทุนมนุษย์ (Human Capital Management) การบริหารจัดการคนเก่ง (Talent Management) เพื่อให้สามารถบริหารจัดการอย่างมีระบบ (Systematic) มีการบูรณาการ (Integration) วิจัยและพัฒนาวิทยาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Research and Development)

* อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ความเป็นเลิศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรทางการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 (21st Century) และยุคไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นเลิศ

องค์กรแห่งความเป็นเลิศ (Excellence Organization: EO)

ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546) ให้ความหมายว่า องค์กร หมายถึง บุคคล หรือสถาบันซึ่งเป็นส่วนประกอบของหน่วยงานใหญ่ที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กันหรือขึ้นต่อกัน ซึ่งองค์กรทางการศึกษา หมายถึง สถาบันหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาให้แก่บุคคล เยาวชน ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบันทางการศึกษาต่างๆ ฯลฯ ความเป็นเลิศ มาจากคำละตินว่า โดเตเด่น (Exceller) หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างที่มีคุณภาพยอดเยี่ยม มีคุณค่าและการทำอย่างต่อเนื่อง ดีพอร์เตอร์ (DePorter. 2000) และ พิคเคทท์ (Pickett. 2011) กล่าวว่า ความเป็นเลิศ หมายถึง สภาพการณ์คุณภาพ หรือภาวะที่ยอดเยี่ยม ในการสร้าง ความเป็นเลิศ คือ ได้มีการขับเคลื่อน (Attafar, Forouzan; & Shojaei. 2012) ดังนั้น องค์กรแห่งความเป็นเลิศ หมายถึง องค์กรที่มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างบูรณาการที่ทำให้เกิดการเพิ่มคุณค่าให้กับลูกค้าอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความสำเร็จ มีการปรับปรุงประสิทธิผล ความสามารถขององค์กร การเรียนรู้ขององค์กรและของแต่ละบุคคลในองค์กร (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2561: 61) สมาน อัสวภูมิ (2559) กล่าวว่า องค์กรแห่งความเป็นเลิศ หมายถึง องค์กรที่ไม่หยุดสร้างความ เป็นเลิศในผลิตภัณฑ์ หรือการบริการขององค์กรนั้น ๆ ตลอดเวลา ข้อสำคัญไม่เสียเวลาถกเถียงกันว่าคืออะไร อย่างไร ให้ลงมือทำและให้ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการเป็นผู้ประเมินผลิตภัณฑ์ หรือบริการขององค์กรว่าเป็นเลิศหรือไม่อย่างไร ซึ่งความเป็นเลิศเกิดขึ้นได้จากความรักและความพากเพียรในการปฏิบัติการของบุคลากรที่มีการทำอย่างเป็นกิจนิสัยและต่อเนื่อง และสำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (2561: 44) ให้ความหมายว่า องค์กรแห่งความเป็นเลิศ หมายถึง องค์กรที่มีผลการ

ดำเนินการที่เป็นเลิศ ซึ่งหมายถึง แนวทางการจัดการผลการดำเนินการขององค์กรอย่างบูรณาการ ซึ่งส่งผลให้เกิด 3 ประการ ดังนี้

1. การส่งมอบคุณค่าที่ดีขึ้นอยู่เสมอให้แก่ลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างต่อเนื่องขององค์กร
2. การปรับปรุงประสิทธิผลและขีดความสามารถขององค์กรโดยรวม
3. การเรียนรู้ระดับองค์กรและระดับบุคคลของบุคลากร

สรุปได้ว่า ความเป็นเลิศ หมายถึง คุณลักษณะขององค์กรที่มีมาตรฐานสูงและการมีความตั้งใจในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จในระดับคุณภาพสูงสุดมีผลงานเป็นที่ยอดเยี่ยมเหนือกว่าปกติธรรมดาสามารถเป็นแบบอย่างได้ เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) ซึ่ง การบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง การที่ผู้บริหารที่ทีมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานด้วยกระบวนการบริหารจัดการตามหลักวงจรคุณภาพอย่างมีระบบ หลักการ แนวคิด วิธีการหรือสิ่งใหม่ ๆ ทั้งที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่เดิมในการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่ระดับสูงสุด สามารถเป็นต้นแบบที่ดี ความเป็นเลิศเป็นแบบอย่างที่ดีแก่องค์กรอื่นได้ เช่น การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การพัฒนาผู้เรียนโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ 2) การพัฒนาภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 3) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร 4) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา 6) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม และ 7) การพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการศึกษา (สันติชัย ใจชุ่มชื่น; ภาวดี อนันต์นาวิ; และเจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม. 2562)

ทำไมต้องเป็นองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

สภาพสังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Lifelong learning Society) การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับตามกระแสและสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมี 1) ทักษะที่จำเป็นพื้นฐาน (Foundational Literacies) ต้องใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับบริบทที่ต่างกันไป ได้แก่ การใช้ภาษา (Literacy) การคำนวณ (Numeracy) การใช้เทคโนโลยี (ICT Literacy) การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว (Scientific Literacy) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม (Cultural & Civic Literacy) 2) สมรรถนะ (Competencies) ต้องมีทักษะความรู้ ความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาจากความท้าทายกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกจุด (Critical Thinking) สร้างวิธีการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ (Creativity) รวมทั้งสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น (Communication & Collaboration) 3) เป็นผู้มีคุณภาพ (Character Qualities) ต้องมีทักษะการจัดการตัวเองกับสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Persistence/Grit) ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม (Adaptability) ความเป็นผู้นำ และความตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) (Maytwin. 2018) และประเทศไทยได้จัดการศึกษาเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 เน้นการสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยี (Technology) สู่ยุคดิจิทัล (Digitalization) การสร้างความร่วมมือเครือข่าย (Collaboration Network) กับองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน สังคม และประเทศอาเซียน ได้ประกาศยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานประชารัฐเพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ ปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงในเอกราช และอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศในทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ ให้คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถรู้ รับ ปรับใช้ เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดการศึกษามีปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ มีจุดอ่อนของ

ระบบการศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว มีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย และการมีจิตสาธารณะของคนไทย จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560: 5-8; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2559: ง) ความท้าทายในการบริหารจัดการตามสภาพที่เป็นปัญหาและสภาพการแข่งขันสูง องค์กรทางการศึกษาต้องมีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง เพื่อสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพที่ยอดเยี่ยมได้มาตรฐานสากลแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย องค์กรสมรรถนะสูง หรือเรียกว่า องค์กรที่เป็นเลิศ จึงหมายถึง องค์กรที่เก่งในการทำงาน มีแผนรองรับกับสถานะต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีผลกระทบต่องานด้านต่าง ๆ มุ่งเน้นการปฏิบัติการกิจให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเวลา ผลงานดี มีคุณภาพเยี่ยม และเป็นที่ยอมรับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. 2561: 1-2; อุดม คชินทร: 2558) ผู้บริหารต้องมีการสร้างเด็กยุคไทยแลนด์ 4.0 ให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการประยุกต์ให้เข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ สร้างความคิดไปสู่สิ่งที่ยากขึ้น เป็นการพัฒนาเด็กที่ต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ และทักษะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด โดยการเรียนรู้จากปัญหาจริงที่เกิดขึ้น (Problem Based Learning) ถือว่าเป็นความสำเร็จของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับบันทึก ประสิทธิภาพ และสุพรรณ เชมเฮง (2562: 86-95) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ส่วนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และส่วนที่ 3 คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพเป็นพลโลก สถาบันและสถานศึกษาต่างๆ จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดด้านการจัดการศึกษาเพื่อ

ผลงานที่เป็นเลิศ (Baldrige Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 วงการศึกษามีการทำความเข้าใจและปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษา ยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบสู่ความเป็นเลิศ และได้มาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 30-43; สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2558: 81) และมีการกำหนดค่านิยมและแนวคิดเชื่อมโยงความต้องการหลักขององค์กรกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน ภายใต้การจัดการที่เน้นผลลัพธ์ในการปฏิบัติ การป้อนข้อมูลกลับ และความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องมุมมองเชิงระบบ การนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ ความเป็นเลิศมุ่งเน้นผู้เรียน ให้ความสำคัญกับคนที่เรียนรู้ระดับสถาบัน และความคล่องตัว มุ่งเน้นความสำเร็จการจัดการเพื่อนวัตกรรมจัดการ การรับผิดชอบต่อสังคมจริยธรรม ความโปร่งใส การส่งมอบคุณค่าและผลลัพธ์ เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ

การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ

การบริหารจัดการจัดระบบคุณภาพในระดับมาตรฐานโลกมีรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) เป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ประเทศต่าง ๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้โดยมีชื่อเรียกต่างกันไป เช่น ประเทศสิงคโปร์ เรียกว่า Singapore Quality Award: SQA หรือประเทศไทยเรียกว่า Thailand Quality Award: TQA เป็นต้น Baldrige education Criteria for Performance Excellence Framework: EdPEX (Baldrige Performance Excellence Program. 2013: 37-41) กล่าวถึงการบริหารจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศว่า มีองค์ประกอบ 11 ประการ คือ 1) การนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ มีการกำหนดทิศทางและสร้างองค์กรที่มุ่งเน้นผู้เรียน บรรยายภาคการเรียนรู้ ค่านิยมขององค์กรมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม 2) การเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพผู้เรียนทุกคนให้เต็มศักยภาพ องค์กรให้โอกาสผู้เรียนค้นหาเส้นทางสู่ความสำเร็จ 3) การเรียนรู้ขององค์กรและบุคลากร 4) การให้ความสำคัญกับผู้สอน เจ้าหน้าที่ และหุ้นส่วน 5) ความคล่องตัวต่อสังคม 6) มุ่งเน้นอนาคต 7) การ

จัดการเพื่อนวัตกรรม 8) การจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง 9) ความรับผิดชอบต่อสังคม 10) การมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่า และ 11) มุมมองในเชิงระบบ

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award: PMQA) เป็นเกณฑ์ที่ประยุกต์มาจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ The Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA ที่นำแนวคิดของการบริหารคุณภาพแบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM) ประยุกต์ใช้ การประเมินการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ: ก.พ.ร. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการมีการประเมินตนเองที่ครอบคลุมภาพรวมในทุกมิติที่ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล มุ่งเน้นให้มีการปรับปรุงองค์กรอย่างรอบด้านและอย่างต่อเนื่อง มีองค์ประกอบ 7 ด้าน และมีการประเมินในด้านต่าง ๆ (kromchol.nd.go.th. 2562) ประกอบด้วย

1. การนำองค์กร (Leading) การประเมินการดำเนินงานของผู้บริหารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ค่านิยม ความคาดหวังในผลการดำเนินการ ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการกระจายอำนาจ สามารถตัดสินใจ บริหารจัดการได้เองโดยมีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน และต้องเป็นพื้นที่มีคุณธรรม

2. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) การประเมินวิธีการกำหนดและถ่ายทอดประเด็น กลยุทธ์เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ กลยุทธ์หลัก แผนปฏิบัติราชการ ในการนำไปปฏิบัติและวัดผลความก้าวหน้าการดำเนินการ

3. การให้ความสำคัญกับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Customers and Stakeholders Important) การประเมินความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบ การสร้างความสัมพันธ์และการกำหนดปัจจัยที่ทำให้ลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจ

4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) การประเมินการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการและปรับปรุงข้อมูล สารสนเทศและการจัดการความรู้ ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงผลการดำเนินการขององค์กร

5. การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (Human Resource Focus) การประเมินระบบงาน ระบบการเรียนรู้ การสร้างความผาสุกและแรงจูงใจของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ตามที่ทางที่องค์กรต้องการ

6. การจัดการกระบวนการ (Process Management) การประเมินการจัดการกระบวนการ ให้บริการและกระบวนการอื่น ๆ ที่ช่วยสร้างคุณค่าแก่ลูกค้าหรือผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกระบวนการสนับสนุนเพื่อให้บรรลุพันธกิจขององค์กร

7. ผลลัพธ์การดำเนินการ (Results) การประเมินผลการดำเนินการและแนวโน้มขององค์กร 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านประสิทธิผล มิติด้านคุณภาพการให้บริการ มิติด้านประสิทธิภาพ และมิติด้านการพัฒนาองค์กร

ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการพัฒนาองค์กรเป็นไปอย่างมีระบบ อย่างต่อเนื่อง มีระดับการบริหารจัดการได้มาตรฐานเทียบเท่าสากล ตามเกณฑ์คุณภาพการบริหาร มีการประเมินกระบวนการดำเนินการ 2 ประการ ดังนี้

1. ประเมินกระบวนการดำเนินการ คือ 1) Approach: A มีแนวทางระบบ แบบแผน 2) Development: D นำไปใช้อย่างทั่วถึง 3) Learning: L เกิดการเรียนรู้ 4) Integration: I บูรณาการเชื่อมโยงสอดคล้องกัน

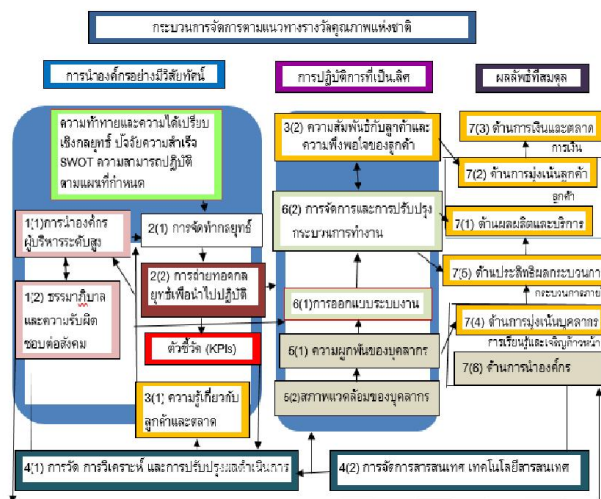
2. ประเมินระดับความก้าวหน้า (Progressing Level) มุ่งเน้นให้องค์กรบริหารจัดการอย่างมีระบบ (Systematic) มีการนำกระบวนการตามที่กำหนดไว้ อย่างเป็นระบบไปสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน (Sustainable) ขององค์กร โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด (Measurable) เพื่อใช้ควบคุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินการและใช้เทียบเคียง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฮอว์ค (Hawk. 2004) ที่พบว่า โมเดลมัลติมัลติตริจมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการแปลและเรียบเรียงจากเกณฑ์ดังกล่าวได้เป็นเกณฑ์คุณภาพการศึกษา เพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ประกอบด้วยการดำเนินงาน 7 หมวด คือ หมวด 1) การนำองค์กร หมวด 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมวด 3) การมุ่งเน้นลูกค้า หมวด

4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ หมวด

5) การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน หมวด 6) การจัดการกระบวนการ และ หมวด 7) ผลลัพธ์ ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นกรอบการดำเนินงานบริหารจัดการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ และแนวคิดการประเมินโรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2557: 3-7) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินและยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล มี 3 ประการ คือ 1) ผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียนในการพัฒนาศักยภาพให้เป็นพลโลกที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง มีความสามารถสื่อสารได้สองภาษา มีทักษะการเรียนรู้และคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และมีทักษะชีวิตและงานอาชีพ 2) การบริหารพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มี 2 ประการ คือคุณภาพด้านวิชาการ และคุณภาพของครู และ 3) การบริหารที่เน้นคุณภาพของความเป็นเลิศ มี 4 ประการ คือ คุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ระบบการบริหารโรงเรียน ปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเครือข่ายร่วมพัฒนาในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสันติชัย ใจชุ่มชื่น; ภารดี อนันต์นาวี; และเจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม (2562) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารนวัตกรรมสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า เมืองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาผู้เรียนโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ 2) ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลของผู้บริหาร 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการของโรงเรียน 6) ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม และ 7) ด้านการพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการศึกษา โดยในองค์ประกอบแต่ละด้านมีกระบวนการบริหารจัดการตามหลักวงจรคุณภาพ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 3) การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และ 4) การแก้ไขพัฒนาระบบ

ดังนั้น การบริหารจัดการองค์กรแห่งความเป็นเลิศทางการศึกษาจึงต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและการบูรณาการ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน และประเมินการดำเนินการ 2 ประการ คือ กระบวนการดำเนินการและระดับความก้าวหน้าเพื่อให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศที่มีความยั่งยืน ดังสรุปในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 การบริหารจัดการองค์กรแห่งความเป็นเลิศทางการศึกษา

คุณลักษณะที่สำคัญขององค์กรที่มีขีดความสามารถสมรรถนะสูงหรือมีความเป็นเลิศ

คุณลักษณะที่สำคัญขององค์กรที่มีขีดความสามารถสมรรถนะสูงหรือมีความเป็นเลิศ มี 5 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2549: 4) ได้แก่

1. การตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและแสวงหาแนวทางในการบรรลุเป้าหมายนั้น
2. การมีค่านิยมร่วมกันของบุคลากรทั่วทั้งองค์กร
3. การมุ่งเน้นที่ยุทธศาสตร์และการทำให้ทั่วทั้งองค์กรดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน
4. การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่สิ่งที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้
5. เป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่น

คุณลักษณะหรือแนวทางสำคัญขององค์กรที่มีขีดความสามารถสมรรถนะสูงหรือมีความเป็นเลิศ มี 6 ประการได้แก่ 1) การมุ่งเน้นที่ผู้รับบริการ (client-centered)

2) การมุ่งเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์ (outcome-oriented) 3) สามารถชี้แจงและรับผิดชอบ (accountable) 4) มีความคิดสร้างสรรค์และมีความยืดหยุ่น (innovative and flexible) 5) พร้อมทั้งจะทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น (open and collaborative) และ 6) มีความมุ่งมั่น (passionate) และลักษณะขององค์กรสมรรถนะสูงหรือมีความเป็นเลิศ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) การเน้นการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบสนองต่อปัจจัยภายนอก 2) โครงสร้างองค์กรอันประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ การออกแบบองค์กร ยุทธศาสตร์ การจัดการกระบวนการและเทคโนโลยี 3) วัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ภาวะผู้นำ การจัดการกับปัจเจกบุคคล และการกำหนดบทบาทที่เหมาะสมและวัฒนธรรม (De Waal. 2007: 179-185)

สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่สำคัญขององค์กรที่มีขีดความสามารถสมรรถนะสูงหรือมีความเป็นเลิศนั้น ต้องมีการตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย มีการแสวงหาแนวทางดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีค่านิยมร่วมกัน มุ่งเน้นที่ยุทธศาสตร์การดำเนินการ และที่สำคัญองค์กรต้องยืดหยุ่น รวมทั้งต้องมุ่งเน้นลูกค้า ผลผลิต ผลลัพธ์ มอบความรับผิดชอบต่อลูกค้า การเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความพร้อมและมุ่งมั่นในการดำเนินงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จมีความเป็นเลิศ

คุณสมบัติของผู้นำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

คุณสมบัติของผู้นำสู่ค่านิยมเดียวกันนั้นองค์กรสู่ความเป็นเลิศ มีดังนี้

1. เป็นผู้นำคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Innovator)
2. สร้างและบริหารทีมงานให้เกิดประสิทธิภาพ (High performance team conductor)
3. มองภาพรวมระดับโลก (Global perspective)
4. เรียนรู้เร็วและเจาะลึกคู่แข่ง (Fast learner and knowledge of competitors)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ (ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2549) มีดังนี้

1. การวางยุทธศาสตร์และการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปอย่างมีระบบ

2. สามารถควบคุมและลดความเสี่ยงหรือเพิ่มโอกาสในการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยครอบคลุมในเรื่อง

2.1 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy map) ในแต่ละมิติให้มีความสัมพันธ์กันในเชิงเหตุผล

2.2 การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์เข้ากับระบบการวัดประเมินผลการดำเนินงานอย่างสมดุล (Balanced scorecard)

2.3 สามารถถ่ายทอดตั้งแต่ในระดับองค์กรมาจนถึงในระดับทีมงานหรือตัวบุคคล

3. การจัดตั้งสำนักบริหารยุทธศาสตร์ (Office of Strategy Management: OSM) ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนแก่ผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer: CEO) และการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change management)

ซึ่งการจะก้าวไปอย่างมั่นคงต้องอาศัยรากฐานที่เข้มแข็งที่จะเป็นปัจจัยหลักในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High performance organization) หรือองค์กรแห่งความเป็นเลิศอย่างแท้จริง 5 ประการ ได้แก่

1. ภาวะผู้นำ เป็นผู้สามารถคิดและตัดสินใจให้กับผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ เพื่อนำพาองค์กรไปในทิศทางที่กำหนด โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและมุ่งสู่ค่านิยมเดียวกัน (Shared Value) มีการบริหารคนเก่ง (Talent Management)

2. นวัตกรรม ด้านผลิตภัณฑ์ การบริการ กระบวนการทำงาน รูปแบบการดำเนินงานขององค์กร เพื่อสร้างผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญ

3. การจัดการความรู้ การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญนำไปสู่การสร้างมูลค่าและลดความเสี่ยงให้แก่องค์กรเพื่อมีความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

4. การนำเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีมาสร้างประโยชน์ในการแข่งขัน ให้แก่องค์กรเพื่อตัดสินใจที่ถูกต้องรวดเร็วและแม่นยำ ลดความเสี่ยง

5. การดำเนินงานแบบบูรณาการ (Operation excellence) ขององค์กรตามห่วงโซ่ค่านิยม (Value Chain) อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และมีพลังร่วม (Synergy)

สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ ใจดี (2556) ที่ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบ

ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ 3) ด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล 4) ด้านการบริหารกระบวนการ และ 5) ด้านผลการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การวางแผนกลยุทธ์ และกระบวนการบริหาร ส่วนองค์ประกอบที่มีผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน ได้แก่ ภาวะผู้นำ และการวางแผนกลยุทธ์ และองค์ประกอบที่มีผลอิทธิพลโดยรวมต่อผลการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน คือ ภาวะผู้นำ และการวางแผนกลยุทธ์

ดังนั้น การบริหารจัดการองค์กรแห่งความเป็นเลิศ ผู้นำจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ และให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่มีผลเพื่อให้การบริหารจัดการและดำเนินการให้เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศที่เป็นแบบอย่างตามเป้าหมายได้

การบริหารคนเก่ง

องค์กรต่าง ๆ มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นผู้นำและพัฒนาให้องค์กรมีความเป็นเลิศ จึงต้องมีการปรับตัวในหลาย ๆ ด้าน เพื่อรองรับการแข่งขัน เช่น การสรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพสูง หรือ คนเก่ง ซึ่งความเก่งเป็นความถนัดพิเศษความสามารถพิเศษ ความถูกต้องแม่นยำซึ่งอยู่ในตัวบุคคล (Concise Oxford Dictionary) ดังนั้น “คนเก่ง (Talent)” จึงเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจ แรงขับเคลื่อนที่มุ่งความสำเร็จ ความสามารถในการปรับตัว แรงจูงใจภายในตัวบุคคล ความเชื่อและภาวะความเป็นผู้นำ ความสามารถเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบภายในตัวบุคคลที่ไม่สามารถที่จะวัดออกมาได้อย่างชัดเจน (Kaye; & Andy. 2007: 22) ในการบริหารจัดการคนเก่ง เป็นงานที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน และกลุ่มคนภายในองค์กร จึงเป็นงานด้านบริหารที่สำคัญของผู้บริหาร และฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลในการเพิ่มศักยภาพเชิงนวัตกรรมและการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีวิทยาการก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพมาใช้ในองค์กร

เพื่อสร้างองค์กรให้มีภาพลักษณ์ที่ดี (Employer branding) เพราะการบริหารจัดการคนเก่ง เป็นกิจกรรมและกระบวนการที่เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ของตำแหน่งงานที่สำคัญอย่างเป็นระบบซึ่งจะมีส่วนช่วยหลาย ๆ ด้านในการทำให้องค์กรมีขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน การพัฒนากลุ่มของผู้มีศักยภาพและผู้ที่ดำรงตำแหน่งที่มีบทบาทและศักยภาพในการปฏิบัติงานสูง และการพัฒนาสถาบันทรัพยากรในการบริหารงานบุคคลที่มีความแตกต่างที่จะช่วยสนับสนุนในการเติมเต็มตำแหน่งเหล่านี้ด้วยบุคลากรที่มีความสามารถและทำให้แน่ใจว่าผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านี้มีความผูกพันอย่างต่อเนื่องกับองค์กร (Dmitry; & Elena. 2011: 86-87; David; & Kamel. 2009: 305) ดังนั้น ในการบริหารองค์กรเพื่อให้ประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการคัดสรร (Selection) คนที่มีความรู้ความสามารถสูง หรือคนเก่งเข้ามาทำงาน เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ (Success) และเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ (Excellence organization) เมื่อได้มีการคัดสรรเข้ามาแล้ว ต้องมีการมอบหมายงานให้ทำตามความรู้ความสามารถสูง ทำทนาย และเสริมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้คนเก่งสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อนำองค์กรสู่ความเป็นองค์กรชั้นนำ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันแย่งชิงคนเก่ง จึงต้องมีการพัฒนาบุคลากร ต้องสร้างความผูกพันให้เกิดกับองค์กร และต้องรักษาบุคลากรดังกล่าวให้อยู่กับองค์กรนาน ๆ (Retention) เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้ผลสัมฤทธิ์สูงตามเป้าหมาย มีผลงานเป็นเลิศ เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศได้อย่างยั่งยืน ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็ตาม

บทสรุป

องค์กรแห่งความเป็นเลิศ หมายถึง องค์กรที่มุ่งคุณภาพยอดเยี่ยม มีมาตรฐานสูง (High Standard) มีคุณค่าและการทำอย่างต่อเนื่อง (Value and Continue) มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (Systematic) มีการบูรณาการ (Integration) มีการบริหารคนเก่ง (Talent Management) โดยผู้บริหาร ทีมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานด้วยกระบวนการบริหารจัดการตามหลักการพัฒนาคุณภาพจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (The Malcolm Baldrige National

Quality Award: MBNQA) และแนวคิดของการบริหารคุณภาพแบบการบริหารคุณภาพอย่างเบ็ดเสร็จ (Total Quality Management: TQM) ประยุกต์การประเมินการบริหารจัดการองค์กรที่ครอบคลุมภาพรวมในทุกมิติที่ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การนำองค์กร (Leading) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) การให้ความสำคัญกับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Customers and Stakeholders Important) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (Human Resource) การจัดการกระบวนการ (Process Management) ผลลัพธ์การดำเนินการ (Results) โดยมีการประเมิน 4 ด้าน คือ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และการพัฒนาองค์กร (Organizational development) ดังนั้น องค์กรแห่งความเป็นเลิศทางการศึกษาเป็นองค์กรที่มีเป้าหมายหลักของการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ คือ การสร้างคุณค่าให้องค์กร โดยมุ่งเน้นที่ คุณภาพของกระบวนการผลิต (Production Quality) เป็นการบริหารจัดการให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่สูง ภาพรวมของโรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับมีความโดดเด่นเชิงประจักษ์ต่อสาธารณชน โดยมีการบริหารเป็นทีมแบบมีส่วนร่วมทั้งครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน สังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คุณภาพของผลผลิต (Product Quality) ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงมากกว่ามาตรฐานที่กำหนด นักเรียนได้รับรางวัล ครูได้รับรางวัล โรงเรียนมีการบริหารจัดการได้ผลสูงมากกว่ามาตรฐาน ประสิทธิภาพของการผลิต (Production Efficiency) มีการบริหารจัดการเกิดผลคุ้มค่า และคุณภาพการให้บริการ (Service Quality) ที่นำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้า โดยมีเป้าหมายเป็นองค์กรนำ ที่มีสมรรถนะสูงและมีความเป็นเลิศ มีคุณภาพยอดเยี่ยม มีมาตรฐานสูง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นแบบอย่างที่ดีได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ ใจดี. (2556). รูปแบบความสัมพันธ์สาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2549). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารราชการแนวใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย.
- บัณฑิต ประสิทธิ์นอก; และสุพร เข้มเฮง. (2562, กรกฎาคม-ธันวาคม). รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 7(2): 86-95.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2561). เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ปี 2561-2562. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.
- สมาน อัสวภูมิ. (2559, มกราคม-เมษายน). ความเป็นเลิศและการจัดการความเป็นเลิศ. อุบลราชธานี: วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย. 16(31).
- สันติชัย ใจชุ่มชื่น; ภารดี อนันต์นาวิ; เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม. (2562). รูปแบบการบริหารนวัตกรรมสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วารสาร การบริหารการศึกษา มศว. 16(31): 12-25.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). มาตรฐานการศึกษาของชาติ: แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2561). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). องค์การที่มีขีดความสามารถสูงหรือมีความเป็นเลิศ (High performance organization). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2557). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาเอกชนสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2558). เกณฑ์การศึกษาเพื่อการดำเนินคุณภาพที่เป็นเลิศ ฉบับปี 2558-2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2561). เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ปี พ.ศ. 2561-2562. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). ร่างกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- อุดม คชินทร. (2558). บทเรียนจากการประชุมวิชาการงานมหกรรมคุณภาพ (Quality Fair) ประจำปี 2558 ปาฐกถาพิเศษ. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2562 จาก http://www1.si.mahidol.ac.th/km/sites/default/files/u11/2559som_.pdf.
- Attafar, A.; Forouzan, B.; & Shojaei; M. (2012). Evaluation of Organizational Excellence Based on Peters and Waterman's Model in Tuka Steel Investment Holding. *American Journal of Scientific Research*. (50): 119-137.
- Baldrige Performance Excellence Program. (2013). 2013-2014 Education Criteria for Performance Excellence. Gaithersburg, MD: U.S. Department of Commerce, National Institute of Standards and Technology.

- David, G.C.; & Kamel, M. (2009). Strategic Talent Management A Review and Research Agenda. **Human Resource Management Review**. 19: 304-313.
- DePorter, B. (2000). **The 8 Keys of Excellence: Principles to Live by**. FL: Forum Learning.
- De Waal, A. (2007). "The Characteristics of High Performance Organization," **Business Strategy Series** 8(3) (Emerald Group Publishing): 179-185.
- Dmitry, K., & Elena, Z. (2011). HRD Practices and Talent Management in the Companies with the Employer Brand. **European Journal of Training and Development**. 36: 86-104.
- Hawk, B. J. (2004). Baldrige Criteria for Performance Excellence in Millions Public School: Understanding and Implementation. Retrieved September 7, 2019, from <http://wwwlib.umi.com>
- Kaye, T.; & Andy, P. (2007). **The Essential Guide to Managing Talent**. Britain: Kogan Page Publishers.
- kromchol.nd.go.th. (2562). การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2562 จาก <http://kromchol.rid.go.th/reform/PMQ>.
- Maytwin, P. (2018). **21st Century Skill: ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21**. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2562 จาก <https://medium.com/base-the-business-playhouse/>
- Pickett, J. P. (2011). **The American Heritage Dictionary of the English Language** 5th ed., Boston: Houghton Mifflin Harcourt.

**เจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภท
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก**
Tourist Consumers' Attitude and Behavior on Innovated Non-food Herbs
Product: A Case of Mouthwash "Ngamlamai" Brand, Nakhon Nayok Province

กนกพิชญ์ วิษณุวรนนท์¹ กุลภัสร โภชนกุล² และ นฤมล วิถีธรรมศักดิ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก จำนวน 297 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน ใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .914 และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และนักท่องเที่ยวชาวไทยจากจังหวัดต่าง ๆ ที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก รวม 10 คน เลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในลักษณะของการพูดคุยและสอบถาม โดยใช้คำถามเชิงลึกเป็นลักษณะแบบปลายเปิดที่เตรียมไว้ของแต่ละประเด็นในการสัมภาษณ์และมีการปรับเปลี่ยน

รูปแบบคำถามตามติด (Follow-up Question) ไปตามคำตอบของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น และได้ข้อมูลในด้านของพฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One-way ANOVA) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งาหมลมาย” จังหวัดนครนายก ได้แก่ 1) การตัดสินใจซื้อเพราะมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างนวัตกรรม 2) ระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับสภาพแวดล้อมและตราสัญลักษณ์ รูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์แสดงข้อเสนอแนะ ส่วนประกอบสำคัญ เป็นทางเลือกที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกซื้อจาก “คุณค่าที่ดีกว่า” 3) มีความพึงพอใจที่ผลิตภัณฑ์ของฝากที่ระลึก แบรินด์ “งาหมลมาย” ที่สามารถผูกสัมพันธ์ไปกับการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และ 4) ข้อมูลบรรจุภัณฑ์ควรเพิ่มเติมภาษาอังกฤษหรือภาษาตามตลาดเป้าหมาย

¹ อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²⁻³ อาจารย์สาขาวิชาแพทย์แผนไทยประยุกต์ วิทยาลัยนานาชาติ
พระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คำสำคัญ: นวัตกรรมผลิตภัณฑ์, เจตคติและพฤติกรรม,
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร, น้ำยาบ้วนปาก

Abstract

This mixed methods research aimed to 1) find out a level of tourist consumers' attitude and behavior on innovational non-food herbs product: a case of Mouthwash "Ngamlamai" brand, Nakhon Nayok Province, 2) compare their attitude and behavior' according to their gender, age, education, status, occupation, and monthly income, and 3) investigate their needs and recommendations on the product. Samples were 297 people who were performed questionnaire which had a reliability of 0.914 under Krejcie; & Morgan table. The other samples were 10 Thai tourists from Bangkok and vicinity area and Thai tourists from upcountry who bought "Ngamlamai" Product Brand. This sample was specific selected and performed in-depth interview. The researchers selected in-depth interview questions as open ended and follow-up question in order to create in pronto. Statistics used to analyze the data were mean, t-test, F-test (One-way ANOVA), and content analysis.

The results reveal that

1. The tourists' overall opinion on attitude and behavior on Mouthwash "Ngamlamai", Brand Nakhon Nayok Province was at a high level.
2. Gender, age, education, marital status, occupation, and income had no influence on their attitude and behavior.
3. The needs and recommendations of the tourist customers on Mouthwash "Ngamlamai", brand Nakhon Nayok Province are: 1) the local wisdom on the product effected on buying decision, 2) production processes that are environmental friendly, brand logo, and product packaging are main part in customer buying decision, 3) customer satisfaction toward "Ngamlamai" Brand is a brand loyalty from Nakhon Nayok Tourism, and 4) the product label should include the letter in English to describe target market.

Keywords: Product innovation, Attitude and behavior, Non-food herbs, mouthwash

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องของความเท่าเทียม โอกาส คุณภาพชีวิต ความมั่นคงและความพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตลอดจนการวางรากฐานการพัฒนาในระยะต่อไปให้มีความสมดุล ยั่งยืน ทั้งนี้ในการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศก็เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในแข่งขันควบคู่กับการดูแลเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทย โดยเฉพาะด้านการสร้างความเข้มแข็งในด้านการท่องเที่ยว โดยรักษามาตรฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและ พัฒนาการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเฉพาะเมืองรอง รวมทั้งรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง โดยประเทศไทยถือว่าเป็นจุดหมายปลายทางอันดับหนึ่งของประเทศในเอเชีย - แปซิฟิก มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเป็นอันดับ 10 ของโลก (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัจจัยด้าน พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและปัจจัยเชิง โครงสร้างประชากร ในส่วนของปัจจัยด้านพฤติกรรมการ ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้น พบว่า รูปแบบการ ท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ นักท่องเที่ยวใน ปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะเลือกท่องเที่ยวตามรูปแบบการ ท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) (สมบัติ กาญจนกิจ และคณะ. 2560: 15) เช่น การ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) การท่องเที่ยวแบบ โฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home stay & farm stay) การ ท่องเที่ยวแบบผสมผสานก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการ การท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้น นำมาจัดรายการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะ ยาวนาน ตั้งแต่ 2-7 วัน หรือมากกว่านั้น เช่น การท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร ฯลฯ (วาริชต์ มัธยมบุรุษ. 2554: 189-193)

และเมื่อกล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร ในพื้นที่จังหวัดนครนายก เป็นที่ยอมรับกันว่ามีศักยภาพ ก็เพราะเจ้าของสวนเกษตรบางส่วนสามารถพัฒนาสวนของตัวเองให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากขึ้น และนักท่องเที่ยวก็ได้รับความรู้ ประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยเฉพาะความรู้ด้านการเกษตรและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ ซึ่งภาครัฐโดยกรมการพัฒนาชุมชน (พช.) กระทรวงมหาดไทย (2560) ในฐานะคณะอนุกรรมการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับภูมิภาคได้ตระหนักถึงการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสินค้า OTOP รู้จักปรับตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาและยกระดับสินค้า เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนทั้งตลาดในประเทศและระดับสากล (ไทยรัฐออนไลน์. 2562) จากนโยบายภาครัฐดังกล่าว กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดนครนายก ได้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) การจัดโครงการจัดอบรมตามโครงการส่งเสริมกระบวนการเครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge Based OTOP หรือ KBO) เพื่อให้กลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ OTOP เข้าร่วมอบรมเพื่อส่งเสริมให้เครือข่ายองค์ความรู้ KBO เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาขีดความสามารถแก่กลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ OTOP ซึ่งสอดคล้องกับบทความของเสรี วงษ์มณฑา (2562) ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่ารัฐบาลมีความพยายามที่จะเพิ่มความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน จึงจัดให้มีโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP เป็นการบูรณาการการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเข้ากับการพัฒนาและส่งเสริมการตลาดสินค้า OTOP ในชุมชนต่าง ๆ ด้วยความคิดสร้างสรรค์ มีนวัตกรรมของการพัฒนาและยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและเพิ่มยอดขายสินค้า OTOP ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนและจากการศึกษาในเบื้องต้น พบว่า สวนงามลุ่มยซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร (eco-agro tourism) มีคุณนงนุช เทียมณรงค์ เป็นประธานกลุ่มแปรรูปมะดันตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ได้ร่วมมือร่วมใจรังสรรค์มะดันผลไม้พื้นถิ่นจากสวนของที่บ้านจน

สามารถเพิ่มมูลค่าได้เป็นผลสำเร็จ ได้แก่ มะดันอบแห้ง น้ำปลาหวานมะดัน มะม่วงกวนใส่เนื้อมะดัน แค่มะดัน เนื้อบัตเตอร์ (ผู้จัดการออนไลน์. 2560) ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยอาจารย์จากสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ รวมทั้งอาจารย์จากสาขาวิชาแพทย์แผนไทยประยุกต์ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร และผู้ประกอบการและสมาชิกแบรนด์ "งามลุ่มย" จังหวัดนครนายก ได้ร่วมมือกันประยุกต์ใช้เครือข่ายองค์ความรู้ KBO โดยร่วมมือกันสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบสมุนไพรเพื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สีเขียวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการนำนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สีเขียวมาใช้ในการผลิตสินค้าด้วยการลดสารประกอบที่เป็นพิษในผลิตภัณฑ์ ลดการใช้พลังงานในระหว่างการผลิตสินค้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์และช่วยลดขยะ โดยนำกากไปทำปุ๋ยอินทรีย์สำหรับพืชพรรณต่าง ๆ ผสมกับกระแสนิยมของผู้บริโภคที่ต้องการหลีกเลี่ยงสารเคมี หันมาให้ความสนใจผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่มีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเน้นการใช้สารสกัดจากธรรมชาติ จึงได้ร่วมกันวางแผนและคิดค้นผลิตภัณฑ์น้ำยาป้องกันจากใบมะดันผสมใบฝรั่ง "งามลุ่มย" ซึ่งถือว่าเป็นสินค้าต้นแบบไปทดลองวางจำหน่ายให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่สวน "งามลุ่มย" ระหว่างเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2562 เพื่อต้องการทราบเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ รวมทั้งความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาป้องกัน แบรนต์ "งามลุ่มย" จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาป้องกัน แบรนต์ "งามลุ่มย" จังหวัดนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์

ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลย์” จังหวัดนครนายก

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์ น้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งามลย์” จังหวัดนครนายก ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และ รายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีเจตคติต่อนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากไบโมาดันผสมไบโพรังแบรินด์ “งามลย์” แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ณ แหล่งท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ด้านการเกษตร (eco-agro tourism) สวนงามลย์ ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม คือ เจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภค ที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภท สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ประกอบด้วย การรับรู้คุณค่าของ มะดันของผู้บริโภค (ในแง่ของแพทย์แผนไทยประยุกต์) การออกแบบตราสินค้าและรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ส่วนผสม ของผลิตภัณฑ์แบรินด์ “งามลย์” และความพึงพอใจและ ลักษณะที่ต้องการ

3. ขอบเขตด้านประชากร ประชากร คือ ผู้บริโภค ที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งามลย์” จังหวัดนครนายก รวมจำนวน 1,294 คน

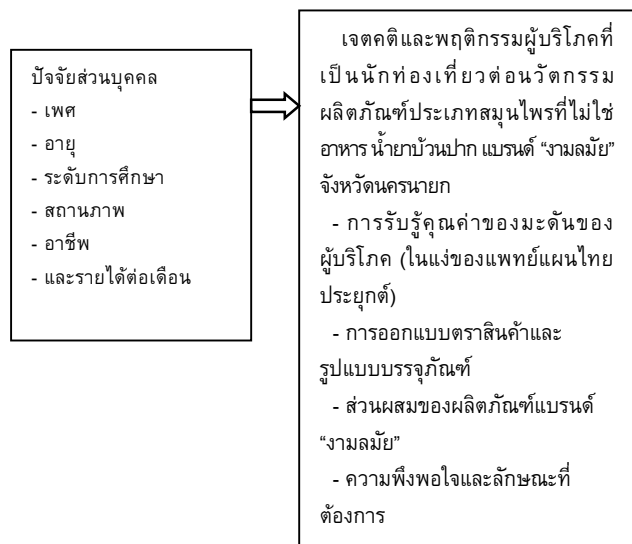
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และนักท่องเที่ยวชาวไทยจากจังหวัดต่าง ๆ ที่ซื้อ ผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งามลย์” จังหวัด นครนายก รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. ขอบเขตระยะเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่าง วันที่ 1 มกราคม 2562 - 31 พฤษภาคม 2562

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ได้จากแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมของ ชัมปีเตอร์ (Schumpeter. 1934) การรับรู้ของโซโลมอน (Solomon.

1990) Aaker (1991) การจัดการธุรกิจสินค้าที่ระลึกของ สุรีย์ เข้มทอง และสุรภีร์ โรจนวงศ์ (2545) สถาบัน การแพทย์แผนไทย (2547) ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อ ผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งามลย์” จังหวัด นครนายก รวมจำนวน 1,294 คน (ข้อมูลสารสนเทศ สวนงามลย์. 2562 ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2562)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อ ผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งามลย์” จังหวัด นครนายก จำนวน 297 คน การกำหนดขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ เครจซี่ และมอร์แกน ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ใช้วิธี จีบฉลากแบบใส่คืนเพื่อให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ตามที่ต้องการ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยจากกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล และนักท่องเที่ยวชาวไทยจากจังหวัดต่าง ๆ ที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งามลย์”

จังหวัดนครนายก รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided interviews) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

ลักษณะของเครื่องมือ ในส่วนนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายก มีทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรับรู้คุณค่าของมะดันของผู้บริโภค (ในแง่ของแพทย์แผนไทยประยุกต์) จำนวน 14 ข้อ 2) ด้านการออกแบบตราสินค้าและรูปแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 11 ข้อ 3) ด้านส่วนผสมของผลิตภัณฑ์แบรินด์ “งามลัมย์” จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านความพึงพอใจและลักษณะที่ต้องการ จำนวน 9 ข้อ รวมจำนวน 39 ข้อ

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดเกณฑ์ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์น้ำหนักของคะแนน (ชุตีระ ระบอบ และคณะ. 2552: 108) ดังนี้

5 คะแนน ระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคมากที่สุด

4 คะแนน ระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคมาก

3 คะแนน ระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคปานกลาง

2 คะแนน ระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคน้อย

1 คะแนน ระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคน้อยที่สุด

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured or Guided Interviews)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายก จำนวน 1 ฉบับ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในประเด็นเกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายก

แนวการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายก

2. นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability)

5. นำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

6. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาความค่าเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

3. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try - Out) จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .914

4. ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัยต่อไป
การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดทำหนังสือความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากผู้บริหารที่เป็นนักท่องเที่ยวยุคที่ชื่อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรนด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก

2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารที่เป็นนักท่องเที่ยวยุคที่ชื่อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรนด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผลทางสถิติ ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง พร้อมชี้แจงข้อสงสัยกรณีผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

2.1 การสัมภาษณ์

2.1.1 ผู้ทำการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured interview)

กับนักท่องเที่ยวชาวไทยจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และนักท่องเที่ยวชาวไทยจากจังหวัดต่าง ๆ ที่ชื่อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรนด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก

2.1.2 ขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์กรอกแบบฟอร์มยินยอม (Consent Form) การให้สัมภาษณ์ข้อมูลประกอบการวิจัย

2.1.3 ขออนุญาตในการจัดบันทึกและบันทึกเสียง ระหว่างการสัมภาษณ์

2.1.4 ข้อมูลจะถูกนำมาทำการบันทึกและถอดเทปรายวัน เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistic) ในรูปการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลที่เป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

2. ข้อมูลสภาพเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรนด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบชุดคำถามแบบประเมินค่า (Rating scale) จากนั้นจึงปรับค่าให้อยู่ในระดับช่วง (Interval scale) ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติแบบพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F-test (One-way ANOVA)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อตรวจสอบของการตอบผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผลทางสถิติ

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรนด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก เป็นคำถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดเป็น 5 ระดับ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ที่คำนวณตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 สถิติเพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test (Independent Sample) และ

2.3 F test (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. เจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายก รวมทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = .75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการออกแบบตราสินค้าและรูปแบบบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = .60) รองลงมาคือด้านการรับรู้คุณค่าของมะดันของผู้บริโภค (ในแง่ของแพทย์แผนไทยประยุกต์) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = .60) ด้านส่วนผสมของผลิตภัณฑ์แบรินด์ “งามลัมย์” อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = .62) และด้านความพึงพอใจและลักษณะที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = .79) ตามลำดับ ตามตาราง

เจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภค	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรับรู้คุณค่าของมะดันของผู้บริโภค (ในแง่ของแพทย์แผนไทยประยุกต์)	4.12	.60	มาก
2. ด้านการออกแบบตราสินค้าและรูปแบบบรรจุภัณฑ์	4.16	.60	มาก
3. ด้านส่วนผสมของผลิตภัณฑ์แบรินด์ “งามลัมย์”	4.09	.62	มาก
4. ด้านความพึงพอใจและลักษณะที่ต้องการ	3.83	.79	มาก
รวม	4.00	.75	มาก

2. เปรียบเทียบเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย	ยอมรับ	ปฏิเสธ
H ₁ : ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายกที่มีเพศแตกต่างกันมีเจตคติต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแตกต่างกัน		
H ₂ : ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายกที่มีอายุแตกต่างกันมีเจตคติต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน		
H ₃ : ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายกที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีเจตคติต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแตกต่างกัน		
H ₄ : ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายกที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีเจตคติต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแตกต่างกัน		
H ₅ : ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายกที่มีอาชีพแตกต่างกันมีเจตคติต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแตกต่างกัน		
H ₆ : ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลัมย์” จังหวัดนครนายกที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีเจตคติต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแตกต่างกัน		

3. ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก ได้แก่ 1) การตัดสินใจซื้อเพราะมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างนวัตกรรม และรับรู้คุณค่าของมะดันสมุนไพรพื้นบ้านของไทยที่ดีต่อสุขภาพ 2) ระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับสภาพแวดล้อม และตราสัญลักษณ์ รูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์แสดงข้อเสนอแนะ ส่วนประกอบสำคัญ เป็นทางเลือกที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกซื้อจาก “คุณค่าที่ดีกว่า” 3) มีความพึงพอใจที่ผลิตภัณฑ์ของฝากที่ระลึก แบรินด์ “งามลมัย” ที่สามารถผูกสัมพันธ์ไปกับการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และ 4) ข้อมูลบรรจุภัณฑ์ควรเพิ่มเติมภาษาอังกฤษ หรือภาษาตามตลาดเป้าหมาย

อภิปรายผล

1. สภาพเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างก็มีความปรารถนาจะสัมผัสกับประสบการณ์ใหม่ ๆ อยากมีตัวเลือกของสินค้าและบริการมากขึ้น และเมื่อรูปลักษณ์ภายนอกและความแปลกใหม่กลายเป็นแรงดึงดูดสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริโภคพึงพอใจและตัดสินใจจ่ายเงินซื้อสินค้าน้ำยาบ้วนปากแบรินด์ “งามลมัย” เพราะได้นำ “ดีไซน์” และ “นวัตกรรม” มาสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอต่อลูกค้า และรัฐบาลก็มีนโยบายการในการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ โดยผู้ประกอบการได้พัฒนาวัตถุดิบและกระบวนการผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้รับการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบจึงเข้มแข็งสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมหรือ Value-Based Economy และ Thailand 4.0 โดยใช้แนวทางการเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขัน และความสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้า

(2562) ที่กล่าวว่าผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในวงการธุรกิจจะฉีกดีไซน์และนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนสำรวจความต้องการของลูกค้า การหาวัตถุดิบที่เหมาะสม การออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิตไปจนถึงออกแบบบรรจุภัณฑ์ และแผนการทำตลาด เพื่อนำเสนอสินค้าและบริการที่ดีขึ้นและตรงกับใจของลูกค้าเป้าหมาย โดยเฉพาะกระบวนการดีไซน์ในขั้นตอนวิจัยและพัฒนาสินค้าต้นแบบจะทำให้ธุรกิจสามารถรวบรวมไอเดียใหม่ๆ และค้นพบความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า ซึ่งจะต่อยอดกลายเป็นสินค้าและบริการใหม่ที่โดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่งได้ในที่สุด ส่วนในแง่ของ “นวัตกรรม” ก็ไม่ได้จำกัดอยู่ที่การทุ่มเทวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์สินค้าเท่านั้น เพราะผู้ประกอบการ SMEs ที่ไม่ได้มีเงินลงทุนทำ R&D แบบนี้มากนักก็สามารถใช้นวัตกรรมการออกแบบ (Design Innovation) มาพัฒนาสินค้าที่ตอบโจทย์ความต้องการผู้บริโภคให้ดีขึ้นได้เช่นกัน เช่น การเพิ่มลูกเล่นภายนอกหรือประโยชน์ใช้สอยและออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เตะตาลูกค้าที่ทำได้ง่ายกว่าและไม่ต้องอาศัยเทคโนโลยีขั้นสูงมากนัก ซึ่งมีผลสำรวจที่ตอกย้ำความสำคัญของนวัตกรรมด้านบรรจุภัณฑ์ว่าผู้บริโภคเกือบ 40% มองว่า นวัตกรรมด้านนี้ เช่น การเพิ่ม QR code บนบรรจุภัณฑ์ การปิดผนึกซองได้อย่างสะดวก หลังเปิดใช้ครั้งแรก เป็นปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจซื้อสินค้า นอกจากนี้ลูกค้าประมาณ 40% ยอมรับว่าตัดสินใจซื้อสินค้าเพราะชื่นชอบบรรจุภัณฑ์ นี่จึงสะท้อนได้อย่างชัดเจนว่าบรรจุภัณฑ์ ที่มีดีไซน์โดดเด่นหรือมีนวัตกรรมมีผลต่อการซื้อสินค้าอย่างแท้จริง โดยสรุปผลการสำรวจออนไลน์ผู้บริโภค 1,000 คน (สำนักงานนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้า, 2562) ในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับอิทธิพลของนวัตกรรมสินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ดังนี้ 48% ของผู้บริโภคอยากซื้อสินค้าที่มีไอเดียใหม่ 33% ของผู้บริโภคอยากปรับปรุงสินค้าที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น 33% ของผู้บริโภคอยากซื้อสินค้าใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน 70% ของผู้บริโภคยอมจ่ายเงินมากขึ้นเพื่อซื้อเสื้อผ้าที่มีความแปลกใหม่ 67% ของผู้บริโภคยอมจ่ายเงินมากขึ้น เพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีความแปลกใหม่

2. เปรียบเทียบเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภท

สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเนื่องโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะรับทราบและรู้ว่าจะต้องเดินทางมา ณ สวนงามลมัย ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร (eco-agro tourism) ที่มีชื่อเสียงในการแปรรูปมะดัน มะดันลอยแก้ว ภายใต้แบรนด์ ‘งามลมัย’ และมีการแปรรูปมะดันเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อีกมากมาย ดังนั้นผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีการรับรู้คุณค่าของมะดันของผู้บริโภคในแง่ของแพทย์แผนไทยประยุกต์ ชื่นชอบตราสินค้าและรูปแบบบรรจุภัณฑ์ และทั้งพึงพอใจผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรนด์ “งามลมัย” เหมือนกัน ผู้บริโภคที่อายุ, สถานภาพต่างกันก็ไม่ได้มีเจตคติแตกต่างกัน และผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะมีอาชีพและการศึกษาระดับใดก็ตามจะเห็นถึงประโยชน์ของมะดันเหมือน ๆ กัน อีกทั้งผู้ที่มีรายได้ต่างกันส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าสินค้านี้มีความแปลกใหม่ สามารถนำไปใช้งานได้ดี และครองใจผู้บริโภค จึงแสดงให้เห็นว่าน้ำยาบ้วนปากแบรนด์ “งามลมัย” ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมแล้วเห็นว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเนื่องไม่มีผลทำให้มีเจตคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์น้ำยาบ้วนปากแบรนด์ “งามลมัย” แตกต่างกันดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของนงคราญ วงศ์วาท (2551) ที่พบว่า ลูกค้ายที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อน้ำดื่มบรรจุขวดตราราชภัฏในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรนนท์ พงศ์วิริทธิ์ร และภาคภูมิ ภักดีवास (2558) ที่วิจัย พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยของนักท่องเที่ยวไม่มีแตกต่างกันต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

3. ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบ้วนปาก แบรินด์ “งามลมัย” จังหวัดนครนายก

1) การตัดสินใจซื้อเพราะมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างนวัตกรรมและรับรู้คุณค่าของมะดันสมุนไพรพื้นบ้านของไทยที่ดีต่อสุขภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) โดยถือว่านวัตกรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการก็เป็นกลไกสำคัญในการสร้างนวัตกรรม และผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) น้ำยาบ้วนปากแบรนด์ “งามลมัย” ก็มีลักษณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่เห็นความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากมะดันสามารถนำไปพัฒนาเป็นสินค้าอุปโภค บริโภคที่ดีได้ เพราะมะดันมีคุณค่าทางโภชนาการและมีสรรพคุณทางยา เพราะมีส่วนประกอบของคาร์โบไฮเดรต เส้นใย แคลเซียม ฟอสฟอรัส และกรดอินทรีย์หลายชนิด วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินบี 1 ในอาซิน ในทางเภสัชวิทยาพบว่ามะดันมีสารสำคัญซึ่งมีฤทธิ์ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเนื้องอกได้ ส่วนผลก็ช่วยแก้อาการคอแห้ง ช่วยทำให้ชุ่มชื้นคอ (ผล) ใบและรากปรุงเป็นยาตำรับประทานแก้กระษัย (รก, ราก, ใบ, ผล, เปลือกต้น) ใบปรุงเป็นยาต้ม ช่วยขับฟอกโลหิต (รก, ราก, ใบ, ผล, เปลือกต้น) ช่วยแก้เบาหวาน (ราก) เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดจากหมอชาวบ้าน (2542) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของมะดันว่า แพทย์แผนไทยใช้มะดันประกอบเป็นยาสมุนไพรได้หลายขนานในตำราสรรพคุณสมุนไพร โดยได้บรรยายสรรพคุณไว้ดังนี้ 1) รก ใบ: รสเปรี้ยว แก้กระษัย แก้ระดูเสีย ขับฟอกเลือด ระบายอ่อน ๆ แก้เสมหะในลำคอ ขับปัสสาวะ 2) ลูก: รสเปรี้ยว แก้ไอ แก้เสมหะ แก้น้ำลายเหนียว ขับปัสสาวะ ฟอกเลือด ใช้ปรุงอาหาร 3) ใบ รก ลูก: ปรุงเป็นยาตองเปรี้ยวเค็ม ฟอกเสมหะ แก้ประจำเดือนพิการ แก้ไอ 4) ผล ผลมะดันนำมาดองน้ำเกลือ กินแก้ น้ำลายเหนียว เป็นเมือกในลำคอ นอกจากใช้เป็นยาแล้ว ผลมะดันยังนิยมใช้เป็นของหวาน โดยนำมาดองแช่อิ่มหรือเชื่อม เป็นผลไม้ดองยอดนิยมชนิดหนึ่งของคนไทยในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของกัลยาณี ปฏิมภาพรเทพ (2548: 13-15) กล่าวว่าภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่ออกมาขึ้นใหม่ที่จะช่วยให้การเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการ

ดำเนินชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมและขอบข่ายรวมของภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในหลายด้าน ตัวอย่างเช่น 1) ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิค ด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีเป็นการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม เพื่อให้คนสามารถพึ่งตนเองได้ตามสภาวะต่าง ๆ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาด้านการผลิต การแก้ปัญหาด้านการตลาด และการนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตรเข้ามาปรับใช้ เป็นต้น 2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปเพื่อการบริโภคที่ปลอดภัยและประหยัด อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งมีการผลิตและจำหน่ายผลผลิต เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น 3) ด้านการแพทย์แผนไทย เป็นความสามารถในการจัดการป้องกันปัญหาและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนโดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น การดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้านโดยใช้ยาสมุนไพร การนวดแผนโบราณ เป็นต้น และสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (2562) ที่กล่าวถึงนวัตกรรมเป็นปัญหาสำคัญของผู้ประกอบการไทยก็คือการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตัวเองซึ่งผู้ประกอบการต้องเริ่มการสร้างนวัตกรรมจากตนเองก่อน นั่นคือต้องเริ่มจากการเรียนรู้ถึงแม้ประเทศไทยเพิ่งจะรู้จักคำว่านวัตกรรมแต่บรรพบุรุษของเราก็ได้มีการสั่งสมความคิด ความรู้ และประดิษฐ์สิ่งของมากมายและได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ แต่เราค้นเคยกับคำว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” (Folk wisdom) มากกว่าคำว่า “นวัตกรรม” ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นสิ่งที่มีความเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถพัฒนาเป็นธุรกิจได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีตัวอย่างที่พบเห็นสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาไทยกันทั่วไป ทั้งที่เกิดจากงานวิจัยของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนและจากภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งสามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์และจำหน่ายได้หลายประเภท ตัวอย่างเช่น 1) ประเภทสมุนไพร เช่น ยาหอมแก้วิงเวียนศีรษะ น้ำมันเหลืองจากไผ่แก่เคล็ดขัดยอก เป็นต้น 2) ประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น แชมพูสมุนไพร เป็นต้น หน่วยงานของรัฐที่สนับสนุน

นวัตกรรมนอกเหนือจากตัวอย่างดังกล่าวยังมีผลิตภัณฑ์อีกมากมายที่ได้มีการประดิษฐ์ขึ้นมาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน แต่ไม่สามารถที่จะพัฒนาให้เป็นสินค้าอุตสาหกรรมเข้าสู่ตลาดได้จริง ถึงแม้จะมีหน่วยงานของรัฐที่ให้การสนับสนุนนวัตกรรมก็ตามแต่ภูมิปัญญานั้นจำเป็นต้องมีการคุ้มครองความคิดด้วยเพื่อให้เกิดความยั่งยืน นั่นก็คือ การจดสิทธิบัตร (Patent) กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากการจดสิทธิบัตรแล้วเชื่อว่าทำให้ภูมิปัญญาเหล่านั้นประสบความสำเร็จ เพราะยังมีอีกหลายปัจจัยที่ต้องคำนึงถึง แต่สิ่งที่สำคัญมากที่สุด ก็คือ การจัดการ (Management) โดยเฉพาะด้านการตลาด (Market) เพราะถ้าไม่มีคนซื้อหรือซื้อน้อยเกินไปก็ไม่สามารถนำมาผลิตเป็นอุตสาหกรรมได้ ดังนั้น ตลาดจึงถือเป็นปัจจัยที่ผู้ผลิตจากภูมิปัญญาชาวบ้านหรือนวัตกรรมจะต้องให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสิ่งที่สร้างขึ้นมา โดยสรุปการที่จะทำให้ภูมิปัญญาไทยหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มีการประยุกต์มาเป็นสินค้าเพื่อให้ตลาดยอมรับนั้นมีไม่ใช่ง่าย จำเป็นต้องมีการดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ ความอดทนและความตั้งใจจริง เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการสร้างโอกาสแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการนั้น ๆ และจะมีส่วนอย่างมากในการช่วยให้ประเทศไทยสามารถสร้างความเข้มแข็งรวมทั้งมีศักยภาพในการแข่งขันระหว่างประเทศได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ อาจจะเป็นเพราะการที่ผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อผลิตภัณฑ์น่ายาบ้านปากแบรนต์ “งามลย์” จังหวัดนครนายก ที่รับรู้ถึงความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การรับรู้คุณค่าของตราสินค้าทำให้ผู้บริโภครู้จัก ค้นเคยกับตราสินค้านั้น ๆ การรับรู้คุณภาพของตราสินค้านี้ส่งผลต่อความพึงพอใจและความมั่นใจของผู้บริโภคสำหรับการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ของตราสินค้านั้น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ โซโลมอน (Solomon, 1990) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้จะเกิดขึ้นโดยที่มีสิ่งมากระตุ้นทางความรู้สึกต่าง ๆ ได้แก่ ภาพ เสียง กลิ่น รูปลักษณะพื้นผิว โดยจัดว่าเป็นสิ่งกระตุ้นภายนอก (External Stimuli's) ในกรณีที่เป็นสิ่งกระตุ้นทางด้านการตลาดจะหมายถึง การสื่อสารทางการตลาดต่าง ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ระดับการรับรู้จะสูงหรือต่ำนั้นขึ้นอยู่กับ

รูปแบบของสิ่งกระตุ้นและความเข้มของสิ่งกระตุ้นนั้น ๆ โดยสิ่งกระตุ้นดังกล่าวจะผ่านทางตัวรับรู้สัมผัสต่าง ๆ ทางตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง ซึ่งเรียกว่าประสาททางการรับรู้ (Sensory System) ซึ่งกระบวนการทางการรับรู้จะแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่หนึ่ง การเปิดรับสิ่งกระตุ้น (Exposure) ขั้นที่สอง คือ การให้ความสนใจสิ่งกระตุ้นความรู้สึก และจากนั้นจะเป็นขั้นตอนสุดท้าย ของกระบวนการรับรู้ นั่นก็คือ ขั้นตีความสิ่งกระตุ้นที่ผ่านเข้ามาทางประสาทรับรู้ความรู้สึกนั้น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ อาเคอร์ (Aaker. 1991) ที่ได้กล่าวเอาไว้ว่าการที่ผู้บริโภครับรู้คุณภาพโดยรวมของความเหนือกว่าของตราสินค้าใด ๆ โดยจะมีการคิดพิจารณาจากคุณสมบัติการใช้งานของผู้บริโภค ถึงแม้จะพึงพอใจในสินค้าก็ไม่ได้หมายความว่าสินค้านั้นจะมีคุณภาพที่ดีเสมอไป ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้บริโภค 1) เหตุผลในการเลือกซื้อ (Reason to buy) เมื่อผู้บริโภครับรู้คุณภาพของสินค้าทำให้เป็นเหตุผลและปัจจัยหลักที่ผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้า โดยการสื่อสารทางการตลาดเป็นส่วนช่วยในการกระตุ้นพฤติกรรมในการเลือกซื้อของผู้บริโภคและคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า 2) ความแตกต่าง/การวางตำแหน่งของตราสินค้านั้น ๆ (Differentiate/Position) การที่ผู้บริโภครับรู้ถึงคุณภาพ ทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงความแตกต่างได้ และการวางตำแหน่งของตราสินค้าจะวางให้อยู่ในระดับที่ผู้บริโภคสามารถรับรู้ได้ระหว่างคุณภาพสินค้านั้น ๆ กับคู่แข่ง เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของชลธิชา คำประเทศ (2556: 22) ที่เสนอแนะว่าการส่งเสริมการตลาดที่ดีผู้ประกอบการควรพิจารณาในเรื่องการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น จัดทำแผ่นพับวางไว้หน้าร้าน แจกใบปลิวให้กับลูกค้าที่เดินผ่าน จัดทำป้ายหน้าร้านให้มีความน่าสนใจและสะดุดตาแก่ผู้พบเห็น มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ การลงโฆษณาผ่านวิทยุท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้ลูกค้าเกิดการรับรู้และตอบย้ำการจดจำในชื่อตราสินค้า นอกจากนี้ ควรจัดรายการส่งเสริมการขายตามเทศกาลหรือวันสำคัญ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ เพื่อเป็นการกระตุ้นและให้จำนวนลูกค้ามีมากขึ้น และควรแจ้งข่าวสารให้ลูกค้าได้รับทราบอยู่เสมอ นอกจากนี้ควรนำกลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้ามาใช้เพื่อเป็นการรักษาลูกค้าในระยะยาว

2) ระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับสภาพแวดล้อมและตราสัญลักษณ์ รูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์แสดงข้อแนะนำ ส่วนประกอบสำคัญ เป็นทางเลือกที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกซื้อจาก “คุณค่าที่ดีกว่า” สอดคล้องกับแนวคิดของ คอทเลอร์ และอาร์มสตรอง (Kotler; & Armstrong. 2014: 250) ที่กล่าวถึงตราสัญลักษณ์และรูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์ ถือว่าเป็นส่วนควบคุมทางกายภาพที่สำคัญยิ่งต่อผลิตภัณฑ์สินค้าทุกชนิดทุกระดับการผลิต เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต้องมีการออกแบบสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้สินค้านั้นมีความโดดเด่นและต่างไปจากคู่แข่ง เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้บริโภคจะได้รับเมื่อได้ซื้อสินค้าหรือบริการทั้งในด้านที่จับต้องได้อันได้แก่ คุณลักษณะและคุณสมบัติของตราสินค้าต่าง ๆ รูปลักษณะทางกายภาพของสินค้า บรรจุภัณฑ์และเครื่องหมายสื่อสารต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงสินค้ากับผู้บริโภค สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม พร้อมทั้งทำการยกระดับให้กับตัวสินค้าไปในตัวด้วยและการที่ผู้ผลิตมีความพยายามที่จะทำการผลิตสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะสร้างแรงจูงใจให้กับผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการดังกล่าวเพิ่มขึ้น

สอดคล้องกับแนวคิด ของชิมากุชิ (Shimaguchi. 1985: 19) กล่าวไว้ในหนังสือ Package Design In Japan Vol. 1 ว่า “ถ้าตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีฐานะเป็นพระเอก (The Lead) บรรจุภัณฑ์ก็เปรียบเสมือนพระรอง (The Subordinate) ที่นำมาเน้นย้ำการบริการด้วยตนเอง (Self Service) เป็นผู้ช่วยขายผลิตภัณฑ์เพราะสามารถแสดงตัวหรือตราสินค้า (Brand) ต่อผู้ใช้ประจำได้อย่างรวดเร็วและยังพยายามที่จะจูงใจผู้ที่ไม่เคยใช้ให้เกิดความคิดความสนใจ อยากที่จะทดลองใช้เป็นครั้งแรกอีกด้วย ดังนั้น สินค้าและบรรจุภัณฑ์จึงเป็นของคู่กันมาตลอด ยิ่งสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการแข่งขันกันมากเพียงใด การบรรจุภัณฑ์ก็จะได้รับการพัฒนาตามไปมากเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดของนิรมล สุธรรมกิจ (2559) ที่กล่าวถึงคำว่า Green Product หรือสินค้าเขียว เช่น พลังงานเขียว (Green Energy) พลาสติกเขียว (Green Plastic) กระเป๋าเขียว (Green Bag) อาคารเขียว (Green Building) สถานีโทรทัศน์เขียว (Green TV Station) เป็นต้น มิได้หมายถึงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เหล่านี้มี “สีเขียว” (green color) หากแต่เป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มี

นัยไปในทาง “รักษาสี” หรือลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คำว่า “Green” หรือ “เขียว” นั้นหมายถึง การอนุรักษ์ทรัพยากรและการลดการปล่อยมลพิษของสินค้านั้น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของสุปราณี จงดีไพศาล (2547) ที่กล่าวถึงกระบวนการผลิตที่ยั่งยืนไว้ว่าต้องมุ่งเน้นการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยมีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การใช้วัตถุดิบให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดการเกิดของเสีย รวมถึงการหาแนวทางการแปรรูปของเสียเพื่อเวียนกลับมาใช้ใหม่ในกระบวนการผลิตอีกครั้ง

3) มีความพึงพอใจที่ผลิตภัณฑ์ของฝากที่ระลึกแบรนด์ “งามลย์” ที่สามารถผูกสัมพันธ์ไปกับการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นที่ดีควรมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของเมืองและท้องถิ่นนั้น ๆ และผู้ประกอบการจะต้องมีความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถดัดแปลงสภาพแวดล้อมให้เข้ากับตัวสินค้า บรรลุภัณฑ์ทำให้สินค้ามีเอกลักษณ์ มีความแตกต่าง สอดคล้องกับแนวคิดของปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ (2541: 205) ซึ่งกล่าวว่า การส่งเสริมสินค้าที่ผลิตภายในท้องถิ่นเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยวให้ซื้อกลับไปเป็นของฝาก ถ้าสินค้านี้ดังกล่าวได้รับความนิยมในวงกว้างก็สามารถนำออกขายในตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น หรืออาจส่งขายไปยังต่างประเทศได้ ถ้าสามารถควบคุมคุณภาพการผลิตและมีวัตถุดิบมากพอ สอดคล้องกับแนวคิดของเสรี วงษ์มณฑา (2562) ที่กล่าวว่า การพัฒนาและการส่งเสริมการตลาดสินค้า OTOP นั้นเป็นหน้าที่ของพัฒนาชุมชนของแต่ละจังหวัดที่จะส่งเสริมให้มีการพัฒนาสินค้า OTOP ให้เป็นที่ชื่นชมของคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่มาเยือน สร้างความแตกต่างด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบ การผลิตตามภูมิปัญญาของชุมชนในแต่ละพื้นที่ ใช้การตลาดในการสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าเหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ชื่นชม การนำเอาสินค้า OTOP ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่บูรณาการเข้ากับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ นั้นนับว่าเป็นการเดินถูกทางของรัฐบาลในการสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนเพราะเสน่ห์ของสินค้า OTOP สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ในขณะเดียวกัน

4) ข้อมูลบรรจุภัณฑ์ควรเพิ่มเติมภาษาอังกฤษหรือภาษาตามตลาดเป้าหมาย ทั้งนี้ผู้ประกอบการนอกจากจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบตัวผลิตภัณฑ์ที่ต้องออกแบบให้ดูทันสมัย น่าจับต้อง ดูน่าสนใจ เกิดความประทับใจในรูปลักษณ์ของตัวผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจโดยเฉพาะบรรจุภัณฑ์ที่รักษาสีสิ่งแวดล้อม แม้แต่คำอธิบายวิธีการใช้ที่จำเป็นต้องมีทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นที่สินค้า OTOP ที่ต้องทำการเข้าไปแข่งขันในตลาดนั้น ๆ แม้กระทั่งเรื่องของส่วนผสมซึ่งปัจจุบันจะเน้นวัตถุดิบที่มาจากธรรมชาติโดยเฉพาะพืชสมุนไพรไทยที่ได้รับความสนใจ ดังนั้น ทั้งตัวผลิตภัณฑ์ส่วนผสม ตัวบรรจุภัณฑ์ต้องได้มาตรฐานเพื่อก้าวเข้าสู่มาตรฐานสากลและการเข้าสู่การแข่งขันในระดับ AEC สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงอุตสาหกรรม (2562) ที่กล่าวถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบของตลาดสากลจะต้องมีฉลากเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาที่เหมาะสมกับตลาด ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) ของตลาดเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ประกอบการกลุ่มแปรรูปมะดัน ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ควรผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และควรนำผลิตภัณฑ์ไปตรวจสอบเพื่อขอรับรองมาตรฐานจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ควรยึดแนวทางข้อกำหนดตามมาตรฐานของหน่วยงานราชการอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยเฉพาะกฎระเบียบของ GMP ที่หน่วยงานภาครัฐกำหนดอย่างเข้มงวดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดทำเอกสารและด้านการดำเนินการผลิต

2. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสามารถใช้นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นำยาบัวบก แบรนด์ “งามลย์” จังหวัดนครนายก เป็นกรณีตัวอย่างและใช้เป็นคู่มือสำหรับการฝึกอบรมความรู้เรื่องการพัฒนาศักยภาพ

การดำเนินงานแก่กลุ่มโอท็อปประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร และเผยแพร่ผู้สนใจทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการพัฒนาศักยภาพตนเองให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ได้และบริหารงานกลุ่มมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3. ผู้ประกอบการควรนำผลิตภัณฑ์ไปจดทะเบียนตามกฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร

4. ผู้บริโภคทั่วไปจะทราบถึงสรรพคุณประโยชน์ของมะดัน และวิธีใช้ ได้แก่ ผลดิบ ใบและราก และรสมะดันรก มะดัน คือ กิ่งก้านที่เกิดเป็นกระจุกเล็ก ๆ ประสานกัน ห้อยอยู่บนต้นมะดัน มองดูคล้ายกับรังนก บางต้นมีรสมะดันหลายกระจุก รสมะดันสามารถเก็บตากแห้งไว้ทำชาดื่มได้ แต่ละส่วนของมะดันจะให้สรรพคุณแตกต่างกัน และผู้บริโภคส่วนใหญ่ได้เรียนรู้ได้จากบทความตามสื่อต่าง ๆ และสามารถตอบคำถามได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาในรูปแบบนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยศึกษาวิจัยให้ได้รูปแบบและแนวทางการให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึกในการต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ด้านกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจร ตั้งแต่ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดทำต้นแบบ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ตลาด

2. จากการศึกษายังไม่พบว่ามีงานวิจัยใด ๆ ที่สนับสนุนว่าสารจากใบมะดันดีต่อสุขภาพอย่างไร จึงควรวิจัยการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร กรณีสารจากใบมะดัน เป็นต้น

3. ควรศึกษาบทบาทในการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนของเครือข่ายองค์ความรู้ (knowledge Based OTOP หรือ KBO) โดยศึกษาบทบาทเครือข่ายองค์ความรู้ทั้งในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาคเปรียบเทียบกัน

4. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น ปัญหาการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การขาดงบประมาณในกลุ่ม การขาดวัตถุดิบเพื่อการผลิต การขาดความรู้ความเข้าใจ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน (พช.) กระทรวงมหาดไทย. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP). สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2562, จาก www.cdd.go.th/
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2562). ประกาศราคากลางกิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ และออกแบบบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบของตลาดสากล มีฉลากเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาที่เหมาะสมกับตลาดตามข้อกำหนดของ FDA ของตลาดเป้าหมาย. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2562, จาก <http://www.industry.go.th/>
- กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ. (2548). การวิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาชุมชนไม้เรียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- ชลธิชา คำประเทศ. (2556, กรกฎาคม - ธันวาคม). "พฤติกรรมและปัจจัยในการตัดสินใจใช้บริการสถานเสริมความงามของคนวัยทำงานในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร." วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 2(2): 22.
- ชุตีระ ระบอบ และคณะ. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). เปิดฉากแล้ว ยิ่งใหญ่ "OTOP Midyear 2019" คาดเงินสะพัดกว่า 9 ร้อยล้าน. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2562, แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/business/entrepreneur/1593720>
- นงคราญ วงศ์สวาท. (2551). พฤติกรรมและการเลือกซื้อความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อน้ำดื่มบรรจุขวดตราราชภัฏในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นิรมล สุธรรมกิจ. (2559). สินค้าสีเขียว (GREEN PRODUCT) คืออะไร. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ. (2541). **บรรจุภัณฑ์อาหาร**. กรุงเทพฯ: หิเเฮง.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2560). **เปรี้ยวแบบไม่ไร้ค่า! มะดันแปรรูป “งามลัมัย” เตรียมผงาดตลาดโลก**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2561, จาก <https://m.mgonline.com/smes/detail/9600000125150>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (2562). **การบริหารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา: นวัตกรรมและการสร้างภูมิปัญญาไทยให้ยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <https://kritaporn.wordpress.com/>
- รัฐันท์ พงศ์วิริทธิ์รและภาคภูมิ ภาควิชาส. (2558). **รูปแบบทางการตลาดที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวถนนคนเดินเชียงใหม่**. รายงานวิจัย คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
- วาริชต์ มัยยมบุรุษ. (2554, 27 - 29 มกราคม). **แนวทางการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพื้นที่รอบการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ จังหวัดลำปาง**. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554; “การพัฒนาอนาคตชนบทไทย: ฐานรากที่มั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน” หน้า 189 - 193.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (2547). **คู่มือประชาชนในการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมบัติ กาญจนกิจ และคณะ. (2560). **โครงการการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: กองทุนสนับสนุนการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สวนงามลัมัย. (2562). **ข้อมูลสารสนเทศสวนงามลัมัย**. 2562 ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2562. นครนายก: สวนงามลัมัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **รายงานผลการพัฒนาประเทศในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2557 – พ.ศ. 2561)**. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2562, จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=8639&filename=indexArmstrong,
- สำนักนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้า. (2562ก). **ดีไซน์-นวัตกรรม เต็มสีสันธุรกิจ**. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.thinktradethinkditp.com>
- _____. (2562ข). **อิทธิพลของนวัตกรรมต่อผู้บริโภค: ผลการสำรวจออนไลน์ผู้บริโภค 1,000 คน ในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับอิทธิพลของนวัตกรรมสินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค**. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2562 จาก, <http://www.thinktradethinkditp.com>
- สุปราณี จงดีไพศาล. (2547). **การพัฒนาธุรกิจกับการจัดการสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.).
- สุรีย์ เข้มทอง และสุภีร์ ไรจนวงศ์. (2545). **การจัดการธุรกิจสินค้าที่ระลึก**. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2562). **คิดเหนือกระแส: ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2562, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/27014>
- หมอชาวบ้าน. (2542). **มะดัน: หนึ่งในความเปรี้ยวที่ครองใจชาวคลองยาว**. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.doctor.or.th/article/detail/2668>
- Aaker, D. A. (1991). **Managing Brand Equity: Capitalizing on the Value of a Brand Name**. NY: The Free Press.

- Cronbach, L. Joseph. (1984). **Essential of Psychology and Education**. New York: McGraw-Hill.
- Kotler, Philip., & Armstrong, Gary. (2014). **Principles of Marketing: Global Edition**. 15th ed., Harlow, England: Pearson Education, Limited.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.
- Schumpeter, J. (1934). **The Theory of Economic Development**. (reproduced 1961). Cambridge: Harvard University Press.
- Shimoguchi. (1985). **Package Design in Japan Volume 1**. n.p.
- Solomon, M. R. (1990). **Consumer Behavior: Buying Having Being**. 4th ed., Upper saddle River, NJ: Prentice - Hall.

การบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

The Student Affairs Administration of
Thammasat University, Rangsit Centerกิตติคุณ ทองกาบ¹ ผศ.ดร.ศันย์สนีย์ จะสุวรรณ²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต 2) เปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามเพศ ชั้นปี และกลุ่มคณะที่ศึกษา และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 400 คน และผู้บริหาร จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณารายด้านพบอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมนักศึกษา ส่วนอีก 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านวินัยและพัฒนาการศึกษา ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา ด้านอนามัย และด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ตามลำดับ การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและกลุ่มคณะที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศูนย์รังสิต แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต คือ จัดทำแอปพลิเคชันประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจการนักศึกษาทั้ง 5 ด้าน ให้เข้าถึงง่าย รวดเร็ว ทันสมัย พัฒนาทักษะ Soft skills พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นความเป็นมนุษย์ ทักษะการเรียนรู้ และทักษะแรงบันดาลใจ และพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the student affairs administration of Thammasat University, Rangsit Center, 2) compare Thammasat University students' perceptions classified by gender, year of study, and faculties groups on the administration of the Student Affairs Division, Thammasat University, Rangsit Center, and 3) propose approaches for development of the student affairs administration of Thammasat University, Rangsit Center. The samples of this study comprised 400 Thammasat University students ranging from 1st to 4th years and 5 administrators. The data were collected by means of questionnaires and oral interviews. Statistics used for the data analysis were percentage, mean, Standard Deviation, t-test, and One-way ANOVA with the statistical significance level of .05. The Scheffe's pairwise comparison method and content analysis were applied.

¹ นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

The research results reveal that the overall perception of the administration of the Student Affairs Division, Thammasat University, Rangsit Center, was at a moderate level. Considering each aspect found aspect at a high level, the other 4 aspects at moderate level, as follows: Student Activities, Student Disciplines and Development, Student Services and Welfare, Student Sanitation, and Student Academic and Career Supervision, respectively. Gender and faculties groups had no influence on their perception concerning the student affairs administration of Thammasat university, but year of study had influence at .05 level of significance.

The proposed approaches for development of the student affairs administration of Thammasat University, Rangsit Center are: to publicize, and to set up an application and alert about the 5 aspects as mentioned above to the students so that they could easily and quickly access to the information, practice soft skills, and apply the 21st century skills which emphasizing humanity, learning skills and inspiring skills. In addition, the students should be geared to start their own business to serve the Thailand 4.0.

Keywords: Student affairs administration, Thammasat University, Rangsit Center

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ในส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับวัฒนธรรมและพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559) อีกทั้งปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการศึกษาในด้านการส่งเสริมให้เป็นผู้สามารถพัฒนานวัตกรรมใหม่อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นภาคการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีคุณธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก การศึกษาต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมในหลายด้าน เช่น การพัฒนาทักษะเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของไทยที่ตังาม ควบคู่กับการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัยด้วยเช่นกัน (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. 2559)

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่หลัก 4 ประการ คือ การเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อออกไปใช้ประเทศนั้น และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553) จึงต้องพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งต้องเสริมสร้างฐานความรู้และสมรรถนะที่จะช่วยให้บัณฑิตสามารถอยู่ในตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม การสร้างสรรค์ความรู้เชิงปฏิบัติ และความรู้พื้นฐานทั้งทางโลก ปรัชญา และสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559)

การดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อมนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักสูตร และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เรื่องของการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และการ

พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเพื่อให้นักศึกษาได้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF) ที่ใช้เป็นมาตรฐานคุณภาพ ให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือ ปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มี คุณภาพให้ครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน คุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องมีการส่งเสริมให้ มีการจัดกิจกรรมนักศึกษาต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและ ครบถ้วน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้เตรียมความพร้อม เพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาของประเทศสู่การพัฒนา มหาวิทยาลัยในปี 2560–2564 ได้แก่ การสร้างบัณฑิตที่มี ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และทักษะทางภาษา อย่างน้อย 3 ภาษา ตามคุณลักษณะสำคัญของการเป็น ผู้นำที่จะประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงจำเป็นต้องมีการบริหารงาน กิจการนักศึกษาที่เอื้ออำนวยและสอดคล้องต่อการ พัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลก ซึ่งต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการ ทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยปรับแนวคิดมุมมองใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้เป็นคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งใน ฐานะพลเมืองและพลโลก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงาน กิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ รังสิต ว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน กิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ รังสิต แตกต่างหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะ เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปประกอบการพิจารณา กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการ นักศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามเพศ ชั้นปี และกลุ่มคณะที่ศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน กิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ รังสิต

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มคณะที่ศึกษาต่างกัน มี ความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การบริหารงานกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการและสวัสดิการ นักศึกษา ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านวินัยและพัฒนา นักศึกษา ด้านอนามัย ด้านแนะแนวการศึกษาและ อาชีพ
2. ขอบเขตด้านประชากรการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1–4 กลุ่มสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ และกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ รังสิต ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 23,426 คน (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2561)

การทบทวนวรรณกรรม

งานกิจการนักศึกษาเป็นภารกิจในการพัฒนา นักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ การเสริมสร้างให้ นักศึกษาใช้ความสามารถที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ การ อำนวยความสะดวกด้านร่างกายและจิตใจ การจัดสิ่ง

อำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้ใช้อย่างเต็มที่ การเตรียมบัณฑิตให้เป็นผู้นำทางด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530) ขณะที่สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2543) เสนอว่าปรัชญาการบริหารกิจการนักศึกษาเป็นกระบวนการให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา การพัฒนานักศึกษานอกชั้นเรียน และบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องมีทักษะการบริหาร การให้การปรึกษา และทักษะการพัฒนานักศึกษา และจิรวัฒน์ วีรังกร (2554) เสนอว่าปรัชญาการบริหารกิจการนักศึกษาเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา อาทิ การสร้างโอกาส การสร้างมูลค่าเพิ่ม การสร้างความตระหนัก การฝึกฝนให้แก่นักศึกษา และเน้นว่างานกิจการนักศึกษาควรสนับสนุนการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิต ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา ดังนั้นปรัชญางานกิจการนักศึกษาเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา การจัดตั้งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาให้มีทักษะในการให้บริการนักศึกษาในด้านต่าง ๆ จะเห็นว่าการพัฒนานักศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของงานกิจการนักศึกษาที่มีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้การพัฒนานักศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสติปัญญา เอกลักษณ์ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และค่านิยม (กรกช อัตตวิริยะนุภาพ. 2540) สำหรับการพัฒนานักศึกษายุคสมัยใหม่ควรเน้นการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) (วิจารณ์ พานิช. 2556) และการพัฒนา Soft skills อาทิ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (สุภาพร จตุรภัทร, ลลิตา อุดลย์กิตติไพศาล และสุภาพร นพเกล้า. 2561)

การบริหารงานกิจการนักศึกษามีขอบข่ายการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านการให้บริการและสวัสดิการ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530); ศรีณห์ ดำริสุข (2544); ปัทมา ปานบุญหอม (2555) ด้านวินัยนักศึกษา ด้านแนะแนวและอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย (สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2543); ศรีณห์

ดำริสุข (2544); ปัทมา ปานบุญหอม (2555) และด้านการพัฒนานักศึกษา (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530); ธนินาฏ ณ สุนทร (2545) นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้เสนอขอบข่ายงานกิจการนักศึกษาด้านกีฬา ด้านงานธุรการ (ปัทมา ปานบุญหอม. 2555) ด้านการบริการ สอนเสริมทางวิชาการ และด้านการบริการหอพักและอาหาร (Tripp. 1977, อ้างถึงใน ธนินาฏ ณ สุนทร. 2545)

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยกำหนดขอบเขตภารกิจของงานกิจการนักศึกษาว่ามีหน้าที่สำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา ด้านงานกิจกรรมนักศึกษา ด้านวินัยและพัฒนานักศึกษา ด้านอนามัย และด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2561 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สังกัดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำนวน 23,426 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มที่ 1 คือนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำนวน 393 คน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของยามาเน (Yamane. 1973) ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษากลุ่มคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน 202 คน และกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 198 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มที่ 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้แทนผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา จำนวน 3 คน ผู้แทนบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา จำนวน 1 คน และผู้แทนองค์กรนักศึกษา จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี และกลุ่มคณะที่ศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต มีจำนวน 40 ข้อ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา จำนวน 7 ข้อ 2) ด้านกิจกรรมนักศึกษา จำนวน 8 ข้อ 3) ด้านวินัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน 8 ข้อ 4) ด้านอนามัย จำนวน 9 ข้อ และ 5) ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ จำนวน 8 ข้อ ค่าถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ต (Likert's scale) ที่มีระดับ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวความคิดของเบสท์ (Best, 1986) ดังนี้ 1) 4.50–5.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด 2) 3.50–4.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก 3) 2.50–3.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง 4) 1.50–2.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย และ 5) 0.00–1.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต มีลักษณะข้อคำถามปลายเปิด (Open Ended)

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักศึกษา เพื่อนำแนวคิดและทฤษฎี มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ 4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มี IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถาม ผลตรวจสอบแบบสอบถามพบว่าข้อคำถามที่ผ่านตามเกณฑ์ 40 ข้อ ที่ครอบคลุมในแต่ละด้านและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยปรับแก้ไขข้อคำถาม

ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว 4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .975 และนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยสร้างมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตประเด็นในการสัมภาษณ์ 2) นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามมากำหนดเป็นขอบเขตเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาให้สูงขึ้น และ 3) สร้างแบบสัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2561 โดยผู้วิจัยกำหนดอัตราการสูญเสียแบบสอบถามร้อยละ 10 จึงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 440 ฉบับ ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2561 ได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 417 ฉบับ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 400 ฉบับ และผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำนวน 5 คน ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ 1) การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และกลุ่มคณะที่ศึกษา ด้วยสถิติทดสอบ t และ 2) การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม ปลายเปิดโดยการนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย

4. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.3 และเพศชาย ร้อยละ 32.8 ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 34.0 รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 29.3 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 22.3 และชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 14.5 ตามลำดับ และศึกษาอยู่กลุ่มคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ร้อยละ 50.5 และกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ร้อยละ 49.5

2. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรม

นักศึกษา ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับดังนี้ ด้านวินัยและพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 3.49$) ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา ($\bar{X} = 3.33$) ด้านอนามัย ($\bar{X} = 3.32$) และด้านแนวทางการศึกษาและอาชีพ ($\bar{X} = 3.28$)

ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลด้านการบริการและสวัสดิการนักศึกษา ที่ถูกต้องและทันสมัย เช่น line, Facebook, Website ($\bar{X} = 3.57$) มหาวิทยาลัยจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาผู้พิการอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.43$) และเอกสารแบบฟอร์มการขอใช้บริการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมีความชัดเจน เหมาะสม และเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 3.39$)

ด้านกิจกรรมนักศึกษา สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการเลือกตั้งองค์กรนักศึกษาเพื่อการบริหารกิจการนักศึกษา ($\bar{X} = 3.71$) มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนรวมในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยและชุมชน ($\bar{X} = 3.67$) และมหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านกีฬาให้นักศึกษาทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 3.66$)

ด้านวินัยและพัฒนาการศึกษา สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริม สนับสนุน การจัดโครงการต่าง ๆ ของนักศึกษา อาจารย์ เพื่อพัฒนานักศึกษาในการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ($\bar{X} = 3.66$) มหาวิทยาลัยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักศึกษา ($\bar{X} = 3.63$) และมหาวิทยาลัยมีการประกาศเกียรติคุณนักศึกษาผู้มีผลงานสร้างชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.54$)

ด้านอนามัย สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีการจัดให้นักศึกษาทุกคนมีประกันอุบัติเหตุ และโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ($\bar{X} = 3.66$) มหาวิทยาลัยมีการจัดบริการตรวจโรคให้กับนักศึกษาใหม่ที่เข้าศึกษาอย่างเพียงพอและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.52$) และมหาวิทยาลัยจัดเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความชำนาญ ให้คำปรึกษาปฐมพยาบาล และบริการทางสุขภาพให้นักศึกษา ($\bar{X} = 3.34$)

ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีโครงการปฐมนิเทศนักศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.44$) มหาวิทยาลัยมีการจัดรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร การฝึกงาน การศึกษาต่อ และอาชีพ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีการเผยแพร่หลายช่องทาง ($\bar{X} = 3.37$) และมหาวิทยาลัยมีการจัดช่องทางการติดต่อขอรับบริการได้อย่างสะดวกและหลากหลาย เช่น โทรศัพท์ อีเมล ศูนย์ Hotline ($\bar{X} = 3.30$)

สำหรับข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรประชาสัมพันธ์รายละเอียดให้แน่นอนชัดเจน และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ควรมีการจัดทำแอปพลิเคชัน ควรประชาสัมพันธ์ทุนการศึกษาให้ชัดเจน ควรเพิ่มกล้องวงจรปิดในบริเวณมหาวิทยาลัย ควรเพิ่มแสงสว่างบริเวณทางเดินให้มากขึ้น ควรเปิดหอสมุดบริการ 24 ชั่วโมง ควรเพิ่มสถานที่อ่านหนังสือในช่วงสอบให้เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา และควรเพิ่มจำนวนรถ NGV 2) ด้านกิจกรรมนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมนักศึกษาให้ทั่วถึง ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้หลากหลายตรงต่อความต้องการของนักศึกษา ชุมชน และสังคม และควรสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมนักศึกษาอย่างเพียงพอ 3) ด้านวินัยและพัฒนานักศึกษา กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรประชาสัมพันธ์วินัยของนักศึกษาให้มากกว่านี้ และควรมีการอบรมทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น 4) ด้านอนามัย กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรจัดห้องพยาบาลให้ทั่วถึงมีจุดให้บริการทุกอาคารเรียน รวมทั้งควรมีห้องพยาบาลในบริเวณหอใน ควรมีสายด่วนสุขภาพจิต ควรมีร้านขายยาบริการ 24 ชั่วโมง และ 5) ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรประชาสัมพันธ์การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้มากขึ้น ควรมีบริการจัดหางานให้นักศึกษานอกเวลาเรียน ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกงานหรือการจัดหางานให้นักศึกษา ควรมีการแนะนำศึกษาต่อต่างประเทศและ

ทำงานต่างประเทศให้มากขึ้น ควรมีนักจิตวิทยาที่สามารถเข้ารับคำปรึกษาได้ และควรมีการสำรวจความต้องการของนักศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะที่ศึกษา

ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มคณะที่ศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามเพศของนักศึกษา ด้วยสถิติทดสอบ t พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านวินัยและพัฒนานักศึกษา ด้านอนามัย ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาชั้นปีที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านวินัยและพัฒนานักศึกษา ด้านอนามัย ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method) ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ด้านกิจกรรมนักศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 และ 2 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านกิจกรรม

นักศึกษา สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 3 ด้านวินัยและพัฒนา นักศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านวินัยและพัฒนา นักศึกษา สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 3 และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 4 ด้านอนามัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 และ 2 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต กิจการนักศึกษา สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 3 ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 3 และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 4 และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 3 และในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในภาพรวม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 3 และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 4 และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในภาพรวม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปี 3

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามกลุ่มคณะที่ศึกษา ด้วยสถิติทดสอบ t พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันและศึกษาอยู่กลุ่มคณะต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านวินัยและพัฒนา นักศึกษา ด้านอนามัย ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีต่างกันมี

ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ดังนี้

หลักการและวิธีการบริหารงานกิจการนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการบริหารงานกิจการนักศึกษาควรสนับสนุนให้นักศึกษาใช้ชีวิตการเรียนในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุขทางกายและทางใจ และมีความฉลาดทางอารมณ์ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ Soft skills สนับสนุนให้นักศึกษาเรียนรู้การใช้ชีวิตโดยใช้รูปแบบ Life coach เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งส่งเสริมนักศึกษาให้มีศักยภาพตามคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย

ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมในการบริหารงานกิจการนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมในการบริหารงานกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย การมีทีมงานที่ดี การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารงาน ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์เอาไว้ สนับสนุนการเลือกตั้งองค์กรนักศึกษา มีงบประมาณสนับสนุนนักศึกษา มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา มีระเบียบทางด้านการเงินและงบประมาณที่สนับสนุนการบริหารกิจการนักศึกษา ความร่วมมือกับบุคคลภายนอก ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยคู่สัญญาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาจากนักศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับชั้น

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาด้านบริการและสวัสดิการ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรจัดสวัสดิการให้ครบทุกด้าน ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการ และควรจัดบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาด้านกิจกรรมนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรกำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักศึกษาในศตวรรษที่

21 สนับสนุนการจัดกิจกรรมนักศึกษาทั้งในระดับสาขาวิชา ระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัย สนับสนุนให้นักศึกษามาร่วมจัดทำแผนการจัดกิจกรรมนักศึกษาทั้งปีการศึกษา สนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณโดยให้นักศึกษามานำเสนอโครงการจัดกิจกรรม ควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมนักศึกษา ควรจัดทำระบบออนไลน์เพื่อจัดทำเป็นแฟ้มสะสมงานการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ให้อิสระในการจัดกิจกรรมนักศึกษาเน้นการทำงานให้นักศึกษามีความสุข และให้นักศึกษาร่วมหางบประมาณเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาด้านวินัยและพัฒนาการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรกำหนดระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยให้มีความเหมาะสมกับนักศึกษาและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ควรประชาสัมพันธ์ระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ของมหาวิทยาลัยผ่านแอปพลิเคชัน ควรพัฒนาทักษะและวินัยนักศึกษาผ่านการจัดกิจกรรมนักศึกษาโดยสอดแทรกเข้าไปในการทำงาน และควรวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาด้านอนามัย ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรทำศูนย์ well being ที่ดูแลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ควรจัดให้มีห้องพยาบาลพร้อมอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น บริการจิตเวชให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ และให้บริการแก่นักศึกษาหลายช่องทาง

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสาขาวิชาและคณะควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการทำงานให้นักศึกษาควรพัฒนาระบบการฝึกงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ควรส่งเสริมให้นักศึกษาไปเสนอผลงานในที่ประชุมวิชาการในประเทศหรือในต่างประเทศ จัดทำความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ประชาสัมพันธ์ให้มีหลากหลายช่องทางและนักศึกษาเข้าถึงได้ง่าย รวมทั้งมีระบบการให้บริการคำปรึกษาเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจการศึกษาต่อได้ และบริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ผู้วิจัยสามารถนำเสนอการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ปรากฏว่าผลการบริหารงานด้านกิจกรรมนักศึกษาเป็นด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นในการบริหารงานด้านกิจกรรมนักศึกษา พบว่า ประเด็นมหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการเลือกตั้งองค์กรนักศึกษาเพื่อการบริหารกิจกรรมนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ เนื่องจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต สนับสนุนการเลือกตั้งองค์กรนักศึกษา สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้แทนองค์กรนักศึกษาที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยสนับสนุนการเลือกตั้งองค์กรนักศึกษามีอาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาในเรื่องกฎเกณฑ์ แนะนำการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ของการเลือกตั้งคอยแก้ปัญหาต่าง ๆ เวลาเลือกตั้ง และไม่แทรกแซงการเลือกตั้ง รวมทั้งสอดคล้องกับวิจัยของจรรยา ศิริวิ และอลงกรณ์ อรรคแสง (2560) เรื่อง ความเป็นประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคามและมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สนับสนุนกระบวนการเลือกตั้งนายกสโมสร นายกองคการนิสิต และประธานสภานิสิต สำหรับประเด็นมหาวิทยาลัยมีการจัดทำระบบ Transcript ในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่สะดวกให้เข้าถึงและใช้งานง่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ เนื่องจากมหาวิทยาลัยอยู่ในช่วงเริ่มต้นการพัฒนาระบบ Transcript ในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งผู้แทนผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาที่เกี่ยวข้องได้ให้แนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กำลังพัฒนาระบบ Transcript ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในรูปแบบระบบออนไลน์เพื่อจัดทำเป็นแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งระบบดังกล่าวจะมีการเก็บข้อมูลและรูปภาพการเข้าร่วมกิจกรรม และเมื่อจัดทำระบบ Transcript ในการเข้าร่วมกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประชาสัมพันธ์ระบบดังกล่าวให้นักศึกษาทราบและเข้าถึงระบบได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของมนสิการ

ชัยวิบูลย์ผล และทศวรรณ อู๋ยัง (2558) เรื่อง สำนวน การรับรู้และความพึงพอใจของการใช้ระบบทรานสคริปต์ กิจกรรมของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชภัฏพระนคร ที่เห็นว่า ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ระบบทรานสคริปต์กิจกรรมให้มากขึ้น และควรมีจำนวนเครื่องมือในการบันทึกข้อมูลให้เพียงพอ

ผลการบริหารงานวินัยและพัฒนาของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ปรากฏว่า เป็น ด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อการบริหารงาน กิจกรรมนักศึกษาในระดับปานกลาง ซึ่งได้คะแนน รองลงมาจากการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษา โดย ประเด็นมหาวิทยาลัยมีการส่งเสริม สนับสนุน การจัด โครงการต่าง ๆ ของนักศึกษา อาจารย์ เพื่อพัฒนา นักศึกษาในการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เนื่องจาก มหาวิทยาลัยมีนโยบายพัฒนานักศึกษาผ่านการทำกิจกรรม สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้แทนผู้บริหารงาน กิจกรรมนักศึกษา ที่กล่าวว่า การพัฒนานักศึกษา จริยธรรม จะสอดแทรกเข้าไปในการทำงาน การเรียนรู้จากการทำงานโดยตรงมากกว่า รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมพ์ สารักษ์ (2556) ที่ศึกษาความคิดเห็นของ นักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาช่วยปลูกฝังความมีระเบียบ วินัย เคารพกฎกติกา รองลงมาได้แก่ ประเด็นมหาวิทยาลัย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักศึกษา สำหรับประเด็นระบบกำกับ ดูแลนักศึกษาให้อยู่ในกฎระเบียบวินัย มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ประเด็นอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของมิตร ทองกาบ เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และปัญญา ธีระวิทยเลิศ (2558) ที่พัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษา สำหรับ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเอกชน พบว่า งานวินัย นักศึกษาในสถานอุดมศึกษา ต้องเขียนและมีประกาศไว้ ให้ชัดเจนในเรื่องของกฎระเบียบ วิธีการร้องทุกข์ วิธีการ พิจารณาความผิดที่ยุติธรรมและรวดเร็ว วิธีการพิจารณา โทษที่ยุติธรรมและรวดเร็ว การลงโทษ และวิธีการอุทธรณ์

ผลการบริหารงานด้านบริการและสวัสดิการ ปรากฏว่า เป็นด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อการ บริหารงานกิจกรรมนักศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาประเด็นในการบริหารงานด้านบริการและ

สวัสดิการนักศึกษา พบว่า ประเด็นมหาวิทยาลัยมีการ นำเสนอข่าวสาร ข้อมูลด้านการบริการและสวัสดิการ นักศึกษาที่ถูกต้องและทันสมัย เช่น Line, Facebook, Website มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ เนื่องจาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เน้นการนำเทคโนโลยีที่ ทันสมัยมาใช้ในการบริหารงานเพื่อตอบโจทย์นักศึกษา ในการเข้าถึงข้อมูลและรับรู้ข้อมูลได้ง่าย ตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งระบบเว็บไซต์ Facebook, Line และ Call center ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้แทนผู้ บริหารงานกิจกรรมนักศึกษา ที่กล่าวว่า การบริหารงาน ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษาจะเน้นการสื่อสาร ผ่าน Facebook, Line และ call center เพื่อตอบโจทย์ ให้นักศึกษาเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลได้ง่าย และสอดคล้อง กับงานวิจัยของอังศณา ณ สงขลา (2559) เรื่อง พฤติกรรมการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่พบว่า นักศึกษารับข่าวสาร ออนไลน์ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด รองลงมาคือ รับ ข่าวสารผ่านคอมพิวเตอร์ และเสนอแนะควรพัฒนา เว็บไซต์หรือช่องทางสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อ ตอบสนองความต้องการของนักศึกษา สำหรับประเด็น มหาวิทยาลัยมีการแนะนำและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการ กู้ยืมเงินของนักศึกษา (กยศ./กรอ.) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ประเด็นอื่น ๆ และนักศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมใน แบบสอบถามว่าการประชาสัมพันธ์การกู้ยืมเงินของ นักศึกษายังไม่ทั่วถึง ซึ่งผู้บริหารที่เกี่ยวข้องได้ให้ แนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยกำลังพัฒนาแอป พลิเคชันในการประชาสัมพันธ์ข่าวต่าง ๆ ของงานกิจการ นักศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมินทรรา อภิภาทรโรดม (2551) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ ตัดสินใจขอกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษากรณี: มหาวิทยาลัยเอกชน ปีการศึกษา 2547-2550 ที่เห็นว่า มหาวิทยาลัยควรมีการประชาสัมพันธ์การกู้ยืมเงินกองทุน เพื่อการศึกษาให้ทั่วถึงทั้งในระดับคณะและมหาวิทยาลัย

ผลการบริหารงานด้านอนามัยปรากฏว่าเป็น ด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อการบริหารงาน กิจกรรมนักศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา ประเด็นในการบริหารงานบริหารงานด้านอนามัย พบว่า ประเด็นมหาวิทยาลัยมีการจัดให้นักศึกษาทุก คนมีประกันอุบัติเหตุ และโครงการหลักประกันสุขภาพ ถ้วนหน้ามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ เนื่องจาก

มหาวิทยาลัยได้จัดทำให้นักศึกษาทุกคนมีประกันอุบัติเหตุ และโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยมีการแจกบัตรประกันอุบัติเหตุให้นักศึกษาผ่านงานบริการการศึกษาของแต่ละคณะ ทำให้นักศึกษาได้ทราบและรับรู้ว่ามีมหาวิทยาลัยได้มีการจัดทำประกันอุบัติเหตุให้นักศึกษาทุกคน สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้แทนผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา ที่ว่ามหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญกับสุขภาพทางกายและความปลอดภัยกับนักศึกษาจึงได้มีการจัดทำประกันอุบัติเหตุ และโครงการหลักประกันสุขภาพให้นักศึกษาทุกคน และได้ให้แนวทางในการพัฒนาว่าต่อไปจะเน้นการส่งเสริมสุขภาพ (health promotion) นักศึกษาเป็นรายบุคคลโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการตรวจสุขภาพตอนเข้ามาเป็นนักศึกษาใหม่ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญรัตน์ สุนทร (2558) เรื่องความต้องการด้านสวัสดิการของนักศึกษาในสถาบันการศึกษา กรณีศึกษา: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี 2556 ที่เห็นว่า มหาวิทยาลัยควรดูแลด้านสุขภาพ และความปลอดภัยแก่นักศึกษา เพราะนักศึกษาได้สะท้อนปัญหาและความต้องการอย่างชัดเจน สำหรับประเด็นมหาวิทยาลัยมีการเฝ้าระวังปัญหาสาธารณสุขในมหาวิทยาลัย เช่น กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย สำหรับการตรวจสอบแป้นในอาหารมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ เนื่องจากการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัยจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น ปัญหายุงลาย และความสะอาดของอาหารในโรงอาหาร เป็นความรับผิดชอบของสำนักงานจัดการทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้แทนบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา ที่กล่าวว่า ปัญหายุงลาย และความสะอาดของอาหารในโรงอาหารเป็นความรับผิดชอบของสำนักงานจัดการทรัพย์สิน และให้แนวทางการพัฒนาต่อไปว่าจะประสานงานกับสำนักงานจัดการทรัพย์สินและหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อแก้ปัญหาปัญหายุงลาย และความสะอาดของอาหารในโรงอาหาร และรณรงค์เรื่องการกำจัดยุงลาย และแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายต่อไป รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริยากร มนุเสวต (2554) เรื่อง รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย พบว่า มหาวิทยาลัย

มีการรณรงค์ให้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของงานด้านอนามัย

ผลการบริหารงานด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เป็นด้านที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณาประเด็นในการบริหารงานด้านแนะแนวการศึกษา พบว่า ประเด็นมหาวิทยาลัยมีโครงการปฐมนิเทศนักศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีการจัดปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ทั้งในระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับงานวิจัยของปริยากร มนุเสวต (2554) เรื่อง รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทยมีการบริหารงานกิจการศึกษาด้านการปฐมนิเทศนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด สำหรับประเด็นมหาวิทยาลัยมีบริการด้านการจัดหางานให้นักศึกษา นอกเวลาเรียนอย่างเพียงพอต่อนักศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ซึ่งผู้แทนผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาที่เกี่ยวข้องได้ให้แนวทางในการพัฒนาว่าจะทำการรวบรวมข้อมูลข่าวสารการรับนักศึกษาทำงาน นอกเวลาเรียนให้มากขึ้น และทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ ประสานศัพท์ (2532) เรื่อง การจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า นักศึกษาต้องการใช้บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเกี่ยวกับการศึกษาต่อในประเทศและต่างประเทศ บริการห้องสมุดอาชีพเกี่ยวกับข้อมูลการศึกษาและทุนการศึกษาต่อในประเทศและต่างประเทศ และบริการจัดหางานมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาชั้นปีที่ต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านวินัย

และพัฒนานักศึกษา ด้านอนามัย ด้านแนะแนว การศึกษาและอาชีพ และในภาพรวม แตกต่างกันอย่าง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการบริหารงาน กิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ รังสิตทั้ง 5 ด้าน และในภาพรวมสูงกว่านักศึกษาชั้นปี ที่ 3 และพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความ คิดเห็นต่อการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านวินัยและ พัฒนานักศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และในภาพรวม สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 นอกจากนี้ ยังพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อ การบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้าน อนามัย ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพและใน ภาพรวม สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 อาจเป็นเพราะ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพิ่งได้รับการปฐมนิเทศจากทาง มหาวิทยาลัยและคณะ ทำให้ได้รับรู้เกี่ยวกับการ บริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของคณะและมหาวิทยาลัย และเป็นนักศึกษาใหม่ของสถาบันที่เริ่มเรียนรู้และ ปรับตัวให้เข้ากับสังคมของมหาวิทยาลัยจึงมีความ กระตือรือร้นที่รับทราบข้อมูลข่าวสารและสนใจในสิ่งที่ แปลกใหม่ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่มีค่าเฉลี่ยความ คิดเห็นต่อการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ค่อนข้างสูงอาจ เป็นเพราะเพิ่งผ่านการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่มาไม่ นาน และยังเข้าร่วมในการทำกิจกรรมนักศึกษา จึงทำ ให้ยังรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงาน กิจกรรมนักศึกษา สอดคล้องกับทองเรือน อมรัชกุล (2525) ที่กล่าวว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และมีค่านิยม ที่คล้ายคลึงกัน ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีแนวโน้มหัน ความสนใจออกไปนอกมหาวิทยาลัย จะสนใจเรื่อง ส่วนตัว และชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัย สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมพ์ สารักษ์ (2555) เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อ การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า นักศึกษาที่ ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นของนักศึกษาต่อ การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระ

จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังแตกต่างกัน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์ (2560) เรื่อง ความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเสริม หลักสูตรของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า นักศึกษาที่ศึกษา อยู่ในชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วม กิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรม นักศึกษาด้านกิจกรรมนักศึกษา ประเด็นแรกคือ การ บริหารงานกิจกรรมนักศึกษาควรสนับสนุนให้นักศึกษา ใช้ชีวิตการเรียนในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุขทางกาย และทางใจ และมีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence) และสนับสนุนให้นักศึกษาเรียนรู้การใช้ ชีวิตโดยใช้รูปแบบ Life coach เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ ชีวิตและดูแลตัวเองได้ ประเด็นต่อมาคือ ส่งเสริมการ พัฒนาทักษะ Soft skills เช่น ศักยภาพด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะการ สื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการเป็นผู้นำ สนับสนุนให้มีลักษณะพหุปัญญา (Multiple intelligence) ผ่านการทำโครงงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับ งานวิจัยของสุภาพร จตุรภัทร, ลลิตา อุดลย์กิตติไพศาล และสุภาพร นพเกล้า (2561) เรื่อง คุณลักษณะ Soft skills ที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในยุคประเทศไทย 4.0 ที่เสนอว่ามหาวิทยาลัยควรกำหนดให้ผู้ที่จะ สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะ Soft skills ซึ่งเป็น คุณลักษณะที่บัณฑิตสามารถนำไปใช้ในการดำเนิน ชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ประเด็นต่อมาคือ เน้น ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) และ นำความรู้ที่ได้จากห้องเรียนไปสู่การประยุกต์ใช้ด้วย การเรียนรู้โดยการบริการสังคม (Service learning) สอดคล้องกับงานของประสาธน์ เณียงเฉลิม (2558) เรื่อง การเรียนรู้โดยการบริการสังคม (Service learning) ที่ กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการบริการสังคมเป็นภารกิจ สำคัญของหน่วยการจัดการศึกษาในการบูรณาการ ศาสตร์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสามารถ นำไปใช้ได้ ประเด็นสุดท้ายคือ ปลูกฝังความเป็น ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) และอบรมการทำ ธุรกิจด้วยตัวเอง (Startup) สอดคล้องกับนโยบายไทย

แลนด์ 4.0 ที่เน้นการสร้าง New startups (สุภาพร จตุรภัทร และคณะ. 2561)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะการบริหารงานกิจการนักศึกษาจำแนกรายด้านได้ดังต่อไปนี้

1. ควรปรับปรุงเกณฑ์การพิจารณาการให้ทุนการศึกษา ระบบการดูแลความปลอดภัย เพิ่มกล้องวงจรปิด เพิ่มแสงสว่างบริเวณทางเดิน และจัดรถ NGV สำหรับบริการนักศึกษาให้เพียงพอ

2. ควรพัฒนาระบบ Transcript ในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา จัดเจ้าหน้าที่ดูแลและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้เพียงพอ จัดกิจกรรมนักศึกษาให้หลากหลายตรงกับความต้องการของนักศึกษา และสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมนักศึกษาอย่างเพียงพอ

3. ควรมีระบบกำกับดูแลนักศึกษาให้อยู่ในกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย และพัฒนาทักษะและวินัยนักศึกษาผ่านการจัดกิจกรรมนักศึกษาโดยสอดแทรกเข้าไปในการทำงาน

4. ควรจัดให้มีนักจิตวิทยาให้คำปรึกษาด้านชีวิตส่วนตัวและสังคมที่เข้าถึงได้สะดวก จัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และความชำนาญในการปฐมพยาบาลและบริการสุขภาพให้นักศึกษา ควรจัดห้องพยาบาลเพิ่มเติมให้ครอบคลุมมากขึ้น และควรมีร้านขายยาบริการ 24 ชั่วโมง ภายในบริเวณมหาวิทยาลัย

5. ควรมีบริการจัดหางานให้นักศึกษาทำนอกเวลาเรียน ควรมีบริการด้านแหล่งข้อมูลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างหลากหลาย ควรมีการสำรวจความต้องการของนักศึกษา และเชิญบัณฑิตที่จบไปแล้วมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนและการทำงาน

6. ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจการนักศึกษาทั้ง 5 ด้าน ให้เข้าถึงง่าย รวดเร็ว ทันสมัย ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และเข้าถึงได้ตลอด 24 ชั่วโมง จัดทำเป็นแอปพลิเคชันรวบรวมข่าวประชาสัมพันธ์ของงานกิจการการนักศึกษาทั้ง 5 ด้าน และมีการแจ้งเตือนเพื่อให้บัณฑิตติดตามข่าวได้ตลอดเวลา

7. ควรพัฒนาทักษะ Soft skills ให้นักศึกษา อาทิ ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางภาษา ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการทำงานข้ามวัฒนธรรม เพราะเป็นทักษะบัณฑิตสามารถใช้ในการดำเนินชีวิต ในการทำงาน และการปรับตัวเข้ากับสังคม รวมทั้งเน้นพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นความเป็นมนุษย์ ทักษะการเรียนรู้ และทักษะแรงบันดาลใจ

8. ควรพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและการเริ่มทำธุรกิจด้วยตนเองให้นักศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และเน้นการสร้างผู้ประกอบการใหม่ (New startups)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ทุกศูนย์ เพื่อนำผลวิจัยไปพัฒนางานกิจการนักศึกษา

2. ควรมีการวิจัยติดตามการพัฒนากิจการนักศึกษาตามที่ผู้บริหารได้เสนอแนวทางการพัฒนากิจการบริหารงานกิจการนักศึกษาว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาทักษะ Soft skills และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาเพื่อเป็นสารสนเทศในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำหรับการสร้างและพัฒนาทักษะ Soft skills และทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักศึกษา

4. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและการเริ่มทำธุรกิจด้วยตนเองให้นักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรกช อัตตวิริยะนุภาพ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- เขมินทร อภิภัทรโรดม. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจขอกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษากรณี: มหาวิทยาลัยเอกชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จิรวรรณ วีระกร. (2554). ทิศทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตไทย สู่โลกสากล. ค้นเมื่อ 11 ก.ค. 2561, จาก. <http://newgrad.sa.ku.ac.th/index.php>.
- จระพร ศิริวิ และอลงกรณ์ อรรถแสง. (2560). ความ เป็นประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย มหาสารคามและมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารช่อพะยอม. 28(2): 139-145.
- จุฬารัตนธรรณ ฐนะแพทย์. (2560). ความพึงพอใจ ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต. 13(1): 243-258.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). การบริหารกิจการนิสิต: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู.
- ธนีนาถ สุนทร. (2545). การพัฒนารูปแบบและ กลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำหรับกิจการ นิสิตศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญารัตน์ สุนทร. (2558). ความต้องการด้าน สวัสดิการของนักศึกษา ในสถาบันการศึกษา กรณีศึกษา: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี 2556. วารสาร Mahidol R2R e-journal. 2(2): 126-141.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การวิจัย นวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน, ค้นเมื่อ 28 ก.พ.2561, จาก <http://www.moe.go.th/websm/2016/aug/354.html>.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2558). การเรียนรู้โดยการบริการ สังคม (service learning). วารสารวิชาการแพรว วาภาพสนธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ. 2(1): 9-18.
- ปรียากร มนุเสวต. (2554). รูปแบบการบริหารงาน นิสิตนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัย เอกชนในประเทศไทย. ปทุมธานี: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ปัทมา ปานบุญหอม. (2555). การบริหารงานกิจการ นิสิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธ- มณฑล จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิมพ์ สารักษ์. (2555). ความคิดเห็นของนักศึกษา ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา สถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนสิกา ชัยวิบูลย์ และศุภวรรณ อึ้งยัง. (2558). สำรวจ การรับรู้และความพึงพอใจของการใช้ ระบบทรานสคริปต์กิจกรรมของนักศึกษา และบุคลากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- มิตร ทองกาน เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต และปัญญา ธีรวิทย์เลิศ. (2558, มกราคม – มิถุนายน). รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มี ประสิทธิภาพสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของ เอกชน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ. 4(1): 71-80.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). **งานบุคลากร
นิสิตนักศึกษา**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่
ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สยามกัมมาจล.
- ศรัณย์ ดำริสุข. (2544). **พฤติกรรมมนุษย์กับการ
พัฒนาตน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์
ลักษณะการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552).
**มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2552**, ค้นเมื่อ 11 ก.ค.2561, จาก
[http://www.mua.go.th/users/he-commission/
law.php](http://www.mua.go.th/users/he-commission/law.php).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 –
2564**, ค้นเมื่อ 11 ก.ค.2561, จาก
[http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid
=6422](http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422).
- สำเนา ขจรศิลป์. (2543). **มิติใหม่ของกิจการ
นักศึกษา: พื้นฐานและบริการนักศึกษา**.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ตรัสวิน.
- สุภาพร จตุรภัทร สถิตา อุดลย์กิตติไพศาล และสุภาพร
นพเกล้า. (2561). คุณลักษณะ soft skills ที่เป็น
ที่ต้องการของตลาดแรงงานในยุคประเทศไทย
4.0. **วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์**. 3(1): 62-80.
- อมรรัตน์ ประสานศัพท์. (2532). **การจัดบริการแนะ
แนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ**. กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังศณา ณ สงขลา. (2559). **พฤติกรรม การรับ
ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
หาดใหญ่**. การประชุมหาดใหญ่
วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7:
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Best, J. W. (1986). **Research in Education**.
Englewood Cliffs, NJ.: Prentice - Hall.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory
Analysis**. 2nd ed., Tokyo: John Weatherhill.

รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษา

การศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

Developmental model to strengthen Self-Reliance
of Non-formal Educational Students in Bangkokจิราพร เช็นหอม¹ ดร.ธารินทร์ รสานนท์² รศ.ดร.โกศล มีคุณ³ และ รศ.ดร.นรา สมประสงค์⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาการพึ่งตนเอง ของนักศึกษา การศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร และตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษากลุ่มดังกล่าว กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมของ Magnusson; & Endler (1977) เป็นพื้นฐาน วิธีการวิจัยหลัก คือ วิธีเชิงปริมาณเสริมด้วยวิธีเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา การศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 12 แบบวัด มีค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ .643 ถึง .854 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน (ซึ่งมีอยู่ 3 ข้อ) คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบรวม และแบบเป็นขั้น และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม รวม 10 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายการพัฒนาการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 45.6 ถึง 48.7 โดยตัวแปรที่มีบทบาทเด่นในการอธิบาย 3 อันดับแรก คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง เจตคติต่อการพึ่งตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษา พบว่า รูปแบบมีความ

สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โดยปัจจัยเชิงสาเหตุในรูปแบบทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการณ์การพึ่งตนเองของนักศึกษา การศึกษานอกระบบ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 88.6 ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์และการวิจัยที่ควรจะทำต่อไป

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, การพึ่งตนเอง, นักศึกษา การศึกษานอกระบบ

Abstract

The purposes of this research were to study the self-reliance causal factors of non-formal education students in Bangkok, and to examine the self-reliance development model apply to non-formal education students in Bangkok. The conceptual framework of this research based on the interactionism model developed by Magnusson; & Endler in 1977. The main research methodology was quantitative research supported with qualitative research approach. The samples were 600 secondary non-formal education students in Bangkok, using multi-stage sampling. The research instruments were set of 12 summated rating scales. The reliability (Coefficient alpha) were 643 to 854. The statistics used to analyze data and to test 3 hypothesis were Total and Stepwise multiple regression analysis and Path Analysis. The research findings were: The 3 groups of causal variables with 10 variables altogether could explain the self-reliance

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยพะเยา

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยพะเยา

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยพะเยา

behavior development in non-formal education students in Bangkok for 45.6-48.7%. The most 3 important variables were the knowledge about self-reliance, the attitude toward self-reliance, and achievement motivation. The result from the examination the self-reliance development model for non-formal education students was found that the model fit at a good level. All of the casual variables could explain variance of self-reliance behavior of non formal education students in Bangkok 88.6%. The Research results lead to the practical application, also inspired of new research design in the future.

Keywords: Developmental model, Self-reliance, Non-formal education student

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนอย่างชัดเจนและแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุงปี 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542; 2553) ได้ให้ความสำคัญที่เด่นชัดที่คน คือ ต้องการให้คนซึ่งถือเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติมีลักษณะที่พึงประสงค์ เก่ง-ดี-มีสุข และสามารถตอบโต้ภัยบริบทที่เปลี่ยนแปลง ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21

การบริหารจัดการทางการศึกษาให้ความสำคัญกับคน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญตามแนวความคิดการบริหารงาน อันประกอบไปด้วย คน (Man) เงิน (Money) อุปกรณ์เครื่องมือ (Material) และวิธีการทำงาน (Method) ซึ่งในระบบการศึกษา คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ นักศึกษา รวมถึงบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งทุกฝ่ายล้วนมีความสำคัญ การวิจัยและการพัฒนาบุคคลแต่ละกลุ่มล้วนสำคัญและมีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จของการศึกษาและพัฒนาคนนอกจากจะเน้นในด้านความรู้ ทักษะ แล้วนั้น ด้านจิตใจก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิ

พลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงเน้นเรื่องของจิตใจ เช่น ความพยายามอย่างไม่ลดละ ความพอเพียง และการพึ่งตนเอง ลักษณะหนึ่งในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเน้นคือ “การพึ่งตนเอง” ซึ่งหมายถึง การดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง (อ้างถึงใน รงค์ ประพันธ์พงศ์. 2550: 38) ประกอบไปด้วย 1) พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่มีจิตใจเข้มแข็งต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริตธรรม แม้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตแต่ก็มีได้ข้อแท้ 2) การพึ่งตนเองทางสังคม การสร้างชุมชนหรือสังคมด้วยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทุกคนทำหน้าที่อย่างเต็มที่เพื่อให้งานรุดหน้าอย่างพร้อมเพียง 3) พึ่งตนเองทางธรรมชาติ การส่งเสริมความสามารถของผู้คนในท้องถิ่นในการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) พึ่งตนเองทางเทคโนโลยี การส่งเสริมให้มีการศึกษาทดลองและทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม 5) พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ อยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น แม้ไม่มีเงินก็ยังมีทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น ข้าว ผัก ปลา และผลไม้ เพื่อการยังชีพและสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เป็นการเปิดโอกาสให้กับเยาวชนหรือกลุ่มคนที่ขาดโอกาสได้มี การศึกษาอย่างเสมอภาค และสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจในการศึกษาสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง การจัดการเรียนการสอนยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ราชกิจจานุเบกษา. 2551: 2-4) นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งเปรียบเสมือนเป้าหมายที่จะพัฒนา ไว้ว่า “ให้คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่

จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร (กศน. กทม.) ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญในฐานะศูนย์กลางทางการศึกษาของประเทศ โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ กทม. โดยการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนสำคัญในการกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ของสำนักงาน กศน. กทม. กำหนดไว้ว่า “เป็นเลิศในการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานให้สถานศึกษา กศน. และภาคีเครือข่ายจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนในกรุงเทพมหานครได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ” (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร. 2562: ออนไลน์)

ดังกล่าวข้างต้น ผู้เรียนหรือนักศึกษาที่มาเรียนในรูปแบบการศึกษานอกระบบอาจมีลักษณะและปัจจัยแห่งความสำเร็จแตกต่างจากนักศึกษาในระบบทั่วไป อาทิ ศักยภาพในการเรียนรู้ สถานภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้จิตใจและพฤติกรรมพึงตนเอง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนักศึกษาการศึกษานอกระบบ โดยการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ มีทั้งด้านการเรียน และด้านเศรษฐกิจ หากได้มีการพัฒนาการพึ่งตนเองให้กับนักศึกษาการศึกษานอกระบบอย่างได้ผล ก็น่าจะสมารถทำให้กลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้ซึ่งมีจำนวนค่อนข้างมากได้ประสบความสำเร็จในเบื้องต้น และเป็นพื้นฐานต่อไปในอนาคต และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของชาติ

ทั้งนี้ การพัฒนาจะสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จจะต้องทราบปัจจัยที่เป็นสาเหตุและค้นหา รูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อตอบคำถามที่ว่า อะไรเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการพึ่งตนเองของนักศึกษา และรูปแบบการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมพึ่งตนเองของนักศึกษา

การศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร โดยคาดหวังการวิจัยดังกล่าวจะสามารถเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายสำหรับการจัดการศึกษาและได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชน และการศึกษานอกระบบ รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศตามแนวทางยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุการพัฒนาการพึ่งตนเอง ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเอง ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

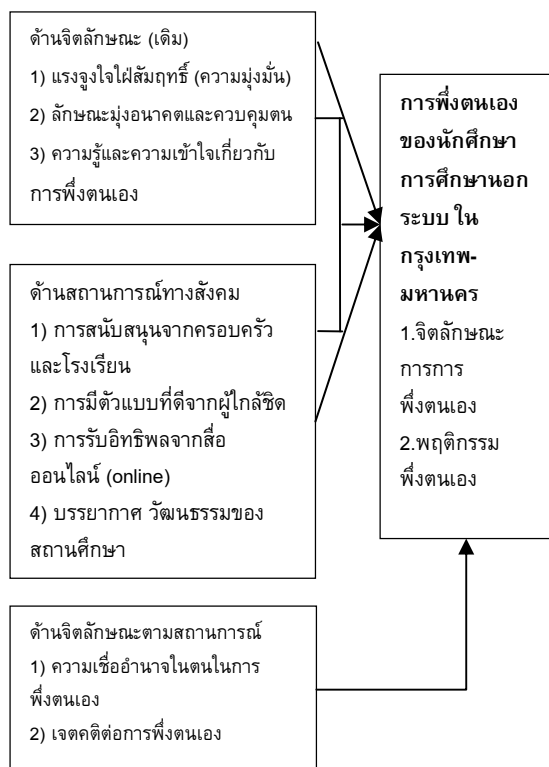
1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของการพึ่งตนเองของนักศึกษา การศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร
2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเสริมสร้างพฤติกรรมพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร
3. ผู้บริหารหรือฝ่ายบริหารทางการศึกษาสามารถใช้องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้กำหนดนโยบายหรือเสนอแนะการดำเนินการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และกระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการประมวลเอกสาร สามารถกำหนดตัวแปรสำคัญและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้ สร้างเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้ดังนี้ (ภาพประกอบ 1)

ปัจจัยเชิงสาเหตุ (Xi)

ผล (yi)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม สามารถอธิบายการพึ่งตนเองของนักศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 25
2. กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ และ/หรือจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายการพึ่งตนเองของนักศึกษา ได้เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5
3. รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของการพึ่งตนเองของนักศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากร และการเลือกตัวอย่าง

การกำหนดประชากร ประชากรในการวิจัยนี้คือ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดการศึกษานอกระบบ ในระดับมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่จำนวน 51,534 คน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2561)

การเลือกตัวอย่างในการวิจัย กำหนดโดยใช้โปรแกรม G*Power และเพื่อให้รองรับต่อการวิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูงที่หลากหลาย กำหนดจำนวนที่ต้องการ 600 คน เลือกจากประชากรโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ด้วยการสุ่มกลุ่มเขต สุ่มเขต สุ่มศูนย์การศึกษานอกระบบ และสุ่มนักศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้เครื่องมือวัดตัวแปรที่เป็นแบบวัด จำนวน 12 แบบวัด เป็นแบบวัดตัวแปรตาม 2 แบบวัด คือ แบบวัดจิตลักษณะพึ่งตนเอง และแบบวัดพฤติกรรมพึ่งตนเอง เป็นแบบวัดตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม 10 แบบวัด ประกอบด้วย แบบวัดจิตลักษณะ(เดิม) 3 แบบวัด แบบวัดสถานการณ์ทางสังคม 5 แบบวัด และแบบวัดจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 แบบวัด แต่ละแบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่เป็นข้อความประกอบ 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย มีจำนวนข้อความในแบบวัด 10-15 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือวัดซึ่งเป็นแบบวัด ตัวแปรในการวิจัย 12 แบบวัด มี 4 แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง อีก 8 แบบวัด เป็นแบบวัดที่ผู้อื่นสร้างไว้ หรือที่ผู้วิจัยนำมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของงานวิจัย

สำหรับแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองหรือปรับใช้จากแบบวัดของผู้อื่น จะทำการสร้างหรือปรับตามหลักวิชาการ มีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ และตรวจสอบคุณภาพ โดยมีการหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น จากการดำเนินการดังกล่าวแบบวัดที่ผ่านการพัฒนาในขั้นนี้ มีค่าอำนาจจำแนก (ค่า r) เท่ากับ 0.156-0.843 (มีค่า $r < .20$ เพียง 1 ข้อ) ความเชื่อมั่นคำนวณโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) มีตั้งแต่ 0.643 ถึง 0.829

สำหรับแบบวัดจิตลักษณะการพึ่งตนเอง และพฤติกรรมพึ่งตนเองหลังจากตรวจสอบคุณภาพขั้นพื้นฐานแล้ว ได้มีการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน และวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยันพบว่า ทั้ง 2 แบบวัดได้รับการยืนยันจากข้อมูลเชิงประจักษ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาสังกัดการศึกษานอกระบบในระดับมัธยม เขต

กรุงเทพมหานคร จาก 6 ศูนย์ ที่สุ่มได้ในขั้นตอนสุดท้าย โดยประสานงานกับทางศูนย์ฯ และไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้จำนวน 630 ฉบับ ที่ตรวจสอบแล้วพบว่ามีความสมบูรณ์มีจำนวน 600 ฉบับ จึงถือเป็นข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา 600 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ และโปรแกรม AMOS สถิติที่ใช้มีทั้งสถิติพื้นฐานและสถิติอ้างอิง โดยสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ Multiple Regression Analysis ทั้งที่เป็นแบบ Total และ Stepwise และ Path analysis

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น เพื่ออธิบายลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะการกระจายของตัวแปรที่ศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้สาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 600 คน เมื่อนำมาวิเคราะห์จำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (54.80%) ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (50.20%) และ เป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร (57.50%)

1.2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการวัด 12 ตัวแปร ด้วยเครื่องมือในการวิจัยที่เป็นแบบวัดมาตรประมาณค่า แบบวัดมีจำนวนข้อตั้งแต่ 5 ถึง 15 ข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.10 ถึง 5.06 (ค่าสูงสุดที่เป็นไปได้ คือ 6.00) ซึ่งถือว่าค่อนข้างสูง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ .54 ถึง .72

เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระแล้ว พบว่ามีค่าความเบ้และความโด่งอยู่ระหว่าง -1 และ +1 แสดงว่าข้อมูลที่ได้จากตัวแปรที่ศึกษามีลักษณะการแจกแจงเป็นใกล้เคียงปกติ

1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวแปร 4 กลุ่ม เป็นกลุ่มตัวแปรตาม 1 กลุ่ม 2 ตัวแปร คือ จิตลักษณะการพึ่งตนเอง และ พฤติกรรมพึ่งตนเอง

เป็นกลุ่มตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง กลุ่มตัวแปรสถานการณ์สังคม มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว และโรงเรียน การมีตัวแบบที่ดีจากผู้ใกล้ชิด การรับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ (online) บรรยากาศ วัฒนธรรมของสถานศึกษา การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพึ่งตนเอง และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 2 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตนในการพึ่งตนเอง และเจตคติต่อการพึ่งตนเอง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในรอบแนวคิดการวิจัย จากจำนวนตัวแปรทั้งหมด 12 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่าง .134 - .661 และตัวแปรคู่ที่สัมพันธ์กันน้อยสุด คือ การรับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ (Tmi) และบรรยากาศวัฒนธรรมของสถานศึกษา (Tat) ($r = .134$) และคู่ที่สัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ความเชื่ออำนาจในตนในการพึ่งตนเอง (Tic) และเจตคติต่อการพึ่งตนเอง (Tai) ($r = .661$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

2.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ใช้สถิติ Multiple regression ทั้งที่เป็นแบบ Total และแบบ Stepwise ตัวแปรที่ต้องการอธิบายมี 2 ตัวแปร คือ จิตลักษณะการพึ่งตนเอง และพฤติกรรมพึ่งตนเอง ตัวแปรอธิบาย เป็นตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม (3 ตัวแปร) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม (5 ตัวแปร) และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ (2 ตัวแปร) การวิเคราะห์ดำเนินการครั้งละตัวแปรตาม ผลโดยสรุปเป็นดังต่อไปนี้

2.1.1 ผลการวิเคราะห์การอธิบายจิตลักษณะ การพึ่งตนเองของนักศึกษา พบว่า

1) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายจิตลักษณะการพึ่งตนเองได้ ร้อยละ 21 โดยตัวแปรที่อธิบายได้ดี 3 อันดับแรก คือ บรรยากาศ วัฒนธรรมของสถานศึกษา (Tat, $\beta=.299$) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Tss, $\beta=.213$) และการรับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ (Tmi, $\beta=.156$) (ดังตาราง 1)

2) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 41.7 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์อธิบายได้ ร้อยละ 29.5 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับกลุ่ม

ตัวแปรจิตลักษณะ (เดิม) และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์อธิบายได้ ร้อยละ 45.6 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ (เดิม) หรือจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกับกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม อธิบายจิตลักษณะการพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้น (จากที่เคยทำนายได้ ร้อยละ 21.6) ร้อยละ 7.9 ถึง 24 (ซึ่งเกินกว่าร้อยละ 5) โดยตัวแปรที่อธิบายได้ดี 3 อันดับแรก คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง (Tkn, $\beta=.323$) เจตคติต่อการพึ่งตนเอง (Tai, $\beta=.302$) และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Tna, $\beta=.180$) (ดังตาราง 1)

ตาราง 1 เปรียบเทียบการอธิบายจิตลักษณะการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ใน กรุงเทพมหานคร ด้วยกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ

กลุ่มตัวแปรอธิบาย								%
สถานการณ์ทางสังคม		สถานการณ์ และจิตลักษณะ (เดิม)		สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์		สถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และ จิตตามสถานการณ์		แตกต่างของการอธิบาย
ตัวแปร)		ตัวทำนาย		ตัวทำนาย		ตัวทำนาย		
ทำนาย	ค่า β	สำคัญ	ค่า β	ทำนาย	ค่า β	สำคัญ	ค่า β	
สำคัญ				สำคัญ				
Tat	.229	Tkn	.328	Tai	.343	Tkn	.323	
Tss	.213	Tna	.214	Tat	.149	Tai	.302	
Tm	.156	Tfosc	.154	Tic	.117	Tna	.180	
Tmd	-.098	Tex	.089	Tmd	-.134	Tfosc	.103	
		Tmi	.083	Tss	.131	Tmc	-.088	
$R^2 = .216$		$R^2 = .417$		$R^2 = .295$		$R^2 = .456$		7.9 to 24

Dependent Variable: Tci: จิตลักษณะการพึ่งตนเอง

Independent Variables: Tss: การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน, Tmd: การมีตัวแบบที่ดีจากผู้อื่นใกล้ชิด, Tmi: การรับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ (online), Tat: บรรยากาศ วัฒนธรรมของสถานศึกษา, Tex: การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพึ่งตนเอง Tna: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ความมุ่งมั่น), Tfosc: ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน, Tkn: ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง, Tic: ความเชื่ออำนาจในตนในการพึ่งตนเอง, Tai: เจตคติต่อการพึ่งตนเอง

หมายเหตุ ตัวแปร และ ค่า β ที่เสนอในตารางมีนัยสำคัญ ($p < .05$) ในการอธิบายทั้งสิ้น

2.1.2 ผลการวิเคราะห์การอธิบายพฤติกรรม
พึ่งตนเองของนักศึกษา พบว่า

1) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทาง
สังคมอธิบายพฤติกรรมพึ่งตนเองได้ ร้อยละ 32.6 โดย
ตัวแปรที่ร่วมอธิบายได้ดี 3 อันดับแรก คือ การ
สนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Tss, $\beta = .268$)
บรรยากาศ วัฒนธรรมของสถานศึกษา (Tat, $\beta = .249$) และ การรับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ (Tmi, $\beta = .148$) (ดังตาราง 2)

2) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทาง
สังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมสามารถ
ทำนายได้ร้อยละ 47.5 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทาง
สังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์

อธิบายได้ร้อยละ 35.5 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทาง
สังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ (เดิม) และกลุ่มตัว
แปรจิตลักษณะตามสถานการณ์อธิบายได้ร้อยละ 48.7
แสดงให้เห็นว่า เมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ (เดิม)
และ/หรือ ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถ
ร่วมกับกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบาย
พฤติกรรมการพึ่งตนเองได้เพิ่มตั้งแต่ร้อยละ 2.9 ถึง
16.1 (ซึ่งเกินกว่าร้อยละ 5 สองในสามกรณี) โดยตัว
แปรที่อธิบายได้ดี 3 อันดับแรกคือ ความรู้และความ
เข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง (Tkn, $\beta = .305$) เจตคติ
ต่อการพึ่งตนเอง (Tai, $\beta = .221$) และแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ (Tna, $\beta = .185$) (ดังตาราง 2)

ตาราง 2 เปรียบเทียบการอธิบายพฤติกรรมพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ด้วยกลุ่ม
ตัวแปรต่าง ๆ (วิเคราะห์ด้วย Stepwise Multiple Regression)

กลุ่มตัวแปรอธิบาย								% แตกต่าง ของการ อธิบาย
สถานการณ์ทางสังคม		สถานการณ์ฯ และจิต ลักษณะ (เดิม)		สถานการณ์ฯ และ จิต ลักษณะตามสถานการณ์		สถานการณ์ฯ จิต ลักษณะเดิม และ จิตฯตามสถานการณ์		
ตัว(แปร) ทำนายสำคัญ	ค่า β	ตัวทำนาย สำคัญ	ค่า β	ตัวทำนาย สำคัญ	ค่า β	ตัวทำนาย สำคัญ	ค่า β	
Tat	.249	Tkn	.297	Tai	.296	Tkn	.305	
Tss	.268	Tss	.181	Tss	.228	Tai	.221	
Tmi	.148	Tna	.197	Tat	.211	Tss	.162	
Tex	.090	Tmi	.127			Tna	.185	
		Tex	.089			Tmi	.077	
$R^2 = .326$		$R^2 = .475$		$R^2 = .355$		$R^2 = .487$		2.9 to 16.1

Dependent Variable: Tbi: พฤติกรรมพึ่งตนเอง

Independent Variables: Tss: การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน, Tmd: การมีตัวแบบที่ดีจากผู้ใกล้ชิด, Tmi: การรับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์ (online), Tat: บรรยากาศ วัฒนธรรมของสถานศึกษา, Tex: การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพึ่งตนเอง Tna: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ความมุ่งมั่น), Tfosc: ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน, Tkn: ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง, Tic: ความเชื่ออำนาจในตนในการพึ่งตนเอง, Tai: เจตคติต่อการพึ่งตนเอง

หมายเหตุ ตัวแปร และ ค่า β ที่เสนอในตารางมีนัยสำคัญ ($p < .05$) ในการอธิบายทั้งสิ้น

สรุปผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ (2.1) ได้ว่า

1. กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะการพึ่งตนเอง ของนักศึกษาได้ ร้อยละ 21.6 ซึ่งน้อยกว่าร้อยละ 25 ขณะที่กลุ่มตัวแปรนี้สามารถอธิบายพฤติกรรมพึ่งตนเองของนักศึกษาได้ ร้อยละ 32.6 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 25

2. กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ (เดิม) และหรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายจิตลักษณะการพึ่งตนเองได้เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร้อยละ 7.9 ถึง 24 ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 5 ขณะที่กลุ่มตัวแปรเหล่านี้สามารถอธิบายพฤติกรรมพึ่งตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 2.9 ถึง 16.1 (สูงกว่าร้อยละ 5 สองใน 3 รอบการวิเคราะห์)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุการพึ่งตนเองของนักศึกษา การศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์การพัฒนารูปแบบในรอบที่หนึ่ง และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุการพึ่งตนเองของนักศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ซึ่งผลการวิเคราะห์ตามรูปแบบที่พัฒนาเป็นโมเดลตั้งต้นยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากพบว่า ตัวแปรจิตลักษณะเดิม (Psycho) ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง (Tbi) และ ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม (Situa) ไม่มีอิทธิพลต่อจิตลักษณะการพึ่งตนเอง (Tci) จึงวิเคราะห์ใหม่อีกครั้งเป็นรอบที่สองด้วยการตัดเส้นทางตั้งที่กล่าวข้างต้นออกทั้ง 2 เส้น ผลจากการตัดเส้นทางออก 2 เส้น และปรับโมเดลอีกครั้งด้วยการประมาณค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิเคราะห์พบว่ามีโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี ($\chi^2 = 42.534$, $df = 41$, $p\text{-value} = .405$, $\chi^2/df = 1.1037$, $GFI = .990$, $AGFI = .974$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = .008$, $RMR = .007$) และปัจจัยเชิงสาเหตุในกรอบแนวคิดทั้งหมดสามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 88.6 (R^2 of Tbi = .886) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลเชิงสาเหตุ พบประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ดังตาราง 3 และภาพประกอบ 2)

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกโดยรวมสูงสุดต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง (Tbi) ของนักศึกษา การศึกษานอกระบบในเขตกรุงเทพมหานคร คือ ตัวแปรจิตลักษณะพึ่งตนเอง (Tci: TE = .622) รองลงมา คือ ตัวแปรจิตลักษณะเดิม (Psycho; TE = .620) ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม (Situa; TE = .493) และ ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psy_Situ; TE = .080) ตามลำดับ

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงสูงสุดต่อตัวแปรจิตลักษณะพึ่งตนเอง (Tci) คือ ตัวแปรจิตลักษณะเดิม (Psycho; DE = .998) รองลงมา คือ ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psy_Situ; DE = .128) และ ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม (Situa; TE = .092)

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงสูงสุดต่อตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psy_Situ) คือ ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม (Situa; TE = .715) และ ตัวแปรจิตลักษณะเดิม (Psycho; DE = .295)

นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุแต่ละตัวที่มีต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในเขตกรุงเทพมหานคร พบผลดังต่อไปนี้

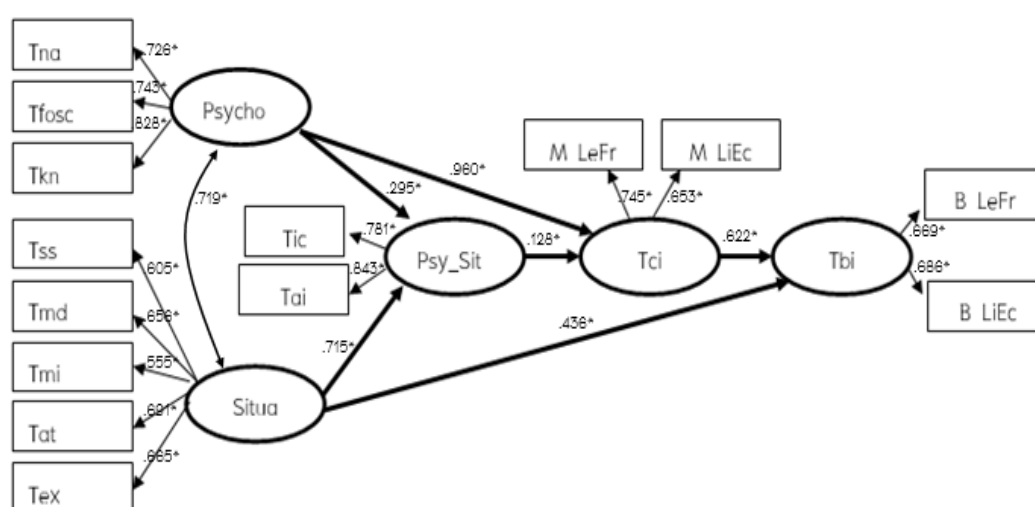
1. ตัวแปรจิตลักษณะเดิม (Psycho) ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง (Tbi; IE = .620) โดยส่งอิทธิพลเชิงบวกผ่านตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psy_Situ) และ จิตลักษณะพึ่งตนเอง (Tci)

2. ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม (Situa) ส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง (Tbi; DE = .436) และส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง (Tbi; IE = .057) โดยส่งอิทธิพลเชิงบวกผ่านตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psy_Situ) และจิตลักษณะพึ่งตนเอง (Tci)

3. ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psy_Situ) ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง (Tbi; IE = .080) โดยส่งอิทธิพลเชิงบวกผ่านตัวแปรจิตลักษณะพึ่งตนเอง (Tci)

ตาราง 3 ค่าอิทธิพลรวม (TE) อิทธิพลทางตรง (DE) และอิทธิพลทางอ้อม (IE) ของตัวแปรแฝง เชิงสาเหตุในรูปแบบ ปัจจัยเชิงสาเหตุการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร (ผลวิเคราะห์ตัวแปรแฝง)

	Psy_situ			Tci			Tbi		
	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE
Psycho	.295	.295	-	.998	.960	.038	.620	-	.620
Situa	.715	.715	-	.092	-	.092	.493	.436	.057
Psy_situ	-	-	-	.128	.128	-	.080	-	.080
Tci	-	-	-	-	-	-	.622	.622	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$\chi^2 = 42.534$, df. = 41, p-value = .405, $\chi^2/df.$ = 1.1037, GFI = .990, AGFI = .974, CFI = 1.00, RMSEA = .008, RMR = .007 ($R^2_{Tbi} = .886$)

ภาพประกอบ 2 รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ผลวิเคราะห์ตัวแปรแฝงและตัวแปรย่อย)

อภิปรายผล

การอภิปรายจะดำเนินการตามประเด็นที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ผลการการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะการพึ่งตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 21.6 ซึ่งน้อยกว่าร้อยละ 25 ขณะที่กลุ่มตัวแปรนี้สามารถ

อธิบายพฤติกรรมพึ่งตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 32.6 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 25

ขณะที่ สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 กล่าวว่า “กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม สามารถอธิบายการพึ่งตนเองของนักศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 25” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 เฉพาะในส่วนการอธิบายจิตลักษณะการพึ่งตนเอง แต่

ไม่สนับสนุนในส่วนการอธิบายพฤติกรรมฟุ้งตนเอง (เป็นผลการวิจัย)

ที่ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะการฟุ้งตนเองของนักศึกษา ได้ไม่ถึงร้อยละ 25 นั้น อาจเป็นเพราะเหตุผลอย่างน้อยสองประการ คือ ประการแรกตัวแปรปัจจัยที่นำมาศึกษายังไม่เหมาะสมกับตัวแปรผล ซึ่งจะต้องแสวงหาต่อไป อีกประการหนึ่ง จิตลักษณะการฟุ้งตนเองเป็นลักษณะทางจิตใจ การอธิบายลักษณะดังกล่าวซึ่งเป็นลักษณะภายในและค่อนข้างเป็นนามธรรมจึงอาจทำได้ยาก ดังที่งานวิจัยของดุจดเดือน พันธมนาวิน (2556) ที่พบว่า ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมมีเพียง 1 จาก 5 ตัวแปร ที่อธิบายความสุขในชีวิต (ซึ่งเป็นลักษณะทางจิตใจ) ของนักเรียนมัธยมได้อย่างชัดเจน คือ การสนับสนุนทางสังคม อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะได้มากกว่าร้อยละ 25 เช่น นีออน พินประดิษฐ์ (2557) ที่พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาดของนักศึกษาได้ร้อยละ 32.2

ในส่วนของการอธิบายพฤติกรรมฟุ้งตนเองของนักศึกษา ที่การวิจัยนี้พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายพฤติกรรมฟุ้งตนเองของนักศึกษาได้มากกว่าร้อยละ 25 นั้น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤกษ์ชัย คุณุประการ (2553) ที่พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์สามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้สิทธิ์หน้าที่ และพฤติกรรมตามกฎหมาย ได้ถึงร้อยละ 42 แต่ไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของนีออน พินประดิษฐ์ (2557) ที่พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าของนักศึกษาได้เพียงร้อยละ 18.4 ซึ่งคงจะต้องมีการวิจัยเพื่อตรวจสอบบทบาทของกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอีกต่อไป

ประเด็นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายจิตลักษณะการฟุ้งตนเองของนักศึกษา ได้มาก เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ขึ้นร้อยละ 7.9 ถึง 24 ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 5 ขณะที่กลุ่มตัวแปรเหล่านี้ อธิบายพฤติกรรมฟุ้งตนเองของนักศึกษาได้เพิ่มมาก

จากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมได้ร้อยละ 2.9 ถึง 16.1 (สูงกว่าร้อยละ 5 สองในสามกรณี)

ขณะที่สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 กล่าวว่า กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและ/หรือจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถอธิบายการฟุ้งตนเองของนักศึกษา ได้เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ส่วนใหญ่จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 จึงสรุปเป็นผลการวิจัยได้ว่า การเพิ่มกลุ่มตัวแปรสามารถเพิ่มร้อยละของการอธิบายได้อย่างชัดเจน

ผลการวิจัยที่พบเช่นนี้ สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ของ Magnusson; & Endler (1977) ที่มีสาระสำคัญว่า การใช้ตัวแปรเชิงเหตุหลายประเภท ประเภทหลายตัวแปรสามารถอธิบายพฤติกรรม (หรือจิตลักษณะสำคัญ) ของบุคคลได้มากกว่าการใช้ตัวแปรน้อยประเภท และน้อยตัวแปร ผลวิจัยนี้นอกจากสนับสนุนแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยมดังกล่าว ยังสอดคล้องกับผลวิจัยก่อนหน้า เช่น งานวิจัยของ ดุจดเดือน พันธมนาวิน (2553, 2556) งานวิจัยของนีออน พินประดิษฐ์ (2557) และ ฤกษ์ชัย คุณุประการ (2553) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง การวิจัยครั้งนี้ยังได้พบว่า ตัวแปรที่มีบทบาทเด่นในการอธิบายการฟุ้งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการฟุ้งตนเอง เจตคติต่อการฟุ้งตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นผลสนับสนุนความสำคัญของตัวแปรเหล่านี้ดังที่ได้พบจากศึกษารวบรวม และเป็นแนวทางของการวิจัยและพัฒนาการฟุ้งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานครต่อไป

ประเด็นที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้พบว่า รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการฟุ้งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่กล่าวว่า “รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของการฟุ้งตนเองของนักศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์” และเป็นผลที่พบในการวิจัยนี้

ดังที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการฟุ้งตนเองของนักศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูล

เชิงประจักษ์ โดยกลุ่มตัวแปรเชิงสาเหตุในรูปแบบ (Model) คือ กลุ่มจิตลักษณะเดิม (Psycho) กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม (Situa) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psycho_Sit) และจิตลักษณะการพึ่งตนเอง (Tci) ทั้งหมดสามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการพึ่งตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 88.6 ผลดังกล่าวนี้สนับสนุนแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ของ Magnusson; & Endler (1977) ที่อธิบายในสาระสำคัญว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากปัจจัยสำคัญอย่างน้อย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มจิตลักษณะเดิม กลุ่มจิตลักษณะเดิมร่วมกับสถานการณ์ และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์

ผลวิจัยที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับผลงานของ ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และอนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552) ได้ทำวิจัยเรื่องการรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนใกล้เคียงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในระดับดี

ผลการวิจัยในส่วนนี้ที่สนับสนุนแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดุจดเดือน พันธมนาวิน (2556) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และจินตนา กาญจนวิสุทธิ์ และคณะ (2559) ที่ศึกษาเรื่องการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมพื้นบ้านกลุ่มจักสานตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ตลอดจนผลการวิจัยของ นีออน พิณประดิษฐ์ (2557) ที่ศึกษาระบบดัชนีความไว้วางใจอย่างฉลาดของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทั้งงานวิจัยทั้งสองเรื่องศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมมาแล้วก่อนหน้านงานวิจัยนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ และการทำวิจัยต่อไปดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลวิจัยหรือข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เพื่อสร้างความเข้าใจการพัฒนาจิตลักษณะ หรือพฤติกรรมพึ่งตนเองของนักศึกษา
2. เครื่องมือที่สร้างขึ้นในงานวิจัยนี้ได้สร้างอย่างพิถีพิถัน ตามหลักวิชาการ ทำให้ได้เครื่องมือที่คุณภาพดี ผู้เกี่ยวข้อง หรือนักวิจัยอาจนำไปใช้ได้กับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้

3. ผู้นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการวิจัย หรือเพื่อการพัฒนา อาจต้องทำความเข้าใจกับผลการวิจัย ขอบเขต และข้อจำกัดของการวิจัยนี้ด้วย เพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ครั้งต่อไป

1. ดังที่ได้พบว่า ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 10 ตัวแปร ในงานวิจัยนี้มีที่สามารถอธิบายตัวแปรผล (การพึ่งตนเอง) ได้ 5 ตัวแปร โดยอธิบายได้ประมาณร้อยละ 45 ถึง 48 จึงคาดว่าอาจยังมีตัวแปรสำคัญที่น่าจะนำมาศึกษาเพิ่มเพื่อพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์ขึ้นได้อีก อาจทำการวิจัยในประเด็นเดียวกันนี้ แต่มีการศึกษาวรรณกรรมและเลือกตัวแปรที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. การวิจัยยังได้พบผลที่มีทั้งสนับสนุนและไม่สนับสนุนบทบาทของ “กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม” ที่มีต่อการพึ่งตนเองของนักศึกษา จึงเป็นประเด็นที่ควรจะต้องทำวิจัยเพื่อหาข้อสรุปต่อไป

3. จากที่การวิจัยนี้ได้พบปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญของการพัฒนาการพึ่งตนเองของนักศึกษา แต่ผลวิจัยที่พบยังเป็นเพียงระดับความสัมพันธ์ การที่จะนำรูปแบบไปใช้พัฒนาจริงควรพิสูจน์ความเป็นสาเหตุของผล (การพึ่งตนเอง) ที่แท้จริง ให้ได้เสียก่อน นั่นคือควรจะต้องทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลของรูปแบบ (Model) นี้ ในขั้นต่อไป

ผู้บริหารศูนย์ หรือสถานศึกษาอาจใช้รูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองนี้ทำเป็นงานวิจัยนำร่อง และประเมินผลการพัฒนา ซึ่งจะเป็นงานวิจัยในการกิจของระดับผู้บริหารได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารชุดแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จินตนา กาญจนวิสุทธิ์ และคณะ. (2559, มกราคม–มิถุนายน). การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมพื้นบ้านกลุ่มจักสาน ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 5(1).

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2553). ผลสำเร็จของการพัฒนาครูคณิตศาสตร์ ด้วยการฝึกจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการ: หลักฐานจากงานวิจัยสองขั้นตอน. วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย. 7(1, 2): 66-109.

_____. (2556). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. รายงานการวิจัย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

เนืออน พิณประดิษฐ์. (2557). การวิจัยระบบดัชนีความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาด ของนักศึกษาปริญญา มหาวิทยาลัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รงค์ ประพันธ์พงศ์. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2553). การวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย ใน วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย. 7(1, 2): 110-157.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์: สื่อออนไลน์.

อนุ เจริญวงศ์ระยั. (2553, มกราคม). การรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์. 16(1).

Cohen, J. (1977). **Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences**. New York: Academic Press.

Magnusson, D.; & Endler, N. S. (1977). **Interactional Psychology and Personality**. New York: John Wiley and Sons.

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง
โรงเรียนนรรมย์บุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์

**A Guidance Activities Package to Enhance Emotional Resilience
of Divorced-Parent Mathayomsuksa 3 Students at Romburi Pittayakhom
Ratchamangala Pisek School in Buriram Province**

จุฑามาศ สุทินรัมย์¹ สุขอรุณ วงษ์ทิม² และ จิระสุข สุขสวัสดิ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ 2) เปรียบเทียบความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ ของนักเรียนกลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนนรรมย์บุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เท่ากัน กลุ่มทดลองได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ และกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ 2) แบบวัดความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 และ 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ การทดสอบวิลคอกซัน และการทดสอบแมนนิตนีย์

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์สูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนว ความยืดหยุ่นตัวทางอารมณ์ ครอบครัวหย่าร้าง

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare levels of emotional resilience of the experimental group students before and after using a guidance activities package to enhance emotional resilience; 2) to compare the level of emotional resilience of the experimental group students who used the guidance activities package to enhance emotional resilience with that of the control group students who used traditional guidance activities; and 3) to find out the student's satisfaction with the guidance activities package to enhance emotional resilience.

¹ นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษา

The research samples consisted of 20 divorced-parent Mathayomsuksa 3 Students of Romburi Pittayakhom Ratchamangala Pisek School in Buriram province during the first semester of 2017 academic year, obtained by purposive selection. Then, they were randomly divided into two groups: the experimental group and the control group, each of which consisting of 10 students.

The experimental group students received and used a guidance activities package to enhance emotional resilience, while the control group students used a set of conventional guidance activities. The employed research instruments were 1) a guidance activities package to enhance emotional resilience; 2) an emotional resilience assessment scale with a reliability of .91; and 3) a scale to assess student's satisfaction with the guidance activities package to enhance emotional resilience. Statistics employed for data analysis were the median, inter-quartile range, Wilcoxon Matched Pairs Sign-Ranks Test, and Mann-Whitney U Test.

Research findings showed that 1) the post-experiment level of emotional resilience of the experimental group students was significantly increased over their pre-experiment counterpart level at the .05 level; 2) the post-experiment level of emotional resilience of the experimental group students was significantly higher than the post-experiment counterpart level of the control group students at .01 level; and (3) the students' satisfaction with the guidance activities package to enhance emotional resilience was at a high level.

Keywords: Guidance Activities Package, Emotional Resilience, Divorced-Parent Family

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความหยุนตัวทางอารมณ์ คือ สภาวะที่บุคคลสามารถฟื้นคืนความเข้มแข็งของจิตใจได้ภายหลังจากการเผชิญกับภาวะวิกฤต ความทุกข์ ความตึงเครียดและ

ความกดดัน ซึ่งความหยุนตัวทางอารมณ์นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลจำเป็นต้องมีเพื่อประสิทธิภาพในดำรงชีวิตอยู่ในสภาวะสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันอย่างสูง ส่งผลให้บุคคลต้องเผชิญกับความเครียดและสภาวะความกดดันต่าง ๆ อย่างที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เมื่อต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติในชีวิต ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าวบางคนสามารถฟื้นฟูสภาพจิตใจของตนเองให้กลับมาสู่สภาวะปกติในระยะเวลาอันรวดเร็ว ขณะที่หลายคนต้องใช้เวลานานในการฟื้นฟูสภาพจิตใจให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ และยังมีอีกหลายคนที่ไม่สามารถฟื้นคืนสู่สภาวะปกติได้ ส่งผลให้บุคคลผู้นั้นต้องประสบกับปัญหาในการดำรงชีวิตนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพ เกิดความหวาดกลัว หรือตกอยู่ในภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล ซึ่งสภาพเหล่านี้ย่อมส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพจิตของบุคคลนั้น ๆ ทำให้เกิดความยากลำบากในการปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้บุคคลมีความหยุนตัวทางอารมณ์ คือ ให้มีความสามารถในการปรับตัวและการฟื้นคืนความเข้มแข็งทางจิตใจกลับมาใช้ชีวิตตามปกติภายหลังการเผชิญภาวะวิกฤติ

การเสริมสร้างความหยุนตัวทางอารมณ์จึงถือเป็นการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวและฟื้นฟูสภาพจิตใจของตนเองให้กลับคืนสู่สภาพปกติ หลังจากที่ต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติสามารถบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีกำลังใจที่เข้มแข็งในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้ประสบเผชิญตามความเป็นจริง สามารถเปลี่ยนแปลงวิกฤติให้เป็นโอกาสได้ สิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความหยุนตัวทางอารมณ์นั้น เกิดจากปัจจัยภายในตัวของบุคคลผู้นั้นเอง เช่น การมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ความคิดเชิงบวก และการสร้างกำลังใจให้แก่ตนเอง รวมถึงการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดอื่น ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือของบุคคลและครอบครัว รวมทั้งบุคคลใกล้ชิด ในส่วนของครอบครัวที่ประกอบด้วย บิดา มารดา และบุตรนั้น ปัญหาการหย่าร้างของบิดามารดาย่อมส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพจิตของบุตรที่อยู่ในช่วงวัยของการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งระวีวรรณ ธรณี (2551) ได้กล่าวถึงผลกระทบ

จากการหย่าร้างของบิดามารดาว่า ส่งผลโดยตรงต่อ บุตรทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น เด็กที่มาจาก ครอบครัวหย่าร้างจะมีความเป็นอยู่ลำบากขึ้น

เด็กกลุ่มดังกล่าวได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ จากความเศร้าเสียใจ ทำให้บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลง จากคนร่าเริงแจ่มใส เป็นคนเก็บตัว มีความเครียด สะสมจนเกิดปัญหาหลายด้านตามมา

จากปัญหาดังกล่าวในงานวิจัยที่อ้างถึงและการ ที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ใน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาคือ โรงเรียนนรยัมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ซึ่งมี นักเรียนมาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกัน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะใช้กิจกรรมแนะแนวในการสร้าง ความหยุ่นตัวทางอารมณ์ให้แก่นักเรียนที่ประสบ ภาวะวิกฤติจากการหย่าร้างของบิดามารดา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่ช่วยเสริมสร้าง ความหยุ่นตัวทางอารมณ์
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมแนะ แนวเพื่อเสริมสร้างความหยุ่นตัวทางอารมณ์
3. เพื่อเปรียบเทียบความหยุ่นตัวทางอารมณ์ ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุด กิจกรรมแนะแนว
4. เพื่อเปรียบเทียบความหยุ่นตัวทางอารมณ์ ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ เสริมสร้างความหยุ่นตัวทางอารมณ์ และกลุ่มควบคุมที่ ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติหลังการทดลอง
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหยุ่นตัวทาง อารมณ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้างในโรงเรียนนรยัมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2560 จำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้างในโรงเรียนนรยัมบุรีพิทยาค ม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาคเรียนที่ 1 ปี

การศึกษา 2560 จำนวน 20 คน ที่ได้มาจากการสุ่ม อย่างง่าย จากนักเรียน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 30 คน จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลอง เข้ารับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างความ หุ่นตัวทางอารมณ์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรม เน้นแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหยุ่นตัวทาง อารมณ์สูงขึ้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะ แนวเพื่อสร้างเสริมความหยุ่นตัวทางอารมณ์มีความ หุ่นตัวทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับ กิจกรรมแนะแนวแบบปกติภายหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในส่วนของวิธีการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัย ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะ แนวเพื่อเสริมสร้าง ความหยุ่นตัวทางอารมณ์ และ ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้าง ความหยุ่นตัวทางอารมณ์ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาวิธีสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้าง ความหยุ่นตัวทางอารมณ์ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมาย วิธีการ บทบาท หน้าที่ ข้อตกลงและเพื่อการสร้างสัมพันธภาพใน ระหว่างดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2 ก้าวที่มั่นคง จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนมีจิตใจที่มั่นคงไม่หวั่นไหวต่อปัญหา หรืออุปสรรคที่ได้ประสบในชีวิต

กิจกรรมที่ 3 อุปสรรคที่ทำนายจุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนค้นพบวิธีการรับมือกับปัญหาและ อุปสรรคและการจัดการกับความตึงเครียดที่เกิดจาก ปัญหานั้น

กิจกรรมที่ 4 จิตที่เข้มแข็ง จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนมีขวัญและกำลังใจในการฝ่าฟันปัญหา

และอุปสรรค มีความกล้าที่จะทำตนให้มีจิตใจเข้มแข็ง และดำเนินชีวิตให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้

กิจกรรมที่ 5 กำลังใจที่สร้างได้ จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนใช้กำลังใจทั้งภายนอกและภายในตนเองในการฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรค

กิจกรรมที่ 6 ประเมินศักยภาพ จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้ประเมินสถานการณ์และศักยภาพในการแก้ปัญหาเพื่อค้นพบวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีทักษะในการต่อรองเพื่อนำไปสู่ทางออกของปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสม

กิจกรรมที่ 7 ทางออกที่เหมาะสม จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนเอง รวมทั้งการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 8 ปัจฉิมนิเทศ จุดประสงค์ เพื่อสรุปเนื้อหากิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม เพื่อสร้างความประทับใจและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความผูกพันตัวทางอารมณ์

3. นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความผูกพันตัวทางอารมณ์ไปทดลองใช้

4. ปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ

5. ดำเนินการวิจัย โดยมีประชากร คือ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรยบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ให้นักเรียนกลุ่มทดลอง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวทั้งหมด 8 กิจกรรม ครั้งละ 50 นาที ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าร้อยละ เปรียบเทียบความผูกพันตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้างของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง ด้วยการทดสอบแบบวิลคอกซัน

2. เปรียบเทียบความผูกพันตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัว

หย่าร้างของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองด้วยการทดสอบแบบวิลคอกซัน

3. เปรียบเทียบความผูกพันตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้างหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบของแมนนิตนีย์ (Mann-Whitney test)

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความผูกพันตัวทางอารมณ์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ
2. การทดสอบของวิลคอกซัน
3. การทดสอบของแมนนิตนีย์
4. ค่าเฉลี่ย
5. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความผูกพันตัวทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนนรยบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์ มีสาระสำคัญที่สรุปได้ดังนี้

ในส่วนของวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่ช่วยเสริมสร้างความผูกพันตัวทางอารมณ์นั้น ผู้วิจัยสามารถสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความผูกพันตัวทางอารมณ์เพื่อใช้กับนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวพบว่าชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความผูกพันตัวทางอารมณ์กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

การเปรียบเทียบความผูกพันตัวทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองพบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความผูกพันตัวทางอารมณ์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีความผูกพันตัวทางอารมณ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความหุนตัวทางอารมณ์ของ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหุนตัวทางอารมณ์และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความหุนตัวทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างความหุนตัวทางอารมณ์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหุนตัวทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์ พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหุนตัวทางอารมณ์ ในระยะหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยทางสถิติซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหุนตัวทางอารมณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ประกอบด้วยกิจกรรมที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์ความหุนตัวทางอารมณ์ ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความทนทานทางอารมณ์ การมีขวัญและกำลังใจ และการจัดการแก้ไขปัญหา โดยมีการประยุกต์ใช้หลักการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวทางของกรมวิชาการ (2546: 24-25) ได้แก่ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และประยุกต์ตามแนวทางกรมวิชาการ (2545: 31-32) ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร บรรยากาศที่มีการยอมรับ เห็นคุณค่าในตัวเองผู้เรียน นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวนี้นักวิจัยได้นำเทคนิคการแนะแนว ได้แก่ การเล่นเกมมาใช้

การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติ กรณีศึกษาสถานการณ์จำลอง และคลิปวิดีโอ โดยจัดกิจกรรม 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที สัปดาห์ละ 4 ครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของสภาพร จันทรพิทยภา ที่ได้ศึกษาเรื่องผลการให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสต่อความหุนตัวของเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบ ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเด็กที่มีประสบการณ์ทางลบในกลุ่มทดลองมีคะแนนความหุนตัวในระดับที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ภายในกลุ่มทดลองมีคะแนนความหุนตัวในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีณา เทียงพรหม (2557) ที่ศึกษาเรื่องผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีการพิจารณาเหตุผลอารมณ์ พฤติกรรมที่มีต่อความหุนตัวทางอารมณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนในเขต 4 จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความหุนตัวทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากได้ทำกิจกรรมตามขั้นตอนของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหุนตัวทางอารมณ์ทั้ง 8 กิจกรรม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับสมร ทองดี และปราณี รามสูตร (2545: 48) กล่าวว่า ขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียนควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป และขั้นประเมินผลมุ่งให้ประสบการณ์ตรงกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง โดยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง อ้างอิงเหตุการณ์ หรือ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำมาดัดแปลงและเป็นตัวอย่างให้กลุ่มทดลองได้ศึกษาร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยังนำกรณีหลากหลายที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันมาจัดกิจกรรม ทำให้กิจกรรมที่ได้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ส่วนบทบาทสมมติ ผู้วิจัยใช้เหตุการณ์สมมติที่มีการกำหนดบทบาทให้นักเรียนได้มีการแสดงออกตามธรรมชาติให้นักเรียน แสดงจากบุคลิกลักษณะ

ประสบการณ์ หรือจากความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนเป็นหลัก นักเรียนจึงวิเคราะห์ เปรียบเทียบพฤติกรรม การแสดงกับพฤติกรรมของตนเองได้ ทำให้บรรยากาศ ในการดำเนินกิจกรรมมีความราบรื่น สนุกสนาน น่าสนใจเพราะเทคนิคเหล่านี้เอื้อให้นักเรียนกล้า แสดงออก และยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใน กลุ่มสมาชิกทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนวนว ซึ่งเป็นเครื่องมือทางกระบวนการที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนวนวหลากหลายกิจกรรมที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกัน ส่งเสริมพัฒนา สร้างสรรค์ และแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการ ในด้านใด ด้านหนึ่ง ตามขอบข่ายของงานแนวนวด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม หากดำเนินการสร้างชุด กิจกรรมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้รับบริการ และ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเพศ วัย อายุ ระดับการศึกษา ฯลฯ ชุดกิจกรรมนั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ที่ดีและมีประโยชน์อย่างยิ่ง

นักเรียนกลุ่มทดลองมีความมุ่งมั่นทาง อารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุด กิจกรรมแนวนวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมแนวนว จำนวน 8 กิจกรรม มีการจัดกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ได้ ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เช่น การอภิปราย การนำเสนอ ผลงาน การแสดงบทบาทสมมติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกลุ่มตลอดการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้นักเรียนกลุ่ม ทดลองมีความทนทานทางอารมณ์เพิ่มขึ้นได้เรียนรู้ วิธีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ตนเองและผู้อื่น ได้ คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รู้จักการจัดการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสมและ รู้จักการควบคุมอารมณ์ด้านลบของตนเองเพื่อสร้าง สัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้าง รวมถึงมีแนวทางการ ปฏิบัติตนที่เหมาะสม และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมี ความสุข ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนวนวแบบปกติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีขอบข่ายเนื้อหา ทั่วไปเกี่ยวกับความรู้ข้อมูลการศึกษา ข้อมูลด้านอาชีพ ข้อมูลด้านส่วนตัวและสังคม ไม่ได้รับการสร้างเสริมให้ มีความมุ่งมั่นทางอารมณ์ จึงเป็นผลให้นักเรียนกลุ่ม

ควบคุม อาจขาดทักษะด้านความทนทานทางอารมณ์ ไม่สามารถสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีให้แก่ตนเอง และ ผู้อื่นได้เมื่อต้องเผชิญกับภาวะวิกฤต สอดคล้องกับ ธิดาจิต มณีวัต (2557) ซึ่งศึกษาเรื่องการพัฒนา โปรแกรมให้คำปรึกษาพหุองค์ประกอบเพื่อเสริมสร้าง ความมุ่งมั่นในตัวผู้สูงอายุอาการสมองเสื่อม ผล การศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าคะแนนความมุ่งมั่น ตัว สูงกว่า กลุ่มควบคุมหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรม 1 เดือน และติดตามผล 3 เดือน โปรแกรมสนับสนุน หลักฐานเชิงประจักษ์การรักษาแบบไม่ใช้ยา และสามารถนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับ ผู้ดูแลผู้สูงอายุอาการสมองเสื่อมในแผนกผู้ป่วยนอก

นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการ ใช้ชุดกิจกรรมแนวนวเพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นทาง อารมณ์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ ที่ 3 ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ชุดกิจกรรมแนวนวนี้ ตอบสนอง ความต้องการของนักเรียน ในด้านของการได้รับ บริการทางการแนวนวที่หลากหลาย มีโอกาสได้ แสดงออกซึ่งความรู้สึก ความคิด รวมทั้งการได้ระบาย ความคับข้องใจในกระบวนการของกิจกรรมแนวนว อีกด้วย สอดคล้องกับวาริ ศษศิลา (2546) ที่ศึกษาผล การพัฒนาชุดกิจกรรมแนวนวเพื่อการตัดสินใจเลือก ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยม- ศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี และผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนเข้าใจ ในการตัดสินใจ เลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสูงขึ้น อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ชุดกิจกรรมแนวนว ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อชุด กิจกรรมแนวนวเพื่อการตัดสินใจเลือกการศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้อง กับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534: 246) การให้บริการ แนวนวแก่วัยรุ่นสมควรที่จะมีการจัดเป็นกลุ่ม เพราะ การรวมกลุ่มจะเปิดโอกาสให้แสดงความรู้สึกในใจ ต่าง ๆ ออกมา อีกทั้งยังมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกกับสมาชิกในกลุ่ม เรียนรู้ทักษะการสื่อสาร และทดลองทำในสิ่งที่ไม่กล้า หรือไม่แสดงออกและ พัฒนาปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยสามารถเข้าใจตนเองและ ผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชุดกิจกรรมแนะแนวนี้ เพราะขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวไปใช้ได้ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในชุดกิจกรรมแนะแนว ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีความมุ่งมั่นตัวทางอารมณ์เพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. การวิจัยครั้งนี้พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นตัวทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นตัวทางอารมณ์เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว นักจัดกิจกรรมแนะแนว แก่นำนักเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยนำไปประยุกต์ตามความเหมาะสม ข้อเสนอแนะในการนำชุดกิจกรรมแนะแนวนี้ไปใช้ คือ ก่อนใช้ชุดกิจกรรมควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการใช้เอกสารแบบวัด แผนกิจกรรมแนะแนว ฯลฯ ซึ่งในบางกิจกรรม อาจปรับให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นได้

การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นตัวทางอารมณ์ ควรมีการติดตามผลภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการแก้ไขปัญหาการควบคุมอารมณ์ว่าได้ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นตัวทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา เป็นต้นควรมีการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นตัวทางอารมณ์ ในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น กลุ่มวัยรุ่นนอกกระบวนการศึกษา กลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้มาจากครอบครัวหย่าร้าง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. (31-32).
- _____. (2546). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. (24-25).
- ธิดาจิต มณีวัฒน์. (2557). การพัฒนาโปรแกรมให้คำปรึกษาพหุองค์ประกอบเพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นตัวในผู้สูงอายุอาการสมองเสื่อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีณา เทียงพรหม. (2557). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมที่มีต่อความมุ่งมั่นตัวทางอารมณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2534). ทักษะการให้บริการปรึกษาการผ่อนคลายและการลดความหวาดวิตกอย่างเป็นระบบ เทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช.
- ระวีพันธ์ รื่นพรต. (2552). อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความมุ่งมั่นตัวและการยึดติดความสมบูรณ์แบบที่มีต่อการปรับตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ระวีวรรณ ธรณี. (2551). พลวัตการปรับตัวและการดำรงตนของบุตรในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

วารี คชศิลา. (2546). การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับ
อุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วารุณีชาติประสิทธิ์. (2553). การใช้เทคนิคเฉพาะ
อย่างในการให้คำปรึกษาครอบครัว ตาม
ทฤษฎีโครงสร้างครอบครัวต่อความ
เข้มแข็งของครอบครัวหย่าร้าง. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต.
สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สถาพร จันทรพิทยุทธ. (2553). ผลของการให้
คำปรึกษาโดยใช้โปรแกรมภาษาประสาท
สัมผัสต่อความทุกข์ของเด็กที่มี
ประสบการณ์ทางลบ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมร ทองดี และปราณี รามสูตร. (2545). แนวคิดในการ
พัฒนากิจกรรมแนะแนว ประมวลสาระชุด
วิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะ
แนว หน่วยที่ 9. นนทบุรี: บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช.

การรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชน ในการป้องกันตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ The Teenagers' Self- Esteem Perception about How to Protect Themselves from Alcohol Drinking

จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2) ศึกษาความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ โรงเรียนหอวัง และโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม และนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นปีที่ 1 ในเขตจตุจักร ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ เขตลาดพร้าว และศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ รวมจำนวน 354 คน โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนอยู่ในระดับมาก 2) ความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนอยู่ในระดับมาก และ 3) การรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับน้อยกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

คำสำคัญ: การรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การป้องกันจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เยาวชน

Abstract

The purposes of the research were: 1) to study teenagers' self-esteem perception about how to protect themselves from alcohol, 2) to study teenagers' feelings and beliefs about alcohol drinking, and 3) to study the relationship between self-esteem perception, feelings and beliefs of alcohol consumption among teenagers. This research was used quantitative research. The samples were Mathayomsuksa 4 students at Horwang School, and Latplakhaopittayakhom School, first year students from vocational college in Chatuchak district: Santirat Institute of Business Administration College in Ladprao district, and Panyapiwat Learning Center, in total 354 students by using a questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, Standard Deviation and Pearson's Product Moment Coefficiency.

The research results revealed that: 1) The teenagers' self-esteem was at a high level. 2) The feeling and belief about alcohol were at high level, and 3) The positive relation of teenagers' self-esteem perception and teenagers' feeling and belief about alcohol drinking were at low level.

Keywords: Self-esteem perception, Protect from Alcohol, Teenagers

* อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสำรวจในปี 2554 พบว่า ปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทย โดยเฉลี่ยคิดเป็น 52 ลิตร/คน/ปี หรือคิดเป็น 7.1 ลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์/คน/ปี ความชุกของนักดื่มในประชากรผู้ใหญ่ (อายุ 15 ปี ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 31.5 และความชุกของนักดื่มในประชากรวัยรุ่น (อายุ 15–19 ปี) คิดเป็นร้อยละ 14 ในแต่ละปีประเทศไทยมีนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้นประมาณ 2.5 แสนคน ส่วนใหญ่นักดื่มเหล่านี้คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งคนไทยใช้เวลาโดยเฉลี่ยเพียง 4.5 นาที ในการเดินทางไปร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ถึงร้อยละ 98.7 ยังสามารถซื้อหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ได้แก่ การดื่มและเมาให้ลูกเห็น การใช้ให้ลูกไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้การชักชวนและยืมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ลูก เป็นพฤติกรรมที่พบเห็นได้บ่อยของครอบครัวไทยที่ดื่มแอลกอฮอล์และเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน (อรทัย วลีวงศ์ และคณะ. 2553)

สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน นายแพทย์เจษฎา โชคดำรงสุข อธิบดีกรมสุขภาพจิต ได้เปิดเผยถึงสถานการณ์ปัญหาการดื่มสุราว่า จากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา ของประชากร พ.ศ. 2557 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 54.8 ล้านคน เป็นผู้ดื่มสุรา ถึง 17.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 32.3 ผู้ชายมีอัตราการดื่มสุราสูงกว่าผู้หญิงประมาณ 4 เท่า กลุ่มวัยทำงาน (25-59 ปี) มีอัตราการดื่มสุราสูงกว่ากลุ่มอื่น และจากการสอบถามครอบครัวที่มีสมาชิกดื่มสุรา เมื่อปี พ.ศ. 2554 พบว่า ร้อยละ 36.6 มีปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และ/หรือปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว สมาชิกที่ดื่มเหล้ามีการทำร้ายภรรยาถึงร้อยละ 19.2 สูงกว่าในกลุ่มสมาชิกที่ไม่ดื่มถึง 3 เท่า (เผ่าพงศ์ สุนทร. 2556) ซึ่งสะท้อนได้ว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการดื่มสุรา ดังจะเห็นได้จากการปรากฏเป็นข่าวการทำผิดคดีอาญาหรืออาชญากรรมร้ายแรงอยู่บ่อยครั้ง ทั้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวและสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากฤทธิ์ของ

แอลกอฮอล์ที่มีผลต่อการควบคุมอารมณ์และสติสัมปชัญญะ ก่อให้เกิดผลกระทบทางสุขภาพในเชิงลบมากกว่าเชิงบวกหลายสิบเท่า จากการรายงานของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ในปี พ.ศ. 2556 ที่พบว่า โรคที่สำคัญจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย คือ ปัญหาสุขภาพจิต คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมา คือ บาดเจ็บ ร้อยละ 23 และเป็นโรคตับแข็ง ร้อยละ 9 ทั้งนี้ การดื่มสุราจะนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าและทำร้ายตนเองดื่มแล้วไม่รู้ตัวว่ามีปัญหา ดื่มจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและครอบครัว โดยเฉพาเด็กที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้ปกครองที่ดื่มสุรา จะต้องรองรับอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงง่ายของพ่อและแม่ตอนเมา เช่น การตวาด และขว้างข้าวของ ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้จะทำให้เด็กเครียดและมีความวิตกกังวลจนกลายเป็นคนขี้โมโห ซึมเศร้า ร้องไห้ รุ้สึกอับอาย โดดเดี่ยว ขาดที่พึ่ง และขาดความภูมิใจในตนเอง มีผลต่อเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม และกระทำผิดกฎหมายเพิ่มขึ้นจำนวนมาก นับวันจะมีจำนวนและความรุนแรงมากขึ้นส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของประเทศชาติ ซึ่งความผิดดังกล่าวประกอบด้วยความผิดเกี่ยวกับสารเสพติด ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และความผิดอื่น ๆ (พรรณิศรี วณิชยวุฒิ และคณะ. 2560 อ้างถึงใน วรพงษ์ วงศ์สกุล. 2562) เด็ก ๆ ที่เติบโตขึ้นมากับสิ่งเหล่านี้จะถูกส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นวงจรปัญหาซ้ำซากและวนเวียนปัญหาต่อไปได้อีก โดยสาเหตุในการเริ่มดื่มนั้นมีหลัก ๆ 3 สาเหตุ ซึ่งเหมือนกันทั้งในวัยรุ่นชายและหญิง คือ เพื่อเข้าสังคม/สังสรรค์ (ร้อยละ 41.9) เลียนแบบเพื่อน/เพื่อนชวนดื่ม (ร้อยละ 27.3) และอยากทดลองดื่ม (ร้อยละ 24.4) (อุดมศักดิ์ แซ่โง้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตรี อัมณางค์กรชัย. 2559)

จึงเห็นได้ว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่เรื่องของผู้ใหญ่เพียงอย่างเดียว แต่วัยรุ่นและเยาวชนก็หันมานิยมดื่มแอลกอฮอล์จนเป็นเรื่องปกติในสังคมและนับวันอายุของคนเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกก็ลดลงเรื่อย ๆ จนเป็นเรื่องที่น่าตกใจ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาหลายด้านดังกล่าวตามมา จึงมีความสำคัญ

อย่างยิ่งในการศึกษาการรับรู้อัตมโนทัศน์ตนเองของเยาวชนต่อการที่จะดื่มและการป้องกันตนเองจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราเพื่อพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่ม และตระหนักถึงพิษภัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถไปใช้ประโยชน์ต่อการวางแผนรณรงค์และป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. เพื่อศึกษาความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการรับรู้ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน เยาวชนที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนอาชีวศึกษา (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 354 คน โดยมีระยะเวลาการดำเนินการวิจัยเป็นเวลา 1 ปี

สมมติฐานของการวิจัย

การรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เขตจตุจักรและเขตลาดพร้าว ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง เขตละ 1 โรงเรียนสายสามัญ และ 1 โรงเรียนสายอาชีพ รวม 4 โรงเรียน คือ เขตจตุจักร ได้แก่ โรงเรียนหอวัง จำนวน 169 คน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ จำนวน 74 คน เขตลาดพร้าว ได้แก่ โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม จำนวน 87 คน และศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ ลาดพร้าว จำนวน 24 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะเฉพาะบุคคล และประสบการณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน

ตอนที่ 2 การรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน และความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

ตอนที่ 3 ความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ได้แก่ ความรู้สึกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ด้วยการหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยทดสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ในคำถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ได้ค่า IOC = 0.89 และ 0.94 ตามลำดับ

และทำการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha: r) ในคำถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ได้ค่า $r = 0.76$ และ 0.89 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนจำนวน 354 คน ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดกระทำด้วยกรรมวิธีทางข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

เพื่ออธิบายคุณลักษณะของประชากรศาสตร์ ลักษณะเฉพาะบุคคล และลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องตีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และวิเคราะห์การรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน ความรู้สึก และความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)

เพื่อทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักเรียน ด้วยสถิติที่ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ของ ตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ใช้ระดับความนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์และลักษณะเฉพาะบุคคล พบว่า เป็นนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย ส่วนมากมีอายุ 16 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท ระดับเกรดเฉลี่ย 2.51-3.00 ที่พักอาศัยเป็นบ้านของพ่อ/แม่ ผู้ที่พักอาศัยด้วยเป็นพ่อแม่และพี่น้อง ส่วนมากพบเห็นการตีจากเพื่อนบ้าน/คนละแวกบ้าน และเริ่มตีเมื่ออายุ 15 ปี

ประสบการณ์ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักเรียนที่ตีมา เหตุจูงใจที่ทำให้ตีเครื่องตี

แอลกอฮอล์มีในการตีครั้งแรกส่วนมากเกิดจากการอยากลองตี ในงานสังคม/สังสรรค์ ชนิดเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่ตีครั้งแรก และปัจจุบันที่ตีมากที่สุด ได้แก่ สุรา/เหล้า ความบ่อยครั้งของการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ไม่แน่นอน เพราะแล้วแต่โอกาสในงานเลี้ยงต่างๆ

2. การรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน

การศึกษาการรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน ทำการศึกษา 3 ประเด็นคือความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และความมีวินัยในตนเอง

2.1 ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน พบว่า ความสามารถทำอะไรได้เหมือนคนอื่น มักคล้อยตามผู้อื่นง่ายโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล และสามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้อยู่ในระดับมาก นักเรียนมักเชื่อความคิดเห็นของตนเอง เมื่อมีปัญหา มักฟังผู้อื่นเสมอ รู้สึกประหม่าเมื่อต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น และมักเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อนฝูงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .53)

2.2 ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนเป็นที่รักของพ่อแม่และคนในครอบครัว ได้รับกำลังใจจากครอบครัวเสมอ มีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ยอมรับความล้มเหลวหรือผิดพลาดได้ และมีความพึงพอใจในรูปลักษณะของตนเองอยู่ในระดับมาก เป็นที่รักของเพื่อนเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง รู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่มีประโยชน์ เพื่อนไม่มีใครจริงใจ และอยากเกิดเป็นลูกของคนในครอบครัวอื่นอยู่ในระดับน้อย ซึ่งความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .69)

2.3 ความมีวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนรับผิดชอบทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ และปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อแม่/ผู้ใหญ่หรือครูเสมออยู่ในระดับมาก นักเรียนปฏิบัติตามกฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับเสมอ เข้าเรียนตรงเวลาเสมอ เปื่อหน่ายกับคำสอนของพ่อแม่/ผู้ใหญ่หรือครู มักถูกตำหนิว่าไม่มีความอดทนไม่รู้จักรอ สงงานที่ครูสั่งตามกำหนดเวลา มักตอรองกับครูในการทำการบ้าน/รายงาน

และมักรู้สึกหงุดหงิดมากเมื่อถูกขัดใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความมีวินัยในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = .52)

โดยรวมการรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .42)

3. ความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักเรียน

การศึกษาความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักเรียน ทำการศึกษา 2 ประเด็น คือ ความรู้สึกต่อการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์และความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์

3.1 ความรู้สึกต่อการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ นักเรียนให้ความคิดเห็นว่าการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดโรคภัย ทำให้ขาดสติ ทำให้เสียเงินโดยไม่เกิดประโยชน์ นักเรียนสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ได้ การตีเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำให้เสียการเรียน/เสียการงาน และไม่ชอบให้คนในครอบครัวตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับมาก ไม่ควรตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แม้เพื่อน ๆ จะชักชวนให้ตี ทำให้รู้สึกสนุกสนาน และคนเมาสุราเป็นที่รังเกียจของผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นเรื่องปกติวิสัยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งความรู้สึกต่อการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .70)

3.2 ความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ นักเรียนให้ความคิดเห็นว่า การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แสดงความเท่าเทียม การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของสตรีแสดงถึงความเท่าเทียม กับชาย อยู่ในระดับมาก การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นการแสดงความเป็นลูกผู้ชาย/เป็นคนกล้า แสดงความเป็นผู้ใหญ่เท่ากับแสดงถึงความจริงใจได้เป็นเพื่อนแท้ และทำให้เกิดความกล้าหาญ อยู่ในระดับมาก การตีสุราทำให้ล้มความทุกข์ และงานเลี้ยงสังสรรค์หรืองานฉลองต้องมีการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .67)

โดยรวมความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .63)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักเรียน

การรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับน้อยกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักเรียน ($r = .300$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. การรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเยาวชน (นักเรียน)

1.1 ความเชื่อมั่นในตนเอง นักเรียนมีความสามารถทำอะไรได้เหมือนคนอื่น แต่มักคล้อยตามผู้อื่นง่ายโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล และสามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้อยู่ในระดับมาก นักเรียนมักเชื่อความคิดเห็นของตนเสมอ เมื่อมีปัญหา มักฟังผู้อื่นเสมอ รู้สึกประหม่าเมื่อต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น และมักเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อนฝูง อยู่ในระดับปานกลาง และโดยรวมนักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง นักเรียนมีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง รูปลักษณ์ของตนเอง และจากครอบครัวเสมอ ยอมรับความล้มเหลวหรือผิดพลาดได้ในระดับมาก เป็นที่รักของเพื่อนเสมออยู่ในระดับปานกลาง รู้สีกว่าตนเองเป็นคนไม่มีประโยชน์ เพื่อนไม่มีใครจริงใจ และอยากเป็นลูกของคนที่ครอบครัวอื่นอยู่ในระดับน้อย และโดยรวมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ความมีวินัยในตนเองของนักเรียน นักเรียนรับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ และปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อแม่/ผู้ใหญ่หรือครูเสมอ อยู่ในระดับมาก ปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบ/

ข้อบังคับเสมอ เข้าเรียนตรงเวลาเสมอ แต่เบื่อหน่ายกับคำสอนของพ่อแม่/ผู้ใหญ่หรือครู มักถูกตำหนิว่า ไม่มีความอดทนไม่รู้จักรอ ผลงานที่ครูสั่งตามกำหนดเวลา มักต่อรองกับครูในการทำการบ้าน/รายงาน และมักรู้สึกหงุดหงิดมากเมื่อถูกขัดใจอยู่ในระดับปานกลาง และโดยรวมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ โดยรวมการรับรู้อัตมโนทัศน์ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับมาก จากความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก และความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับประเมิณความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจาก 3 ด้าน (Coopersmith, 1984) คือ

1. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในด้านทั่วไป หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเองต่อลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ และการกระทำ ตลอดจนมีความพอใจในภาวะทางอารมณ์ ค่านิยม ส่วนบุคคล ความทะเยอทะยาน หรือระดับความมุ่งหวังของตน

2. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในด้านครอบครัว ที่แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเองต่อความสัมพันธ์กับผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัว และการรับรู้ความรู้สึกที่ผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวมีต่อตนในทางที่ดี ตลอดจนมีความเชื่อมั่นว่าตนเป็นผู้ที่มีความหมายมีความสำคัญในครอบครัว

3. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองด้านสังคม ที่แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเองต่อลักษณะความเป็นอยู่ รายได้ สถานที่อยู่อาศัย บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนในสังคม ตลอดจนมีความเชื่อมั่นว่าได้รับการยอมรับจากสังคม มีความเท่าเทียมกับผู้อื่น รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ความเป็นที่นิยมยกย่อง การยอมรับจากเพื่อนฝูง ตลอดจนมีความเชื่อมั่นว่าตนเป็นผู้ที่เพื่อนฝูงชื่นชอบ ให้ความไว้วางใจ การยอมรับและเป็นที่นิยมชมชอบจากกลุ่มเพื่อน ก็จะเห็นคุณค่าในตนเองสูง ในทางตรงข้าม หากบุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ก็จะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

สอดคล้องกับ มีด (Mead, 1934) ที่อธิบายว่าการสื่อสารภายในตัวบุคคลเป็นเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างพฤติกรรมของบุคคลและสิ่งแวดล้อม บุคคลจะ

ไม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจทัศนะของบุคคลอื่นหรือส่วนรวม จนกว่าเขาจะสามารถพิจารณาและเข้าใจตัวเองและสามารถตอบสนองต่อการกระทำของตัวเองเหมือนเช่นที่เขาคาดหวังจะได้รับสนองตอบจากคนอื่น

2. ความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน (นักเรียน)

- 2.1 ความรู้สึกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนให้ความคิดเห็นว่า ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้เกิดโรคภัย ทำให้ขาดสติ ทำให้เสียเงินโดยไม่เกิดประโยชน์ ซึ่งนักเรียนสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำให้เสียการเรียน/เสียการทำงาน และนักเรียนไม่ชอบให้คนในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับมาก การไม่ควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แม้เพื่อน ๆ จะชักชวนให้ดื่ม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้รู้สึกสนุกสนาน และคนเมาสุราเป็นที่รังเกียจของผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติวิสัยอยู่ในระดับน้อย และความรู้สึกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

- 2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนให้ความคิดเห็นว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แสดงความเท่ทันสมัย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีแสดงถึงความเท่าเทียมกับชาย อยู่ในระดับมาก แสดงความเป็นลูกผู้ชาย/เป็นคนกล้า แสดงความเป็นผู้ใหญ่ แสดงถึงความจริงใจ/ได้เป็นเพื่อนแท้ และทำให้เกิดความกล้าหาญ อยู่ในระดับมาก ทำให้ลืมความทุกข์ และงานเลี้ยงสังสรรค์หรืองานฉลองต้องมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับปานกลาง และความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ โดยรวมความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547) ที่พบว่า ส่วนใหญ่เริ่ม ดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 14 ปี โดยดื่มกับเพื่อน ดื่มเพราะต้องการทดลองดื่ม และนิยมดื่มเบียร์ และสอดคล้องกับที่ พรณี ชูทัย เจริญจิต (2538) กล่าวว่า พัฒนาการ

ของวัยรุ่นทางด้านอารมณ์ ด้านสังคม คือ ความเครียด การมีเวลาว่างมาก ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากปัญหาด้านการเรียน การปรับตัว ความรู้สึกสับสนสับสน หวังขัดแย้งในจิตใจ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นแสวงหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วัยรุ่นที่ดื่มแอลกอฮอล์จะมีลักษณะพัฒนาการบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก ไม่ชอบสังคม ฟังพาผู้อื่น เป็นต้น จึงทำให้วัยรุ่นดื่มแอลกอฮอล์เพื่อที่จะทำให้ตนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยที่นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน (นักเรียน)

การรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มสุราในเชิงบวก คือ อายุ เจตคติ และความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มสุรา การรับรู้ความสัมพันธ์ของพ่อแม่และพี่น้อง อิทธิพลเพื่อน สื่อ และการเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขายสุรา และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ คือ ค่านิยม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การมีวินัยในตนเอง การควบคุมการดื่มสุราของพ่อแม่ และการรับรู้โทษของสุราหากบุคคลมีทัศนคติในทางบวกก็จะทำให้เพิ่มการนับถือตนเองภาคภูมิใจ ในตนเองมากขึ้น ทั้งนี้การใช้ชีวิตประจำวันมีผลต่อทัศนคติ ในทางกลับกันการที่บุคคลมีทัศนคติอย่างไรก็มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลด้วยเช่นกัน ทัศนคติเป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะบุคคลจะต้องอยู่ในโลกแห่งความเปลี่ยนแปลงโดยมีตัวเอง (Self) เป็นศูนย์กลางในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ (Roger. 1970)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. จากผลการวิจัยการรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เป็นการตระหนักรู้คุณค่าตนเองกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ซึ่งผู้ที่มีบทบาทในการดูแลเด็กและเยาวชน ได้แก่ พ่อแม่ ครู และชุมชน ควรมีการส่งเสริมการตระหนักรู้ในตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้อาสาเด็กได้ตัดสินใจหรือแสดงออกในทิศทางที่เหมาะสม อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สอดแทรกในเนื้อหาการเรียนการสอนในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเสริมทักษะ ให้หลักธรรมทางศาสนา และเป็นที่ปรึกษาที่ดีในด้านอารมณ์ของวัยรุ่นโดยการรับฟังและให้อาสาวัยรุ่นหรือเด็กและเยาวชน ได้พูดคุยถึงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองอยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นให้วัยรุ่นได้รู้จักการวิเคราะห์และ ประเมินตนเองตามความเป็นจริง และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าและความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านการประเมินตนเองตามความเป็นจริง เพราะนอกจากจะทำให้วัยรุ่นมีการเข้าใจตนเองมากขึ้นแล้วก็จะส่งผลต่อการเข้าใจผู้อื่นตามมาอีกด้วย โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้านกลยุทธ์และแผนการตลาดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการเข้าถึงสื่อโฆษณาและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เพื่อกำหนดนโยบายในการควบคุมการโฆษณาและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เอกสารอ้างอิง

บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ. (2547). พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย: การสำรวจองค์ความรู้สถานการณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

- เผ่าพงศ์ สุนทร. (2556, มกราคม-เมษายน). "ความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนมัธยม ในอำเภอสี จังหวัดลำพูน". วารสารสาธารณสุขล้านนา. 9(1): 35-48.
- พรรณี ชูชัย เชนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัทคอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด.
- วรพงษ์ วงศ์สกุล. (2562, มกราคม-มิถุนายน). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น". วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 8(1): 96.
- อรรถัย วลีวงศ์ และคณะ. (2553). บทบาทและพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีต่อผลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย. มหาสารคาม: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุดมศักดิ์ แซ่โง้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตรี อัมณางค์กรชัย. (2559). ข้อเท็จจริงและตัวเลข: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- Coopersmith, S. (1984). **SEI: Self-Esteem Inventories**. California: Consulting Psychologist Press, Inc.
- Mead, George Herbert. (1934). **Mind, Self, and Society**. ed., by Charles W. Morris. University of Chicago Press.
- Roger, C. R. (1970). **On Becoming a Person. A Therapist's View of Psychotherapy**. Boston: Houghton Mifflin.

ศักยภาพการจัดการด้านที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวก ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ A Potential of Accommodation and Amenities Management in Khao Yai National Park to Serve Senior Tourists

ณัฐฉิณกรณ ปิงแก้ว¹ ชมพูนุช จิตติถาวร² ชวลีชัย ณ ถลาง³ กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการด้านที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการด้านที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 20 คน และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 40 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview)

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการจัดการด้านที่พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพเพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เนื่องจากความหลากหลายของที่พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในปัจจุบันมีให้ผู้สูงอายุเลือกใช้บริการได้หลายประเภทตามความต้องการ เช่น บ้านพักของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ลานกางเต็นท์ลำตะคอง ลานกางเต็นท์ผากล้วยไม้ และแคมป์คาร์สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เดินทางมาพักแรมโดยรถบ้าน และศักยภาพของการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด้านที่พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความจริงใจและความเท่าเทียมกันในการให้บริการทั้งนักท่องเที่ยวทั่วไปกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีการช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่ตามความเหมาะสม ในส่วนของศักยภาพ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย 1) ศูนย์บริการอาหาร ภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีจำนวนร้านอาหารที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ประเภทของอาหารมีความหลากหลายให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ 2) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้บริการศูนย์บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกเนื่องจากบริเวณภายในศูนย์บริการได้จัดพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เช่น ทางลาดขึ้นลง เป็นต้น 3) ที่จอดรถอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการจัดเตรียมพื้นที่จอดรถพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและมีป้ายสัญลักษณ์ที่ชัดเจน 4) ห้องน้ำ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการจัดเตรียมห้องน้ำเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุไว้อำนวยความสะดวกตามจุดต่าง ๆ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ 5) ร้านขายของที่ระลึกสินค้าภายในร้านขายของที่ระลึกมีให้นักท่องเที่ยวเลือกหลายประเภท

คำสำคัญ: ศักยภาพที่พักแรม ศักยภาพสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

Abstract

The purpose of this research is to study the potential of accommodation and facilities management in Khao Yai National Park to support senior tourists. This is a qualitative research using an in-depth interview, in semi-structured form with two main informants. The informants consist of 20 persons involving in the management of

¹ นิสิตปริญญาเอกสาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการ

โรงแรม วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

^{2,3} อาจารย์ประจำสาขาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

⁴ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการบริหาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

accommodations, and facilities in Khao Yai National Park, and 40 senior Thai tourists traveling in Khao Yai National Park.

The results showed that the potential of accommodation management in Khao Yai National Park to support senior tourists has sufficient capacity. Khao Yai National Park provides a wide variety of accommodations available according to the senior's needs, such as the accommodation of Khao Yai National Park, Lam Takhong tent field, Pha Kluay Mai tent field, and a camping ground for senior tourists traveling by recreational vehicle (RV). Regarding the potential of the service of the accommodation staff in Khao Yai National Park, it was found that the staff has service-minded in providing services for both general tourists and senior tourists. The staff are very helpful and pay attention to the tourists. In terms of facilities in Khao Yai National Park, it was found that Khao Yai National Park has the potential to serve senior tourists. Those facilities are as follows: 1) sufficient food court with a variety of food choices available for both general and senior tourists, 2) tourist information services with convenience access available for the senior tourists, 3) restricted parking lots with certain signs for senior tourists only, 4) restrooms for senior tourists provided in different spots, and 5) varieties of goods and souvenirs offered at the souvenir shop.

Keywords: Accommodation potential Facilities potential, Senior tourist

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอนาคตกลุ่มประชากรที่กำลังเป็นเป้าหมายสำคัญของการท่องเที่ยว คือ ประชากรสูงอายุ (กรวรรณ สังขกร. 2555: 5) มีการคาดการณ์ว่าประมาณปี พ.ศ. 2568 ทั่วโลกจะมีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 340 ล้านคน สำหรับประเทศไทย โครงสร้างประชากรของประเทศไทยในรอบ 50 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.

2493-2552) พบว่าสัดส่วนผู้ประชากรสูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในอัตราเพิ่มที่สูงขึ้น กล่าวคือ สัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มจากร้อยละ 4 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2493 เป็นร้อยละ 11.3 ในปี พ.ศ. 2552 (หรือเพิ่มขึ้น 3 เท่าในเวลา 50 ปี) และคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 25 ในปี พ.ศ. 2576 (หรือเพิ่มขึ้น 2.5 เท่าในเวลา 20 ปี (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560: 132) ทั้งนี้เกิดจากการที่มีบริการด้านการรักษาพยาบาลและสาธารณสุขที่ดีขึ้น ประชากรมีการศึกษาสูงขึ้นและมีการดูแลตัวเองมากขึ้น จึงมีอายุยืนยาว ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของทุกประเทศทั่วโลกมีสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มสูงขึ้นทุกปีและทำให้สังคมโลกก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ (กรวรรณ สังขกร. 2555: 6) ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความพร้อมทั้งด้านรายได้ สุขภาพ และเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นผู้มีกำลังซื้อสูงมาก นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญมากขึ้น ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายที่ประเทศไทยต้องให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น โดย แบคแมน และคณะ (Backman; et al 1999) ได้ศึกษาพฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลัก คือ 1) กลุ่มที่เดินทางเพื่อศึกษาและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ (Information) 2) กลุ่มที่ชอบผจญภัย เดินป่า และนอนเต็นท์ (camping/tenting) 3) กลุ่มที่เดินทางเพื่อสังสรรค์ (Socialization) 4) กลุ่มที่เดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (Relaxation) 5) กลุ่มที่ชอบการศึกษาและธรรมชาติ (Education/nature) ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประเทศไทยที่เป็นแหล่งความรู้และมีความหลากหลายของกิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้รับความนิยมในการเดินทางเข้าป่ท่องเที่ยวมากที่สุด จากจำนวนสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าป่ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี 2557-2561 พบว่ามีนักท่องเที่ยวปีละไม่ต่ำกว่า 10 ล้านคน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว

ในอุทยานแห่งชาติ ทั้งหมด 16,640,382 คน โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 12,760,997 คน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 6,879,385 ล้านคน และจำนวนรายได้ทั้งหมด 2,664,354,969 บาท โดยอุทยานแห่งชาติที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้าไปท่องเที่ยวมากที่สุด ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นจำนวนถึง 1,408,103 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ. 2561: ออนไลน์) และสถิติล่าสุดในช่วงวันที่ 29 ธันวาคม 2561 ถึงวันที่ 2 มกราคม 2562 พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวมากถึง 1,060,806 คน โดยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังคงได้รับความนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยว 112,777 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ. 2562: ออนไลน์) จากสถิติทั้งหมดที่กล่าวมาพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจและมีความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง

จากการที่อุทยานแห่งชาติได้ทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวและดำเนินการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กันไปนั้น ทำให้อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีทรัพยากรที่คงความสมบูรณ์และมีความพร้อมในการเป็นแหล่งศึกษาและแหล่งนันทนาการ ทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจและต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและชื่นชอบการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ กลุ่มหนึ่งก็คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (สามารถ สุวรรณรัตน์ และคณะ. 2558) จากจำนวนสถิตินักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนทั้งหมด 553,187 คน (กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. 2561: ออนไลน์) โดยกิจกรรมที่ผู้สูงอายุนิยมทำขณะไปท่องเที่ยว คือ 1) ไปจุดชมวิว 2) พักตากอากาศ 3) เล่นน้ำ 4) เพื่อการเรียนรู้ 5) เดินป่า 6) ตั้งแคมป์ 7) ส่องสัตว์ 8) เคารพศาสนสถาน 9) ดำน้ำดูปะการัง 10) ส่องแ่ง และพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแล้วนั้น มีความต้องการกลับไปท่องเที่ยวอีกและมักจะเดินทางไปท่องเที่ยวในลักษณะเป็นกลุ่ม (ชุมเขต แสงเจริญ และคณะ. 2560: 99) ในอนาคตอันใกล้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากโครงสร้างทางสังคมที่ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ

อย่างเต็มรูปแบบและจากการศึกษาแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติแบบบูรณาการ ปี พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งเป็นแผนในการกำหนดการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติยังไม่พบการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุแต่อย่างใด ประกอบกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวลในอุทยานแห่งชาติที่กล่าวว่าในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอุทยานชาตินั้นพบการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุน้อยมาก ทำให้เข้าถึงไม่ได้ ไม่สะดวก และไม่ปลอดภัย ซึ่งการท่องเที่ยวอุทยานชาตินี้ว่าเป็นการพักผ่อนและสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ได้รับความนิยมจากคนทุกกลุ่ม ที่หากสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะลดความไม่เท่าเทียมและสร้างสุขภาวะที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุได้ด้วย (ชุมเขต แสงเจริญ และคณะ. 2560: 96)

ที่ผ่านมางานวิจัยเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติและผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากและหลากหลายมิติ แต่ยังไม่ม้งานวิจัยใดที่ให้การศึกษเกี่ยวกับการจัดการด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่องศักยภาพการจัดการด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุให้มีศักยภาพและมีมาตรฐานระดับสากล พร้อมทั้งจะรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่อไป ภายใต้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

อุทยานแห่งชาติที่มีแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยมีจำนวนทั้งหมด 150 แห่ง ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติ

อุทยานแห่งชาติ 2504 ในปัจจุบัน จำนวน 128 แห่ง และที่กำลังเตรียมขึ้นทะเบียนอีก 23 แห่ง ในการวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาอุทยานแห่งชาติทางบก เพื่อทำการศึกษถึงกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จากนั้นนำมาสร้างเป็นรูปแบบ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกครั้งนี้ คือ เกณฑ์ด้านจำนวนสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมากที่สุดย้อนหลัง 5 ปี ดังนั้นขอบเขตด้านพื้นที่ของงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกอุทยานแห่งชาติที่ผ่านการขึ้น ทะเบียนเป็นอุทยานแห่งชาติตาม พรบ. อุทยานแห่งชาติ 2504 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของกรมการท่องเที่ยว และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2561 ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ขอบเขตด้านประชากร

1. เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการอุทยานแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ส่วนจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

2. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

3. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนทางด้านการท่องเที่ยว

4. นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในปี พ.ศ. 2562

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อสร้างประสบการณ์และรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุให้มีมาตรฐาน และมีกระบวนการในการจัดการที่ชัดเจน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

จารุจน์ กลิ่นดีปัส (2541) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวก ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทาง จากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับวิวัฒนชัย บุญยภักดี (2529) ในด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง และระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับ การจัดการควบคุมกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับวิวัฒนชัย บุญยภักดี (2529) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่าง ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และด้านความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม มีความสอดคล้องกับวิวัฒนชัย บุญยภักดี (2529) ด้าน

สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่น ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ที่ครอบคลุมองค์ประกอบ ด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยว ในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

แนวคิดการท่องเที่ยว

บูฮาลิส (Buhalis, 2000) ได้อธิบายความหมายองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้

องค์ประกอบที่สำคัญทางการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย 6 ประการ หรือ 6A's ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้าง สถาปัตยกรรมและการจัดกิจกรรมพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สตีเวน (Steven, 2008) และวรรณาศิลปอาษา (2545) ที่กล่าวถึง Attraction ว่าเป็นสิ่งดึงดูดใจ ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตาชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุจาก

1.1 มีความงามตามธรรมชาติ เช่น หาดทรายขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่าง ๆ ป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชนิดหรือความงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ทในหุบเขาใหญ่ เป็นต้น

1.2 มีลักษณะของเหตุการณ์สำคัญเฉพาะกาล เช่น งานประเพณีในเทศกาลสำคัญของแต่ละท้องถิ่น การจัดขบวนบุปผชาติหรือการตกแต่งขบวนพาเหรดและการแสดงในงานเทศกาลต่าง ๆ การแสดงแสง สี เสียง ในแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ พยอม ธรรมบุตร (2549) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทางเพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น

2. การเข้าถึง (Accessibility) คือ ระบบการคมนาคม, สถานีขนส่งผู้โดยสาร และยานพาหนะได้สอดคล้องกับแนวคิดของ สตีเวน (Steven, 2008) และ

พยอม ธรรมบุตร (2549) กล่าวว่าการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การขนส่ง การคมนาคมที่เชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวสวนามบิน สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง ตัวเมือง รวมถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ ได้แก่ ถนนทางหลวง โครงข่ายคมนาคม ซึ่งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นหัวใจของการท่องเที่ยว นอกจากนี้ วรรณาศิลปอาษา (2545) กล่าวเพิ่มเติมว่า ความสามารถในการเข้าถึงง่าย หรือ Accessibility คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มากหากมีความสะดวกในการเดินทางเยี่ยมชมหากนักท่องเที่ยว สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด นักท่องเที่ยวจะเกิดอารมณ์ในการท่องเที่ยวได้มาก ดังนั้น แม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเยี่ยมชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำ เป็นต้องดำเนินการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่นักท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ที่พัก การจัดเลี้ยง และการบริการการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับแนวคิดของ สตีเวน (Steven, 2008) และวรรณาศิลปอาษา (2545) ที่กล่าวถึงความประทับใจ (Amenity) ว่าหมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจ และซาบซึ้งในการเที่ยวชม เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาท ราชวัง โบราณสถานต่าง ๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมในอดีตหรือแม้แต่ทรัพยากร ธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การพักผ่อน อาทิอุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเลหรือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การร่วมงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ

4. โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ถูกเตรียมโดยคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน หรือความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Steven, 2008)

5. กิจกรรม (Activities) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

ในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยวมีได้ หมายถึงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้นแต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ อีกด้วย (Steven. 2008, พยอม ธรรมบุตร. 2549)

6. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) ได้แก่ ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ และ โทรคมนาคม สอดคล้องกับแนวคิดของ สตีเวน (Steven. 2008) และพยอม ธรรมบุตร (2549) ว่าเป็นบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) เช่น บริการด้านร้านอาหาร สถานบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ และ วรรณ ศิลปอาษา (2545) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดสรรบริการบริการด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ ได้แก่ 1) การบริการด้านการตลาด เช่น การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว 2) การประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

นอกจากนี้ เพลาสอล (Pelasol. 2012) ได้กล่าวว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สิ่งที่สำคัญคือต้องเข้าถึงพื้นที่นั้น ๆ และคำนึงถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 ประการ ได้แก่

1. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)
2. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
4. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)
5. ที่พัก (Accommodation)
6. กิจกรรม (Activities)

แนวคิดการท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

1. ความหมายของผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติ (United Nations. 1999) ได้ให้นิยาม ผู้สูงอายุ (Older person) ว่าหมายถึง

ประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป และได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

2. ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

3. ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปี ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่

2. ประเภทของนักท่องเที่ยวสูงอายุ

ชูเมคเกอร์ (Shoemaker. 1989) ได้ศึกษาเรื่อง “Segmentation of the senior pleasure travel market” พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ นักท่องเที่ยวสูงอายุพึงพอใจการท่องเที่ยวในระยะสั้น ๆ และชอบที่จะกลับมายังสถานที่เดิมมากกว่าการเยี่ยมชมในสถานที่ใหม่

กลุ่มที่ 2 เรียกว่า “Active resters” นักท่องเที่ยวสูงอายุกลุ่มนี้จะชอบที่จะพบปะผู้คน ชอบสังคม และการพักผ่อน

กลุ่มที่ 3 คือ นักท่องเที่ยวสูงอายุกลุ่มที่ชอบที่จะเลือกไปกับแพคเกจทัวร์ที่รวมทุกอย่าง และพึงพอใจในการท่องเที่ยวไปยังรีสอร์ท (older set)

3. มาตรฐานการบริการสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

มาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยว กลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ (กรมการท่องเที่ยว. 2555) โดยมีข้อกำหนดคุณภาพการบริการ 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านการ

บริหารจัดการ ด้านการให้บริการ ด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ข้อกำหนดด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1.1 พันธกิจและขอบเขตของการให้บริการ ต้องมีพันธกิจและขอบเขตของการให้บริการ นักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุและครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์เป็นลายลักษณ์อักษร บ่งบอกภาระหน้าที่อย่างชัดเจน

3.1.2 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ต้องมีเพิ่มศักยภาพและเพิ่มพูนความรู้ด้านการบริการ นักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุและครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ ทั้งด้านความรู้ด้านทักษะและเจตคติ เช่น มีการจัดอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม

3.1.3 การแก้ไขข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะของลูกค้า ต้องมีการรับฟังและจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะของลูกค้า เช่น มีกล่องร้องเรียนเพื่อให้ลูกค้าประเมินการให้บริการ

3.2 ข้อกำหนดด้านการให้บริการ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.2.1 การให้บริการ ต้องมีการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุและครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ได้อย่างถูกต้อง มีความสุภาพ อ่อนน้อมต่อการให้บริการ ตอบสนองต่อความประสงค์จากผู้รับบริการอย่างรวดเร็ว

3.2.2 การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร ต้องมีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร เช่น มีบริการเว็บไซต์หน่วยงาน แสดงข้อมูลที่คนพิการ สามารถใช้งานได้ (W3C) มีบริการเอกสารข้อมูลอักษรเบรลล์หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ และมีบริการล่ามภาษามือ หรือบริการสื่อสารกับคนพิการทางการได้ยินหรือเทคโนโลยีอื่น ๆ

3.2.3 การให้บริการอุปกรณ์เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก ต้องมีการให้บริการอุปกรณ์เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก เช่น มีบริการเก้าอี้เข็นคนพิการและรถเข็นเด็กบริการ ที่วางสิ่งของ บริการที่นั่งพัก ทุกระยะ 200 เมตร และบริการที่เปลี่ยนผ้าอ้อม

3.2.4 การให้บริการด้านการรักษาพยาบาลต้องมีการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล

เช่น มียาสามัญประจำบ้าน และชุดปฐมพยาบาลที่มีคุณภาพ ไม่หมดอายุและจัดเตรียมไว้ในจุดที่เหมาะสม พร้อมใช้งาน มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายสถานพยาบาล สามารถ ให้บริการสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วและมีหน่วยพยาบาลเบื้องต้นหรือห้องพยาบาลในหน่วยงาน

3.2.5 การให้บริการในการเดินทาง ต้องมีการให้บริการในการเดินทาง เช่น มีบริการเคลื่อนย้าย (ขึ้น - ลง) พาหนะ มีบริการยานพาหนะ ที่คนพิการ ผู้สูงอายุและครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์สามารถร่วมใช้ได้และมีบริการยานพาหนะสำหรับ คนพิการโดยเฉพาะ (รถตุ๊กตุ๊กหรือรถอื่น ๆ)

3.3 ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.3.1 ที่จอดรถ ต้องมีที่จอดรถ ที่มีลักษณะดังนี้

- เป็นพื้นที่ที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า 2.4 x 6 เมตร

- มีที่ว่างข้างที่จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตรตลอดความยาวของที่จอดรถโดยที่ว่างต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบ และมีระดับเสมอกับที่จอดรถ

- มีสัญลักษณ์รูปคนพิการบนพื้นอยู่บนพื้นกลางที่จอดรถขนาด 90 x 90 เซนติเมตร

- มีป้ายสัญลักษณ์รูปคนพิการขนาด 30 x 30 เซนติเมตร ติดสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2 เมตร ในตำแหน่ง ที่เห็นได้ชัดเจน

- มีที่จอดรถสำหรับคนพิการใกล้ทางเข้า - ออกอาคาร มากที่สุด

3.2.2 ทางลาด ทางลาดต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- มีความลาดชันไม่เกิน 1: 12 (4.76 องศา)

- ทางลาดที่มีความยาวโดยรวมไม่เกิน 6 เมตร มีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร หรือทางลาด มีความยาวโดยรวมเกิน 6 เมตร มีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร และทางลาดยาวช่วงละไม่เกิน 6 เมตร ในกรณีที่ทางลาดยาวเกินต้องมีขั้นพักยาวไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร คั่นระหว่างช่วงของทางลาด

- ทางลาดยาวตั้งแต่ 2.5 เมตรขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้ง 2 ข้าง ราวจับมีลักษณะกลม มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 3 - 4 เซนติเมตร

3.3.3 ห้องน้ำ/ห้องส้วม ห้องน้ำ/ห้องส้วมต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ประตูต้องมีความกว้างสุทธิ 90 เซนติเมตร เป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอกโดยเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา หรือเป็นแบบบานเลื่อนเปิดปิดได้ง่าย

- พื้นที่ว่างภายในห้องส้วมมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร พื้นห้องส้วมมีระดับเสมอพื้นภายนอก หรือมีทางลาดในกรณีเป็นพื้นที่ต่างระดับ

- มีราวจับแนวนอนสูงจากพื้น 60 - 70 เซนติเมตรยื่นล้าออกมาจากด้านหน้าโถส้วม 25-30 เซนติเมตร มีราวจับแนวตั้งต่อจากราวจับแนวนอนขึ้นไปอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

- มีราวจับแบบพับเก็บได้ในแนวราบด้านที่ไม่ขัดผนัง มีระบบล็อกที่ปลดล็อกได้ง่ายห่างจากขอบโถส้วม 15-20 เซนติเมตร ยาวไม่น้อยกว่า 55 เซนติเมตร

3.3.4 ป้ายและสัญลักษณ์ ต้องมีสัญลักษณ์รูปคนพิการ มีเครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ป้ายต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่ายติดตั้งในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสนและมีสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก

3.3.5 เคา์เตอร์ ต้องมีเคา์เตอร์ติดต่อกับคนพิการสามารถเข้าถึงได้ เคา์เตอร์ติดต่อยู่ในตำแหน่งที่สามารถสังเกตได้ง่ายความสูงเมื่อรวมส่วนบนเคา์เตอร์แล้วต้องสูงระหว่าง 70 - 76 เซนติเมตร พื้นที่ว่างใต้เคา์เตอร์ให้ผู้ใช้เก้าอี้ รถเข็นคนพิการสามารถเข้าประชิดได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง ส่วนบนเคา์เตอร์ที่ยื่นออกมาต้องมีความยาวอย่างน้อย 40 เซนติเมตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษา

ศักยภาพด้านการจัดการด้านที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) ได้แก่

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ 20 คน ประกอบไปด้วย

1.1 ผู้อำนวยการส่วนจัดการการท่องเที่ยวและนันทนาการ 1 คน

1.2 เจ้าหน้าที่ส่วนจัดการการท่องเที่ยวและนันทนาการ 4 คน

1.3 หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 1 คน

1.4 เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 4 คน

1.5 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 5 คน

1.6 นักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว 5 คน

2. นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้รายละเอียดแบบเชิงลึก โดยหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ จำนวน 20 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ จำนวน 40 คน โดยข้อ

คำถามในแบบสัมภาษณ์นี้จะครอบคลุมประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในปัจจุบัน ภายใต้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 องค์ประกอบ (6As) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักแรม กิจกรรม และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปโดยอิสระแบบอุปนัย ผู้วิจัยจะไม่มีการกำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า แต่พิจารณาข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อหาประเด็นสำคัญ (themes) หรือโน้ตส์ (concepts) ที่เข้าข่ายกับเรื่องที่กำลังทำการวิเคราะห์ (ชาย โพธิ์สิตา. 2554) แล้วแยกตามชนิดของข้อมูล และนำมาเปรียบเทียบกันด้วยการถอดเทปบันทึก และสรุปเนื้อหาแยกตามประเด็นที่ทำการสัมภาษณ์ และตีความจากข้อมูลที่ได้ปรากฏของผู้ถูกสัมภาษณ์ และสรุปเป็นภาพรวม นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปความเรียง

2. ในการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลเชื่อมโยงแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกันนั้น มีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าพบว่าทุกวิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ผลของข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้อง (ชาย โพธิ์สิตา. 2554, สุรางค์ จันทวานิช. 2553) โดยเป็นการยืนยันและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาศักยภาพการจัดการด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า

1. ศักยภาพด้านที่พักในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่าศักยภาพด้านที่พักในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีศักยภาพ อุทยานแห่งชาติเขา

ใหญ่มีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ประกอบไปด้วย บ้านพัก ลานกางเต็นท์ ค่ายพักแรม และแคมป์คาร์ไวบริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยรถบ้าน จำนวนที่พักมีความเพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยเฉพาะในวันธรรมดา แต่ช่วงวันหยุดและช่วงเทศกาลมีจำนวนไม่เพียงพอเนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมาก และที่พักในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุง เนื่องจากบ้านพักในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังไม่มีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เช่น ทางเข้าบ้านพักไม่มีทางลาดสำหรับรถเข็น ภายในห้องน้ำบ้านพักไม่มีราวจับและพื้นระหว่างห้องน้ำและทางเดินยังมีทางต่างระดับ จึงเป็นอุปสรรคในการเข้าไปใช้บริการในการพักแรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

1.1 ศักยภาพด้านการให้บริการของบุคลากรปฏิบัติงานบริการบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า ศักยภาพด้านการให้บริการของบุคลากรปฏิบัติงานบริการบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพในการให้บริการ เจ้าหน้าที่มีความจริงใจและความเท่าเทียมกันในการให้บริการทั้งนักท่องเที่ยวทั่วไปกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีการดูแลเอาใจใส่ตามความเหมาะสม ไม่มีการแบ่งแยกเจ้าหน้าที่เพื่อมาดูแลนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

1.2 ศักยภาพด้านการให้บริการของบุคลากรปฏิบัติงานลานกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ การให้บริการของบุคลากรปฏิบัติงานลานกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุพบว่ามีความรู้และดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้ มีการอำนวยความสะดวกทั้งอุปกรณ์การกางเต็นท์และให้บริการช่วยเหลือการกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่สามารถกางเต็นท์ได้ด้วยตนเอง แต่เจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการให้บริการเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ และควรปรับปรุงเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการบริเวณลานกางเต็นท์ในช่วงวันหยุดและเทศกาลเนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอจึงให้การให้บริการกับนักท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง

2. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

2.1. ศักยภาพด้านศูนย์บริการอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพด้านศูนย์บริการอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีการจัดการด้านพื้นที่เพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุสามารถเข้าไปใช้บริการได้อย่างสะดวก แต่ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงเรื่องจุดขายอาหารและจุดรับประทานอาหารที่ยังมีระยะทางห่างกันซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บริการสำหรับผู้สูงอายุ อาหารมีความหลากหลายแต่อาหารสำหรับผู้สูงอายุยังมีให้เลือกน้อย ควรเพิ่มอาหารเฉพาะผู้สูงอายุ เช่น อาหารอ่อน อาหารรสจืด อาหารที่ปรุงสุกตามหลักโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุและอาหารชีวจิต เป็นต้น และควรเพิ่มความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการร้านอาหารในการให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

2.2 ศักยภาพห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพด้านห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เนื่องจากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุสามารถใช้บริการห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างสะดวกที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง แต่ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงห้องน้ำบริเวณลานกางเต็นท์และบ้านพักให้มีความเหมาะสมต่อการใช้งานและถูกต้องตามหลักอารยสถาปัตย์ พร้อมทั้งควรมีการติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ขอความช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉินภายในห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

2.3 ศักยภาพศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพในการให้บริการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เนื่องจากมีการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุให้สามารถเข้าไปใช้บริการได้อย่างสะดวก มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและให้ความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในทุกมิติ มีการสื่อความหมายที่ชัดเจน ทำให้ผู้สูงอายุเข้าใจได้ง่าย และมีพื้นที่นั่ง

พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ แต่ควรเพิ่มความรู้ในการดูแลนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ศักยภาพที่จอดรถบริเวณศูนย์บริการ นักท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพด้านที่จอดรถบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เนื่องจากมีการจัดประเภทของจุดจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน และมีจำนวนที่เพียงพอ อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ มีการจัดที่จอดรถไว้ใกล้กับอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงได้ง่าย

2.5 ศักยภาพที่จอดรถบริเวณลานกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพด้านที่จอดรถบริเวณลานกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ แต่ควรได้รับการพัฒนาเนื่องจากยังมีพื้นที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและนักท่องเที่ยวไม่สามารถจอดรถใกล้กับจุดกางเต็นท์ได้เนื่องจากทางอุทยานฯ จัดที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุไว้เฉพาะพื้นที่เท่านั้น

2.6 ศักยภาพที่จอดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพด้านที่จอดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก สภาพที่จอดรถมีความสมบูรณ์และชัดเจน แต่ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงในจำนวนช่องจอดสำหรับผู้สูงอายุที่ยังมีน้อยและไม่เพียงพอ

2.7 ศักยภาพร้านค้าของที่ระลึกสำหรับ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพร้านค้าของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เนื่องจากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุสามารถเข้าไปใช้บริการได้อย่างสะดวก มีสินค้าที่หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แต่ควรเพิ่มเติมสินค้าที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ และปรับปรุงการจัดเรียงสินค้าให้มีความสวยงามและสะดวกต่อการเลือกซื้อ

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาเรื่องศักยภาพการจัดการด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ผลจากการวิจัยพบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพการจัดการด้านที่พัก (Accommodation) ทั้งในส่วนของความหลากหลายของประเภทที่พัก อันประกอบไปด้วย บ้านพัก ลานกางเต็นท์ และแคมป์คาร์ เพื่ออำนวยความสะดวกและให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้เลือกใช้บริการตามความต้องการ แต่ศักยภาพในด้านนี้ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมกับการใช้งานของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมากขึ้น ได้แก่ ภายในบ้านพักของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เช่น ปุ่มเรียกเจ้าหน้าที่ฉุกเฉินในบ้านพัก รวบรวมบริเวณทางเดินในบ้านพักทางลาดขึ้นลง และห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุยังสามารถจองบ้านพักผ่านระบบการจองที่พักแบบออนไลน์ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ผ่านเว็บไซต์ของกรมอุทยานแห่งชาติ ในส่วนของลานกางเต็นท์นั้นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุนำอุปกรณ์สำหรับกางเต็นท์มาด้วยตัวเองอยู่แล้ว และพื้นที่ลานกางเต็นท์ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ก็มีพื้นที่ที่เพียงพอและกว้างขวางสำหรับให้บริการกับนักท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกพื้นที่ในการกางเต็นท์ตามความสะดวกและความต้องการ รวมไปถึงการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในด้านที่พักแรมเจ้าหน้าที่มีความเต็มใจและความเท่าเทียมกันในการให้บริการทั้งนักท่องเที่ยวทั่วไปกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีการช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่ตามความเหมาะสม แต่ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจในการให้บริการเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ หากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ต้องการให้การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรควรได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้านการให้บริการผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนวดี พวงชื่น (2561) ที่ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมากขึ้น โดยการจัดโครงการฝึกอบรมเชิง

ปฏิบัติการเกี่ยวกับข้อจำกัด พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

ในด้านการจัดการศักยภาพสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย 1) ศูนย์บริการอาหาร ภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีจำนวนร้านอาหารที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ประเภทของอาหารมีความหลากหลายให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ 2) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้บริการศูนย์บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกเนื่องจากบริเวณภายในศูนย์บริการได้จัดพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เช่น ทางลาดขึ้นลง เป็นต้น 3) ที่จอดรถ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการจัดเตรียมพื้นที่จอดรถพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและมีป้ายสัญลักษณ์ที่ชัดเจน 4) ห้องน้ำ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการจัดเตรียมห้องน้ำเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุไว้อำนวยความสะดวก ตามจุดต่าง ๆ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ 5) ร้านขายของที่ระลึก สินค้าภายในร้านขายของที่ระลึกมีให้นักท่องเที่ยวเลือกหลายประเภท

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ศักยภาพการจัดการด้านที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จึงเกิดเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทั้ง 2 ด้าน ทั้งแนวทางพัฒนาศักยภาพการจัดการด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (Accommodation for the Disabled in National Park) และแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (Amenities for the Disabled in National Park) โดยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรคำนึงถึงหลักแนวคิดการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design: UD) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ อัลบู และชาซอฟสกี (Albu; & Chasovschi. 2015) ที่ว่านักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

มีความการให้พื้นที่สาธารณะและบ้านพักมีสำนวน ความสะดวกและบริการที่ออกแบบมาสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุโดยเฉพาะ และดำเนินการภายใต้มาตรฐานการ บริการนักท่องเที่ยว กลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และ ครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ (กรมการ ท่องเที่ยว. 2555) สอดคล้องกับกาญจน์วดี พวงขึ้น (2561) ที่เน้นการพัฒนาทั้งที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุสามารถเข้ามาใช้บริการได้ง่ายและลดอุปสรรค ในการเดินทางมาท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ ในการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สร้างเป็นมาตรฐานต้นแบบของ อุทยานแห่งชาติในการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เพื่อให้อุทยานแห่งชาติอื่น ๆ ในประเทศไทย ที่มีความ ต้องการพัฒนาพื้นที่ของตนเองสามารถนำไปปรับใช้ให้ เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความยั่งยืนสืบไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

1. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุง บ้านพักให้เหมาะสมกับการรองรับของนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ

2. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความเหมาะสมกับการใช้งาน สำหรับผู้สูงอายุตามนโยบายของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการ พัฒนาศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวใน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรอบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการ ส่งเสริมการตลาดสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุใน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2555). **มาตรฐานการบริการ นักท่องเที่ยว กลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และ ครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์**. มทท. 310.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2561). **จำนวนผู้เข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ปิงปประมาณ 2556 – 2560**. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.dnp.go.th/statistics/2560/stat2560.asp>.
- กรวรรณ สังขกร และคณะ. (2555, มกราคม–มิถุนายน). **การจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในภาคเหนือตอนบน**. วารสารวิทยาลัย บัณฑิตศึกษากิจการ มข. 5 (1).
- _____. (2558). **การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- กาญจน์วดี พวงขึ้น. (2561). **ความต้องการของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและความพร้อมใน การพัฒนาการท่องเที่ยวผู้สูงอายุในอุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่**. กรุงเทพฯ.
- จารุณี กลิ่นดีปสี. (2541). **การประเมินศักยภาพ ของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยว เชนิเวศ กรณีศึกษา: อุทยานแห่งชาติไทร โยค จังหวัดกาญจนบุรี**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนา บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2554). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัย เชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ชุมเขต แสงเจริญ ดรรชนี เอมพันธุ์ และ กำธร กุลชล. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). **แนวทางการ ออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อคนทั้งมวล ในอุทยานแห่งชาติ**. วารสารสิ่งแวดล้อม วิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 16 (2).

- พยอม ธรรมบุตร. (2548). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณมา ศิลปอาษา. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วัลย์ลิกา เจริญศิลป์ และเสรี วงษ์มณฑา (2562, มกราคม – มิถุนายน). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 8(1): 154-163
- วราชาติ มัชฌมบุรุษ. (2554). แนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพื้นที่รอบการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. เพาะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. (2529). ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม. จุลสารการท่องเที่ยว. (42).
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2560). สุขภาพคนไทย 2560: เสริมพลังกลุ่มเปราะบาง สร้างสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน. นครปฐม: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สถาบันวิจัยสังคม. (2557). คู่มือแนวทางการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ (สำหรับชุมชนท่องเที่ยว). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สามารถ สุวรรณรัตน์ และคณะ. (2558). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ: บริษัทเท็กซ์ แอนด์ เจิร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานอุทยานแห่งชาติ. (2551). แนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2556). วิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. (2562). รายงานสถิตินักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในปี พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.
- Albu, A., & Chasovschi, C. (2015). Chapter 1: Senior Tourism—General Framework. In G. L. Menai (Ed.), **Handbook Senior Tourism**. Conwy, UK.
- Backman, K. F.; Backman S. J.; & Silverderg K.E. (1999). An Investigation into the Psychographics of Senior Nature-based travelers. **Tourism Recreation Research**. 24(1): 13-22, from <http://dx.doi.org/10.1080/02508281.1999.11014853>, May 28, 2018.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the Competitive Destination of the Future. **Tourism Management**. 21: 97-116.
- Pelasol, J. (2012). Igcabugao: A Potential Tourist Destination in the Southern Part of Iloilo, Philippines. **International Peer Reviewed Journal JPAIR Multidisciplinary Research** is being certified for QMS ISO 9001: 2008 by the Anglo Japanese American Registrars of the United Kingdom.
- Pike, Steven D. (2008). **Destination Marketing: an Integrated Marketing Communication approach**. Burlington, MA: Butterworth-Heinmann.
- Shoemaker, S. (1989). Segmentation of the Senior Pleasure Travel Market. **Journal of Travel Research**. 27(3): 14-22.
- United Nations. (1999). **Population Division**. Retrieved January 4, 2016, from www.un.org.

การบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปากคลอง อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

A Management of the Muslim Way of Life in Paklok Community

Thalang District, Phuket Province

ผศ.ดร.ดวงใจ พานิชเจริญกิจ¹ ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ เพชรสถิตย์²

บทคัดย่อ

การวิจัยวิถีชีวิตชุมชนตำบลปากคลอง เป็นการสำรวจ สนทนาแบบกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการชุมชนตำบลปากคลอง 9 หมู่บ้าน ในการแสดงความคิดเห็น ความเชื่อ ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 6-12 คน และมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยใช้หลักของการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิม ความศรัทธาในหลักการบริหารชุมชน คือ ศาสนาอิสลาม โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาบริบทของวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปากคลองแต่ละหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านผัดฉัด หมู่ที่ 2 บ้านปากคลอง หมู่ที่ 3 บ้านบางโรง หมู่ที่ 4 บ้านพารา หมู่ที่ 5 บ้านเกาะนาคา หมู่ที่ 6 บ้านอ่าวปอ หมู่ที่ 7 บ้านยามู หมู่ที่ 8 บ้านบางลา หมู่ที่ 9 บ้านอ่าวกุ่ม และใช้แนวคิดการบริหารจัดการชุมชน 5 ด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง (โกวิท พวงงาม, 2550) ด้านเศรษฐกิจ (แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9) ด้านสิ่งแวดล้อม (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2550) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Richards; & Raymond, 2007) โดยมีหลักศาสนาอิสลามเป็นศูนย์รวมสำหรับการดำรงชีวิต และจากการศึกษา พบว่า 1) ด้านการเมืองการปกครอง แต่ละหมู่บ้าน อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลปากคลอง อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต แต่สิ่งที่ประชาชนนำมาเป็นหลักในการปฏิบัติและมีความเชื่อถือในคำสอนศาสนาอิสลาม

2) ด้านเศรษฐกิจ ทุกหมู่บ้านนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารเพื่อเพิ่มรายได้ และสนับสนุนคนในชุมชนสร้างงานในหมู่บ้านของตนเอง จากทรัพยากรที่มีอยู่ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม พื้นที่มีความเป็นธรรมชาติ ซึ่งแต่ละหมู่บ้านนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างรายได้และส่งเสริมให้เกิดงานภายในชุมชน 4) ด้านสังคม ประชาชนในชุมชนมีความเป็นอยู่ลักษณะสังคมพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยยึดหลักคำสอนศาสนาอิสลาม ร้อยละ 90 เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต แต่จะมีหมู่ที่ 2 บ้านปากคลอง ที่มีชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 95 5) ด้านวัฒนธรรม การนำวัฒนธรรมประเพณีมุสลิม มาเป็นหลักนำภูมิปัญญาพื้นถิ่นในหมู่บ้านในการประกอบอาชีพ เช่น การทำประมงพื้นบ้าน การเกษตรกรรม บ้านพักที่อยู่อาศัย (Home stay) วัฒนธรรมประเพณี และทุกชุมชนมีศูนย์รวมจิตใจในการสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน คือ มัสยิด โดยผู้นำทางศาสนาจะเป็นผู้บริหารงานร่วมกับคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งจะมีการนัดปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น หรือสังสรรค์กันในวันศุกร์ ของสัปดาห์ อีกทั้งเป็นสถานที่เพื่อจัดการประชุมหมู่บ้าน วิถีชีวิตชาวมุสลิมมีความสามัคคี ความเชื่อถือ เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ วิถีชีวิต ชาวมุสลิมชุมชนตำบลปากคลอง

Abstract

The research on Tambon Paklok Community's Way of Life deployed a survey as well as focus-group discussions of persons involved in the community management across nine villages.

^{1, 2} อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Focus-group participants were in the position to provide answers or express opinions/beliefs related to the research's topic. Each focus-group discussion had between six and twelve participants, a moderator raised topics for participants to address and encouraged the exchanges of opinions in a comprehensive and insightful manner. Focus-group discussions were done based on relevant principles covering the topics of the management of Muslims' way of life and living conditions that was rooted in Islam. The purpose of this research was to study the context of nine villages namely Moo 1 Ban Pak Cheed; Moo 2 Ban Paklok; Moo 3 Ban Bang Rong; Moo 4 Ban Para; Moo 5 Ban Ko Naga; Moo 6 Ban Ao Por; Moo 7 Ban Yamu; Moo 8 Ban Bang La, and Moo 9 Ban Ao Koong, and five-faceted community management guidelines covering political aspect (Kowit Puangngarm. 2007): economic aspect (King Rama IX's Sufficiency Economy Philosophy); environmental aspect (Thailand Institute of Scientific and Environment Research. 2007); and social and cultural aspect (Richards; & Raymond. 2007) taking into account the fact that Islam was at the heart of local living. Findings show that: 1) On political aspect, all villages are under a jurisdiction of the Tambon Paklok Municipality in Thalang district, Phuket province. However, villagers have mainly lived in line with religious precepts and beliefs; 2) On economic aspect, every village has followed the Sufficiency Economy Philosophy to boost their income and encourage locals to create jobs within their communities based on available local resources; 3) On environmental aspect, every village is still very natural. Each of them can use natural resources to generate income and promote employment. 4) On social aspect, locals are interdependent. About 90 percent of locals have embraced Islam as their life guidance. Only Moo 2 Ban Paklok is mainly populated by Buddhists. 5) On cultural aspect, Islamic traditions are the core

parts of local wisdom as seen in occupational wisdom involving artisanal fishing, agriculture, housing, culture and traditions. All villages are similar in that mosques are the unifying forces. Locals go there for discussions, meetings and important activities. Religious leaders manage their community alongside village committees, with joint meetings, gatherings, or exchanges of opinions done every Friday. Mosques also serve as the venue for village meetings, this research found that Muslims' ways of life thrive with unity and faith. Both of them are crucial to creating a pleasant-to-live-in society, producing quality people and upholding people's well-being.

Keywords: Management, Way of Life, Muslims, Tambon Paklok Community

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชุมชนตำบลปาคลอก ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ถือเป็นชุมชนแรกในอำเภอปาคลอกที่ประชาชนในชุมชนตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลดลงของป่าชายเลน ทำให้ประสบกับปัญหาต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน แต่เมื่อมีหน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการนำทรัพยากรทางธรรมชาติมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สินค้า การนำวิธีการเกษตรกรรมแนวใหม่ การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ความสวยงามของหาดทราย และวัฒนธรรมประเพณี ที่ชุมชนมีอยู่ทุกหมู่บ้านมาใช้ประโยชน์สำหรับการสร้างรายได้ ซึ่งแนวทางการบริหารจัดการแต่ละชุมชนตำบลปาคลอก เพื่อให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดี มีคุณภาพ โดยยึดหลักศาสนาอิสลาม เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อผลประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนตำบลปาคลอก ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นเอกลักษณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารชุมชนว่ามีแนวทางการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปาคลอกทั้ง 9 หมู่บ้าน อย่างไร และความเชื่อในหลักศาสนา

ใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิตและนำไปสู่การปฏิบัติมีผล
 มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

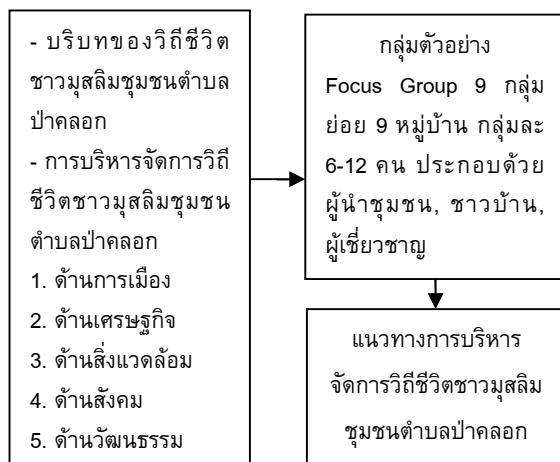
เพื่อศึกษาการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิม
 ชุมชนตำบลปากคลอง ดังนี้

1. ศึกษาบริบทของวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชน
 ตำบลปากคลอง 9 หมู่บ้าน
2. แนวทางการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาว
 มุสลิมชุมชนตำบลปากคลอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เข้าใจในบริบทของวิถีชีวิตชาวมุสลิมที่
 อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลปากคลอง 9 หมู่บ้าน
2. ได้แนวทางในการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาว
 มุสลิมชุมชนตำบลปากคลองต้นแบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของ
 ชุมชนตำบลปากคลอง 9 หมู่บ้าน และการบริหารจัดการ
 วิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปากคลองต้นแบบ

การดำเนินการก่อนลงเก็บรวบรวมข้อมูล

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน
 ประชาชน และผู้เชี่ยวชาญ และพิธีกร ในลักษณะการ
 จัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) 9 หมู่บ้าน 9 กลุ่ม

โดยผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มจะถูกคัดเลือกจากผู้มี
 ประสบการณ์ตรงหรือเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่ต้องการ
 ได้ ดังนั้นผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาจึงเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ
 หลาย ๆ ประการที่คล้ายคลึงกัน (Homogeneity) โดย
 กลุ่มคนเหล่านี้จะถูกเชิญให้มาร่วมวงสนทนากันอย่าง
 เป็นธรรมชาติ ในบรรยากาศที่เหมาะสมกลุ่มละ 6-12 คน
 ณ อาคารเอนกประสงค์มัสยิดแต่ละหมู่บ้าน

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบที่กำหนดไว้
 แยกตามประเด็นที่กำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ
 บริหารจัดการชุมชน 5 ด้าน เพื่อศึกษาการบริหาร
 จัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปากคลอง โดย
 กำหนดแบบคำถามและการดำเนินการเพื่อลงพื้นที่เก็บ
 รวบรวมข้อมูล ผ่านการพิจารณาคุณภาพและการอนุมัติ
 รับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยมหาวิทยาลัย
 ราชภัฏภูเก็ต

3. ออกหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแต่
 ละหมู่บ้าน แจ้งวัน เวลา สถานที่ กำหนดการและหัวข้อ
 สนทนา

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ประกอบด้วย

1. พิธีกร ทำหน้าที่ดำเนินการ ถามคำถาม
 และนำการพูดคุย สนทนาไปตามวัตถุประสงค์ และ
 กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น
2. ผู้จัดบันทึกการสนทนา จะเป็นผู้จดคำพูด
 และสังเกตอากัปกิริยาท่าทางอารมณ์ รวมทั้งการบันทึก
 ผังการนั่งของผู้เข้าร่วมสนทนา
3. ผู้ช่วยดำเนินการ เป็นผู้อำนวยการความสะดวก
 และจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องบันทึกเสียงสถานที่ จัด
 ของที่ระลึก อาหารว่าง เครื่องดื่ม ถ่ายภาพ เป็นต้น

4. ระยะเวลากลุ่มละไม่เกิน 2 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบคำถาม ตามประเด็นวัตถุประสงค์ โดย
 ใช้วิธีการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารด้วยการทบทวนแนวคิด
 บริบทวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปากคลอง แนวคิด
 ทฤษฎีการบริหารจัดการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อ
 เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร
 และตำราที่เกี่ยวข้อง

3. ตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือโดยคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลลัพธ์จากการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ เอกสารด้วยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปาล็อก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ คือ

2.1 สภาพทั่วไปของวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปาล็อก ประวัติความเป็นมาของชุมชนตำบลปาล็อก ระบบการปกครอง เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรม ของชาวมุสลิม ตามแนวคิด ด้านการเมืองการปกครอง (โกวิท พวงงาม, 2550) ด้านเศรษฐกิจ (แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9) ด้านสิ่งแวดล้อม (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2550) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Richards; & Raymond, 2007)

2.2 แนวทางการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปาล็อก ที่มีประสิทธิภาพและความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต้นแบบ

ตัวแปรตาม คือ ความสอดคล้องในการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปาล็อก และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เป็นตัวอย่างให้กับท้องถิ่นอื่นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ตำบลปาล็อก เมื่อประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา มีสภาพเป็นป่าทึบ ต้นไม้สูงใหญ่ สัตว์ป่านานาชนิดชุกชุม มีความอุดมสมบูรณ์ และเมื่อเกิดศึกสงครามเกาทัณฑ์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปี พ.ศ. 2352 ระหว่างไทยกับพม่า พม่าเข้ามาตีเมืองกลาง ส่วนหนึ่งยกทัพมาแถบบริเวณชายทะเล เกิดการปะทะระหว่างประชาชนเมืองกลางและทหารพม่า ทหารพม่าได้ฆ่าผู้คนล้มตายเกลื่อนกลาด และใช้ไฟคลอกเผาประชาชนชาวบ้านเมืองกลาง ต่อมาคุณหญิงจัน-คุณหญิงมุก ได้รวบรวมกำลังพลต่อสู้กับพม่า จนพม่าประสบกับปัญหาขาดแคลนเสบียง ยกทัพกลับไป ทำให้ทุกคนเรียก

หมู่บ้านนั้นว่า "ป่าคลอก" จนถึงปัจจุบัน (แผนยุทธศาสตร์เทศบาลตำบลปาล็อก, 2561)

ชุมชนตำบลปาล็อก มีสภาพพื้นที่ลาดเตาะทางภูเขาทางทิศตะวันตกลงสู่ทะเลอันดามัน ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน 3109 ครัวเรือน มีวิถีชีวิตร้อยละ 90 นับถือศาสนาอิสลามทุกพื้นที่ทุกหมู่บ้านมีความโดดเด่นทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม ที่คล้ายคลึงกัน ยกเว้น หมู่บ้านปาล็อก หมู่บ้านบางลา และหมู่บ้านผักถืด เพราะทั้ง 3 หมู่บ้านนี้จะมีประชาชนที่อยู่อาศัยผสมผสาน ระหว่างคนท้องถิ่นดั้งเดิมและบุคคลภายนอกที่มาอาศัยตามหมู่บ้านจัดสรรใหม่ ๆ ทำให้ความต้องการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาใช้ประโยชน์มีแนวคิดที่แตกต่างกับหมู่บ้านอื่น ๆ เพราะทั้ง 2 หมู่บ้านส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตการเป็นเกษตรกร และใช้พื้นที่ทำกินจากการเกษตรสวนยางพารา ปลูกพืชผัก ผลไม้ นอกจากนั้นยังมีการรับจ้างทำงานภายนอกหมู่บ้านเช่น การรับจัดดอกไม้ตามงานพิธีการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถวิเคราะห์บริบทวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปาล็อกจากแนวคิดได้การบริหารจัดการชุมชน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปกครองชุมชนตำบลปาล็อก

ทั้ง 9 หมู่บ้าน มีการปกครองโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลปาล็อก จากการสัมภาษณ์นายสามารถ เกิดทรัพย์ ผู้จัดการร้านอาหารครัวชุมชนบ้านบางโรงและเป็นผู้หน้าที่ได้รับการนับถือภายในชุมชนบ้านบางโรง กล่าวถึงชุมชนว่า แต่ละชุมชนในตำบลปาล็อก มีความเชื่อถือหลักคำสอนศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ ในการนำมาใช้ปฏิบัติเป็นกฎการจัดระเบียบหมู่บ้านหรือชุมชน และยึดหลักความเชื่อ "ผู้นำ" เป็นสำคัญ มีผู้นำศาสนาหรือที่เรียกว่า โต๊ะอิหม่ามทำหน้าที่สอนและปฏิบัติการละหมาดแก่สับบุรุษ หรือสุภาพบุรุษ ณ มัสยิด และทำหน้าที่เป็นประธานของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน การเกิด การตาย และงานสังสรรค์ เพื่อความเจริญก้าวหน้าแก่มัสยิดและชุมชน โดยยึดหลักการอิสลาม 5 ประการ คือ

1. กล่าวปฏิญาณยืนยันความศรัทธา
2. การละหมาด
3. ซะกาต (ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ยากจน)
4. การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน
5. การประกอบพิธีฮัจญ์

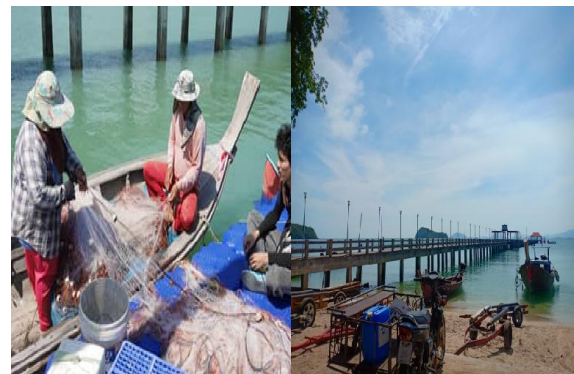
ยกเว้นหมู่บ้านป่าคลอกที่มีประชาชนนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 95 (สัมภาษณ์กลุ่ม. 2562)

ภาพประกอบ 1 มัสยิดบ้านบางโรง
ภาพโดยผู้วิจัย วันที่ 8 ม.ค. 2562

2. ด้านเศรษฐกิจชาวมุสลิมในชุมชนตำบลป่าคลอก มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและสร้างอาชีพด้วยตนเอง ด้วยหลักเหตุและผลความพอเพียงพอประมาณ ในการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่างเหมาะสม เช่น การทำเกษตรกรรมทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ของตนเอง แบ่งสัดส่วนพื้นที่ อยู่อาศัย ที่ทำกิน อย่างพอประมาณและกำลังความสามารถ ทำให้ชุมชนในตำบลป่าคลอก เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรกรรมหลายหมู่บ้าน ที่มีบุคคลภายนอกสนใจเข้าไปศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น 1) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าคลอก มีนายเสรี อุดมลาภ เป็นผู้นำ “ลำไย” ผลไม้เมืองหนาว มาทดลองปลูก จนเกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ สำหรับใช้ 2) สัมภาษณ์กลุ่ม แต่ละชุมชนนำโดย หมู่ 1 นายวีระชาญเขต, หมู่ 2 นางจรี ราชพล, หมู่ 3 นายสามารถ เกิดทรัพย์, หมู่ 4 ผู้ใหญ่ ไมระบุญนาม, หมู่ 5 นายไชยา รอบคิด, หมู่ 6 นายกิตติ จิตต์เชื้อ, หมู่ 7 นางกันยา คุ่มบ้าน, หมู่ 8 นายจำเนียร ถิ่นเกาะยาว, หมู่ 9 นายประดิษฐ์ พวงเกษ รับประทานในครัวเรือนและแบ่งปันเพื่อนบ้าน ที่เหลือนำสู่ตลาดชุมชนเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในพื้นที่ 3) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านผักฉืด (สัมภาษณ์นายวีระ ชาญเขต. 2562) แหล่งเกษตรกรรมพืชผักสวนครัว และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืช เป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมจากภายนอก เช่น

น้ำพริกสมุนไพร และในยามว่างสมาชิกศูนย์เรียนรู้จะรวมตัวกันเพื่อสร้างงานหัตถกรรมฝีมือ เช่น การจัดดอกไม้ การรับทำสินค้าที่ระลึกงานประเพณีต่าง ๆ เป็นรายได้เสริม 4) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านบางโรง แหล่งปศุสัตว์การเลี้ยงแพะ เป็นแหล่งรองรับการท่องเที่ยวประเภทฟาร์มสเตย์ และมีการจำหน่ายเนื้อแพะ เพื่องานพิธีการต่าง ๆ ตามความเชื่อของชาวมุสลิม รวมถึงการผลิตนมแพะ เป็นผลิตผลจากฟาร์มสู่ตลาดท้องถิ่นทั้งภายในและภายนอก เป็นต้น ส่วนหมู่บ้านอื่น ๆ ชาวมุสลิม ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพการประมง เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ติดทะเล และการให้บริการขนส่งนักท่องเที่ยวชมเกาะเล็ก ๆ ที่อยู่รอบบริเวณใกล้เคียงตำบลป่าคลอก โดยมีท่าเทียบเรือให้บริการนักท่องเที่ยว 4 ท่าเรือ คือ ท่าเทียบเรือบ้านยามู ท่าเทียบเรือบ้านบางโรง ท่าเทียบเรือบ้านอ่าวปอ และท่าเทียบเรือบ้านเกาะนาคา ทำให้วิถีชีวิตชาวมุสลิม แต่ละหมู่บ้านในชุมชนตำบลป่าคลอก ต่างสร้างงานภายในชุมชนของตนเอง มากกว่าการออกไปหางานภายนอกในการดำรงชีวิต (สัมภาษณ์กลุ่ม. 2562)

ภาพประกอบ 2 ประมงพื้นบ้านเกาะนาคา
ภาพโดยผู้วิจัย วันที่ 9 ม.ค. 2562

ภาพประกอบ 3 ภาพประกอบ 4
การเลี้ยงแพะบ้านบางโรง ทำเทียบเรือบ้านยามู
ภาพโดยผู้วิจัย วันที่ 9 ม.ค. 2562

ภาพประกอบ 5 โฮมสเตย์บ้านบางลา
ภาพโดยผู้วิจัย 9 ม.ค. 2562

3. ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชนตำบลป่าคลอง
ต่อวิถีชีวิตชาวมุสลิม ความเป็นธรรมชาติของแต่ละหมู่บ้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีผลให้แต่ละหมู่บ้านนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างรายได้และส่งเสริมให้เกิดงานภายในชุมชน เช่น สภาพพื้นที่ราบภูเขา ทะเล หาดทราย เกาะ น้ำตก แหล่งปะการัง เป็นต้นและสามารถบริหารจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต เช่น ทำเทียบเรือบ้านบางโรง ทำเทียบเรือบ้านยามู ทำเทียบเรือบ้านอ่าวปอ และทำเทียบเรือบ้านเกาะนาคา นอกจากนั้นยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น น้ำตกบางแป โครงการคีนะนีสู่ป่า เขตอุทยานอนุรักษ์สัตว์ป่า หาดบางทราย แนวปะการังเขากวาง บ้านอ่าวกุ่ม ทำให้วิถีชีวิตของชาวมุสลิม มีการพัฒนาด้านที่อยู่อาศัย เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการจัดที่อยู่อาศัย บ้านเรือนของตัวเอง เป็นโฮมสเตย์ (Home stay) ทั้งในรูปแบบกลุ่มสมาชิกโฮมสเตย์และส่วนบุคคล เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ร่วมบ้านและเรียนรู้สังคมวัฒนธรรมที่แตกต่าง จากสภาพแวดล้อมแต่ละชุมชนมีพื้นที่ใกล้ทะเล และแหล่งท่องเที่ยวเกาะเล็ก ๆ ใกล้เคียงที่สวยงาม เอื้อต่อการพักผ่อน จนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะ บ้านบางลา บ้านอ่าวปอ บ้านยามู บ้านเกาะนาคา เป็นที่นิยมมาก (สัมภาษณ์กลุ่ม. 2562)

4. ด้านสังคมของชาวมุสลิมชุมชนตำบลป่าคลอง ความเป็นอยู่ลักษณะสังคมพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยความร่วมมือของชาวมุสลิม และการให้ความสำคัญต่อการศึกษา ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ และการสนับสนุนแหล่งทุนเพื่อการศึกษาให้กับบุตรหลานชาวมุสลิม เช่น ชุมชนบ้านบางโรง เป็นแหล่งเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต คือ การศึกษาระบบนิเวศการอนุรักษ์รักษาป่าโกงกาง และแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ที่เป็นแหล่งประกอบอาชีพการประมงหลักของชุมชน ส่วนการสนับสนุนการศึกษาต่อบุตรหลานชาวมุสลิมที่มีความสามารถ ได้รับทุนการศึกษาในระดับสูงสุด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างบุคลากร กลับมาพัฒนาชุมชน โดยยึดหลัก “สำนักบ้านเกิด” จากเงินสะสมของสมาชิกในชุมชน ที่มีการจัดตั้งเป็นกองทุนหมู่บ้านหมุนเวียนแบ่งปัน เพื่อการฝาก กู้ยืม และทุนสนับสนุนต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ที่จบมาทำหน้าที่ในชุมชน เช่น ทนายประจำหมู่บ้าน แพทย์ชุมชน โดยยึดหลักคำสอนศาสนาอิสลามเพื่อการแบ่งปันคนยากจน แม้ว่าทั้ง 9 หมู่บ้านในตำบลป่าคลอง ร้อยละ 90 จะเป็นชาวมุสลิม แต่มีหมู่ที่ 2 บ้านป่าคลอง ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 95 ซึ่งไม่ได้เป็นประเด็นปัญหาใด ๆ ต่อการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนอื่นเลย ส่วนอีก 8 หมู่บ้าน มีลักษณะสังคมที่คล้ายคลึงกัน ตามรูปแบบสังคมเครือญาติ ครอบครัวมุสลิมทั่วไป (สัมภาษณ์กลุ่ม. 2562)

ภาพประกอบ 6 ภาพประกอบ 7
กลุ่มสตรีมุสลิมบ้านบางโรง เรียนรู้ทางศาสนาบ้านบางลา
ภาพโดยผู้วิจัย 10 ม.ค. 2562

ภาพประกอบ 8 กิจกรรมทางศาสนาและปรีกษาหารี
ภาพโดยผู้วิจัย 11 ม.ค. 2562

5. ด้านวัฒนธรรมชาวมุสลิมชุมชนตำบลป่าคลอก การนำวัฒนธรรมประเพณีมุสลิม มาเป็นหลักนำภูมิปัญญาพื้นถิ่นในหมู่บ้านมาใช้ประกอบอาชีพ เช่น การทำประมงพื้นบ้าน การเกษตรกรรม บ้านพักที่อยู่อาศัย (Home stay)

วัฒนธรรมประเพณี ทุกชุมชนมีศูนย์รวมจิตใจในการสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน คือ หลักศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้คัมภีร์กุราน มักกล่าวถึง เรื่องชีวิตครอบครัวมากกว่าหัวข้อเรื่องอื่น ๆ ครอบครัวมุสลิมไม่ใช่มีเพียงพ่อแม่ที่รวมเป็นคู่ของลูกเท่านั้น แต่เป็นการรวมถึง พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา หากเกิดเหตุการณ์ใดขึ้นกับครอบครัวคนใดคนหนึ่ง ครอบครัวจะเป็นที่ซุ่มนุ้มและให้ความช่วยเหลือกัน ในเวลาที่จำเป็นสมาชิกทุกคนในครอบครัว ซึ่งมีบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน ความนับถือถูกมอบให้กับผู้อาวุโส ในครอบครัวมุสลิมอายุมากเป็นอันดับแรก และ ปู่ย่าตายายต้องมาก่อนลูกหลาน ซึ่งต้องให้ความเอาใจใส่และเคารพ

ส่วนในสังคมภายนอกการร่วมกันปรีกษาหารีหรือ จัดการประชุม หรือกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ ผู้นำทางศาสนาจะเป็นผู้บริหารงานร่วมกับคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งจะมีการนัดปรีกษาหารีหรือ แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น หรือสังสรรค์กันในทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ อีกทั้งเป็นสถานที่เพื่อจัดการประชุมหมู่บ้าน ตามวาระแผนงานที่ใช้ในการดำเนินการบริหารจัดการชุมชน (สัมภาษณ์กลุ่ม. 2562)

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงทำให้พบว่า วิถีชีวิตชาวมุสลิมมีความผูกพันกับหลักคำสอนศาสนา มีความศรัทธาพระเจ้าพระอัลลอฮ์ ความสามัคคี ความเชื่อถือ เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

แนวทางการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลป่าคลอก

1. ประโยชน์ที่ชาวมุสลิมตำบลป่าคลอกจะได้รับ คือ การจัดการให้ประชาชนมีความสุข จากบริบทความพร้อมของพื้นที่แต่ละด้าน ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. แนวทางการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

2.1 แผนการส่งเสริมสังคมน่าอยู่ ประชาชนมีความสุข ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.2 เป้าหมายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2.3 แนวทางดำเนินการส่งเสริมอาชีพ และการอนุรักษ์ทรัพยากร พัฒนา คน ทรัพยากรที่มีอยู่ และการได้รับสนับสนุนจากภายนอก เช่น หน่วยงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น

2.4 กลยุทธ์การพัฒนา เป็นนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลป่าคลอก

2.5 การมีส่วนร่วม การร่วมคิด ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนที่ชาวมุสลิมจัดให้มีขึ้นในแต่ละวาระ

ดังนั้น แนวทางการบริหารจัดการของชุมชนตำบลป่าคอก เพื่อความอยู่ดีมีสุขของชาวมุสลิมจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและการยึดมั่นในคำสอนศาสนาไว้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิม ชุมชนตำบลป่าคอก ทั้ง 5 ด้านที่กล่าวมา จะพบว่า วิถีชีวิตชาวมุสลิมมีความเชื่อถือและยึดหลักทางศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับหลักคำสอนของพระเจ้าพระอัลลอฮ์ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยใช้มัซยิดเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติศาสนกิจ พบปะ ปรีกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมและมีสังคมอยู่แบบเครือญาติ สอดคล้องกับระพีพรรณ มุหะหมัด (2556) จากการศึกษา อิสลามกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน: กรณี ศึกษาชุมชนมัซยิดกมาลุลอิสลาม ส่วนสุวิมล พิชญ์บุญ (2561) และอลิสา หะสาเมาะ (2552) กล่าวถึงการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมของตนเอง และมีส่วนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาในชุมชนปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้และทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน เปรียบเสมือน “การเปิดพื้นที่” เช่นเดียวกับเกษตรชัย และหิมา และคณะ (2555) ให้ความสำคัญกับผู้นำมุสลิมเพื่อสร้างสันติสุขให้กับประชาชน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคม ดังนั้นแนวทางในการบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลป่าคอก ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการให้มีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ 5 ด้านที่กล่าวมาข้างต้นไว้ ดังนี้

1. แผนการส่งเสริมสังคมน่าอยู่ ประชาชนมีความสุข

1.1 เพื่อให้ชาวมุสลิมชุมชนตำบลป่าคอก มีความตระหนักและรับผิดชอบในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตัวเองไว้

1.2 เพื่อให้ประชาชนมีรายได้และเพิ่มพูนรายได้จากการร่วมมือร่วมใจกันสร้างงานในชุมชนของตนเอง

2. เป้าหมาย

ส่งเสริมอาชีพชุมชนพื้นที่กัน เพื่อให้งานเกิดขึ้นที่บ้าน โดยคนในชุมชนไม่ต้องออกไปหางานนอกบ้าน

3. แนวทางดำเนินการ

3.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพ

3.2 อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลป่าคอกที่มีอยู่ให้มีคุณค่าและมีความเป็นเอกลักษณ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา มีกลยุทธ์ที่สำคัญพอจะสรุปได้ ดังต่อไปนี้คือ

4.1 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.2 อำนาจความสะดวกให้กับประชาชนที่มีเดือดร้อนและต้องการความช่วยเหลือ

4.3 การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมดั้งเดิมให้เป็นที่รู้จัก

4.4 การสร้างฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมชุมชน ภายใต้การดำเนินการของเทศบาลตำบลป่าคอก มีกลยุทธ์สร้างแรงจูงใจประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการ โดยแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถ ของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดำเนินงาน ขึ้นอยู่กับการให้ข้อมูลเข้าถึงประชาชน ให้เห็นผลประโยชน์ ที่ชุมชนจะได้รับจากการดำเนินงานการพัฒนาแบบบูรณาการในด้านต่าง ๆ อย่างมีศักยภาพ (สำนักงานเทศบาลตำบลป่าคอก. 2561) ความเป็นชุมชนที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านเกิดจิตสำนึก ในความเป็นเจ้าของทรัพยากรเจ้าของชุมชน จึงต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตา รักษาชุมชนรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน ร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นโดยประชาชน ซึ่งปัจจุบันเทศบาลตำบลป่าคอก ได้ดำเนินงานจัดการบางส่วนไปบ้างแล้ว โดยมีการประชุมระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแจกแจงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการทแผนงานพัฒนาชุมชนตำบลป่าคอก ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบข้อมูลข่าวสารและให้ความเห็นชอบในการจัดการ ดำเนินงานการจัดกิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องในเรื่องของการแนะนำชุมชน และแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชาวมุสลิม ที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติและประชาชนในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านในตำบลป่าคอก ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่าง

1. เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลป่าคอกกับประชาชนหรือชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

การชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนภายในพื้นที่เกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะเป็นผลให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารมากขึ้น

2. เทศบาลตำบลป่าคลอกกับทรัพยากรธรรมชาติแต่ละหมู่บ้านได้มีการจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่โดยทำลายสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุด เพราะบางครั้งในการดำเนินงานการจัดการจำเป็นต้องมีการจัดระบบการปรับปรุงตกแต่งพื้นที่ แต่ในการพัฒนาดังกล่าวยังคงยึดหลักการเดิมคือ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน

3. เทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพทั่วไปชุมชนตำบลป่าคลอก ซึ่งได้แก่ หน่วยงานดังต่อไปนี้

3.1 หน่วยพิทักษ์ป่าและหน่วยอนุรักษ์น้ำตกบางแป บ้านบางโรง

3.2 การเกษตร

3.3 องค์กรชาวบ้าน

3.4 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

5. การมีส่วนร่วม ประชาชนหรือชุมชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลตำบลป่าคลอกจัดขึ้นรวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินงานกันเองภายในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการชุมชน การจัดกิจกรรมงานเกษตรกรรม เป็นต้น

ปัจจัยที่คาดว่าจะสามารถทำให้การจัดการทรัพยากรของชุมชนตำบลป่าคลอกมีการพัฒนาไปสู่ความเจริญ ที่เข้มแข็งและพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืนและเป็นต้นแบบให้กับท้องถิ่นอื่นได้ คือ ปัจจัยภายในและภายนอก

ปัจจัยภายใน ได้แก่

1. ทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ทะเล ป่าชายเลน แนวปะการัง
2. การบริหารงาน การดำเนินการของเทศบาลตำบลป่าคลอก
3. ภูมิปัญญาชาวบ้าน องค์ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพของชาวบ้าน

4. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจและร่วมดำเนินงานรวมถึงผลจากการปฏิบัติงาน

ปัจจัยภายนอก ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมโดยรอบของชุมชนที่ล้อมรอบด้วยทะเล

2. การพัฒนาฝีมือ หัตถกรรม และการเกษตรกรรม ของชาวมุสลิมอย่างต่อเนื่องและการจัดการตลาดชุมชนสู่ตลาดภายนอก

3. กระแสความนิยมทางด้านการท่องเที่ยว การสร้างฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะปัจจุบันข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงแต่ละหมู่บ้านยังมีน้อย ดังนั้น รัฐควรส่งเสริมการทำวิจัยเรื่องราวในพื้นที่ให้มากขึ้น และควรจัดสร้างฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้แพร่หลายทางสื่อต่าง ๆ เช่น ทางเว็บไซต์หรือแผ่นพับ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐ หรือท้องถิ่นจะให้ความสำคัญกับการสำรวจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล และพัฒนาชุมชน นอกเหนือจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ที่เป็นรู้จักกันเป็นอย่างดีแล้วให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดการด้านการศึกษาจะร่วมกันจัดทำโครงการที่สร้างความสัมพันธ์เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน และจัดอบรมนักเรียน นักศึกษาตลอดจนชาวบ้านให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกลักษณ์ ในท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ. (2551, มิถุนายน – กันยายน).

ประชาสังคมกับการ (ตาม) แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม: ข้อสังเกตบางประการ ในวารสารร่วมพฤษ. 26(3): 146-166.

เกษตรชัย และหิม และคณะ. (2555). บทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลชุมชนตามวิถีอิสลาม เพื่อเสริม สร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนใต้. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

โกวิท พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย.

กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซเปอร์เน็ท.

ระพีพรรณ มุหะหมัด. (2556). อิสลามกับการพัฒนา

อย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดกมล

อิสลาม. กรุงเทพฯ: คณะสังคมและสิ่งแวดล้อม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย. (2550). การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.

สำนักงานเทศบาลตำบลป่าคลอก. (2561). แผน

ยุทธศาสตร์ประจำปี 2561. ภูเก็ต: สำนักงานฯ.

สุวิมล พิชญ์ไพบูลย์. (2561). วิถีมุสลิมกับความ

ผูกพันต่อหลักศาสนาอิสลามและการบังคับ

ใช้กฎหมายอิสลาม: ชุมชนสวนหลวง 1.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

กรุงเทพ.

อลิสา หะสาเมาะ. (2552). อัตลักษณ์ของชุมชนมุสลิม

ในตำบลหรือเสาออก: ภาคใต้ของประเทศไทย.

ปัตตานี: ภาควิชาสังคมศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี.

Richards, Greg; & Raymond, Crispin. (2007). **Cultural**

Tourism Global and Local Perspectives. New

York: The Haworth Hospitality Press.

รายนามผู้นำการจัด Focus Group

นายวีระ ชาญเขต ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 บ้านผักนืด

นางจุรี ราชพล ประธานกลุ่มเครื่องแกงหมู่ 2

บ้านป่าคลอก

นายสามารถ เกิดทรัพย์ ผู้จัดการร้านอาหารครัวชุมชน

บ้านบางโรง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4

บ้านพารา

นายไชยา รอบคิด ผู้ช่วยกำนัน หมู่ 5

บ้านเกาะนาคา

นายกิตติ จิตต์ซื่อ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 บ้านอ่าวปอ

นางกันยา คุ่มบ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 7

บ้านยามู

นายจำเนียร ถิ่นเกาะยาว ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8

บ้านบางลา

นายประดิษฐ์ พวงเกษ ประธานกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน

หมู่ 9 บ้านอ่าวกึ่ง

การจัดประสบการณ์การเพาะปลูกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย

Cultivation Experience Provision to Develop Science Process Skills of Young Children

ธนพร แถวโธสง¹ ชลาธิป สมหาโต²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิงที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน โรงเรียนเลิศหล้า ถนนกาญจนาภิเษก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก จำนวน 24 แผน แบบประเมินทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยทั้ง 2 ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต ทักษะการวัด ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก เด็กรู้จักใช้ทักษะการสังเกต ทักษะการวัดของสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก และสามารถพูดอธิบายรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกโดยรวมสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

คำสำคัญ: การเพาะปลูก ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of the study was to study the result of cultivation experience to develop Science process skills of young children. The target group of this study was 24 boys and girls aged 3-4 years old and studying Kindergarten 1/1 at Lertlaha School, Kanchanaphisek Road in 2nd semester of 2018 academic year. The research instruments consisted of 24 plans of cultivation experience, Science process skills evaluation form of young children 2 skills together: skills of observation skill and measurement skill. Statistics used in data analysis are average, Standard Deviation, and comparative of deference votes before and after arranging cultivation experience.

The results revealed that the childhood was got cultivation experience for developing Science process skills of young children which have average after arranging cultivation experience higher than before arranging cultivation experience. Students could use skill of observation and measurement of everything which use to arrange cultivation experience and could explain for details of everything in arranging cultivation experience in total higher than before arranging cultivation experience.

Keywords: Cultivation, Science process skill, Young Children

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร สาขาวิชาการปฐมวัยศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)

² อาจารย์ที่ปรึกษา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัย คือ อนาคตของชาติ การส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพของเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญที่สุด เด็กควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ต่อธรรมชาติและพัฒนาการของแต่ละคนตามศักยภาพในบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรเพื่อไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิตให้เด็กเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560) ซึ่งการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) ให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองโดยอาศัยกระบวนการการเรียนรู้แบบค้นหา เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและเพลิดเพลินสนุกสนาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542) ประสพการณ์นั้นถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นในตัวเด็กเพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ดังนั้นการฝึกทักษะให้เด็กปฐมวัยควรผ่านการทำกิจวัตรประจำวันและการเล่นจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ลองผิด ลองถูก สำรวจ ทดลอง และได้ลงมือกระทำจริงด้วยตนเอง (กรมวิชาการ. 2546)

ปัจจุบันสถานการณ์ทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันอย่างรอบด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี รวมทั้งวัฒนธรรมที่มีทั้งความแตกต่างและกลมกลืนในสังคมการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในการพัฒนาเด็กให้สามารถเติบโตและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามวัย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่าปัญหาสำคัญของการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยในอดีตถึงปัจจุบัน ประกอบด้วย 1) ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการที่สำคัญตามช่วงวัยของเด็ก จึงคาดหวังให้เด็กปฐมวัยต้องอ่านออกและเขียนได้จึงส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีระบบการสอนแบบ“เร่งเรียนเขียนอ่าน” นอกจากนี้ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการเลี้ยงดูเด็กโดยขาดการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ไอแพด โทรศัพท์มือถือก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กปฐมวัยมีความบกพร่องในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น 2) ครูปฐมวัยยังเน้นการบรรยาย

ความรู้ มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพน้อย ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูปฐมวัยมีอาจารย์ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านปฐมวัยน้อยและไม่สมดุล (ปราณิสรา แพหมอ สิทธิพร ประวิตรุ่งเรือง และสุพร เข้มเฮง. 2561: 126-134)

วิทยาศาสตร์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย ซึ่งครูและผู้ปกครองต้องตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ ว่าการเล่นและการพูดคุยของเด็กนั้นมักจะมีเรื่องวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ จากคำพูดของเด็กที่พบอยู่เสมอว่า มีการพูดถึงการสังเกต การวัด การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นจากสิ่งที่ครูกำลังสอน ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แก่เด็กปฐมวัยต้องสอดคล้องกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันของเด็ก (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2551)

การจัดประสบการณ์การเพาะปลูกเป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง คือ ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนด้วยตนเอง ตั้งแต่การเลือกพืช เลือกอุปกรณ์ในการเพาะปลูก ขั้นตอนวิธีการปลูกและการดูแล เด็กจะได้เรียนรู้การดูแลบำรุงพืชที่ตนปลูกให้เจริญเติบโตขณะที่เด็กลงมือปฏิบัติการเพาะปลูกทุกขั้นตอน เด็กได้เรียนรู้จากการสังเกต กระบวนการขั้นตอนการปลูกพืช และการเจริญเติบโตของพืช และเด็กได้เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของพืชทุกขั้นตอนการเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมจะช่วยให้เด็กปฐมวัยได้ถ่ายทอดความคิดจินตนาการ การเชื่อมโยงการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำกิจกรรม เด็กได้เพิ่มความรู้ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเพาะปลูกสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่จัดให้กับเด็กได้รู้จักลำดับขั้นตอนการเพาะปลูก รู้จักส่วนประกอบต่าง ๆ ของพืช อาหาร และความแตกต่างของพืช ฝึกให้เด็กรู้จักการสังเกต การเปรียบเทียบ การวัด และการเรียงลำดับ ตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดความภาคภูมิใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

จะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์การเพาะปลูกเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เหมาะสมมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยภายใต้แนวคิดของนักศึกษาดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดความ

ภาคภูมิใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนเลิศหล้า ถนนกาญจนาภิเษก พบว่า เมื่อให้เด็กในความดูแลบอกลักษณะของสิ่งต่าง ๆ เด็กในความดูแลบอกรายละเอียดของสิ่งที่สังเกตได้ โดยใช้แค่เพียงสายตาในการสังเกต เด็กไม่สามารถบอกรายละเอียดจากการสังเกตด้วยประสาทสัมผัสอื่นได้ นอกจากนี้เมื่อให้เด็กวัดความยาว ความสูง น้ำหนัก ของสิ่งต่าง ๆ เด็กบางคนยังไม่สามารถวัดและบอกขนาดได้ถูกต้อง ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อันประกอบไปด้วย ทักษะการสังเกต และทักษะการวัดของเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยทักษะการสังเกตและการวัดของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต และทักษะการวัดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร เป็นนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเลิศหล้า ถนนกาญจนาภิเษก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 6 ห้อง โดยมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 149 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนเลิศหล้า ถนนกาญจนาภิเษก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวนทั้งหมด 24 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย-หญิง ที่มีอายุ 3-4 ปี ที่อยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเลิศหล้า ถนนกาญจนาภิเษก

ทักษะการสังเกต หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก และผิวหนัง เข้าไปสัมผัสโดยตรงกับวัตถุหรือเหตุการณ์ บอกรูปร่าง ลักษณะ สี ขนาด ได้แก่

รูปทรงสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม ขนาดเล็ก-ใหญ่ สั้น-ยาว ของสิ่งต่าง ๆ รวมถึงอธิบายสิ่งที่สังเกตได้

ทักษะการวัด หมายถึง การเลือกใช้เครื่องมือ

แบบไม่เป็นมาตรฐาน หรือสิ่งของที่มีอยู่รอบตัว ทำการวัดความยาว ความสูง ของสิ่งต่าง ๆ โดยวิธีการวัด คือ เริ่มต้นวัดจากจุดเริ่มต้นไปยังจุดปลายของสิ่งของ โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดมาเรียงชิดต่อกันจนถึงปลายสุดของสิ่งของแล้วนับจำนวนตามหน่วยของเครื่องมือวัด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จะวัดอะไร เช่น วัดความยาวเส้นรอบรูปของกระถางต้นไม้ วัดความสูงของต้นดาวเรือง วัดความยาวของต้นไม้กวานิม
2. จะใช้เครื่องมืออะไรวัด เช่น ใช้เชือกวัดเส้นรอบรูปของกระถางต้นไม้ ใช้ไม้ปลอกวัดความสูงของต้นดาวเรือง ใช้คลิปหนีบกระดาษวัดความยาวของต้นไม้กวานิม
3. เหตุใดจึงใช้เครื่องมือชิ้นนั้น เช่น ทำไมจึงเลือกใช้เชือกวัดเส้นรอบรูปปลูกบอล จะใช้เครื่องมืออื่นได้หรือไม่
4. จะวัดอย่างไร เช่น เมื่อมีเชือกแล้วจะทำการวัดอย่างไร มีเทคนิคอย่างไร สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการวัดแต่ละครั้งมักจะเกิดความคลาดเคลื่อนอยู่เสมอ เช่น เกิดจากการอ่านค่าผิดพลาด หรือบันทึกผิด หรือเกิดจากการใช้วิธีวัดไม่ถูกต้อง วิธีแก้ความคลาดเคลื่อนทำได้โดยการวัดหลาย ๆ ครั้ง เด็กจะมีทักษะในการวัด จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอยู่บ่อย ๆ เช่น ก่อนการวัดต้องศึกษาเครื่องมือ วิธีการใช้ เป็นต้น ความสามารถที่แสดงว่าเด็กเกิดทักษะการวัด คือ

- 4.1 เลือกเครื่องมือได้เหมาะสมกับสิ่งที่จะวัด
- 4.2 บอกเหตุผลในการเลือกเครื่องมือได้
- 4.3 บอกวิธีวัดและวิธีใช้เครื่องมือวัดได้ถูกต้อง

- 4.4 ระบุนิยามของตัวเลขที่ได้จากการวัดได้
- การวัดความยาว** หมายถึง การใช้เครื่องมือแบบไม่เป็นมาตรฐานมาวัดความยาวและบอกความยาวของสิ่งของหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เพาะปลูก โดยใช้เครื่องมือวัดที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐานวัดตามแนวนอน

การวัดความสูง หมายถึง การใช้เครื่องมือแบบไม่เป็นมาตรฐานมาวัดความสูงและบอกความสูงของต้นไม้หรือสิ่งของหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เพาะปลูก โดยใช้เครื่องมือวัดที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐานวัดตามแนวตั้ง

การจัดประสบการณ์การเพาะปลูก หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กสังเกตและวัดในขั้นตอนของการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก เริ่มตั้งแต่การเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเพาะปลูก การเตรียมดินเตรียมกระถางสำหรับปลูกพืช วิธีการปลูกพืช การรดน้ำ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่ครูกระตุ้นการเรียนรู้โดยใช้เกม หรือปริศนาคำทาย หรือคำถามที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูก

ขั้นพัฒนาด้วยการเพาะปลูก หมายถึง ขั้นตอนที่เด็กลงมือปฏิบัติการเพาะปลูกด้วยต้นไม้ การรดน้ำ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่ครูสนทนากลุ่มเพื่อให้เด็กได้ทบทวนวิธีการสังเกตและวิธีการวัด รวมถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก

ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ครูสนทนากลุ่มเพื่อให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากการเพาะปลูกผ่านการสังเกตและการวัด หรือที่เรียกว่าสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ในขั้นนี้เด็กสามารถสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จากผลงาน และจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มาสรุปเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เฉพาะตัวโดยใช้กระบวนการการสังเกตและการวัดจากประสบการณ์ใหม่อย่างเป็นแบบแผน โดยถ่ายทอดความคิดรวบยอดในรูปแบบของผลงานที่หลากหลาย เช่น นักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับขนาด น้ำหนัก ปริมาตร สี พื้นผิว ของกระถาง ของดิน ส่วนประกอบของพืช และร่วมกันนำเสนอผลงานร่วมกัน สรุป แก้ไขปัญหาขณะทำกิจกรรมร่วมกัน วิเคราะห์ถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมและผลงานของตนเอง ซึ่งเด็กจะเกิดกระบวนการสังเกตและการวัด การรวบรวมประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ เกิดความคิดรวบยอด

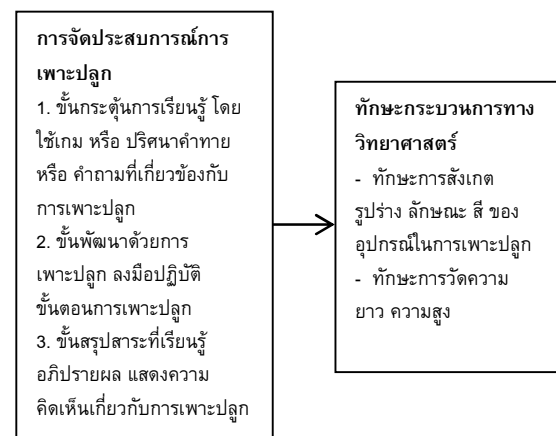
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้คือ

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องในการนำประสบการณ์การเพาะปลูกไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ทักษะการสังเกตและทักษะการวัดของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อกระตุ้นให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ตัวแปรจัดกระทำ คือ การจัดประสบการณ์การเพาะปลูก
2. ตัวแปรตาม คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ทักษะการสังเกตและทักษะการวัดของเด็กปฐมวัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีทักษะการสังเกตและทักษะการวัดสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่ไปกับการให้การศึกษา จุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ

เด็กทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัยความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กแต่ละคนมี โอกาสได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพและเป็น พื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ทักษะการสังเกตและทักษะการวัดของเด็กปฐมวัย จำนวน 24 แผน
2. แบบประเมินทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต จำนวน 10 ข้อ ทักษะการวัด จำนวน 10 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้
 - 1.1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนน การคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและ หลังการทดลองการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก
 - 1.2 การเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์ ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาดำเนินการทดลองตาม แบบแผนการทดลองที่ประยุกต์มาจากการดำเนินการ การศึกษาแบบ One Group Pretest-Posttest Design (บุญชม ศรีสะอาด. 2553) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

(N=24)

กลุ่ม	ทดสอบก่อน การทดลอง (Pretest)	การจัดการ กระทำ (Treatment)	ทดสอบหลัง การทดลอง (Post test)
กลุ่มทดลอง	T1	X1	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- T1 แทน ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กลุ่มทดลอง
- X1 แทน ทำการทดลองการจัดประสบการณ์ การเพาะปลูก
- T2 แทน ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กลุ่มทดลองทดสอบหลังเรียน

วิธีดำเนินการทดลอง

การศึกษาค้างนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวัน จันทร์ พุธ ศุกร์ วันละ 45 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริม ประสบการณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการประเมินทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย (Pretest) ก่อนการ ทดลองกับกลุ่มเป้าหมายเป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วย การศึกษา การจัดประสบการณ์การเพาะปลูก กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 45 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองครบสัปดาห์ที่ 8 ผู้ศึกษาทำการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย (Posttest) ซึ่งใช้แบบประเมินชุด เดียวกันกับที่ใช้ในการประเมินครั้งแรกเพื่อเปรียบเทียบ คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็ก ปฐมวัยโดยรวมและรายทักษะระหว่างก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเพาะปลูก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน ตรวจให้คะแนน แล้ว นำไปบันทึกไว้ในแบบบันทึก
2. สังเกตในระหว่างการเรียนรู้ แล้วบันทึกไว้ใน แบบสังเกต
3. ทดสอบหลังเรียน ตรวจให้คะแนน แล้วเก็บ ไว้ในแบบบันทึกคะแนน
4. นำคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน การ สังเกตและคะแนนทดสอบหลังเรียน นำมาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดประสบการณ์การเพาะปลูก สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

2. เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกัน พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองผลของการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

(N=24)		
กลุ่มเป้าหมาย	σ	μ
ก่อนทดลอง	12.45	0.51
หลังทดลอง	16.20	0.67

จากตาราง 2 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองเท่ากับ 12.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 และหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยเท่ากับ 16.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกัน พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองผลของการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้าน

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	(N=24)			
	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	σ	μ	σ	μ
ด้านการสังเกต	2.7	0.11	4.3	0.18
ด้านการวัด	2.1	0.09	3.7	0.15

จากตาราง 3 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเพาะปลูกมีคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้านการสังเกต เท่ากับ 2.7 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 คะแนนเฉลี่ยด้านการวัดก่อนการทดลองเท่ากับ 2.1 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 หลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์คะแนนเฉลี่ยด้านการสังเกตหลังการทดลองเท่ากับ 2.1 คะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 ด้านการวัดหลังการทดลองเท่ากับ 3.7 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.15 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยด้านการสังเกต การวัดของเด็กปฐมวัยมาเปรียบเทียบกัน พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลองเด็กมีคะแนนการสังเกต และการวัด หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ผลการวิจัย

1. การจัดประสบการณ์การเพาะปลูกสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

2. เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเพาะปลูก มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การจัดประสบการณ์การเพาะปลูกสามารถทำได้อีก เช่น การเพาะปลูกพืชไร้ดิน การขยายพันธุ์พืชที่หลากหลาย ฯลฯ

2. การจัดประสบการณ์อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปสและสเปกกับเวลา การสื่อความหมาย เป็นต้น

3. การจัดประสบการณ์การเพาะปลูกเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือเรียนรู้จากสิ่งที่ย้ายไปหาสิ่งที่ยาก จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัว ได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ภายใต้บรรยากาศที่เป็นอิสระและได้ร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงแต่จะสามารถส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้แล้วยังสามารถพัฒนาทักษะด้านอื่นได้อีก เช่น ทักษะด้านภาษา ทักษะทางสังคม ทักษะทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2543). **การสอนแบบจิตปัญญาแนวการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา**. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.

คมขวัญ อ่อนบึงพร้าว. (2550). **การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย**. ปรินซ์นิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จรงค์ อ่วมมีเพียร. (2547). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.

จุฑามาศ เรือนกำ. (2553). **การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปราณิสรา แพหมอ, สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง และสุพร เข้มเฮง. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดสมุทรปราการ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 7(2): 126-134.

วิษชุดา งามอักษร. (2552). **การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์**. ปรินซ์นิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). **แนวทางการจัดการเรียนวิทยาศาสตร์ปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546**. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2550). **การเรียนรู้แบบลงมือกระทำหรือการเรียนรู้จากกิจกรรมปฏิบัติจริงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภัค แฝงเพชร. (2551). **ผลการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชประกอบการบันทึกที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1

A Participative Management Model for Students' Quality Enhancement in Schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 1

นพดล พลเยี่ยม¹ ดร.สุพร เข้มเฮง² และ ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 โดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถามจากผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 จำนวน 291 คน และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบ และขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 ไปใช้ โดยใช้แบบประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง จำนวน 291 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 จำนวน 97 โรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความไว้วางใจ ความผูกพันต่อองค์กร การตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงาน และควมมีอิสระในการปฏิบัติงาน โดยมีแนวคิดในการบริหารตามวงจร PDCA เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 ไปใช้ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

Abstract

This study aimed to develop a participative management model for students' quality enhancement in schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 1. The study was divided into 3 phases: Phase 1 was to investigate the present state and guidelines on participative management for enhancing students' quality in schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 from the perspectives of 291 individual consisted of school administrators heads

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

of sector, and teachers, and to interview 9 experts on participative management and students development. Phase 2 was to create a participative management model for enhancing students' quality in schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 and to verify the accuracy and suitability of the model by conducting expert focus group. Phase 3 was to evaluate the feasibility and suitability of the proposed model by 291 involved personnel consisted of school administrator, head of sector, and teacher in 97 schools. Mean, Standard Deviation, and Modified Priority Needs Index (PNImodified) were employed for analyzing quantitative data and content analysis was used for analyzing qualitative data.

The results revealed that the participative management model for students' quality enhancement in schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 consisted of four main components: Trust, Organizational Commitment, Goals and Objectives, and Autonomy. All components were operated by the PDCA process management. The overall suitability and feasibility of applying the participative management model for enhancing students' quality in schools under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 was rated at the highest level.

Keywords: Model, Participative management, Students' quality enhancement

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีคุณภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เป็นกลไกในการพัฒนา ส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมืองและเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญของสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) ที่เป็นข้อต่อหลักและบริบทที่สำคัญของการออกแบบภายใต้การขับเคลื่อน

ของการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอันเชื่อมโยงกับมนุษย์และสังคมในพลวัตการเปลี่ยนแปลงของการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 ดังที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2560: 14)

ในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรประเภทและระดับใดก็ตามให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ในองค์กรทางการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษานั้นถือได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานที่จะทำให้สถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ในระดับองค์กร มีการยอมรับกันว่า ความสำเร็จขององค์กรไม่ว่าจะเรียกว่าเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ล้วนแต่ขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาความคิดอ่านและแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้นำในองค์กรทั้งสิ้น (ธัญญลักษณ์ เหล่าจันทร์. 2551: 68) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำสูงคือกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิรูปด้านการศึกษาให้ยั่งยืน ต้องมีทักษะการบริหารงาน มีความรู้ความสามารถและความเป็นมืออาชีพ การนำพาองค์กรก้าวไปข้างหน้า ส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อการพัฒนาทั่วทั้งองค์กรและสามารถสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในยุคของการเปลี่ยนแปลงที่เคลื่อนตัวไปอย่างรวดเร็ว ทุกองค์กรจะมุ่งปฏิรูปในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเน้นในเรื่องความรับผิดชอบต่อในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อผู้รับบริการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำยุคใหม่ที่สามารถมองภาพขององค์กรได้อย่างทะลุปรุโปร่งและชัดเจน สามารถเชื่อมโยง

สภาพปัจจุบันและภาพในอนาคตที่ต้องให้ความสำคัญ และต้องเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

การบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพและสามารถ ทำให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ตามทฤษฎี องค์กรได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญไว้ 2 ประการ คือ งาน และ คน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ และเป็นหัวใจต่อการบริหารงาน งานเป็นภารกิจที่ต้อง ดำเนินการให้สำเร็จ แต่วิธีดำเนินการที่จะให้ภารกิจ สำเร็จได้ ต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม คนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน ในการ ทำงานจึงต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและดำเนินการไปได้ด้วยดี (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2554: 17) การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นลักษณะการ บริหารที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ มีอิสระในการทำงาน ใช้ความคิด สร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญ ร่วมแก้ไขปัญหของ การบริหาร ที่สำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการ สานต่อหรือต่อยอด รูปแบบการบริหารราชการที่ไม่ เข้มงวดมากเกินไป และความไม่ถือเป็นเรื่องส่วนตัว เน้นความสำคัญในการสร้างขวัญและกำลังใจในการ ทำงาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจ และมีผลการ ปฏิบัติงานสูงขึ้น (Swansburg; & Swansburg. 2002: 162; Yukl. 2010: 207-208)

โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีบุคคลหลากหลายมา รวมกลุ่มกัน โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสร เขต 1 มีจำนวน ทั้งสิ้น 192 โรงเรียน กระจายในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองยโสธร อำเภอมหาชนะชัย อำเภอคำเขื่อน แก้ว และอำเภอดอวัง โดยจำแนกตามระดับชั้นที่เปิด สอน ดังนี้ ประเภทโรงเรียนหลัก ระดับก่อน ประถมศึกษา-ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 141 โรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 48 โรงเรียน ประเภทโรงเรียนสาขา ระดับก่อน ประถมศึกษา-ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน มี นักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 20,119 คน ครู จำนวน 1,285 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 172 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสร เขต

1. 2561: 7-9) ในแต่ละโรงเรียน ย่อมมีวิถีชีวิตการอยู่ รวมกัน มีแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยม และแนวทาง ปฏิบัติงานของบุคลากรที่ แตกต่างกันไป เนื่องจาก ความหลากหลายในด้านบุคลากรและสภาพบริบทของ โรงเรียน จึงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการ หลายประการ ดังนี้ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และนโยบายทางการศึกษา ทำให้การบริหารจัดการและ การจัดการศึกษาขาดความต่อเนื่อง ผู้เรียนขาด ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ครูและบุคลากรใน สถานศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงวุฒิและมี ภาระงานมาก ระบบพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าใน สายวิชาชีพครูไม่สัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียน ทักษะ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่ส่งเสริม ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เงินอุดหนุนรายหัวน้อย ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา มี สถานศึกษาขนาดเล็กจำนวนมาก และเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และระบบการบริหาร จัดการวัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารเรียน อาคารประกอบไม่มี ประสิทธิภาพ อาคารเรียน อาคารประกอบ ไม่เพียงพอ กระแสวัฒนธรรมข้ามชาติและเทคโนโลยีด้านการ สื่อสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อการ ปลุกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม หลักของคนไทย 12 ประการ ประชากรวัยเรียนมี แนวโน้มลดลงยากต่อการบริหารจัดการศึกษาซึ่งต้อง อาศัยการวางแผนต่อเนื่องในระยะยาว ภาวะปัญหา ด้านโภชนาการของเด็กไทยส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา นโยบายกระจายอำนาจยังไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง งบประมาณแผ่นดินมีจำนวนจำกัดส่งผลกระทบต่อการ บริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้ประชากรมี รายได้ต่ำ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงบ่อยส่งผลให้การ พัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่อง การลงทุนภาครัฐ ในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานให้มี คุณภาพ ความเหลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างรายได้ ของกลุ่มประชาชน มีผลต่อโอกาสเข้าถึงการบริการทาง การศึกษาที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ความล้มเหลวของ สถาบันครอบครัว ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน การ ย้ายถิ่นฐานและอพยพแรงงานเข้ามาอยู่ในเมืองทำให้ จำนวนผู้เรียนต่อห้องในโรงเรียนลดลง ส่งผลให้ยากต่อ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาด้านสังคม อบรมฯ ยาเสพติดสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ สื่อและเทคโนโลยี ที่หลากหลาย จึงทำให้ยากต่อการควบคุมกำกับ ทำให้ ผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และระบบ ICT ยังไม่ ครอบคลุมสถานศึกษาทุกแห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1. 2561: 11)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร จึงถือได้ ว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สามารถ เป็นเครื่องมือ สนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษา เกิดประสิทธิผล ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากร ในองค์กร ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายโดยต้องอาศัยความเห็น ที่ตรงกัน และสามารถทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของสถานศึกษาได้ จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปตาม เป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มี ความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นกลไกสำคัญหนึ่งที่จะประสาน และขับเคลื่อนระบบการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าด้วย การนำพาบุคลากรให้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็ม ศักยภาพ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลจากผลการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อ ปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหาร แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารแบบมี

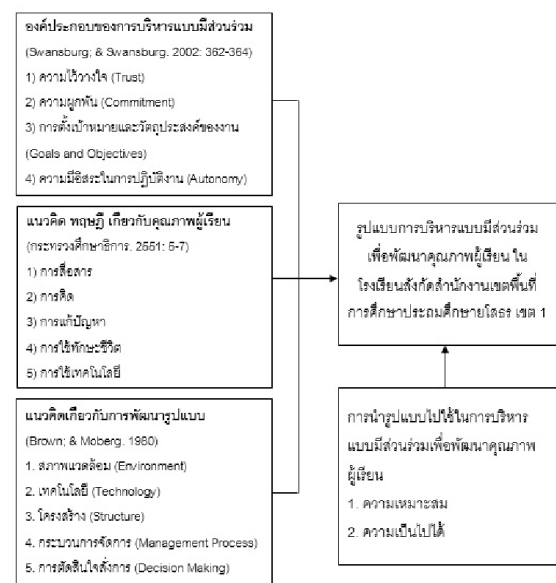
ส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เพื่อใช้เป็น แนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมี ส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สามารถนำมาสร้าง เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มี ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

1. การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่มีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ เกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำกรอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 192 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 97 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีอำเภอและขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 291 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพ และความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

3. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 9 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย

- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีผลงานการบริหารดีเด่น

- ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านการบริหาร

การศึกษา ในระดับอุดมศึกษาหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานระดับนโยบายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก

- ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 3 คน เป็นครูผู้สอนที่ได้รับรางวัลครูดีเด่น ในด้านการสอนหรืออาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ในระดับอุดมศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม และประเด็นในการสัมภาษณ์

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร มาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม

3. ร่างแบบสอบถาม โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีของการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ ลิเคอร์ท (Likert, 1967: 114-115)

4. นำแบบสอบถามและประเด็นในการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานกรรมการควบคุม

วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม
ด้านเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำร่างแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้พิจารณาคุณภาพของเครื่องมือ วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC) ใช้เกณฑ์ข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและนำไปสร้างเป็นข้อคำถาม โดยข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1

6. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) โดยแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .813

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามดำเนินการโดย

1.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อนำไปขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการสถานศึกษา และข้าราชการครู

1.2 นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืน โดยนำส่งทางไปรษณีย์ หรือส่งกลับด้วยตนเอง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ดำเนินการโดย

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้

2.2 ประสานติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์หรือเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ โดยผู้วิจัยดำเนินการติดต่อด้วยตนเอง

2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยแจ้งประเด็นคำถามที่ทำการวิจัย ระหว่างการสัมภาษณ์ได้ขออนุญาตทำการบันทึกเสียง และจดบันทึกประเด็นสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกประเด็นสำหรับการนำไปวิเคราะห์ และเรียบเรียง ในขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกเฉพาะประเด็นที่สำคัญโดยมีการสังเกตถึงลักษณะ ท่าทาง น้ำเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ไม่มีการตีความจากผู้วิจัยรวมถึงบันทึกในส่วนของความคิดเห็น ความรู้สึก และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย ซึ่งการเขียนบันทึกจะสรุปเป็นหัวข้อสั้น ๆ

2.4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการบันทึก และถอดเทปรายวันแบบคำต่อคำประโยคต่อประโยค และมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำอีกครั้ง เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจน หรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำไปตรวจคะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. นำคะแนนไปวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

3. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถาม ปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ด้วยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการคำนวณค่าความต้องการ จำเป็น ได้แก่ การคำนวณหาค่าดัชนีความต้องการ จำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช. 2550: 279)

3. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามหรือ รายการของแบบสอบถาม และค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach. 1970)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1

ในการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ประกอบด้วย

1. การยกย่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยนำข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ จัดทำร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

2. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของร่าง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มี ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ

ด้านพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นผู้พิจารณาความถูกต้อง และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ที่สร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ใน การวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอลหนังสือถึงจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อนำไปขอความ อนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิพากษ์องค์ประกอบ ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

2. ติดต่อประสานผู้เชี่ยวชาญ โดยนำ หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ท- กรุงเทพ ไปขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิพากษ์ของ ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารแบบมี ส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ไปใช้ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการ บริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ไป ใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำ รูปแบบที่สร้างขึ้น จากขั้นตอนที่ 2 ไปให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จำนวน 192 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จำนวน 97 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมี

อำเภอและขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 291 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการร่างแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ลิกเคิร์ต (Likert, 1967)

ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมิน

1. ยกร่างแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ให้ครอบคลุมเนื้อหา องค์ประกอบของรูปแบบ

2. นำแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. การหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาความสอดคล้องความครอบคลุมของข้อคำถามของการวิจัย ความเหมาะสมทางด้านภาษา โดยนำแบบสอบถามมาหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index) จากนั้นผู้วิจัยปรับข้อคำถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และพัฒนาเครื่องมือให้เหมาะสม เข้าใจง่าย และสะดวกในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำเสนอต่อประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พิจารณาอีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. หาคุณภาพความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟา (Alpha-Coefficient) ก่อนไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .931

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อนำไปขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เก็บข้อมูลกับผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา และข้าราชการครู ในการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นพร้อมทั้งร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา และข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงข้อสงสัย และรายละเอียดเพิ่มเติม

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

2. ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งมีเกณฑ์คะแนนค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธยา เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธยา เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านความผูกพันต่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความไว้วางใจ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธยา เขต 1 ในภาพรวมมีสภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความผูกพันต่อองค์กร และจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified}$) ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธยา เขต 1 ในภาพรวมมีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านความไว้วางใจ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และ ด้านความผูกพันต่อองค์กร มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับต่ำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ปัญหาและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธยา เขต 1 ในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

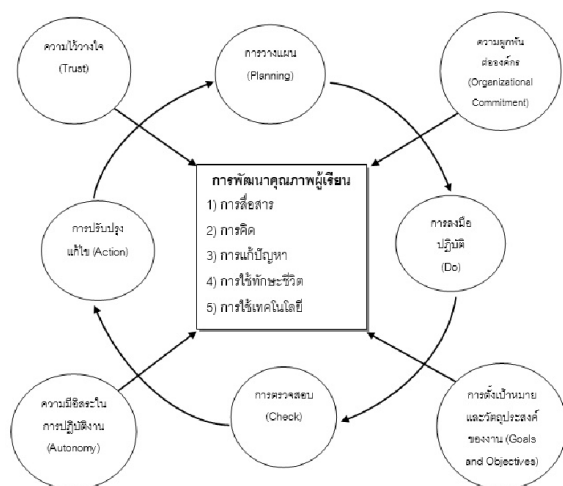
1.1 ด้านความไว้วางใจ พบว่า ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร เพื่อสร้างความไว้วางใจกับทุกภาคส่วน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ทুমเทในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจในการบริหารงานและบริหารบุคคล บริหารงานแบบโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา/สนับสนุนส่งเสริม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านความผูกพันต่อองค์กร พบว่า ผู้บริหารควรปฏิบัติการเป็นแบบอย่าง มุ่งมั่นพัฒนาสู่ความสำเร็จ โดยยึดกรอบมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของชุมชน ไม่ทำประโยชน์ส่วนตน บุคลากรขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เกิดภาวะแข่งขันในการทำงานในองค์กร และควรจัดกิจกรรมให้บุคลากรมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

1.3 ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน พบว่า ผู้บริหารไม่มีความชัดเจนในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ระบบบริหารไม่มีมาตรฐาน ขาดการวางแผนร่วมกันในองค์กร ขาดความตระหนักในการให้ความสำคัญกับการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ขาดความเข้าใจในพันธกิจขององค์กร การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าองค์กร ความเข้าใจในนโยบายและวัตถุประสงค์องค์กร ควรมีการกำกับดูแลติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารขาดความยืดหยุ่นและความศรัทธาในการบริหารจัดการ การกำกับ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่รับฟังความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน ยึดติดกับการสั่งการจากต้นสังกัด และวางตัวบุคคลไม่เหมาะสมกับงาน

2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธยา เขต 1 ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความไว้วางใจ 2) ด้านความผูกพันต่อองค์กร 3) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน และ 4) ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน โดยมีหลักการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสายไหม เขต 1

3. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสายไหม เขต 1 ไปใช้ โดยภาพรวมพบว่ามีเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสายไหม เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสายไหม เขต 1 ในภาพรวมมีสภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานน้อย เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการหาวิธีการใหม่ในการพัฒนาองค์กรอิสระในการใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ โดยปราศจากการควบคุม จะทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่าง

เต็มความรู้ความสามารถ และรู้สึกที่จะทุ่มเทในการปฏิบัติงานให้แก่องค์กร ความมีอิสระในการทำงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติมีอิสระภาพ และสามารถใช้ดุลพินิจและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ในการกำหนดเวลาทำงาน และวิธีการปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จ โดยปราศจากการควบคุมจากภายนอก จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถ เพื่อประโยชน์แก่องค์กร และมีโอกาสได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ออกมาเพื่อพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า (Steers, 1977) หากการปฏิบัติงานของบุคลากรขาดความมีอิสระ บุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพจากผู้บริหาร จะส่งผลให้บุคลากรขาดความทุ่มเทและเต็มใจในการทำงานอย่างเต็มที่ตามความรับผิดชอบที่ได้รับ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสายไหม เขต 1 มุ่งให้ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับทุกภาคส่วน มีการวางแผนในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการติดตามประเมินผลคุณภาพผู้เรียน มีแนวทางในการติดต่อสื่อสารให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง จึงส่งผลให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและเกิดความผูกพันต่อองค์กร เพื่อให้งานของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิดา นิยมณี (2554) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความยึดมั่นผูกพัน ความผูกพันที่จะปฏิบัติ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และความเป็นอิสระต่อการรับผิดชอบในงาน และการไว้วางใจกัน ตามลำดับ

2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสายไหม เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความ

ไว้วางใจ 2) ความผูกพันต่อองค์กร 3) การตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงาน และ 4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ความไว้วางใจ เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะการที่ผู้บริหารติดตามความก้าวหน้าของงานที่มอบหมายเป็นระยะ ๆ พร้อมทั้งมอบหมายงานที่สำคัญ ๆ ให้แก่บุคลากรอยู่เสมอ และมีการพิจารณาจากองค์ประกอบหลายอย่างเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บังคับบัญชาที่จะมอบหมายงานในด้านต่าง ๆ แก่บุคลากร ซึ่งในบางครั้งการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานจำเป็นต้องส่งเสริมด้วยการให้อิสระการตัดสินใจในการทำกิจกรรมแก่บุคลากร ยกย่องให้เกียรติ ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด (อรุณ รัชธรรม, 2540: 269) การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1) การไว้วางใจ 2) การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนให้ข้อมูลทั้งแนวดิ่งและแนวขนาน 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน โดยยึดเป้าหมายเป็นหลัก และ 4) การทำงานเป็นทีม และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชาติ พวงสมจิตร (2546: 211) ที่กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีหลักสำคัญ 6 ประการ คือ 1) การกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ 2) ความไว้วางใจกัน 3) การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และร่วมรับผิดชอบดำเนินการ 4) มีความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ 5) ความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน และ 6) การให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการศึกษาของ บรรณา บุญสิงห์ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเปือยน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความไว้วางใจกัน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตณี เหมือนโพธิ์ทอง (2554) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีม ของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัด

เทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ด้านการไว้วางใจกัน อยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความผูกพันต่อองค์กร เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญอีกองค์ประกอบในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะ ความผูกพันต่อองค์กรเป็นความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานที่แสดงออกมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร มีจุดร่วมที่เหมือนกันของสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร และเต็มใจที่จะทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ เพื่อปฏิบัติงานให้องค์กร (Steers, 1977) การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ร่วมกัน มีการจัดประชุมบุคลากร เพื่อขออนุมัติงบประมาณของโครงการต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนส่งเสริมในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดความผูกพันต่อองค์กรในการดำเนินกิจกรรมของทางโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ภูมิซ้อ (2546) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านความยึดมั่นผูกพัน อยู่ในอันดับสูงสุดนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความเติบโตขององค์กร องค์กรใดมีบุคลากรที่มีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรสูงย่อมนำไปให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้

2.3 ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการที่บุคลากรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความชัดเจนในการบริหารงาน เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน และมีการควบคุม กำกับดูแล ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การให้บุคคลได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่ชัดเจน 2) ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย และ 3) ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย (จันทราณี สงวนนาม, 2553: 167) การมีส่วนร่วมต่อ

การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรสามารถทำการปฏิบัติบรรลุเป้าหมายง่ายขึ้นและตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งการบริหารแบบยึดวัตถุประสงค์อยู่บนรากฐานของความเชื่อว่า ผลการปฏิบัติงานขององค์กรที่ว่า เกี่ยวพันโดยตรงกับผลสำเร็จที่วัดได้ จุดมุ่งหมายของเทคนิค คือ การประสานงาน การทำงานของบุคคลเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยส่วนรวมเข้ากับความต้องการและผลประโยชน์ของตัวเอง (Schleh. 1961) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญัญญู ธาริบุญ; และ นพดล เจนนักษ (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้คือ ความผูกพันต่อองค์กร การพัฒนาทีมงาน การกระจายอำนาจ ความไว้วางใจกัน การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การตัดสินใจร่วมกัน การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ความเป็นอิสระในการบริหารองค์กร และเข้าใจธรรมชาติขององค์กร และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา สุขสมัย; และ ประสพชัย พสุนนท์ (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้อิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายและให้รายงานการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เป็นการให้เสรีภาพแก่บุคลากรในการแสดงความคิดเห็น และการปฏิบัติงานสามารถทำงานอย่างเต็มที่และเต็มตามศักยภาพ ลักษณะงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระภาพ สามารถใช้ดุลยพินิจและตัดสินใจด้วยตนเองในการกำหนดเวลาทำงาน และวิธีปฏิบัติงานให้งานนั้นแล้วเสร็จ โดยไม่มีการควบคุมจาก

ภายนอก จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถ และรู้สึกว่าการที่จะทุ่มเทกำลังความสามารถเพื่อทำประโยชน์แก่องค์กร และมีโอกาสได้ใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ใหม่ ๆ ออกมาเพื่อพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า (Steers. 1977) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิดา นิลมณี (2554) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานอยู่ในระดับมาก

3. จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไชยโสธร เขต 1 ไปใช้ โดยภาพรวมพบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะรูปแบบที่สร้างขึ้นมีการดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้มาจากการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ประกอบในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้รูปแบบมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับ คีฟวีส (Keeves. 1988: 561-565) ที่กล่าวว่า การสร้างรูปแบบต้องอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจนเพื่อจะนำไปสู่การพยากรณ์ที่ตามมา ซึ่งสามารถรวบรวมได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ และรูปแบบที่ดีจะต้องผ่านการทดสอบหรือตรวจสอบก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ คือ การทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาและวิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้ โดยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้กับบุคลากรในหน่วยงาน

2. จากผลการวิจัย สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า มีความต้องการจำเป็นในด้านไว้วางใจ อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านการให้ความไว้วางใจ ครูในการทำงาน ดังนั้น ในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ ไปใช้ ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นนี้ และสร้างความไว้วางใจให้กับบุคลากร เพื่อให้มีส่วนร่วมในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษา ติดตามผลการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน และบุคลากร ที่เกิดจากการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในบริบทของสถานศึกษาต่าง ๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา ที่มีขนาดและสังกัดต่าง ๆ กัน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา สุขสมัย; และ ประสพชัย พสุนนท์. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม. วารสารปริทัศน์. 7(2): 9-25.
- กัญญ์ณัฐ ธารีบุญ, และนพดล เจนอักษร. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชน ระดับปฐมวัย. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บุ๊คพ้อยท์.
- ชาฤณี เหมือนโพธิ์ทอง. (2554). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีม ของ พนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. เอกสารประมวลสาระชุดวิชา ประสพการณ์ วิชาชีพประกาศนียบัตร บัณฑิตทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-5. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธัญญลักษณ์ เหล่าจันทร์. (2551). การศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทาง การศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บรรชา บุญสิงห์. (2556). การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ ของ ผู้เรียน ในโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอเปือยน้อย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ ภูมิซ้อ. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชนิดา นิลมณี. (2554). ความสัมพันธ์ของการบริหาร แบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134. ตอนที่ 40 ก. หน้า 14.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธร เขต
1. (2561). แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2561. ยโสธร: สำนักงานฯ.

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความ
ต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
(2554). แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร: การ
บริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

อรุณ รัชธรรม. (2540). การพัฒนาองค์การ:
แนวความคิดและการประยุกต์ใช้ในระบบ
สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สหายบล็อกและการพิมพ์.

Brown, Warren B.; & Moberg, Denis J. (1980).
**Organizational Theory and Management:
A Macro Approach.** New York: John Wiley
& Sons.

Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological
Testing.** 3rd ed., New York: Harpers & Row.

Keeves, P. J. (1988). **Model and Model Building
Educational Research Methodology and
Measurement: An International Handbook.**
Oxford: Pergamon Press.

Likert, R. (1967). **The Human Organization: Its
Management and Value.** New York:
McGraw-Hill.

Schleh, Edward C. (1961). **Management by Results:
The Dynamics of Profitable Management.**
London: McGraw-Hill.

Steers, Richard M. (1977). **Organization
Effectiveness: A Behavioral View.** Santa
Monica, California: Good Year Publishing.

Swansburg, R. C., & Swansburg; R. J. (2002).
**Introduction Management and Leadership
for Nurse Managers.** Boston: Jones and
Bartlett publishers.

Yukl, G. A. (2010). **Leadership in Organizations.**
7th ed., New Jersey: Pearson.

ปัญหาและการแก้ไขการจัดตั้งวงดนตรี บิ๊กแบนด์

คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Problems and Corrections in Organized the Gig Band Music Band,

Faculty of Music, Bangkok Thonburi University

นิวัฒน์ วรรณธรรม¹ สุนธรา ยิ้มแสงหยัด²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการจัดตั้งวงดนตรีบิ๊กแบนด์ ของคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ควบคุมและรับผิดชอบวงดนตรี 3 คน ตัวแทนจากนักดนตรี 6 คน และผู้มีประสบการณ์ด้านวงดนตรี และผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์ด้านวงดนตรีจำนวน 3 คน ผลการวิจัย พบว่า นักดนตรีทุกคนเป็นนักศึกษาในระดับต่าง ๆ ของคณะดุริยางคศาสตร์ มีประสบการณ์ ทักษะ ความรู้ความสามารถทางดนตรีที่ต่างกันมาก ขาดความเข้าใจในลักษณะบทเพลง และแนวดนตรี ผลการวิจัยด้านปัญหาการจัดตั้งวงดนตรีบิ๊กแบนด์คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า นักดนตรี ขาดประสบการณ์ ทักษะ ความรู้ความสามารถ ความเข้าใจในลักษณะบทเพลง ระเบียบวินัย และความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งขาดความเป็นหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เป็นรูปธรรม ด้านอาจารย์ผู้ควบคุมวงดนตรีพบว่า อาจารย์ทุกคนมีภาระหน้าที่รับผิดชอบการสอน และงานพิเศษอื่น ๆ มาก การฝึกซ้อมวงดนตรีเป็นเพื่อการแสดงเฉพาะงาน ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนางวงอย่างเป็นรูปธรรม ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ฝึกซ้อม พบว่า ยังขาดสื่อการเรียนการสอน คู่มือ และแบบฝึกปฏิบัติสำหรับวงบิ๊กแบนด์ สถานที่ฝึกซ้อมไม่พร้อมเท่าที่ควร แนวทางการแก้ไขปัญหา ด้านนักดนตรี ควรได้มีการฝึกปฏิบัติดนตรีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ฝึกความมีวินัยและความรับผิดชอบในหน้าที่ เข้ารับอบรม

ศึกษาดูงาน และเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรี รวมทั้งการสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นในคุณค่าของดนตรี ด้านอาจารย์ผู้ควบคุม ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนและเหมาะสม มีการวางแผนในการพัฒนางวงดนตรีอย่างเป็นรูปธรรม สร้างขวัญกำลังใจและความเชื่อมั่นให้กับทีมงานและสมาชิก รวมทั้งประสานงานและบูรณาการงานดนตรีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการฝึกซ้อม ควรจัดหาเอกสาร ตำรา คู่มือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอและเหมาะสม จัดสถานที่ฝึกซ้อมให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

คำสำคัญ: การจัดตั้งวงดนตรี, ปัญหา, การแก้ปัญหา

Abstract

The objective of this research is to study problems and solutions in establishing a big band of the Faculty of Music, Bangkok Thonburi University, by using quality research regulations from interviewing 3 supervisors and 6 musicians, 3 musicians and experts in the band. The results of the research found that every musician is a student at different levels in the Faculty of Music, who has many different experiences, musical skills and knowledge, lack of understanding of lyrics and musical styles. The research findings on the problem of the establishment of a big band, Faculty of Music, Bangkok Thonburi University found that Musicians lack of experience, skills and knowledge, understanding of music characteristics discipline and determination on self development, including the lack of being one in the creation of

^{1, 2} อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์ สาขาดุริยางคศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

concrete music works as for the conductor of the band. All teachers have teaching responsibilities and many other special tasks. The band practice is for show-specific work. Resulting in a lack of continuity in the tangible band development. Regarding media, materials, and practice facilities, still lacking teaching and learning materials, manuals, and practice exercises for the big band, the training location is not ready as it should be. Approaches to solving musician problems: Should have music practice both theory and practice seriously and continuously, practice discipline and responsibility in attending training, study visits and music activities, including the creation of inspiration and confidence in the value of music. The supervisor responsibilities should be defined clearly and appropriately, with a plan for the band development tangible, creating morale and confidence for the team and members, including coordination and integration of music with relevant agencies in media, materials and equipment for rehearsals, should provide documents, texts, manuals, media, and materials to be sufficient and appropriate, always have a practice location to be ready for use.

Keyword: Music band establishment, Problems, Problems corrections

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์มาช้านาน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ เป็นศูนย์รวมแห่งความเชื่อตามรูปแบบในแต่ละวัฒนธรรม โดยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการมาเป็นลำดับตามบริบทของแต่ละวัฒนธรรม และด้วยความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ดนตรีแพร่กระจายไปทั่วโลก การผสมผสานวัฒนธรรมทำให้เกิดดนตรีในรูปแบบใหม่ ๆ คนทั่วไปสามารถสัมผัสและเข้าถึงดนตรีง่ายขึ้น มีการพัฒนาทางด้านวิชาการดนตรี สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิธีการสอน การปฏิบัติ

รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังจากภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้มีนักดนตรีรุ่นใหม่ ๆ ที่มากด้วยความสามารถทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติอยู่มากน้อย การดนตรีได้เข้าสู่สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีการเรียนการสอนวิชาดนตรีอย่างเป็นทางการมารวม 50 ปี ได้ผลิตบุคลากรทางด้านดนตรีทั้งสายผู้สอนและสายปฏิบัติการ เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการทั่วไป ปัจจุบันจะเห็นว่าสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนได้เห็นความสำคัญของสาขาวิชาดนตรี โดยได้เปิดหลักสูตรทางด้านวิชาดนตรีอย่างแพร่หลาย พร้อมกันนี้ได้จัดกิจกรรมวงดนตรีประเภทต่าง ๆ ทั้งวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากล เพื่อส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาศักยภาพความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีให้กับนักศึกษา

วงดนตรี “บิ๊กแบนด์” เป็นวงดนตรีประเภทหนึ่ง ที่นิยมเล่นกันในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยสามารถบรรเลงเพลงได้หลากหลายรูปแบบ ลักษณะของเพลงและแนวดนตรีแตกต่างไปจากวงดนตรีประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการบรรเลงโดยใช้เครื่องดนตรีล้วน หรือการบรรเลงประกอบการขับร้อง ส่วนขนาดของวงมีขนาดปานกลางไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป ประกอบด้วยเครื่องดนตรีหลักในกลุ่มต่าง ๆ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มแซกโซโฟน หรือ กลุ่มเครื่องดนตรีที่มีลิ้น (Saxophones or Reeds) ซึ่งบางครั้งอาจจะนำ Flute หรือ Clarinet มาบรรเลงด้วย 2) กลุ่มบราส (Brass) ประกอบด้วย ทรัมเป็ต (Trumpet) และ ทรอมโบน (Trombone) 3) กลุ่มริทึม (Rhythms) ประกอบด้วย เปียโน (Piano) หรือ คีย์บอร์ด (Keyboard) กีตาร์ (Guitar) อคูสติคเบส (Acoustic Bass) หรือ เบสไฟฟ้า (Electric Bass) และ กลอง (Drums) (เพลงพระราชนิพนธ์. 2542) จึงนับว่าวงดนตรีประเภท บิ๊กแบนด์ มีความเหมาะสมต่อการจัดตั้งเพื่อใช้ในการส่งเสริมศักยภาพทางด้านดนตรีและการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2554 มีปรัชญาการศึกษา คือ “ดนตรีสร้างคน ประชาชนสร้างชาติ” ประกอบด้วย สาขาสหวิทยาการดนตรี และดนตรีศึกษา นอกจากการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว ยัง

ได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะการจัดตั้งวงดนตรีประเภทต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ และมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลรับผิดชอบทั้งในการฝึกซ้อมและการแสดง สำหรับวงดนตรีบิกแบนด์ เป็นอีกหนึ่งวงดนตรีที่คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญ จึงมอบหมายให้อาจารย์ที่มีความรู้เป็นผู้ดูแล

ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับมอบหมายในการควบคุมดูแลและรับผิดชอบวงดนตรี จากการสังเกตพบว่า ผลงานการแสดงของวงดนตรีดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งอาจมาจากสาเหตุปัจจัยต่าง ๆ จนเกิดปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องต่าง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาปัญหาและการแก้ไขการจัดตั้งวงดนตรีบิกแบนด์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานวงดนตรีให้มีศักยภาพอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดตั้งวงดนตรีบิกแบนด์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหการจัดตั้งวงดนตรีบิกแบนด์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะของวงดนตรี แนวคิดของผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ และการสังเกตผลงานการแสดงของวงดนตรี บิกแบนด์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นการเบื้องต้น โดยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหา องค์ประกอบในการจัดตั้งวงดนตรีทั้งด้านบุคคลและส่วนประกอบทางดนตรี ดังนี้

- 1.1 นักดนตรี ประกอบด้วย ที่มา ประสบการณ์ ความรู้ ทักษะทางดนตรี คุณลักษณะและทัศนคติ ของนักดนตรี

- 1.2 อาจารย์ผู้ควบคุมและรับผิดชอบ ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ทางดนตรี วิธีการจัดหานักดนตรี การฝึกซ้อม แนวทางการพัฒนางานวงดนตรี การจัดหาเวทีสำหรับการสร้างเสริมประสบการณ์ และภาระงานอื่น ที่มีผลต่อคุณภาพของวงดนตรี

1.3 สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ฝึกซ้อม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

- 2.1 วงดนตรีบิกแบนด์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.2.1 ผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน
- 2.2.2 อาจารย์ผู้ควบคุมและรับผิดชอบ จำนวน 3 คน

- 2.2.3 นักดนตรีในวงบิกแบนด์ ซึ่งเป็นตัวแทนในกลุ่มประเภทเครื่องดนตรีต่าง ๆ 6 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ และสรุปผล ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย

เดือน ตุลาคม 2561 ถึง มีนาคม 2562

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านปัญหาในการจัดตั้งวงดนตรี

1.1 นักดนตรี

- 1.1.1 ความรู้ความสามารถและทักษะทางดนตรีที่ต่างกัน กล่าวคือนักดนตรีจำนวนหนึ่งยังขาดทักษะความรู้ความสามารถในการเข้าร่วมบรรเลงกับวงดนตรีได้

- 1.1.2 ขาดคุณลักษณะของนักดนตรี ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบของเพลง ระเบียบวินัย

และความรับผิดชอบในหน้าที่ มีใจรักความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง และการเสียสละเพื่อ ความเป็นหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งแต่ละด้านมี 4 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1 หมายถึง น้อย ระดับ 2 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 3 หมายถึง ดี และ ระดับ 4 หมายถึง ดีมาก โดยผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นตาราง ดังนี้

ตาราง 1 คุณลักษณะของนักดนตรี

		ระดับคุณลักษณะของนักดนตรี																				
เครื่องดนตรี		ด้านที่ 1 ความรู้ความเข้าใจใน รูปแบบของเพลง				ด้านที่ 2 ความรู้ความสามารถทางดนตรี				ด้านที่ 3 ระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ				ด้านที่ 4 ใจรักและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง				ด้านที่ 5 ความเป็นหนึ่งใน การสร้างสรรค์ผลงาน				
กลุ่ม	จำนวน / คน	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
1. Saxoph one	Alto 2	-	-	2	-			2				2				2					2	
	Tenor 1	-	-	1	-			1				1				1					1	
	Baritone 1	-	-	1	-			1				1				1					1	
2. Brass	Trumpet 4	-	4	-	-	-	2	2	-	-	1	3	-	-	-	4	-	4	-	-	-	
	Trombone 4	3	1	-	-	3	1	-	-	-	-	4	-	-	4	-	-	-	-	4	-	
3. Rhythm	Guitar 1	-	1	-	-		1				1			1					1			
	Bass 1		1					1				1			1					1		
	Drum Set 1	1						1				1			1				1			
	Key Board /Piano 1				1			1				1				1				1		
รวม	16	4	7	5	-	3	6	7				4	8	4	2	5	5	4	5	3	4	4

จากตาราง 1 คุณลักษณะของนักดนตรี พบว่า กลุ่มแซกโซโฟนโดยรวมอยู่ในระดับดี และดีมาก กลุ่มบราส ในเครื่องทรัมเปต อยู่ในระดับปานกลางและดี แต่ด้านความเป็นหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานอยู่ในระดับน้อย ทรอมโบนอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง ในด้านที่ 1 – 2 และ 4 แต่ในด้านที่ 3 และ 5 อยู่ในระดับดี สำหรับกลุ่มริทึม โดยรวมอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง มีอยู่ระดับดีบ้างได้แก่ เบส และคีย์บอร์ด

1.2 อาจารย์ผู้ควบคุมดูแลรับผิดชอบ
พบว่า เป็นอาจารย์ในคณะดุริยางคศาสตร์ รับผิดชอบในเครื่องดนตรีแต่ละกลุ่ม จำนวน 3 คน ดังนี้

1.2.1 คุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาโท ทั้ง 3 คน

1.2.2 มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีสากลเป็นอย่างดี

1.2.3 ทำการสอนในระดับปริญญาตรี จำนวนรายวิชา 8 – 10 รายวิชา จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ 23 – 25 ชั่วโมง

1.2.4 หน้าที่อื่นนอกเหนือจากการสอนในหลักสูตร 3 – 5 รายการ

1.2.5 การฝึกซ้อมวงก่อนการแสดง 3-5 วัน

1.2.6 การเข้าร่วมกิจกรรมในการแสดงตาม ภายในและภายนอกสถานศึกษา จำนวน 5- 8 ครั้ง ต่อปี

1.3 สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ฝึกซ้อม
พบว่า

1.3.1 สื่อประเภทเอกสาร ประเภทโน้ตเพลง และคู่มือในการ ฝึกซ้อมสำหรับวงป๊อปปูล่าร์ ผู้ควบคุมวง เป็นผู้จัดหา อาจได้มาจากการสืบค้นและการจัดซื้อทาง Internet รวมทั้งการขอความอนุเคราะห์จากแหล่งอื่น จำหน่ายทั่วไป

1.3.2 วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ อุปกรณ์และเครื่องดนตรี ส่วนใหญ่เป็นของส่วนกลาง ของคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ซึ่งจะมีของส่วนตัวจากนักดนตรีบ้างเป็นบางครั้ง

1.2.3 สถานที่ในการฝึกซ้อมรวมวง เป็น ห้องสำหรับฝึกซ้อมรวมวงทั่วไป จำนวน 3 ห้อง หากต้องการซ้อมวงป๊อปปูล่าร์ ต้องปรับห้องซ้อมใหม่

2. แนวทางการแก้ไข

2.1 นักดนตรี

2.1.1 สร้างวินัยและความมุ่งมั่นในการ พัฒนาตนเอง ฝึกทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี เรียนรู้ ยอมรับ และเห็นความสำคัญในภาคทฤษฎีของดนตรี

2.1.2 รับผิดชอบในหน้าที่ เสียสละเพื่อ ส่วนรวม เคารพในกติกา กฎระเบียบ มีความสามัคคี ไม่สร้างปัญหาและความแตกแยกในหมู่คณะ

2.1.3. สร้างความเป็นหนึ่งให้ ความร่วมมือในการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2.1.4 หมั่นศึกษารูปแบบและรายละเอียด ของเพลง จากการดู การฟัง และการปฏิบัติ

2.1.5 เชื้อฟังและยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ ทั้งจากอาจารย์ผู้ควบคุม ผู้รู้ สมาชิกในวง และบุคคลอื่น ๆ ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.1.6 มีจิตวิญญาณและคุณลักษณะของ นักดนตรี

2.2 อาจารย์ผู้ควบคุมดูแลและรับผิดชอบ ควรมี เวลาให้กับการติดตามการฝึกซ้อมของสมาชิกในวง ชี้แนะและแก้ไขวิธีการที่ถูกที่ควร กำหนดกฎเกณฑ์ วิธีการพัฒนางานกิจกรรมให้ชัดเจนเป็นที่เข้าใจตรงกันของ ทุกฝ่าย มีการบูรณาการในการทำงานเป็นทีมเพื่อการ เพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้เรียน สามารถให้คำปรึกษาและ เป็นที่พึ่งของสมาชิกในวงได้ รวมทั้งจัดหาสถานที่และ

จัดหาเวทีเพื่อสร้างโอกาสในการนำเสนอผลงานการ แสดงให้เป็นที่ยอมรับต่อไป

2.3 สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ฝึกซ้อม เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญต่อการก่อตั้งและการพัฒนางาน ดนตรีไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางใน การแก้ไขดังนี้ 1) จัดเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ จัด ตารางการใช้งานทั้งในเรื่องความพร้อมของเครื่อง ดนตรี วัสดุอุปกรณ์ส่วนประกอบต่าง ๆ 2) จัดหา เอกสาร ตำรา คู่มือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุน ความรู้และทักษะทางดนตรี 3) จัดสถานที่ฝึกซ้อมให้ พร้อมสำหรับการใช้งานอยู่เสมอ

อภิปรายผล

วงดนตรีป๊อปปูล่าร์ เป็นวงดนตรีที่มีลักษณะ เฉพาะที่ต่างไปจากวงดนตรีประเภทอื่น ๆ ทั้งรูปแบบ ลักษณะ อารมณ์ และวิธีการบรรเลง ซึ่งผู้เป็นนักดนตรี จำเป็นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ อีกทั้งยังต้องมี ทักษะในการปฏิบัติเครื่องดนตรีควบคู่ไปกับความรู้ ทางด้านทฤษฎีดนตรีสากล รวมทั้งมีคุณลักษณะและ จิตวิญญาณของนักดนตรี จากการศึกษาปัญหาและ การแก้ไขการจัดตั้งวงป๊อปปูล่าร์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผู้วิจัยเชื่อว่า นักดนตรีทุก คนมีความประสงค์ที่จะเล่นดนตรีให้ได้ดี แต่เนื่องจากมี ข้อจำกัดในบางอย่าง อาทิ สมาชิกในวงเป็นนักศึกษา ในระดับต่าง ๆ ความสามารถที่ต่างกัน การนัดหมาย ในการฝึกซ้อม ความไม่รู้เรื่องเพลงและแนวปฏิบัติตน ของนักดนตรีที่ดี จึงทำให้ผลงานของวงไม่ประสบ ผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ อาจารย์ผู้ควบคุมดูแล จึงต้องเน้นย้ำถึงการปฏิบัติตน ให้อยู่ในกรอบของนักดนตรีที่ดี และศึกษาทำความเข้าใจกับบทเพลงให้มากยิ่งขึ้น ความมีวินัย ความ รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ขยันหมั่นเพียรใน การฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาตนเอง

อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงดนตรี เป็นส่วน สำคัญอีกส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของวงดนตรี นอกจากต้องมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านดนตรี แล้ว ยังต้องบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ อาทิ วาง แผนการฝึกซ้อมและการพัฒนางานดนตรี การจัดหา คู่มือ เอกสาร โน้ตเพลงสำหรับการฝึกซ้อม เสียสละ อุทิศเวลาในการนำพาวงดนตรีไปสู่เป้าหมาย รวมทั้ง

การให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง การดึงความสามารถของผู้เรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ การประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นเพื่อการสร้างประสบการณ์การแสดงและการประชาสัมพันธ์วงดนตรี รวมทั้งการสร้างขวัญและกำลังใจแก่สมาชิกและผู้ร่วมงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญให้การสนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจ ผู้ปฏิบัติสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีความสุข เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญอันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของ วงดนตรีบิกแบนด์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

1. นักดนตรี

ควรมีพื้นฐานดนตรีที่ดี ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติเครื่องมือนั้นศึกษาหาความรู้โดยการหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีประเภทวงบิกแบนด์ เพื่อให้เกิดความคุ้นชินและความเข้าใจยิ่งขึ้น เพราะความรู้เหล่านี้ล้วนมีความสำคัญสำหรับนักดนตรีในวงบิกแบนด์ เป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ควรปฏิบัติตนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. อาจารย์ผู้ควบคุมวง

2.1 ควรตรวจสอบความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมในการปฏิบัติตนของนักดนตรี และนำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นผู้ที่มีลักษณะที่ดี

2.2 สร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และการพัฒนาตนของนักดนตรี ทั้งการจัดกิจกรรมเสริมและศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้อง

2.3. เพิ่มเติมความรู้ทางด้านดนตรีโดยการบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ทางด้านดนตรีทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติเครื่องมือนั้น

2.4. วางแผนการจัดการเรียนรู้และการฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอนที่ชัดเจน

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ฝึกซ้อม

สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ฝึกซ้อม จะต้องพร้อมเพียงพอ เหมาะสม และมีคุณภาพ สำหรับการศึกษา ค้นคว้า หรือเป็นคู่มือในการฝึกปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้

ต่อการฝึกปฏิบัติ และสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยปัญหาและการแก้ไขปัญหาการจัดตั้งวงดนตรีประเภทอื่น ๆ

2. ควรศึกษาวิจัยการจัดตั้งวงดนตรีบิกแบนด์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สุริยวรรณ. (2549). **แนวทางการสอนดนตรี (Methodology on Teaching Music)**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี: ตรี-เพ็ล กรุ๊ป.
- ชมพูพันธุ์ ญชธร ณ อยู่ธยา. (2540). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์. (2540). **กิจกรรมดนตรีสำหรับครู**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2560). **วิธีวิทยาการสอนดนตรี** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พรรณีพรินต์ติ้งเซ็นเตอร์.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2547). **พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวง ศรีสะอาด. (2551). **หนังสืออ้างอิง**. เอกสารประกอบคำบรรยายสรุปการประกวดยามาฮ่า ลูกทุ่ง คอนเทสต์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิตนา แหมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นิรมล ศตวุฒิ, ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, และ ระวีวรรณ ศรีครามครัน. (2543). **หลักสูตรและวิธีสอนทั่วไป (Curriculum and Methods of Teaching)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิวัฒน์ วรรณธรรม. (2557). **เส้นทางสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เพลงพระราชนิพนธ์. (2542). แนวคิดและหลักการ
เรียบเรียงเพลงสำหรับร้องประสานเสียง /
สมชาย รัตมี. กรุงเทพฯ: โปรรแกรมวิชา
ดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
แมนรัตน์ ศรีกรานนท์. (2542). บิ๊กแบนด์. สำนักงาน
ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

ลลิตา นิธิสุภา. (2561). เส้นทางสู่ความสำเร็จของวง
สตริงที่ชนะเลิศในการแข่งขันงานศิลป
หัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64-66 เขตพื้นที่
สพม.1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์. นครปฐม:
มหาวิทยาลัยมหิดล.

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

Students' Satisfaction with Teaching Music at Prathomsuksa 6

at Schools under Thawiwatthana District Office, Bangkok.

ผศ.ดร.ประณต มีสอน *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประชากร ได้แก่ นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 683 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้ขนาดตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970: 608) จากนักเรียน จำนวน 6 โรง มีประชากรทั้งสิ้น 683 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ การสอนดนตรี ประถมศึกษาปีที่ 6

Abstract

The purpose of this research was to study students' satisfaction with music teaching in Prathomsuksa 6 at schools under Thawiwatthana District Office, Bangkok. The population were 683 students in Prathomsuksa 6 at schools under the Thawiwatthana District Office, Bangkok. Samples were 242 students according to the sample size table of Krejcie; & Morgan (1970: 608), by purposive sampling. The instrument used in this research is a students' satisfaction questionnaire on music teaching which is divided into 2 parts, as follows: Part 1: the general information of the information provider which is a check list. Part 2: the satisfaction of students in teaching music. Statistics used in data analysis were percentage, mean, and Standard Deviation. The results reveal that the students' satisfaction with music teaching in Prathomsuksa 6 of the schools under Thawiwatthana District Office, Bangkok is at a high level in every aspect.

Keywords: Satisfaction, teaching music, Prathomsuksa 6

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนดนตรีในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังคงใช้แนวคิดและแนวปฏิบัติตามหลักสูตรเดิม ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการการเรียนรู้ให้นักเรียนได้หลากหลายมากขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนการสอนแต่เดิมที่ให้นักเรียนเริ่มต้นเรียนรู้ฝึกฝนดนตรีด้วยการ

* อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

อ่านตัวโน้ต เปลี่ยนเป็นการเรียนรู้และทำความเข้าใจกับหลักการของดนตรีที่สามารถถ่ายทอดการเรียนรู้จากสิ่งอื่นได้โดยไม่ต้องใช้ตัวโน้ต และบรรทัดห้าเส้น ซึ่งใช้เวลาในการเรียนรู้ที่สั้นกว่า ไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความขยาดกลัวในตัวโน้ตและบรรทัดห้าเส้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในหลักการของดนตรีไปพร้อม ๆ กับการฝึกฝนเรียนรู้การเล่นดนตรีแบบไม่ต้องอ่านโน้ตก่อน เมื่อเล่นได้และเข้าใจดนตรีแล้ว จึงฝึกฝนเรียนรู้กับตัวโน้ตและบรรทัดห้าเส้นในภายหลัง ตลอดจนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกอยู่เสมอมาเสมอ

ในปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้บรรจุการเรียนการสอนวิชาดนตรีไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สนุกสนาน มีความมีคุณค่า ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม และสามารถนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออก ในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาการกระบวนการรับรู้ทางศิลปะ เห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

การศึกษาดนตรีเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศชาติ ดังนั้น ดนตรีจึงเป็นส่วนหนึ่งแห่งมรดกสังคมที่เป็นสื่อกลางในการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของมนุษย์ อันนำไปสู่การพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม

การจัดการเรียนการสอนดนตรี เป็นการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ ความคิด คุณธรรม และมีลักษณะนิสัยตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กรมวิชาการ. 2552) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยปัจจัยต่อไปนี้ ได้แก่การ

จัดทำแผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดตารางเรียน การจัดห้องสมุด การผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งผลการจัดการเรียนการสอนจะเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยการจัดระบบที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ดนตรีเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีความสัมพันธ์ทางจิตใจกับมนุษย์ ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ดนตรีถูกสร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีคุณค่าต่อการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งด้านการสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคม ด้านร่างกาย สติปัญญา และด้านอารมณ์ (हररषा नीलविषैर. 2540: 195) การศึกษาดนตรีในปัจจุบันได้รับการยอมรับให้เป็นวิชาหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กในการเรียนดนตรีและได้รับความสำคัญมากขึ้น ด้วยทฤษฎีความหลากหลายของสติปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) โดยจำแนกความเก่งของคนไว้ 7 ประการหลัก ได้แก่ ด้านภาษา ด้านดนตรี/จังหวะ ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านศิลปะ มิติสัมพันธ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การสื่อสาร และด้านความรู้สึก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ (ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. 2553: 120)

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ แต่ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งขาดประสิทธิภาพจะทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จจากความคิดเห็นของนักการศึกษาไทยที่ได้วิเคราะห์จุดอ่อนด้านการจัดการเรียนการสอนที่อาจเป็นอุปสรรคขัดขวางความสุข ความก้าวหน้าของผู้เรียนที่จะก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้เปิดหลักสูตรดนตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 พันธกิจหนึ่งที่สำคัญ คือ การวิจัยและบริการวิชาการ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร นั้น จะเป็นก้าวสำคัญในการศึกษาเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

การศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนเป็น การเข้าไปรับรู้ถึงสภาพและความต้องการของผู้เรียน ในเบื้องต้น ก่อนที่จะเข้าไปพัฒนาสิ่งอื่น เพื่อสร้าง มิตรภาพความสัมพันธ์ในพื้นที่ของสังคม อนึ่งนักเรียน ในพื้นที่เขตทวีวัฒนาจะเป็นแหล่งให้บริการของ มหาวิทยาลัยทั้งในปัจจุบันและอนาคต การที่มีนักวิจัย เข้าไปสำรวจความต้องการและความพึงพอใจต่อการ เรียนการสอนนั้นจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการรับรู้ รับทราบข้อมูลเพื่อนำไปศึกษาวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการ เรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้เรียน และแนวคิดของผู้สอน
2. ได้เห็นสภาพการจัดการเรียนการสอน และ ปัญหาของผู้สอนจากสภาพจริง
3. เป็นข้อมูลนำเสนอมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ธนบุรี และสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวทาง หลักการและทฤษฎี ความพึงพอใจ รวมทั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อให้การศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ กำหนดไว้ จึงใช้ทฤษฎีดังกล่าวเป็นตัวกำหนดกรอบ แนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

สถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่

1. เพศ
2. ระดับชั้น
3. โรงเรียน

ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจของ นักเรียนต่อการเรียน การสอนดนตรี ใน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้แก่

1. ความรู้ความเข้าใจ
2. กิจกรรมการเรียนรู้
3. ผลการเรียนรู้
4. สื่ออุปกรณ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจของ นักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถม ศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนในรายละเอียด ดังนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 683 คน จำนวน 6 โรงเรียน ใช้ข้อมูลในปี การศึกษา 2561 ประกอบด้วย โรงเรียนคลองตันไทร (สุชล้อมอุทิศ) จำนวน 41 คน โรงเรียนคลองทวีวัฒนา (ทองนวมอนุสรณ์) จำนวน 158 คน โรงเรียนคลองบาง พรหม จำนวน 42 คน โรงเรียนคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 53 คน โรงเรียนวัดปรุณาวาส จำนวน 215 คน และ โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม จำนวน 174 คน โดย จำนวน 683 คน โดยการสุ่ม ดังนี้

1. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจ ซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) จาก นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตทวีวัฒนา จำนวน 6 โรง มีประชากรทั้งสิ้น 683 คน

2. กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยการเทียบสัดส่วนจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนจากการสุ่มจากข้อ 1 ให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คน

3. ในโรงเรียนแต่ละโรงเรียน ในข้อ 1 ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักเป็นระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียน

การสอนดนตรี มากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง

3. แก้ไขปรับปรุงและจัดพิมพ์

4. นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC)

5. จากนั้นเมื่อผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาคุณภาพของเครื่องมือ วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index - IOC) โดยใช้เกณฑ์ข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและนำไปสร้างเป็นข้อคำถาม โดยข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับโรงเรียนวัดโพธิ์ (ราษฎร์ผดุงผล) สำนักงานเขตตลิ่งชัน ที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 96) โดยจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นที่จะนำไปใช้ในการสอบถามต่อไป โดยแบบสอบถามสำหรับวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบด้วย

2. ผู้วิจัยรับและส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสำรวจความพึงพอใจมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า t-test, F-test

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.23$) ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=4.19$) ด้านสื่ออุปกรณ์ ($\bar{X}=4.17$) และด้านผลการเรียน ($\bar{X}=4.13$) ตามลำดับ

1.1 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้านความรู้

ความเข้าใจ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย จากมากไปน้อย ได้แก่ มีความเข้าใจเนื้อหาในหลักสูตรตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ($\bar{X}=4.38$) มีความเข้าใจเนื้อหาวิชาและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ($\bar{X}=4.25$) และมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาดนตรี ($\bar{X}=4.22$)

1.2 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย จากมากไปน้อย ได้แก่ ครูมีการเตรียมการสอนล่วงหน้า ($\bar{X}=4.37$) ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ทราบอย่างชัดเจนก่อนเข้าสู่บทเรียน ($\bar{X}=4.32$) และครูให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.28$)

1.3 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้านผลการเรียน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย จากมากไปน้อย ได้แก่ มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ($\bar{X}=4.21$) ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมภายในห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ($\bar{X}=4.20$) และมีการทดสอบการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.19$)

1.4 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้านสื่ออุปกรณ์ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ครูให้ผู้เรียนใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนเพิ่มเติม นอกห้องเรียน ($\bar{X}=4.27$) ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.25$) และใช้สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X}=4.23$)

อภิปรายผล

1. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาตรงตามหลักสูตรและมีประสบการณ์ในการสอนวิชาดนตรี และมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระวิชาที่สอน มีการติดตามผลการเรียนของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของฉาณิก หวังพานิช (2557) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีสากล สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีสากล ของสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเหมาะสมในระดับมาก

1.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาสาระของรายวิชา และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื้อหาสาระในหลักสูตรตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เนื้อหาสาระนั้นต้องมีประโยชน์ต่อผู้เรียนและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แกมม (Gamm. 1992: 2454–A) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ลักษณะและการวัดผลการสอนดนตรี โดยการค้นหาเครื่องมือที่ใช้วัดมาตรฐานการสอนวิชาดนตรี พบว่า การสอนที่ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนดนตรี คือ การสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การที่ยึดเนื้อหาวิชาและผู้เรียนเป็นหลักการสอนที่ยึดงานเป็นกิจกรรม การสอนที่ยึดการแสดงดนตรี การยึดหลักของความร่วมมือและการยึดพื้นฐานแนวคิดในส่วนเฉพาะที่เป็นเนื้อหาวิชาเท่านั้น โดยลดการสอนด้วยคำพูดของครูน้อยที่สุดแต่มุ่งเน้นการแสวงหาความรู้หรือการวิพากษ์วิจารณ์

1.2 ด้านกิจกรรมการเรียน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์

และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนดนตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ ยัมปลัม และคณะ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปของครูผู้สอนดนตรีเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี ไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านดนตรีและทำการสอนดนตรีสากลมากที่สุด ประสบการณ์ทางวิชาดนตรีส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนดนตรีและไม่สามารถเล่นดนตรีได้ สภาพการเรียนการสอน พบว่า มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน และการจัดกิจกรรมการสอนดนตรีอยู่ในระดับมาก การใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลด้านดนตรีและด้านความรู้ความสามารถด้านเนื้อหาสาระวิชาดนตรี อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีที่ครูผู้สอนถนัด อยู่ในระดับน้อย มีทักษะในเรื่องสภาพแวดล้อมห้องเรียนวิชาดนตรี อยู่ในระดับปานกลาง มีทักษะเกี่ยวกับสภาพและความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอนดนตรี อยู่ในระดับน้อย และมีทักษะเกี่ยวกับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านผลการเรียน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการประเมินผลในระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทำให้สามารถรู้วิธีการวัดผลและการประเมินผลการเรียนของรายวิชาดนตรี ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลายตามลักษณะของเนื้อหาวิชา มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนอย่างชัดเจน เพื่อประเมินผลการสอนให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉาณิก หวังพานิช (2557) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีสากล สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีสากล ของสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรี

สากลด้านเนื้อหาสาระ ด้านบริบทของการเรียนรู้ ด้านการวัดการประเมินผล และด้านอาจารย์ผู้สอนมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ผลของการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีสากลให้มีคุณภาพ มีศักยภาพทางดนตรี เพื่อตอบสนองบริบทของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ทิวทัศน์ มณีโชติ (2549: 5) ที่กล่าวว่า การวัดและการประเมินช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจตรงกันในการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้น จากการเรียนการสอนและจัดทำเป็นเกณฑ์สำหรับการตรวจสอบ ช่วยเพิ่มการเพียรพยายามร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่จะใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้อุปกรณ์สื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุผลการเรียนตามเกณฑ์ ช่วยให้มีการติดตามผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านสื่ออุปกรณ์ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาวิชาดนตรีได้ง่ายและรวดเร็ว มีสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลายและทันสมัย และยังเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์พันธุ์ ศิริสวัสดิ์ (2557) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพความต้องการในการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียน ในโรงเรียนดนตรีเอกชนในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ด้านผู้เรียน พบว่าความต้องการของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นนักเรียนมีอิสระในการเลือกเครื่องดนตรีได้ตามความสนใจของตนเอง 2) ด้านครูผู้สอน พบว่าความต้องการของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นครูผู้สอนมีความรู้และความชำนาญทางด้านดนตรีโดยตรง 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าความต้องการของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นนักเรียนรู้สึกพึงพอใจในการเรียนการสอน 4) ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องดนตรี พบว่าความต้องการของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ มีคุณภาพได้มาตรฐาน และ 5) ด้านสถานศึกษา พบว่า ความ

ต้องการของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นสถานที่เรียนมีความปลอดภัยและมีความสะอาดในทุกส่วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรสร้างเข้าใจและความตระหนักให้กับครูให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี ครู และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพมาก เพื่อนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

3. การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี จะต้องจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเป็นไปตามหลักสูตร เพื่อสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมและนำไปพัฒนา และส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาลึกซึ้งที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนดนตรี ในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนดนตรี ที่สอดคล้องกับบริบทของของวิชาดนตรีในระดับต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2552). การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- ฉานิก หวังพานิช. (2557). การจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาทฤษฎีดนตรีสากล สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณเงินรายได้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี 2557.
- ทิวัดถ์ มณีโชติ. (2549). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2553). ประโยชน์ของดนตรีต่อเด็ก. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2553, จาก <http://www.rubkwanschool.com>.
- พงศ์พันธุ์ ศิริสวัสดิ์. (2557). การศึกษาสภาพความต้องการในการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนในโรงเรียนดนตรีเอกชนในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการศรีปทุมชลบุรี. 11(2): 99-104.
- สันติ ยิ้มปลื้ม (2556, กรกฎาคม) การศึกษาสภาพการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2: 95-122.
- हररषषष ढललषषष. (2540). ढरूढवलषषष ढलषषष ढढढढढढढढ. ढढढढढढढढ. ओढढढढढढढढ.
- Gamm, Alan Joseph. (1992) "The Identification and Measurement of Music Teaching Styles." **Dissertation Abstracts International.** 52(7): 2454-A
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement.** 30(3): 607-610.

**การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
The Reading Enhancement Book Development on 8 Desirable Characteristics
to Enhance English Reading of Pratomsuksa 3 Student**

พิมพ์ใจ ภิรมย์เนตร์ *

บทคัดย่อ

การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 1) เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดสิงห์ (แจ่มชื่นวิทยาคม) สังกัดเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 เล่ม 2) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 แผน 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน

30 ข้อ 4) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละเล่ม เป็นข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), การทดสอบค่าที่ t-test แบบ Dependent Sample, ค่าประสิทธิภาพ E1/E2, และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพ (E1/E2) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีค่า $E1/E2 = 86.43/83.86$ เมื่อแยกรายเล่ม พบว่า ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ทุกเล่ม

2. ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6648 แสดงว่า ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.48 เมื่อแยกเป็นรายเล่ม ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6054 – 0.7537 ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 60.54 – 75.37

3. ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

* ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดสิงห์ (แจ่มชื่นวิทยาคม) สังกัดเทศบาลตำบลปลายบาง

ที่ระดับ .05 เมื่อแยกเป็นรายเล่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกเล่ม

4. ความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนชอบฝึกทักษะการอ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ตามด้วยนักเรียนรู้สึกสนุกและมีความสุขกับการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ

คำสำคัญ: หนังสือส่งเสริมการอ่าน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ การอ่านภาษาอังกฤษ

Abstract

This research aimed to 1) develop reading enhancement book on 8 desirable characteristics to enhance English reading of Pratomsuksa 3 students to have an efficiency according to criteria 80/80, 2) to find an efficiency index of learning management by reading enhancement book on 8 desirable characteristics to enhance English reading of Pratomsuksa students, 3) to compare learning efficiency before and after learning through the reading enhancement book, 4) to study satisfaction of students learning through the developed reading enhancement book. The samples were 25 Pratomsuksa 3 students of Wat Sing Plai Bang Municipality School (Cham Cheun Wittayakom) under Plai Bang Sub-district Municipality, Bang Krui district, Nonthaburi province in 2016 academic year, by purposive sampling. The instruments used in the study were 1) 8 reading enhancement books on 8 desirable characteristics to enhance English reading of Pratomsuksa 3 students, 2) 16 learning management

plans to enhance English reading by using the enhancement books, 3) 30 questions of 4-multiple choices learning achievement test, 4) 80 questions of 4-multiple choices achievement test, 5) 10 questions of a satisfaction questionnaire of students. Data were analyzed by using statistics including percentage, mean, Standard Deviation, Dependent sample t-test, E1/E2 efficiency, and efficiency index (E.I.).

The research results revealed as follows:

1. The efficiency (E1/E2) of the reading enhancement book on 8 desirable characteristics to enhance English reading of Pratomsuksa 3 students equaled 86.43/83.86, also found in separate book reach with 80/80 criterion.

2. The efficiency index of reading promotional book of 8 desirable characteristics to promote English reading of Pratomsuksa 3 students was at 0.6648 which showed that it made learner to have more knowledge for 66.48%, when separate into each book with an efficiency index with the value between 0.6054 – 0.7537 which makes students to have more knowledge between 60.54 – 75.37%.

3. Learning efficiency after learning through the developed reading enhancement book of 8 desirable characteristics to enhance English reading of Pratomsuksa 3 students was higher than before learning at .05 level of significance, also found significantly difference at .05 level in separate book.

4) Students' satisfaction with their learning through the reading enhancement book of 8 desirable characteristics to enhance English reading in overall was at the highest level. Considering each separate book found that the section of training reading skill from reading enhancement book had the highest mean, followed by the section of feeling fun and happy with learning

English by using reading enhancement book, also at the highest level.

Keywords: Reading enhancement book, 8 desirable characteristics, English reading

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้า ความเคลื่อนไหว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ซึ่งมีผลกระทบทั่วถึงอย่างรวดเร็ว บุคคลในสังคมต้องติดต่อ พบปะเพื่อ ดำเนินกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ภาษาต่างประเทศจึงกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและกันในการศึกษาหาข้อมูล ความรู้ และถ่ายทอดวิทยาการต่าง ๆ แก่กัน (กรมวิชาการ. 2545: 3) สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ให้แก่ประชาชนทุกคนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หากไม่ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอ่านออก (Residing) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) (ณรงค์ พิมสาร. 2562: 1) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็น สาระการเรียนรู้พื้นฐาน 1 ใน 8 กลุ่มสาระที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้โดยได้รับการจัดลำดับความสำคัญอยู่ใน กลุ่มที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้าง ศักยภาพในการคิดและทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เกิดความมั่นใจ ในการที่จะสื่อสารกับชาวต่างชาติ รวมทั้งเกิดเจตคติที่ ดีต่อภาษาต่างประเทศ โดยยังคงความภูมิใจในภาษา และวัฒนธรรมไทย และสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ไทยไปสู่สังคมโลก โดยกำหนดให้มีการ เรียนวิชาภาษาต่างประเทศในทุกช่วงชั้น โดยสถานศึกษา สามารถจัดให้เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียน และจัดเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ที่มีความลึกและเข้มข้น หรือรายวิชาใหม่ให้ผู้เรียนได้เลือก เรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยกำหนดโครงสร้าง

เป็นสาระและมาตรฐานที่เป็นองค์ความรู้ ประกอบด้วย 4 สาระ คือ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และสาระที่ 4 ภาษากับ ความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก โดยที่สาระพื้นฐานของการเรียนรู้สาระอื่น ๆ ที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ คือ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่ต้องการให้ผู้เรียน เข้าใจกระบวนการฟังและอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้ อย่างมีวิจารณญาณ (กรมวิชาการ. 2545: 3)

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศใน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่า เมื่อ นักเรียนเรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา นักเรียนจะมีเจตคติที่ดี ต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบ อาชีพ และศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลาย ของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและ วัฒนธรรมไปสู่สังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กรม วิชาการ. 2551: 5) การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้บุคคลสามารถสื่อสารได้ จำเป็นต้องอาศัยทักษะ การสื่อสาร ทั้งทักษะการส่งสาร คือ ทักษะการพูดและ การเขียน และทักษะรับสาร คือ ทักษะการฟังและการ อ่าน ทักษะเหล่านี้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการ เรียนรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นับว่าทักษะฟัง พูด อ่านและเขียนล้วนเป็นทักษะที่สำคัญทั้งสิ้น แต่ใน ชีวิตประจำวันนักเรียนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ได้จากทักษะการอ่านมากกว่าทักษะอื่น ๆ ทั้งนี้ นักเรียนต้องอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ อ่านข้อมูลความรู้ จากอินเทอร์เน็ต อ่านเนื้อหาวิชาความรู้จากตำราเรียน วิชาต่าง ๆ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าทักษะการอ่านเป็น ทักษะที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากใน การแสวงหาความรู้ของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศ เพราะนักเรียนมีโอกาสใช้ ทักษะการฟัง พูด และเขียนน้อยกว่าทักษะการอ่าน

การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และ การพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ ของคนในสังคม การอ่านเป็น

สื่อกลางของการเรียนรู้ ผู้อ่านมากย่อมรู้มาก และถ้านำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม สังคมนั้นย่อมมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่เยาว์วัย จึงเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมวิชาการ, 2551: 5) การอ่านยังช่วยให้คนเรารู้คำตอบจากปัญหาต่าง ๆ รอบด้านได้ด้วยตนเองและช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของผู้อ่าน การอ่านมากทำให้ผู้นั้นเป็นผู้รอบรู้ ที่สำคัญทำให้มีความคิดกว้างไกลและมีวิสัยทัศน์ เนื่องจากการอ่านเป็นการจุดประกายความคิดของผู้อ่าน ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญา ด้วยการนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปบูรณาการกับความคิดของตนเองเกิดความคิดใหม่ในการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นไปอีก (มณีนันท์ สุขโชติรัตน์, 2548: 19) สอดคล้องกับสมุทร เชนชวนิช (2548: 2) กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครึ่งหลังทศวรรษนี้ ไม่มีทักษะใดที่จะสำคัญไปมากกว่าทักษะการอ่าน บางคนเชื่อว่าคนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ อาจจะต้องพบกับความล้มเหลวในชีวิตการทำงานหรือการศึกษาเล่าเรียนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และคนที่มีความสามารถในการอ่านสูงเท่านั้นที่จะพบกับความสำเร็จ ความก้าวหน้า และสายลมร่ำรวย (2549: 22) กล่าวว่า การอ่านจะทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ รู้จักรักษาสิทธิของตน รักษาสุขภาพ ปรับปรุงคุณภาพชีวิต และมีความสำคัญมากในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการอ่านป้ายโฆษณา ฉลากยา แผนที่ หนังสือพิมพ์ พจนานุกรม ป้ายชื้อถนน ตำรา นโยบายต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องอ่านในชีวิตประจำวัน การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นต่อทุกคน ทุกอาชีพ ทุกวัย เพราะการอ่านช่วยให้คนเรารอบรู้ ฉลาดทันต่อเหตุการณ์ และเป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จ

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดสิงห์ (แจ่มชื่นวิทยาคม) สังกัดเทศบาลตำบลปลายบาง จังหวัดนทบุรี ตามประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาสาเหตุ พบว่ามี

สาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น ตัวหลักสูตร เนื้อหาสาระ สื่ออุปกรณ์ ตัวครูและตัวนักเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดความกระตือรือร้น นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามจากบทอ่านที่เป็นภาษาอังกฤษได้ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากครูไม่สามารถจัดกิจกรรมสนองความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ สื่อการเรียนรู้น่าสนใจ ไม่ตรงตามความต้องการของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสื่อแต่ละประเภทที่จะสามารถนำมาพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน และช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และตั้งใจเรียนมากขึ้น พบว่าสื่อประเภทหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องจากหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อผสมที่ได้จากระบบการผลิตสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหน่วยหัวเรื่องและวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2545: 117-118) ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมจากชุดกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและฝึกทักษะการคิดการปฏิบัติ กระบวนการแสวงหาความรู้การแก้ปัญหา ลดบทบาทการสอนของครู การเรียนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของนภัสวรรณ ภักธากุล (2556: 60-61) ที่วิจัยการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “มหัศจรรย์แดนใต้” ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “มหัศจรรย์แดนใต้” มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.60/84.90 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คุณภาพ

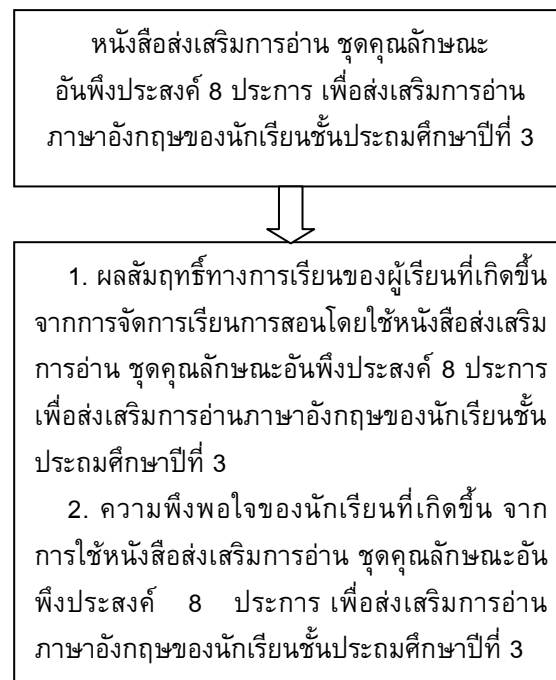
หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “มหัศจรรย์แดนใต้” อยู่ในระดับดี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก และบุญขันธ์ วิโรจน์รัตน์ (2558: 121) ที่พัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.08 /83.49 2) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นมาใช้ประกอบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยนำเรื่องราวเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ มาแต่งเป็นเรื่องราวจัดทำเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย สอดคล้องกับวัยและความต้องการของท้องถิ่นและสังคม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับที่วิวัฒน์ ตูจันงค์ (2562: 8) กล่าวว่า “เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สูงขึ้น เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับก่อนการเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 138 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดสิงห์ (แจ่มชื่นวิทยาคม) สังกัดเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 เรื่อง Tale Story of Two Siblings Adore the Nation, Religion, and HM the King

เล่มที่ 2 เรื่อง Tale Story of Somphon and His Honesty

เล่มที่ 3 เรื่อง Tale Story of Good Kids and the Public Mind

เล่มที่ 4 เรื่อง Tale Story of Self-Discipline of Im

เล่มที่ 5 เรื่อง Tale Story of Thai Children on Putting Effort Persistently

เล่มที่ 6 เรื่อง Tale Story of Living in Contentment of Nueng-rue-thai

เล่มที่ 7 เรื่อง Tale Story of Proud of Being Thai Family

เล่มที่ 8 เรื่อง Tale Story of Thai Desserts of Mae Wipa

2. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

จำนวน 16 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ละเล่ม เรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน แต่ละเล่ม เป็นข้อสอบแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ (เล่มละ 10 ข้อ)

3. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แบบแผนที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านและศึกษาผลการใช้นหนังสือส่งเสริมการอ่าน โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 75)

กลุ่ม	pre – test	ตัวแปรอิสระ	post – test
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพ (E₁/E₂) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีค่า E₁/E₂=86.43/83.87 เมื่อแยกรายเล่ม พบว่า ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ทุกเล่ม โดยมีค่า E_1 อยู่ระหว่าง 84.53-88.00 และค่า E_2 อยู่ระหว่าง 82.40-86.80

2. ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6648 แสดงว่า ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.48 เมื่อแยกเป็นรายเล่ม ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6054 – 0.7537 ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 60.54 – 75.37

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อแยกเป็นรายเล่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกเล่ม

4. ความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $S.D = 0.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนชอบฝึกทักษะการอ่าน จากหนังสือส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, $S.D = 0.44$) นักเรียนรู้สึกสนุกและมีความสุขกับการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน, การกำหนดเวลาในการเรียนรู้ของหนังสือส่งเสริมการอ่านได้เหมาะสม, นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน, เนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านมีความง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน, นักเรียนชอบรูปภาพที่นำมาใช้ในหนังสือส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ นอกนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพ (E1/E2) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีค่า $E1/E2 = 86.43/83.87$ เมื่อแยกรายเล่ม พบว่า มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ทุกเล่ม ทั้งนี้ เป็นเพราะหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้คัดเลือกเนื้อหาที่มีความสำคัญต่อการเรียนสอนและความต้องการของนักเรียน รวมทั้งการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และได้รับการตรวจสอบประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างดี โดยได้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนโรงเรียนเทศบาลในสังกัดเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ครั้ง ก่อนที่จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้รายงานได้นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ มาสร้าง โครงเรื่อง ฉาก บทสนทนา การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การปิดเรื่อง ท่วงทำนองการเขียน ตัวละคร นำมาเรียบเรียงเป็นภาษาอังกฤษ ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับนักเรียน วาดภาพประกอบจำนวน 8 เรื่อง ที่มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่องที่มีความน่าสนใจ มีสีสันสวยงาม เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มากขึ้น เกิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อการเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้เสนอแนะแก้ไขอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจินตนา ไบกาซูยี (2542: 7) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือ สารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมี

สาระประโยชน์ เมื่อนำหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างตามที่บุญชม ศรีสะอาด (2545: 25-29) ได้จำแนกวิธีการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเป็น 2 วิธี คือ 1) การหาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู โดยจะใช้แบบประเมินผลให้ผู้เชี่ยวชาญหรือครูพิจารณาทั้งด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระ และเทคนิคการจัดทำสื่ออื่น ๆ 2) การหาประสิทธิภาพโดยผู้เรียนมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการหาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู แต่เน้นการรับรู้ คุณค่าที่ได้จากการเรียนเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่มีความเที่ยงตรงที่จะพิสูจน์คุณภาพและคุณค่าของสื่อการสอนนั้น ๆ โดยจะวัดว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรขึ้นบ้าง เป็นการวัดเฉพาะผลที่เป็นจุดประสงค์ของการสอนโดยใช้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำไว้ เช่น เกณฑ์ 80/80 หรือ 90/90 ส่งผลให้ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 สอดคล้องกับการวิจัยของนักวรรณ ภัทรากุล (2556: 60-61) ที่ทำการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “มหัศจรรย์แดนใต้” ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “มหัศจรรย์แดนใต้” มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 81.60/84.90 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “มหัศจรรย์แดนใต้” อยู่ระดับดี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “มหัศจรรย์แดนใต้” อยู่ระดับมาก

2. ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6648 แสดงว่า ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.48

เมื่อแยกเป็นรายเล่ม ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6054 – 0.7537 ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 60.54 – 75.37 แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาการด้านการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและน่าพอใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้มีส่วนร่วมและกล้าแสดงออกในการร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกัน โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ดังที่ ถวัลย์ มาตจรัส (2535: 11) กล่าวว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่มุ่งเน้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะทางการอ่านไปในตัว โดยมีเนื้อหาสาระไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมดั้งเดิมของสังคม เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ ความคิด ปรัชญา และบันเทิง ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือสารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น หนังสือส่งเสริมการอ่าน จะเป็นหนังสือที่มีรูปแบบสวยงาม เนื้อหามีทั้งคำประพันธ์ร้อยกรองและร้อยแก้ว มีภาพประกอบสดใสเพื่อโน้มน้าวจิตใจเด็กให้อยากอ่านและเพลิดเพลินไปกับภาพและเรื่องที่คุณเขียนนำเสนอ ดังนั้น หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและฝึกทักษะการคิด การปฏิบัติ กระบวนการแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา ลดบทบาทการสอนของครู ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู สะดวกและประหยัดเวลา ทำให้หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีความน่าสนใจ และท้าทายความสามารถ ทำให้

ผู้เรียนสนุกสนาน ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกอยากเห็นในลักษณะของความต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้เกิดพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงรัตน์ สังขะจันทร์ (2553) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.00/82.75 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พัฒนาการด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มีระดับพัฒนาการเป็นรายบุคคลในระดับปานกลางถึงระดับมาก และในภาพรวมมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ อยู่ในระดับมาก

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อแยกเป็นรายเล่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกเล่ม อาจเนื่องมาจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้จัดกลวิธี

ควบคุมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างความหมายของคำศัพท์ โครงสร้างทางภาษา ความสนใจในเนื้อหา โดยผู้อ่านต้องใช้ความคิดและความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้เพื่อตีความเรื่องราว ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประสงค์ 8 ประการ ทำให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบกับสิ่งที่อ่าน เข้าใจเรื่องราว ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ดังที่ ฟินอคเชียโร และซาโก (Finocchiaro; & Sako. 1983: 256) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับความถูกต้องและความรวดเร็วในการรับรู้ต่อตัวอักษร นั่นคือการรับรู้ต่อสัญลักษณ์ที่เป็นภาษาเขียน การควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างภาษา และโครงสร้างความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ ความหมาย ความตระหนักในความซ้ำซ้อนของภาษา ความสามารถในการใช้ร่องรอยหรือเงื่อนไข (clue) ที่มีอยู่ในบริบท และการรับรู้ต่อเนื้อหาที่พาดพิงถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้น เมื่อนักเรียนเรียนรู้จากหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนี้ จึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปุญชรส์มิ วิโรจน์รัตน์ (2558: 121) ที่วิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งได้เท่ากับ 82.08/83.49 2) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

4. ความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายเล่ม พบว่านักเรียนชอบฝึกทักษะการอ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนรู้สึกสนุกและมีความสุขกับการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน, การกำหนดเวลาในการเรียนรู้ของหนังสือส่งเสริม การอ่านได้เหมาะสม, นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน, เนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน, นักเรียนชอบรูปภาพที่นำมาใช้ในหนังสือส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ นอกนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้สนองความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ความต้องการหรือแรงจูงใจของนักเรียนอาจเนื่องมาจากหนังสือส่งเสริมการอ่านได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ตามที่ กูดแมน (Goodman. 1982: 124) กล่าวว่า องค์ประกอบของการอ่านขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ คือ 1) ความรู้ทางภาษา (linguistic knowledge) ระยะแรกผู้อ่านเรียนเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียง และความหมายของแต่ละคำ และหากผู้อ่านมีประสบการณ์ในการอ่านมากขึ้นก็จะสามารถอ่านเพื่อความเข้าใจมากขึ้น 2) ประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน (schema) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและความรู้เดิมที่ผู้อ่านมีอยู่ 3) ความสมบูรณ์ของเนื้อเรื่องหรืองานเขียนนั้น (conceptual or semantic completeness) หากเนื้อหาไม่สมบูรณ์ ผู้อ่านจะไม่เข้าใจ ยกเว้นผู้อ่านจะมีพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาก่อน 4) ความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างของงานเขียน (text schema) งานเขียนแต่ละชิ้นจะมีลักษณะของโครงสร้างที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเชื่อและวัฒนธรรมของผู้เขียนด้วย ดังนั้นหากงานเขียนเสนอเรื่องราวใกล้เคียงหรือแตกต่างจากวัฒนธรรมหรือประสบการณ์เดิมของผู้อ่านจะทำให้การอ่านไม่ประสบความสำเร็จ และ สก๊อตต์ (Scott. 1970: 124) ได้เสนอถึงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง การจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่

ให้ผลในเชิงปฏิบัติมีลักษณะ คือ (1) งานควรมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัวและมีความหมายสำหรับผู้ทำ (2) งานที่ต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบควบคุมที่มีประสิทธิภาพ (3) คนทำงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง งานนั้นจะสามารถทำให้สำเร็จได้ ซึ่งหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาและทดลอง ครั้งนี้ ได้ดำเนินการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านไปจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงส่งผลต่อความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ บอสมา (Bosma. 1981: 95) ที่ทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้พื้นที่ในเมืองเพื่อสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาของมลรัฐมิชิแกนประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 99 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 50 คน และกลุ่มควบคุม 49 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มทดลองมีการพัฒนาการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากใช้พื้นที่ในเมือง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนสนใจเนื้อหาหนังสือมากขึ้น ควรนำมาใช้เป็นสื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอ่านต่อไป และปรามวล แฮรย (2553: 71-72) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง "วิถีชีวิตไทยในกลิ่นดิน" สำหรับนักเรียนมาเลเซียเชื้อสายไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.93/81.66 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. ครูผู้สอนควรศึกษาวิธีการและขั้นตอนในการใช้ให้ครบตามจำนวนนักเรียนก่อนใช้ทุกครั้งในการใช้ให้เข้าใจ มีการทบทวน กำหนดกิจกรรมการฝึกไว้ให้แน่นอน ทำการฝึกอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้

การสอนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนควรเลือกหนังสือส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับวัย ใช้กลวิธี และเทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ครูควรสร้างสภาพแวดล้อม บริบทที่เหมาะสม บรรยากาศที่ดีในห้องเรียนจะช่วยลดความตึงเครียดให้กับนักเรียนและส่งเสริมให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ

4. ครูควรหาวิธีการช่วยเหลือสำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน เช่น ให้เวลาเพิ่มขึ้นหรือใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนเพราะถ้าหากนักเรียนที่อ่อนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาแล้ว จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาอ่านภาษาอังกฤษในรูปแบบอื่น ๆ เช่น รูปแบบการใช้แอนิเมชันหรือรูปแบบของสื่อมัลติมีเดีย เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อให้ผลการศึกษากับการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551). **การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จินตนา ไบกาซุย์. (2542). **แนวการทำหนังสือสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). **เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15**. พิมพ์ครั้งที่ 20. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2546). **ระบบสื่อการสอน**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). **การจัดการเรียนรู้แนวใหม่**. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

ณรงค์ พิมพ์สาร. (2562, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 8(1): 1-4.

ดวงรัตน์ สังขะจันทร์. (2553). **การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ถวัลย์ มาศจรัส. (2535). **การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม**. กรุงเทพฯ: มิติใหม่.

ทองอินทร์ ภูมิประสาธ. (2547). **การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง รูปและรูปทรงเรขาคณิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม TAI และการจัดกิจกรรมตามแนว สสวท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นภัสวรรณ ภัทรากุล. (2556). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “มหัศจรรย์แดนใต้”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญเรียง ขจรศิลป์. (2543). วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พี.เอ็น.การพิมพ์.

ปรัชญา พรหมชาติ. (2553). การพัฒนาบทเรียนเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาบริบทท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษ. สุรินทร์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ปรามวล แสราย. (2553). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “วิถีชีวิตไทยในกลันตัน” สำหรับ นักเรียนมาเลเซียเชื้อสายไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บุญศรีสวัสดิ์ วิโรจน์รัตน์. (2558). การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้าน จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

พรรณศรี ปทุมศิริ. (2541). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการสอนที่เน้นสื่อในชีวิตประจำวัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์. (2548). อ่านเป็น เรียนก่อนสอนเก่ง. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

วิวัฒน์ ตูจำนงค์. (2562, มกราคม-มิถุนายน). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่การเรียนรู้. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 8(1): 5-12.

วีณา วารี. (2553). ผลการใช้ิทานคติธรรมและแผนผังมโนทัศน์ในการพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ศุภสิริ โสมาเกต. (2544). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนโดยโครงการกับการเรียนรู้ตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมุทร เช้นเซาวนิช. (2548). เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สายสมร ตาเต. (2549). การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้หนังสือพิมพ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สุพรรณพิศ โฉมมณี. (2553). ผลของการใช้ิทานพื้นบ้านที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษ. สุรินทร์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

- Bloom B. S. (1959). **Taxonomy of Education Objectives: The Classification of Educational Goals**. New York: David McKay.
- Bosma, B. A. (1981, December). An Experimental Study to Determine the Feasibility of Using Folk Literature to Teach Select Critical Reading Skills to Sixth Grades. **Dissertation Abstracts International**. 42: 2588-A.
- Dechant, E. V. (1982). **Improve the Teaching of Reading**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Finocchiaro, M.; & Sako, S. (1983). **Foreign Language Testing: A Practical Approach**. New York: Regents.
- Goodman, Kenneth S. (1982). **Language & Literacy**. Boston: Routledge & Kegan Paul.
- Goodman, R. I., Fletcher, K. A.; & Schneider, E. W. (2003, September). The Effectiveness Index as Comparative Measure in Media Product Evaluation". **Educational Technology**. 20(09): 30-34.
- Guthrie C.S. (1977, March). "A Study of Kentucky Folklores as a Resource for High School English Program of Stale". **Dissertation Abstracts International**. 37: 5978-5979-A.
- Harris, A. J.; & Sipay, E. R. (1990). **How to Increase Reading Ability: A Guide to Development and Remedial Methods**. New York: Longman.
- Scott, P. (1970). **The Process of Conceptual Change in Science**. New York: Cornell University.

**การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์**

**The Development of Training Curriculum by Using Computer Programs
to Promote the Capabilities to Create E-Book for Early Childhood
of Undergraduate Students' Early Childhood Education**

เพชรวัลย์ ธีระวัฒน์พงศ์¹ เพ็ญศรี แสงเจริญ²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพของหลักสูตรจำนวน 5 คน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศาสตร์ จำนวน 2 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลของการศึกษา พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 4) กลุ่มเป้าหมาย 5) สารของหลักสูตร 6) ระยะเวลาการฝึกอบรม 7) วิธีการฝึกอบรม 8) สื่อการฝึกอบรม และ 9) การวัดและประเมินผล ในการฝึกอบรมนี้ใช้วิธีการ

จัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการปฏิบัติการงาน ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน และขั้นตอนหลังการปฏิบัติการงาน ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม, การสร้าง e-Book, การศึกษาศาสตร์

Abstract

This study aimed to develop and evaluate quality of training curriculum by using computer programs to promote the capabilities to create e-Book for early childhood of undergraduate students' early childhood education. The quality evaluation of training curriculum is under of the supervision of the following 5 academic specialists: two specialists of early childhood education, one specialist of curriculum and teaching, and two of information technology specialists. The instruments used in this study included in training curriculum, quality evaluation form of training curriculum, as well as interviews form of expert opinions. Analyzing data by mean of using average scores, standard deviation, as well as contents evaluation analysis.

In accordance to the result of study in the development of training curriculum of which

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)

consisted of 9 key elements: 1) principle of curriculum, 2) objectives of curriculum, 3) key performance indicator, 4) targeted group, 5) curriculum content, 6) duration of training program, 7) training methodology, 8) instruction media, and 9) measurement and evaluation. This training course applied the task-oriented learning management method of which divided into 3 steps: 1) Pre-task, 2) Task cycle, and 3) Post-task in addition. The overall acceptable evaluation results at the highest level ($\bar{X} = 4.83$), also found at the highest level in every aspect.

Keywords: Training curriculum, Create e-Book, Early childhood education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยหลายประการ ประการหนึ่งคือความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ภูมิภาค และของโลก การปฏิวัติดิจิทัล (Digital revolution) ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 (The fourth industrial revolution) การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ความท้าทายใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลก คือ การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ส่งผลให้เกิดการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มีการนำสื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ และทันสมัยมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการนำระบบการเรียนการสอนแบบ e-Learning มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีทั้งสื่อการสอนแบบ Offline และ Online หรือ Web-Based

หรือผ่านเครื่องใช้ไฟฟ้าหลาย ๆ ชนิดที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ รวมถึงการติดต่อสื่อสารผ่านระบบดาวเทียมที่ไม่ได้มีการพิมพ์ออกมาเป็นหนังสือ นำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้วางเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) และ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, information and media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and learning skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่เน้นจัดการศึกษาโดยนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนในลักษณะของการบูรณาการรายวิชากับสื่อดิจิทัลที่เรียกว่า “การศึกษายุคดิจิทัล” จะเห็นได้ว่าหากจะพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าขึ้นนั้นต้องมีการวางรากฐานสังคมให้มั่นคงและแข็งแรงเพราะสังคมจะดีได้นั้น ต้องอาศัยคนที่อยู่ในสังคม การพัฒนาคนก็ต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็กปฐมวัยจึงจะเป็นการวางรากฐานในชีวิตอย่างแท้จริง ส่งผลให้ครูปฐมวัยจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาแนวการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมีการเปรียบเทียบว่า

ครูปฐมวัยต้องเป็นเหมือน “ผึ้ง” ซึ่งมีคุณลักษณะที่ขยัน เพราะครูปฐมวัยจะต้องขยันพัฒนาตนเอง พัฒนา นวัตกรรม พัฒนาเทคนิควิธีการ ทำงานเป็นทีมอย่างมีระบบ (วิสารรัตน์ ทองเพียร. 2560) ดังนั้นทักษะด้าน คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงเป็นทักษะหนึ่งที่ครูจำเป็นต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการ จัดการเรียนรู้และจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กตั้งแต่ใน ระดับปฐมวัย ปัจจุบันครูปฐมวัยมีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI-Computer Assisted Instruction) บทเรียนออนไลน์ (e-Learning) รวมถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ที่นำเนื้อหาของนิทานเรื่องต่าง ๆ มาสร้างเป็นนิทานออนไลน์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ผ่านการเล่านิทานในรูปแบบของ e-Book ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งในการบูรณาการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาเข้าด้วยกัน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัย ตลอดจนช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาของ เด็กปฐมวัย เพราะเมื่อเด็กฟังนิทานจะได้รับการพัฒนา ทักษะด้านการฟัง การพูด พร้อมทั้งสร้างจินตนาการ และฝึกสมาธิให้เด็กรู้จักจดจ่ออยู่กับเรื่องที่ฟัง ซึ่งจัดได้ ว่าเป็นพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน หนังสือ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กได้เป็น อย่างดี ดังนั้นหากครูอนุบาลมีการเล่านิทานผ่าน e-Book ที่ฉาบฉวย หรือ ฉากขนาดใหญ่ จะทำให้ครู และเด็กปฐมวัยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ขณะที่มีการเล่านิทาน หรือ คิดกิจกรรมประกอบการ เล่านิทานได้หลากหลาย น่าสนใจ และสนุกสนานมากขึ้น

ผู้ศึกษาในฐานะผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ทำหน้าที่ดูแลพัฒนาศักยภาพนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ให้มีอัตลักษณ์ตรงตาม นโยบายของมหาวิทยาลัย คือ “เด่นไอที มีวินัย” และ ในการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องออกไปสังเกตการสอน ในโรงเรียนทุกปีการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่

นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกคนต้องมีความรู้ (Knowledge) ในเรื่อง กรอบระยะเวลาและกฎ กติกาในการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย บทบาท ของครูและผู้ปกครองต่อการใช้งาน e-Book ของเด็ก ปฐมวัย หลักในการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็ก ปฐมวัย ลักษณะของนิทานที่เหมาะสมกับการสร้าง e-Book การใช้งานโปรแกรม Adobe Premiere Pro และ โปรแกรม issuu และต้องมีทักษะ (Skill) ในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับพัฒนาการ ของเด็ก ตลอดจนสามารถนำ e-Book ไปประยุกต์ ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามพัฒนาการของเด็ก ปฐมวัย ในขณะที่นักศึกษาต้องออกไปฝึกสังเกตการ สอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน อีกทั้ง นักศึกษาสามารถนำความรู้และทักษะดังกล่าว ไปช่วย เสริมครูประจำชั้นในการจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้คณะศึกษาศาสตร์ กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ซึ่งเป็น กระบวนการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการ เรียนรู้เฉพาะด้านของนักศึกษา อันจะนำไปสู่การ ยกระดับมาตรฐานการเรียนรู้และการปฏิบัติงานใน วิชาชีพของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหา คุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญา ตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย
2. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 หลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ดำเนินการโดย

1) ขอหนังสือจากโครงการภาคพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขออนุญาตกรรมการผู้จัดการ บริษัท แพลน ฟอว์ คิตส์ เพื่อใช้หนังสือนิทาน ชุดหนังสือเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ชุดที่ 1 และ 2 ปี 2562 ที่ได้รับคัดเลือกตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ จากการพิจารณาคัดเลือกของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โครงการหนังสือเล่มแรก Bookstart พ.ศ. 2562 ประกาศโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ

2) ดำเนินการสร้างหลักสูตรตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษานโยบาย สภาพปัญหา และบริบทเกี่ยวกับความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ สะพานใหม่ และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ตลอดจนศึกษาทักษะความรู้ของครูและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้องและความต้องการจำเป็น เพื่อกำหนดกรอบให้ได้ข้อมูลเฉพาะประเด็นสำคัญสำหรับการนำไปใช้ร่างหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ขั้นที่ 2 ร่างหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษามากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิดของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตัวชี้วัดความสำเร็จ กลุ่มเป้าหมาย สารของหลักสูตร จำนวนชั่วโมงในการ

ฝึกอบรม โครงสร้างหลักสูตร กำหนดการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และสื่อการฝึกอบรม

ขั้นที่ 3 เลือกเนื้อหาสาระศึกษาเอกสารวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และสภาพปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ของนักศึกษสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย พบว่า นักศึกษายังต้องได้รับการส่งเสริมความสามารถด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเลือกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะด้านคอมพิวเตอร์ให้แก่ นักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาจำเป็นต้องนำมาใช้งานได้จริงในสายอาชีพครูปฐมวัย โดยแบ่งเนื้อหาสาระที่เลือกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย มีเนื้อหาสาระ 2 หัวข้อ ได้แก่ 1) e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย และ 2) นิทาน e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย โดยหนังสือนิทานที่เลือกมาใช้ในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ผู้ศึกษาเลือกใช้หนังสือนิทานของบริษัท แพลน ฟอว์ คิตส์ (Plan for kids) ชุดหนังสือเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ชุดที่ 1 และ 2 เฉพาะเรื่องที่ได้รับรางวัล ส่วนที่ 2 การสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย มีเนื้อหาสาระ 2 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) การตัดต่อภาพและเสียงด้วยโปรแกรม Adobe Premiere Pro และ 2) การนำเสนอ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยโปรแกรม issuu ส่วนที่ 3 ฝึกปฏิบัติและนำเสนอผลงาน ประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติ เมื่อนักศึกษาอบรมเนื้อหาสาระในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ครบถ้วนแล้ว หลักสูตรฝึกอบรมนี้ กำหนดให้นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยตนเอง โดยใช้เนื้อหาบทเรียนของเรื่องที่เลือกไว้ จนกระทั่งได้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติ จำนวนไม่เกิน 2 ชั่วโมง และเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญห แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยผู้สอนจะเป็นผู้คอยดูแลให้คำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติ

การนำเสนอผลงาน เมื่อนักศึกษาแต่ละคนสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ของตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วง 1 ชั่วโมงสุดท้ายของการอบรม มีการกำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องนำเสนอผลงานของ

ตนเองหน้าชั้นเรียน ใช้เวลาในการนำเสนอคนละไม่เกิน 5 นาที ซึ่งกำหนดให้ผู้สอน ประเมินผลงานดังกล่าว โดยใช้แบบประเมินผลงานการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์การประเมินผลงานของนักศึกษาที่ระบุไว้ในเล่มหลักสูตร

ขั้นที่ 4 จัดเนื้อหาสาระ ผู้ศึกษามีการจัดเนื้อหาสาระโดยพิจารณาถึงความเหมาะสม การรับรู้ก่อน-หลังตามลำดับความยากง่าย และการนำไปใช้ โดยหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ส่วนที่ 1 e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ส่วนที่ 2 การสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย และส่วนที่ 3 ฝึกปฏิบัติและนำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 5 เลือกประสบการณ์เรียนรู้ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ศึกษาใช้การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นภาระงาน (Task Base Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นภาระงาน เป็นกิจกรรมที่มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของภาระงานนั้น ว่าต้องการให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายอะไรของภาระงานนั้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการในการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันสร้างผลงาน/ชิ้นงาน และเหมาะกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเลือกนำวิธีการสอนแบบบรรยายควบคู่กับการฝึกฝนและฝึกปฏิบัติ มาใช้ในการฝึกอบรมตามหลักสูตรในครั้งนี้

ขั้นที่ 6 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ การฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นภาระงาน (Task Based Learning) สามารถดำเนินการได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน โดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

1.1 แนะนำหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถใน

การสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และภาระงานต่าง ๆ

1.2 กำหนดภาระงานให้ผู้เรียน ได้แก่ วิเคราะห์ความเหมาะสมของหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย และกิจกรรมการนำ e-Book ไปใช้กับเด็กปฐมวัย

1.3 เตรียมความพร้อมและความเข้าใจของผู้เรียนด้วยวิธีการบรรยายควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันทีละขั้นตอน (Step by step)

2. ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน เป็นการปฏิบัติภาระงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ภาระงาน ผู้เรียนร่วมกันคิดและอภิปรายภาระงานตามที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบของกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม

2.2 วางแผน ผู้เรียนวางแผนการสร้างผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

2.3 สร้างผลงาน ผู้เรียนปฏิบัติการสร้าง e-Book ตามแผนที่กำหนดจนได้ผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมนักศึกษาจะต้องมีการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องตามใบงานที่กำหนด ต้องฝึกปฏิบัติการสร้างหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กปฐมวัย คนละ 1 เรื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถปรึกษาหารือ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีผู้สอนคอยดูแลให้คำแนะนำด้วย

2.4 ประเมินผลงาน ครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและประเมินผลงานของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

3. ขั้นหลังการปฏิบัติภาระงาน ผู้เรียนตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยการวิเคราะห์ผลงานการปฏิบัติภาระงาน และนำเสนอผลงานเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม จากนั้นจึงสะท้อนความคิดที่ได้จากการปฏิบัติภาระงาน

ขั้นที่ 7 การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถใน

การสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย จะประเมินผล 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย จากผลงานของนักศึกษา โดยใช้แบบประเมินผลงานการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย คะแนนเต็ม 50 คะแนน โดยนักศึกษาต้องได้คะแนนการประเมินผลงานตั้งแต่ร้อยละ 60 (30-34 คะแนน) จึงจะผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลงานของนักศึกษา ดังนี้

คะแนนร้อยละ 90-100 (45-50 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับดีมาก

คะแนนร้อยละ 80-89 (40-44 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับดี

คะแนนร้อยละ 70-79 (35-39 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนร้อยละ 60-69 (30-34 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับพอใช้

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ต่ำกว่า 30 คะแนน) ผลงานอยู่ในระดับควรปรับปรุง

3.1 นำร่างหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม และปรับแก้หลักสูตรฝึกอบรมตามข้อเสนอแนะ

3.2 แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม
ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ดำเนินการโดย

1) พิจารณาประเด็นการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม จากภาพรวมขององค์ประกอบในร่างหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตัวชี้วัดความสำเร็จ สารของหลักสูตร จำนวนชั่วโมงการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และการนำหลักสูตรไปใช้ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีการกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ดีมาก

4 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ดี

3 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ พอใช้

1 หมายถึง หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

2) นำแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เสนอต่ออาจารย์ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา รวมทั้งรูปแบบของแบบสอบถาม และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำต่อไป

3.3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย

ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย และทักษะความรู้ของครูและผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ดำเนินการโดย

1) ศึกษาและวิเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ตลอดจนศึกษาทักษะความรู้ของครูและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากนั้นจึงนำมากำหนดคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) จำนวน 2 ข้อ ซึ่งผู้ศึกษาขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ในวันที่มารับแบบประเมินคืน

2) นำแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย เสนอต่ออาจารย์ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ รวมทั้งรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำต่อไป

4. หากคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วย	ให้	+1
ไม่แน่ใจ	ให้	0
ไม่เห็นด้วย	ให้	-1

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้คือตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544)

จากผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 หลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) จัดโครงสร้างหลักสูตร ในรูปแบบของตารางให้ชัดเจน ประกอบด้วย สารเนื้อหา จำนวน/ระยะเวลา (ชั่วโมง) กิจกรรม สื่อที่ใช้ โดยให้ใช้หัวข้อโครงสร้างหลักสูตร และแสดงไว้หน้าหัวข้อ สื่อการฝึกอบรม

2) ให้ทำเป็นใบค้นแต่ละส่วนของเนื้อหา โดยใช้กระดาษสีแยกแต่ละส่วน เพื่อเป็นการเบรคเนื้อหา

3) เพิ่มเนื้อหาของหลักการเลือกนิทานให้เหมาะกับเด็กปฐมวัย และลักษณะของหนังสือนิทานที่เหมาะสมกับการนำมาสร้าง e-Book (สรุปเป็นข้อ ๆ จากประสบการณ์)

4) จัดวาง Page ของเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้วิทยากรที่จะมาอบรมในเรื่องนี้ เห็นภาพของการอบรมตลอดหลักสูตร ได้แก่ สลับหัวข้อ สื่อการฝึกอบรมกับการวัดและประเมินผล นำแบบประเมินผลงานมาแสดงต่อจากการวัดและประเมินผล

5) จัดลำดับการนำเสนอหัวข้อขององค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ระยะเวลาและกำหนดการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และให้นำแบบประเมินผลงานการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย มาแสดงในส่วนหน้า (ต่อจากจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรม)

6) เพิ่มรายละเอียด/คำอธิบายเกณฑ์ โดยนำรายการประเมินจากแบบประเมินผลงาน

การสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้ง 10 ข้อ มากำหนดเกณฑ์ในรูปแบบของ Rubric

4.2 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.97 และมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มรายการประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับกิจกรรมเสนอแนะท้ายเรื่องของนิทานเพิ่มเติม

4.3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.84 โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับคำถามให้ชัดเจนและครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2 ส่วน คือ นักศึกษา ครูและผู้ปกครอง

5. จากการตรวจสอบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 ฉบับ ของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ศึกษาได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงเครื่องมือทั้ง 3 ฉบับ ดังนี้

5.1 หลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ปรับปรุงโดยดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ 1-6

5.2 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ปรับปรุงโดยเพิ่มรายการประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับกิจกรรมเสนอแนะท้ายเรื่องของนิทาน

5.3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ปรับปรุงโดยปรับคำถามให้ชัดเจนและครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 ส่วน คือ นักศึกษา ครู และผู้ปกครอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากโครงการภาคพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของ

หลักสูตรฝึกอบรม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ส่งหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสม ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ จำนวน 2 คน

3. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้ง 5 คน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยผู้ศึกษาขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ในวันที่มารับแบบประเมินคืน

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้จากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล หลักสูตรว่ามีความเหมาะสมต่อการฝึกอบรม โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) เป็นเกณฑ์ในการประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับ ดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับ ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับ พอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับ ควรปรับปรุงแก้ไข

2. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มีผลการดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ มาสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยทุกคนมีความรู้ (Knowledge) ในเรื่อง กรอบระยะเวลา และกฎกติกาในการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย บทบาทของครูต่อการใช้งาน e-Book ของเด็กปฐมวัย หลักในการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ลักษณะของนิทานที่เหมาะสมกับการสร้าง e-Book การใช้งานโปรแกรม Adobe Premiere Pro และโปรแกรม issuu และมีทักษะ (Skill) ในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 4-6 ปี ตลอดจนสามารถนำ e-Book ไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในขณะที่นักศึกษาต้องออกไปฝึกสังเกตการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน อีกทั้งนักศึกษาสามารถนำความรู้และทักษะ ดังกล่าว ไปช่วยเสริมครูประจำชั้นในการจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งในการฝึกอบรมใช้วิธีจัดการเรียนการสอนแบบ

เน้นภาระงาน (Task Base Learning) โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง เพื่อฝึกให้นักศึกษามีทักษะกระบวนการในการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันสร้างผลงาน/ชิ้นงาน โดยสิ่งสำคัญในการทำกิจกรรมคือ การเน้นทักษะกระบวนการ และการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รวมทั้งมีการแจ้งผลลัพธ์หลังจากการปฏิบัติงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มุ่งส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ให้มีความรู้ และทักษะในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถนำความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้กับวิชาชีพครู จึงกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. มีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการใช้โปรแกรม Adobe Premiere Pro และ โปรแกรม issuu ในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย
2. สามารถสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยได้

1.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

หลักสูตรได้มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการฝึกอบรม คือ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 85

เกณฑ์การประเมินผลงานของนักศึกษา

- คะแนนร้อยละ 90-100 (45-50 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับ ดีมาก
- คะแนนร้อยละ 80-89 (40-44 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับ ดี
- คะแนนร้อยละ 70-79 (35-39 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับ ปานกลาง
- คะแนนร้อยละ 60-69 (30-34 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับ พอใช้
- คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ต่ำกว่า 30 คะแนน) ผลงานอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

1.4 กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ สะพานใหม่ และผู้สนใจ โดยต้องมีคุณสมบัติ คือ มีความรู้พื้นฐาน ในเรื่องต่อไปนี้

1. การใช้ระบบปฏิบัติการ Windows โปรแกรม Microsoft PowerPoint และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
2. มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย

1.5 สารของหลักสูตร

สารของหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่

- 1) e-Book กับเด็กปฐมวัย
- 2) นิทานสำหรับ e-Book

ส่วนที่ 2 การสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1) การตัดต่อภาพและเสียงด้วยโปรแกรม Adobe Premiere Pro 2) การเผยแพร่ e-Book ด้วยโปรแกรม issuu

ส่วนที่ 3 ฝึกปฏิบัติและการนำเสนอ

1.6 ระยะเวลาการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีระยะเวลาในการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร จำนวน 2 วัน รวม 12 ชั่วโมง

1.7 วิธีการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นภาระงาน (Task Based Learning) สามารถดำเนินการได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน (Pre-task) โดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

1.1 แนะนำหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย และภาระงานต่าง ๆ

1.2 กำหนดภาระงานให้ผู้เรียน ได้แก่ วิเคราะห์ความเหมาะสมของหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย และกิจกรรมการนำ e-Book ไปใช้กับเด็กปฐมวัย

1.3 เตรียมความพร้อมและความเข้าใจของผู้เรียนด้วยวิธีการบรรยายควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันทีละขั้นตอน (Step by step)

2. ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน (Task cycle) เป็นการปฏิบัติภาระงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ภาระงาน ผู้เรียนร่วมกันคิดและอภิปรายภาระงานตามที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบของกิจกรรมเดี่ยว และกลุ่ม

2.2 วางแผน ผู้เรียนวางแผนการสร้างผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

2.3 สร้างผลงาน ผู้เรียนปฏิบัติการสร้าง e-Book ตามแผนที่กำหนดจนได้ผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมนักศึกษาจะต้องมีการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องตามใบงานที่กำหนด ต้องฝึกปฏิบัติการสร้างหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กปฐมวัยคนละ 1 เรื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถปรึกษาหารือตลอดจนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีผู้สอนคอยดูแลให้คำแนะนำด้วย

2.4 ประเมินผลงาน ครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและประเมินผลงานของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

3. ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน (Post-task) ผู้เรียนตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยการวิเคราะห์ผลงานการปฏิบัติภาระงาน และนำเสนอผลงานเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม จากนั้นจึงสะท้อนความคิดที่ได้จากการปฏิบัติภาระงาน

1.8 สื่อการฝึกอบรม

- เอกสารประกอบการฝึกอบรม
- เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ต
- หูฟัง/ลำโพง
- เครื่อง Projector
- โปรแกรม Adobe Premier Pro
- โปรแกรม issuu
- เว็บไซต์ www.planforkids.com
- หนังสือนิทาน

1.9 การวัดและประเมินผล

ประเมินผลงานด้วย แบบประเมินผลงานการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย โดยนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินผลงานที่คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 60 (30-34 คะแนน) ดังนี้

คะแนนร้อยละ 90-100 (45-50 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับดีมาก

คะแนนร้อยละ 80-89 (40-44 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับดี

คะแนนร้อยละ 70-79 (35-39 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนร้อยละ 60-69 (30-34 คะแนน)
ผลงานอยู่ในระดับ พอใช้

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ต่ำกว่า 30 คะแนน) ผลงานอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรจากแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตร และวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้อ-Book สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรจากแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตร

จากผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร			
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตร	4.8	0.45	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตร	4.6	0.55	มากที่สุด
ตัวชี้วัดความสำเร็จ			
3. ตัวชี้วัดความสำเร็จมีความเหมาะสม	4.8	0.45	มากที่สุด
สาระของหลักสูตร			
4. การเลือกเนื้อหาสาระในแต่ละส่วนมีความถูกต้อง	5.0	0.00	มากที่สุด
5. การจัดเรียงลำดับของเนื้อหาสาระมีความเหมาะสมตามความยากง่าย	5.0	0.00	มากที่สุด
6. ภาษาที่ใช้ในเนื้อหาสาระแต่ละส่วนเข้าใจง่าย	5.0	0.00	มากที่สุด
7. เนื้อหาที่นำมาใช้ทำสื่อ e-Book มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	4.8	0.45	มากที่สุด
8. เนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสมกับระดับของนักศึกษา	4.8	0.45	มากที่สุด
9. กิจกรรมเสนอแนะท้ายเรื่องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.6	0.55	มากที่สุด
10. กิจกรรมเสนอแนะท้ายเรื่องเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	4.6	0.55	มากที่สุด
จำนวนชั่วโมงการฝึกอบรม			
11. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.0	0.0	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล			
12. การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.8	0.45	มากที่สุด
13. เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม	4.6	0.55	มากที่สุด
14. แบบประเมินผลงาน การสร้างสื่อ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสม	5.0	0.0	มากที่สุด
การนำหลักสูตรไปใช้			
15. หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในการนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย	5.0	0.0	มากที่สุด
รวม	4.83	0.30	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยในรายการประเมินเรื่อง การเลือกเนื้อหาสาระในแต่ละส่วนมีความถูกต้อง การจัดเรียงลำดับของเนื้อหาสาระมีความเหมาะสมตามความยากง่าย ภาษาที่ใช้ในเนื้อหาสาระแต่ละส่วนเข้าใจง่าย จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม แบบประเมินผลงานการสร้างสื่อ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสม และหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในการนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ผู้ศึกษาแบ่งการอภิปรายผลเป็น 3 ประเด็น คือ การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ และการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการใช้ e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทอย่างมากกับการดำเนินชีวิต รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนทุกระดับรวมถึงระดับปฐมวัย ซึ่งการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนยังมีความสำคัญมาก ดังนั้นในการใช้สื่อ e-Book กับเด็กปฐมวัย นอกจากจะต้องเลือกเนื้อหาที่ดีแล้ว ยังควรต้องมีกิจกรรมที่ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น การถามคำถามจากนิทาน การสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง การเล่นเกม หรือการทำกิจกรรมต่อยอดจากนิทาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน รวมถึงทักษะ

สำหรับศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 66 ความว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำให้ เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งยังเป็นเครื่องมืออย่าง หนึ่งที่จะช่วยสร้างความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียน ตรงกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เป็นสิ่งที่จะช่วยเสริม ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม ช่วย ให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งยากที่เป็นนามธรรมได้ง่าย รวดเร็ว สนุกสนาน และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่าง แม่นยำยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ อัญชลี ไสยวรรณ (2562) ว่า ครูต้องพยายามเลือกสื่อที่ มีคุณภาพ ไม่มีเนื้อหาก้าวร้าวหรือเนื้อหาเรื่องเพศที่ไม่ เหมาะสม อีกทั้งครูควรตั้งคำถามเด็กหลังการใช้สื่อ e-Book อาทิ ได้ความรู้อะไรจากการใช้สื่อ e-Book สิ่งใด เรียนแบบได้ หรือเรียนแบบไม่ได้ และสุดท้ายครูต้อง เป็นผู้สรุปสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้

2. การส่งเสริมความสามารถด้านการใช้ คอมพิวเตอร์ในการสร้าง e-Book ของครูปฐมวัย สิ่งที่ ทำนายครูปฐมวัยคือ การติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้ทันโลก ปัจจุบันรัฐบาลต่าง ๆ ทั่วโลกสนับสนุนวิธีการ ยุกระดับมาตรฐานของศูนย์การเรียนรู้เด็กปฐมวัย และ ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาระดับปฐมวัยมาก ขึ้น ดังนั้นครูปฐมวัยจึงต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21 และมีความเป็นมืออาชีพ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ กันตวรรณ มีสมสาร (2559) ที่สรุปว่า ครูปฐมวัยต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการ เรียนรู้ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ทั้งสมรรถนะที่ เป็นจริงและสมรรถนะที่คาดหวังประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้าน การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ด้าน การวัดและการประเมินผล และสอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะของ ปัทมา วรณพิกุล ดวงกมล แก้วแดง และอัญชลี ไสยวรรณ ที่สรุปว่า ครูควรเพิ่มทักษะในการ ผลิตหรือการสร้างสื่อ นวัตกรรมด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย สื่อ Animation มีเสียงดนตรีประกอบ มี ภาพเคลื่อนไหว โดยใช้ภาษาอังกฤษ ต้องออกแบบสื่อ

e-Book ให้มีภาพและจอขนาดใหญ่ มีกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการและช่วงวัยของเด็กปฐมวัย ที่ สำคัญคือต้องพัฒนาให้ครูปฐมวัยมีทักษะการใช้สื่อ e-Book โดยต้องผ่านการอบรม และสร้างความตระหนักถึง คุณค่าและผลกระทบของการใช้สื่อ e-Book กับครู

3. การใช้สื่อ e-Book มาใช้กับเด็กปฐมวัย ครู ควรใช้สื่อ e-Book กับเด็กปฐมวัยในลักษณะเป็น เครื่องมือในการเรียนรู้ไม่ใช่ใช้เพื่อการเรียนรู้การใช้ คอมพิวเตอร์แบบผู้ใหญ่ และการปล่อยให้เด็กใช้สื่อเพียง ลำพังจะเป็นเหตุให้เกิดอาชญากรรมสติปัญญา ครูจำเป็นต้อง อยู่ด้วยเพื่อให้คำชี้แนะ และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ เด็ก ปฐมวัยต้องได้รับการฝึกวินัยในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ครูต้องมีบทบาทในการปลูกฝังวินัยในการใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ให้กับเด็กอย่างถูกต้อง โดยต้องกำหนดเวลา การใช้สื่อที่เหมาะสม และควรใช้สื่อ e-Book เพื่อการ เสริมการเรียนรู้ในเรื่องที่สนใจเท่านั้น สอดคล้องกับ ถิรพันธ์ อนุวัชรวิวงศ์ และพิรุณ อนุวัชรวิวงศ์ (2561) กล่าวว่า ความจำเป็นของสื่อ e-Book คือ ช่วยให้สามารถ ย้อนกลับมาอ่านซ้ำได้ตามเวลาสถานที่ที่ตนเองสะดวก มีการตอบสนองที่รวดเร็วของคอมพิวเตอร์ที่ให้อรรถ ภาพ และเสียง ทำให้เกิดความตื่นตัวและไม่เบื่อหน่าย สามารถปรับเปลี่ยน แก้ไข เพิ่มเติมข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และทันสมัยกับเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี จะเห็น ได้ว่า เมื่อโลกเคลื่อนสู่ศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีการ สื่อสารลดหน้าด้วยระบบดิจิทัล ทำให้เด็กปฐมวัยต้องใช้ ชีวิตใกล้ชิดติดอยู่กับสื่อดิจิทัลในทุก ๆ วัน จนเรียกได้ว่า เป็นชีวิตดิจิทัล (Digital life) และสิ่งที่ต้อง “อ่านให้ออก เขียนให้ได้” ขยายไปอยู่ในสื่อดิจิทัล ไปอยู่บนจอ อิเล็กทรอนิกส์ และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ วรนาถ รักสกุลไทย และเบญจรัตน์ ราชฉวาง ที่สรุปว่า ครูต้องตกลงกฎกติกาการใช้สื่อกับเด็กให้ชัดเจน ดูแล เด็กปฐมวัยในการใช้สื่อ e-Book ให้เป็นไปตามกรอบ ระยะเวลาการใช้สื่อ มีส่วนร่วมในการใช้งาน โดยเฝ้า สังเกตอย่างมีส่วนร่วม แนะนำวิธีการใช้งาน ช่วยเหลือ สร้างทางเลือก สาริต และให้ข้อเสนอแนะ ในการใช้สื่อ e-Book อย่างเหมาะสมเป็นรายบุคคล จัดให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และเล่นอย่างอิสระใน สัดส่วนที่มากกว่าการใช้งานสื่อ e-Book เป็นแบบอย่างที่ดี ในการใช้งานสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เก็บอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

การนำออกมาใช้จะต้องเป็นเวลา และไม่ควรมอบให้เด็กพกติดตัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

1. เนื้อหาเนื้อหาที่นำมาใช้ในการสร้าง e-Book ควรเป็นเนื้อหาที่นักศึกษาเป็นผู้แต่งด้วยตนเอง
2. ควรมีการนำหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ไปใช้กับกลุ่มทดลองก่อนที่จะส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมต่อยอดเกี่ยวกับเรื่อง การแต่งนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและผลกระทบของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับเด็กปฐมวัย และการใช้โปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพครูปฐมวัย
2. โปรแกรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้เป็นโปรแกรมที่ผู้พัฒนาต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ ดังนั้นเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายและลดปัญหาค่าใช้จ่าย จึงควรเลือกใช้ซอฟต์แวร์ประเภทโอเพนซอร์สแทน เนื่องจากเป็นซอฟต์แวร์เสรีที่ไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์

เอกสารอ้างอิง

- กัณตวรรณ มีสมสาร. (2559). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยใน ศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมราช.
- ดวงกมล แก้วแดง. (2562). **หัวหน้าสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. **สัมภาษณ์**, 4 มิถุนายน 2562.

ถิรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์ และ พิรุณ อนวัชศิริวงศ์. (2561). **การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: บริษัท สุพีเรียพรีนติ้งเฮาส์ จำกัด.

เบญจรัตน์ ราชฉวาง. (2562). **ผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. **สัมภาษณ์**, 7 มิถุนายน 2562.

ปณิดา วรรณพิรุณ. (2562). **หัวหน้าศูนย์วิจัยการเรียนรู้การสอนออนไลน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. **สัมภาษณ์**, 14 มิถุนายน 2562.

วรนาท รักสกุลไทย. (2562). **ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา**. **สัมภาษณ์**, 6 มิถุนายน 2562.

วิสารัตน์ ทองเพียร. (2560). **ครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21**. (Online). สืบค้น 4 กรกฎาคม 2562, <https://www.gotoknow.org/posts/619231>.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อัญชลี ไสยวรรณ. (2562). **ประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**. **สัมภาษณ์**, 2 มิถุนายน 2562.

Nunan, D. (2004). **Task-based Language Teaching**. Cambridge: Cambridge University Press.

Willis, J. (1996). **A Framework for Task-Based Learning**. Edinburg: Longman.

**การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
โดยใช้ชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

**A Development of Learning Achievement in Research for Learning
Development Course by Using Skills Practice Module for Bachelor
of Education Program in Early Childhood Education Students at North
Eastern University**

วิราณี สุขทรัพย์¹ จงจิต คำลิม² และ อัญชลี ชัยรัชตกุล³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนจัดการเรียนรู้ ชุดฝึกทักษะ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. คะแนนงานวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ นักเรียน 30 คน โดยรวม 4 ชุด ได้ 60 ($\bar{X} = 45.83$, S.D.=4.59) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33

2. ประสิทธิภาพกระบวนการของแบบฝึกทักษะ (E_1) ได้ 60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.83 คิดเป็นร้อยละ 76.38 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (ทดสอบหลังเรียน) (E_2) ได้ 60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.93 คิดเป็นร้อยละ 76.55 ซึ่ง

มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 76.38/76.55 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

3. เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้ t-test (dependent samples) พบว่าคะแนนก่อนเรียนน้อยกว่าคะแนนหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ชุดฝึกทักษะ

Abstract

This research aimed to study and compare students' learning achievement in research for learning development course by using skills practice module. The study sample comprised 30 students in Bachelor of Education Program in Early Childhood Education Field at North Eastern University in 2018 academic year, by cluster random sampling. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean Standard Deviation, and t-test (dependent sample)

The students research results show as follows:

1. The learning achievement by using 4 skills practice modules had mean scores = 45.83 S.D. = 4.59. Out of 30 students, 25 students had learning achievement score passed the criteria at 70 % accounting for 83.33 %

¹⁻³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. Efficiency of skills practice paper $E_1/ E_2 = 76.38/76.55$ which correspond with 75/75.

3. Comparison the pretest and posttest of learning achievement in research for learning development course by using 4 skills practice modules was found significantly difference at .05 level.

Keywords: Development, learning achievement, skills practice module

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในยุคนี้ จำเป็นต้องอาศัย 1) การบูรณาการศาสตร์ในสาขาวิชา ต่างๆ 2) สมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมใหม่ 3) เทคโนโลยีดิจิทัล 4) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 5) การพัฒนาความรู้ดิจิทัล ทักษะดิจิทัล และคุณลักษณะ ที่เอื้อต่อดิจิทัล ประเทศไทย 4.0 (ธีระ รุญเจริญ. 2560: 1-8) นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป การศึกษา เป็นผลงานจากแนวความคิด หลักการ และ วิธีจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาจากผลงานวิจัย ประสิทธิภาพและการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ของนักการ ศึกษาที่พยายามแสวงหาบทสรุป และแนวทางที่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการจัดการศึกษา ในโรงเรียนซึ่งต้องดำเนินการปฏิรูปทั้งระบบของ สถานศึกษา (อลิศรา ชูชาติ อมรา รอดดารา และสร้อยสน สกลรัตน์. 2549) การเรียนแบบเดิมที่เน้นความรู้ตาม ตำรา ต้องปรับมาเป็นการเรียนรู้แบบใหม่ที่เน้นการ ค้นคว้าความรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง คือต้อง แยกแยะข้อมูลได้อะไรเป็นความคิดเห็น อะไรเป็น ข้อเท็จจริง อะไรมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งทักษะการเรียนรู้ แบบนี้ จะได้มาจากรูปแบบการสอนแบบใหม่ที่ต่างจาก เดิม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว (Active learner) แทน การที่ผู้เรียนนั่งรอการป้อนความรู้จากอาจารย์ (Passive learner) เช่น การสอนแบบปัญหาเป็นฐานที่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้สอนจะใช้ปัญหา เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนที่ต้องเฝ้าหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา ห่องเรียนกลับด้าน คือให้นักเรียนไปเรียนที่บ้านและมา ทำการบ้านที่โรงเรียน STEM เป็นการสอนที่เพิ่ม รายละเอียดให้กับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยครู

รู้จักตั้งปัญหาแบบบูรณาการสอนแทนการสอนที่ละ วิชา ทักษะแห่งอนาคต หรือทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย 4 ทักษะ คือ 1) ทักษะการเรียนรู้ คือ รู้จักค้นคว้า แยกแยะข้อมูล และเรียนรู้ต่อเนื่องไม่มีวัน จบ 2) ทักษะการคิด คือทั้งคิดวิเคราะห์และคิด สร้างสรรค์ 3) ทักษะการทำงาน คือความสามารถใน การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการนำเสนอ ผลงาน และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 4) ทักษะชีวิต คือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนเองพร้อมใน การเป็นประชากรโลก เช่นความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ความสุขจากการแบ่งปัน เป็นต้น (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และ กมลรัตน์ ฉิมพาลี. 2559: 35, 51-57)

แบบฝึกทักษะมีความสำคัญต่อผู้เรียนไม่น้อย ในการที่จะช่วยส่งเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนได้เกิด การเรียนรู้และเข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวาง ขึ้น ทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียน ประสพผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2550: 53) เป็นสื่อที่สร้าง ขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะให้แก่ นักเรียน มีลักษณะเป็น แบบฝึกหัดที่มีกิจกรรมให้นักเรียนทำโดยมีการทบทวน สิ่งที่เคยเรียนมาแล้วจากบทเรียน ให้เกิดความเข้าใจ และเป็นการฝึกทักษะ และแก้ไขในจุดบกพร่อง เพื่อให้ นักเรียนได้มีความสามารถและศักยภาพยิ่งขึ้นเข้าใจ บทเรียนดีขึ้น (อกนิษฐ์ กรไกร. 2549: 18) ซึ่งแบบฝึก ทักษะช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษา การใช้ ภาษาของนักเรียนสามารถนำมาฝึกซ้ำ ทบทวน บทเรียน และผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเอง จัดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ภาษาไทย แบบฝึกทักษะถือเป็นอุปกรณ์การสอนอย่าง หนึ่ง ซึ่งสามารถทดสอบความรู้ วัดผลการเรียนหรือ ประเมินผลการเรียนก่อนและหลังเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูทราบปัญหาข้อบกพร่องของผู้เรียนเฉพาะจุด ได้ นักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง ครู ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและลดภาระได้มาก (วรรณภา ไชยวรรณ. 2549: 41) การเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ออกแบบ นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ในสถานการณ์จริงจากประสบการณ์ตรง มี ทักษะในการปฏิบัติจริงร่วมกับผู้อื่น และมีเจตคติที่ดีใน การเรียนรู้อย่างยั่งยืน ครูสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้

ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพเหมาะสมกับวัย (วิวัฒน์ ตู้อำนาจ 2562: 5-12) หากการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพแล้ว ผู้เรียนก็จะสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นกัน (ณรงค์ พิมสาร. 2562: 1-4)

คณะผู้วิจัยเห็นว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อทบทวนเนื้อหาและฝึกฝนทักษะต่างๆ ให้ดีขึ้น หลังจากที่ได้เรียนบทเรียนแล้วใช้ควบคู่กับการเรียน โดยยกตัวอย่างปัญหาที่ครอบคลุมเนื้อหาความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนไปแล้ว จึงมีความสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสนา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสนา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสนา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสนา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 6 ห้อง 1,780 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสนา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 ห้อง 6 จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน
2. ชุดฝึกทักษะ จำนวน 4 ชุด

3. แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test (dependent samples)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 คะแนนงานวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะ

ชุดฝึกทักษะที่	เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ผ่านเกณฑ์ คะแนน % (คน)	ร้อยละ
1. การเขียนเค้าโครง 3 บท	20	15.77	1.92	28	93.33
2. การสร้างนวัตกรรมการสอน	10	6.63	2.82	24	80.00
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	10	7.37	1.10	24	80.00
4. การเขียนรายงานวิจัย 5 บท	20	16.07	1.46	30	100.00
รวม 4 ชุดฝึกทักษะ	60	45.83	4.59	25	83.33

จากตาราง 1 คะแนนงานวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ 1) การเขียนเค้าโครง 3 บท เต็ม 20 ($\bar{X}$ = 15.77, S.D.=1.92) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 2) นวัตกรรมการสอน เต็ม 10 ($\bar{X}$ = 6.63, S.D.=2.82) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 3) การวิเคราะห์ข้อมูล เต็ม 10 ($\bar{X}$ = 7.37, S.D.=1.10) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 4) การเขียนรายงานวิจัย 5 บท เต็ม 20 ($\bar{X}$ = 16.07, S.D.=1.46) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รวม 4 ชุด เต็ม 60 ($\bar{X}$ = 45.83, S.D.=4.59) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33

ตาราง 2 ผลการหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของแบบฝึกทักษะ (E1) แบบทดสอบหลังเรียน (E2)

จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	แบบฝึก ทักษะ		ทดสอบ หลังเรียน		ประสิทธิภาพ E ₁ /E ₂
	เต็ม	เฉลี่ย	เต็ม	เฉลี่ย	
30	60	45.83	60	45.93	76.38/76.55
ร้อยละ		76.38		76.55	

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิภาพกระบวนการของแบบฝึกทักษะ (E₁) เต็ม 60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.83 คิดเป็นร้อยละ 76.38 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (ทดสอบหลังเรียน) (E₂) เต็ม 60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.93 คิดเป็นร้อยละ 76.55 ซึ่งมีประสิทธิภาพ E₁/E₂ เท่ากับ 76.38/76.55 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้ t-test (dependent samples)

การทดสอบ	Mean	S.D.	t	Sig. (2- tailed)
ทดสอบก่อนเรียน	19.20	4.24		
ทดสอบหลังเรียน	45.93	4.45	-22.840*	.000

*p ≤ .05

จากตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้ t-test (dependent samples) พบว่าคะแนนก่อนเรียนน้อยกว่าคะแนนหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผล

1. คะแนนงานวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ 1. การเขียนเค้าโครง 3 บท เต็ม 20 ($\bar{X}$ = 15.77, S.D.=1.92) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 2) นวัตกรรมการสอน เต็ม 10 ($\bar{X}$ = 6.63, S.D.=2.822) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 3) การวิเคราะห์ข้อมูล เต็ม 10 ($\bar{X}$ = 7.37, S.D.=1.10) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 80 4) การเขียนรายงานวิจัย 5 บท เต็ม 20 ($\bar{X}$ = 16.07, S.D.=1.46) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รวม 4 ชุด เต็ม 60 ($\bar{X}$ = 45.83, S.D.=4.59) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33

2. ประสิทธิภาพกระบวนการของแบบฝึกทักษะ (E₁) เต็ม 60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.83 คิดเป็นร้อยละ 76.38 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (ทดสอบหลังเรียน) (E₂) เต็ม 60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.93 คิดเป็นร้อยละ 76.55 ซึ่งมีประสิทธิภาพ E₁/E₂ เท่ากับ 76.38/76.55 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

3. เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้ t-test (dependent samples) พบว่าคะแนนก่อนเรียนน้อยกว่าคะแนนหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. คะแนนงานวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ นักเรียน 30 คน รวม 4 ชุด เต็ม 60 ($\bar{X}$ = 45.83, S.D.=4.59) คะแนนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ทั้งนี้เป็นเพราะ แบบฝึกทักษะมีความสำคัญต่อผู้เรียนในการที่จะช่วยส่งเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้นทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ มูลคำ และ สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550: 53) กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553), สุณีย์ สุขสี (2560), พัฒนพงศ์ ลาภบริบูรณ์ (2561) ซึ่งพบว่า แบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.89/78.04 และยังสามารถสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉุยฉาย สุริวงษ์ (2561) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 79.76/78.24 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพา จันทาพูน, (2561) พบว่า แบบฝึกทักษะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ประสิทธิภาพกระบวนการของแบบฝึกทักษะ (E₁) เต็ม 60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.83 คิดเป็นร้อยละ 76.38 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (ทดสอบหลังเรียน) (E₂) เต็ม 60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.93 คิดเป็นร้อยละ 76.55 ซึ่งมีประสิทธิภาพ E₁/E₂ เท่ากับ 76.38/76.55 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 ทั้งนี้

เป็นเพราะนักศึกษามีแนวทางและขั้นตอนการเรียนรู้และการปฏิบัติงานตามแบบอย่างของแบบฝึกที่กำหนดให้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553) ที่พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ คือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.18/83.43 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวณีย์ สุขสี (2560) ที่พบว่า แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ 83.08/81.70 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัฒพงษ์ ลาภบริบูรณ์ (2561) ที่พบว่า แบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพ 80.89/78.04 จุณฉาย สุริวงษ์ (2561) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 79.76/78.24 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิวา จันทาพูน (2561) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจ มีประสิทธิภาพรวม 85.86/85.05

3. เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้ t-test (dependent samples) พบว่า คะแนนก่อนเรียนน้อยกว่าคะแนนหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เป็นเพราะนักศึกษามีแนวทางและขั้นตอนการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานตามแบบอย่างของแบบฝึกที่กำหนดให้ ทำให้ได้รับความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นจาก ประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจาก ที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวณีย์ สุขสี (2560) ที่พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัฒพงษ์ ลาภบริบูรณ์ (2561) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุณฉาย สุริวงษ์ (2561) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. คณาจารย์ที่สอนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำชุดฝึกทักษะวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยชุดฝึกทักษะไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

2. คณาจารย์ที่สอน วิชาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยอื่น สามารถนำชุดฝึกทักษะไปใช้สอน นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ด้านศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ มาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับใช้ในการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. การฝึกทักษะเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ควรได้รับการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ควรเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา ก่อนเริ่มทำกิจกรรมหรือชุดแบบฝึกทักษะ เช่น การทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่

4. ในการทำชุดแบบฝึกทักษะแต่ละชุดนั้น เมื่อตรวจผลงานหากพบว่านักศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ ควรอธิบายให้คำแนะนำเพื่อให้นักศึกษาแก้ไข จนกว่าจะเข้าใจจึงจะฝึกกิจกรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ในรายวิชาการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้

2. ควรศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ในรายวิชาหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร

3. ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะกับวิธีการสอนแบบอื่นๆ เช่น การสอนโดยใช้เกม การสอนแบบโครงงาน เป็นต้น

4. ควรพัฒนาหรือสร้างชุดฝึกทักษะให้มีเนื้อหาเพิ่มขึ้น จำได้นำมารวบรวมเป็นชุดฝึกทักษะที่มีความหลากหลายในการนำไปใช้ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

อุษณีย์ สุริวงษ์. (2561). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง อสมการ. บึงกาฬ: โรงเรียนบึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21.

ณรงค์ พิมสาร. (2562, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 8(1): 1-4.

ธีระ รุญเจริญ. (2560). การศึกษาเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

พัฒน์พงศ์ ลาภบริบูรณ์. (2561). รายงานผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการจับใจความ รายวิชาภาษาอังกฤษ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษแบบบูรณาการของ Murdoch (MIA) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงเรียน ตลาดปลาเค๊าพิทยาคม เขตตลาดพร้าว จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.

รุ่งทิพา จันทาพูน. (2561). ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หน่วยการเรียนรู้ Chiangrai My Hometown ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี. เชียงราย: โรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3.

วรรณภา ไชยวรรณ. (2549). การพัฒนาแผนการอ่านและการเขียนภาษาไทยเรื่องอักษรควบและอักษรนำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะ. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และกมลรัตน์ นิยมพาสี. (2559). ห้องเรียนแห่งอนาคต เปลี่ยนครูให้เป็นโค้ช. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีอีดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

วิวัฒน์ ตูจำนงค์. (2562, มกราคม-มิถุนายน). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่การเรียนรู้. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 8(1): 5-12.

สุวนีย์ สุขสี. (2560). รายงานผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. เพชรบูรณ์: โรงเรียนโคกปรังวิทยา อําเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์.

สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). การพัฒนาผลงานวิชาการการเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ: อี เค บุ๊คส์.

เอกนิษฐ์ กรไกร. (2549). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กายยาศาสตร์ 11 ด้วยแบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ Co-op Co-op และแบบเดี่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อลิศรา ชูชาติ และคณะ. (2549). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

**การพัฒนาแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ
สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร**

**Developing a model of educational management for excellence
to talented student of senior high school under Bangkok
Secondary Educational Service Area Office 1**

สุรสนี พลอยขาว¹ รศ.ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต² และ ผศ.ดร.ปัญญา ชีระวิทยเลิศ³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์จากผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หรือครูผู้สอนหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้บริหารและครูผู้สอนหลักสูตรความสามารถพิเศษ จำนวน 17 โรงเรียน รวม 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย กิจกรรม 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียน 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตร 4) ด้านวิชาการ 5) ด้านครูและบุคลากร 6) ด้านแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านงบประมาณ 8) ด้านชุมชน และ 9) ด้านการบริหารจัดการ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: รูปแบบ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ การบริหารจัดการ

Abstract

The purpose of this study was to develop the educational management for excellence to talented student of senior high school under Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1, by doing three steps, as follows: 1) study the current state of educational management for excellence to talented student of senior high school under Bangkok Secondary Educational

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Service Area Office 1 by interviewing 9 persons from school principal or deputy principal of academic affairs or talented curriculum teacher, 2) develop a model of educational management for excellence to the talented student of senior high school and verify by five experts, and 3) evaluate feasibility and appropriateness of the developed model by thirty-four school administrators and talented curriculum teachers. The research tools were a structured interview and a questionnaire. The data were analyzed by mean, Standard Deviation and content validity.

Research findings reveal that the model of educational management for excellence to talented student of senior high school under Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1 consists of nine aspects: 1) classroom management, 2) outdoor classroom management, 3) extra curricular management, 4) academic, 5) teacher and personnel, 6) learning resources, 7) budget, 8) community, and 9) management. The developed model has high feasibility and appropriateness in using for educational management for excellence to talented student of the senior high school.

Keywords: Model, talented student, educational management for excellence

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษของไทยในระยะแรกไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เนื่องจากเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผู้มีความสามารถพิเศษว่า ผู้มีความสามารถพิเศษเป็นบุคคลที่มีผลการเรียนดีเยี่ยม มีสติปัญญาสูง มีโอกาสดีกว่าเด็กคนอื่น เป็นผู้ที่สามารถจัดการและพัฒนาตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องได้รับการดูแล เอาใจใส่เป็นพิเศษทั้งจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และหากมีการจัดการศึกษาเฉพาะกลุ่มให้เด็กกลุ่มนี้จะกลายเป็นกลุ่มอภิสิทธิ์ชน ทั้งที่ความจริงแล้วผู้มีความสามารถ

พิเศษ เป็นนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องการได้รับการดูแลพัฒนา และส่งเสริมให้บรรลุศักยภาพสูงสุด เนื่องจากหากไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่หรือจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม ความเป็นเลิศจะไม่อาจเกิดขึ้นหรือหายไปไหนที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดายที่ต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลของประเทศกลุ่มนี้ไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544) ระยะต่อมา ประเทศไทยเริ่มมีแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ โดยมีการกล่าวถึงผู้มีความสามารถพิเศษเป็นนโยบายที่ชัดเจน เมื่อปี พ.ศ. 2535 และค่อย ๆ พัฒนามาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เป็นที่สนใจเท่าที่ควร ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีการบัญญัติถึงสิทธิของผู้มีความสามารถพิเศษที่สำคัญไว้ ในมาตรา 10 วรรค 4 ว่าด้วยการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 วรรค 1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ และมาตรา 60 กำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548) ดังนั้นหลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ได้มีผลบังคับใช้แล้ว โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญใน

การจัดการศึกษาที่เหมาะสมให้กับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษให้ได้มีสิทธิทางการศึกษาที่ชัดเจนตามกฎหมาย

จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษที่ผ่านมา พบว่า ได้มีหน่วยงานองค์กรและสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น มีทั้งการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษในโรงเรียนเฉพาะทาง การจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษโดยการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติทั่วไป การจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านการสอนเสริมและโครงการพิเศษต่าง ๆ เช่น พสวท. สกว. สอวน. โอลิมปิกวิชาการ เป็นต้น โดยมีกระบวนการเสาะหา กระบวนการเรียนการสอน หลักสูตร สื่อการสอน การวัดและประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อมและอื่น ๆ ที่สนับสนุนให้ผู้มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพสูงสุดแต่ละบุคคล (เจลียวศรี พิบูลชล อรุณี วิริยะจิตรา และอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. 2554: 2) แต่การดำเนินการดังกล่าวยังคงมีพัฒนาการที่ล่าช้า เนื่องด้วยมีปัญหาและอุปสรรค ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบการจัดการ และองค์ความรู้ แม้ในปัจจุบันได้มีองค์กรกลางระดับชาติ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษแห่งชาติ (National Center for Gifted and Talented) ที่จะรองรับการดำเนินงานในเรื่องนี้ แต่การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่เห็นผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน จึงทำให้ผู้ที่มีความสามารถพิเศษไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรทางการศึกษากับองค์กรเครือข่ายสนับสนุนต่าง ๆ เช่น องค์กรด้านจิตวิทยา การแพทย์ การบำบัด ที่จะต้องร่วมกันพัฒนาเด็ก นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่และผู้ที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่เห็นถึงความสำคัญหรือความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันสร้างสรรค์ผู้นำให้แก่ประเทศ จึงส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณและการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานอย่างจริงจัง นอกจากนั้น ครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ยังมีความเข้าใจผิดและไม่ทราบถึงแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด

การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่เพียงพอเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การศึกษาในโรงเรียนเฉพาะทางหรือโรงเรียนทั่วไปที่มุ่งความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ ยังเป็นไปอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชา เป็นผลให้ไม่สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้เท่าที่ควรจะเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545; เจลียวศรี พิบูลชล, อรุณี วิริยะจิตรา และอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. 2554)

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้มีความสามารถพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนการสอนสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษให้ดำเนินงานอย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

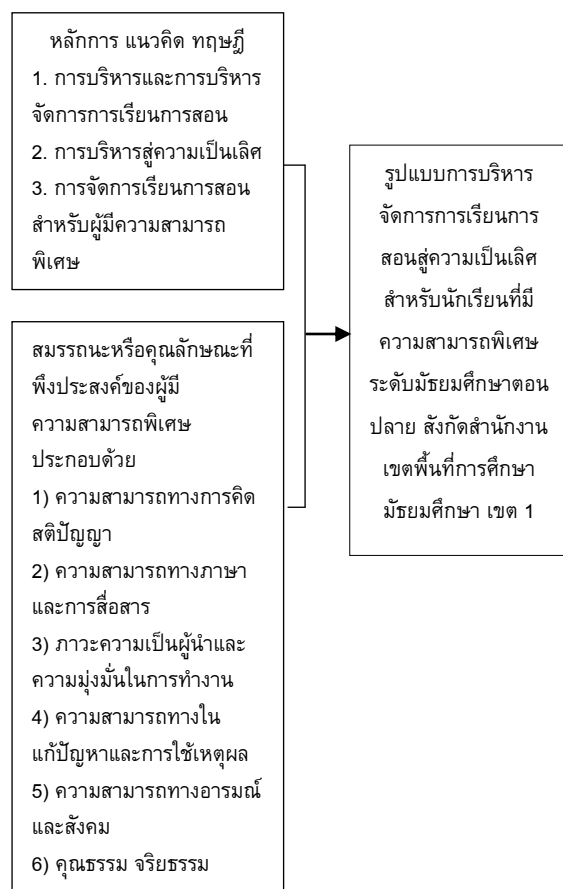
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ
การบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ
สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัย
ได้ทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด
ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ
กระบวนการบริหาร การบริหารงานวิชาการ และการ
จัดการเรียนการสอน การบริหารสู่ความเป็นเลิศ และ
การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถ
พิเศษ จากนั้นได้นำหลักการและแนวคิดต่าง ๆ มา
บูรณาการ และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการกลุ่ม
บริหารงานวิชาการหรือครูผู้สอนหลักสูตรสำหรับผู้มี
ความสามารถพิเศษ ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษา
สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลาย เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนที่มี
ความสามารถพิเศษจำนวนมาก และมีความพร้อมใน
การจัดการศึกษารวมทั้งสิ้น 9 โรงเรียน แบ่งออกเป็น
1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 โรงเรียน
2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 โรงเรียน
3) โรงเรียนในเขตจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ จังหวัด
สมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัด
สมุทรสาคร จังหวัดปทุมธานี จังหวัดละ 1 โรงเรียน
จำนวน 5 โรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการ
เรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มี
ความสามารถพิเศษ ความเหมาะสมและความเป็นไป
ได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการ
สอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถ
พิเศษไปใช้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหาร
โรงเรียนที่เป็นประชากรเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น 9
โรงเรียน เพื่อเข้าสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ
สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนการสอน
สู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
2. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์
และเก็บข้อมูล พร้อมแนบแบบสัมภาษณ์ ส่งไปยัง
ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 9 โรงเรียน
โดยประสานงานกับฝ่ายธุรการ เพื่อขอความอนุเคราะห์
ประสานงานในการเข้าสัมภาษณ์
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูล
ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงาน

วิชาการหรือครูผู้สอนหลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ โดยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 17 โรงเรียน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ พร้อมแนบบแบบประเมิน ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 17 โรงเรียน โดยประสานงานกับฝ่ายธุรการและกลุ่มบริหารงานวิชาการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ประสานงานในการรวบรวมแบบประเมิน และกำหนดวันขอรับคืนด้วยตนเอง

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับการบริหารและการบริหารจัดการการเรียนการสอน การบริหารสู่ความเป็นเลิศ การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และนำเสนอให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และตรวจสอบความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

1.2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาใช้ประกอบการร่างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร

2.1 ร่างโครงสร้างรูปแบบ โดยใช้ผลจากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ในขั้นตอนที่ 1

2.2 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและ/หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร

นำรูปแบบที่สร้างและตรวจสอบจากขั้นตอนที่ 2 ให้รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ และครูผู้สอนหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 17 โรงเรียน ประเมิน

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ไปใช้จำนวนทั้งสิ้น 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบและประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ใช้เกณฑ์การให้ความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2546: 162)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จำแนกและจัดข้อมูลให้เป็นระบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ สร้างข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

2. แบบประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับ

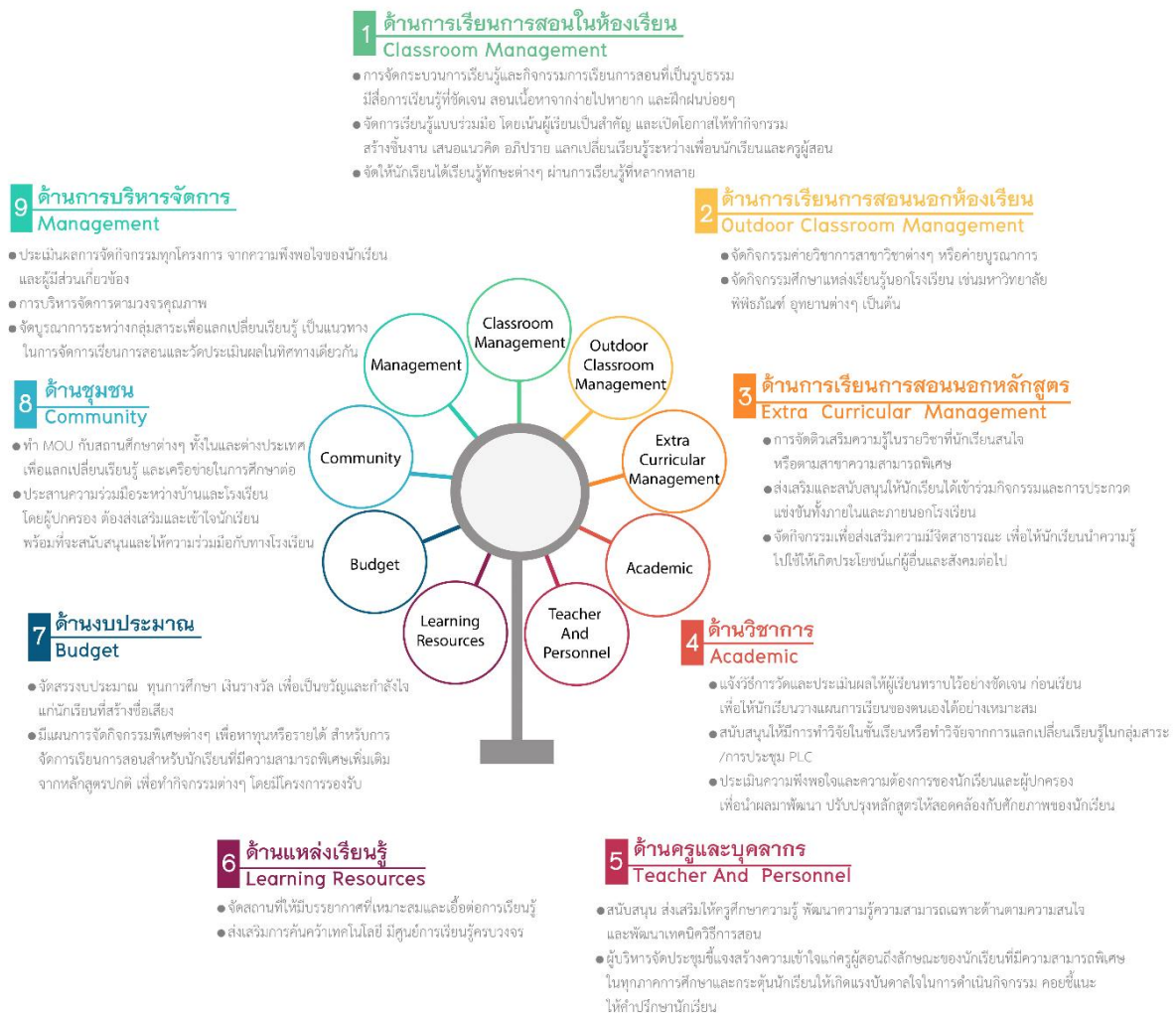
มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้เกณฑ์การให้ความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2546: 162)

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้เกณฑ์การให้ความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2546: 162)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ที่เหมาะสม พบว่า ประกอบด้วย 9 ด้าน 22 กิจกรรม ดังแสดงแผนภาพต่อไปนี้

รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ
สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเป็นผู้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ต้องคิดออกแบบกิจกรรมโดยคำนึงถึง

ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความเหมาะสมต่อผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรได้รับ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นพบความสามารถของตนเอง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ว่า บุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกันและทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา และสอดคล้องกับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ซึ่งกล่าวถึงกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการแสดงออกของนักเรียน ทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดใช้กระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้มีส่วนร่วม

2. ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม สร้างชิ้นงาน เสนอแนวคิด อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนนักเรียนและครูผู้สอน เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทดลอง ค้นคว้า ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการทำโครงงานและการแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่สนใจ ฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนในการทำงานและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จนสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2550: 138-140) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าสู่กระบวนการสืบสอบ (process of inquiry) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องใช้ความคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนได้ผลิตงานที่เป็นรูปธรรมออกมา ผลงานของผู้เรียนเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้ความคิดของผู้เรียนและสามารถนำมาอภิปราย แลกเปลี่ยน วิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างชัดเจน การจัดแสดงผลงานของผู้เรียนต่อสาธารณชนจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และการทำงาน ส่งผลต่อความใส่ใจ ความกระตือรือร้น ความอดทนในการแสวงหาความรู้ การศึกษาความรู้ และการใช้ความรู้ ดังนั้นการให้ผู้เรียนทำโครงงานจึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยดึงศักยภาพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์

3. การจัดกระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม มีสื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจน สอนจากเนื้อหาง่ายไปหายาก และฝึกฝนบ่อย ๆ จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนได้อย่างเต็มความสามารถ เนื่องจากการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการเลือกใช้สื่อที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้ได้อย่าง

แม่นยำ สอดคล้องกับกฎแห่งการเรียนรู้ ของธอร์นไดค์ (Thorndike. 1966: 28-29) ได้แก่ 1) กฎแห่งผล (law of effect) พฤติกรรมการตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดที่ได้รับผลที่ทำให้ผู้เรียนพึงพอใจ ผู้เรียนจะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ๆ อีกหรือเรียนรู้ต่อไป แต่หากผู้เรียนไม่ได้รับผลที่พึงพอใจก็จะเลิกทำพฤติกรรมนั้น 2) กฎแห่งความพร้อม (law of readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนอยู่ในภาวะที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ การบังคับหรือฝืนใจจะทำให้หยุดนิ่งไม่เกิดการเรียนรู้ และ 3) กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงถาวร

4. กิจกรรมนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การเข้าค่ายและการทัศนศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมการเข้าค่าย เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนักเรียน ได้มีโอกาสเปิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ ฝึกความรับผิดชอบ ฝึกคุณลักษณะทางด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม คุณธรรม จริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน ได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน ครู และบุคคลอื่น ๆ ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกห้องเรียน ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำผู้เรียนออกไปเรียนรู้ยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศของการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนรู้สึกกระตือรือร้น และสนุกสนานในการเรียนรู้ ได้มีการเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนหรือในตำราเรียนกับสภาพจริง ครูผู้สอนควรให้นักเรียนได้ร่วมวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ของการไปศึกษา กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา กำหนดสถานที่ที่จะศึกษา กำหนดเวลาและวิธีการเดินทาง กำหนดค่าใช้จ่าย การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงการสรุปผลและการรายงานผล เพื่อเป็นการฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการวางแผน ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะการแสวงหา และการสรุปองค์ความรู้ และยังเป็นส่งเสริมคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความสามัคคีให้แก่เด็กนักเรียน ตลอดจนช่วยเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สถานที่จริง และหาไม่ได้ในห้องเรียน สอดคล้องกับที่ ทิศนา ขัมมณี (2550) กล่าวว่า iva การไปทัศนศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ สถานที่อันเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น ซึ่งอยู่นอกสถานที่ที่เรียนกันอยู่เป็นปกติ โดยมีการศึกษาสิ่งต่าง ๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้ และมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้อีกศึกษา นอกจากนี้ เดล (Dale, 1969) ได้กำหนดให้การไปทัศนศึกษา เป็นสื่อประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมประเภทหนึ่ง ในลำดับขั้นของกรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) และกล่าวว่า การไปทัศนศึกษาเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นประสบการณ์ตรงที่มีคุณค่า ที่ได้จากการสังเกตในสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง เป็นสิ่งที่หาไม่ได้จากการเรียนในห้องเรียน

5. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความมีจิตสาธารณะ โดยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคมต่อไป เช่น การจัดค่ายหรือกิจกรรมเพื่อนำความรู้ของตนเองไปมอบให้แก่ผู้อื่นได้ เช่น การสอนนักเรียนโรงเรียนน้อง โครงการพี่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน ถือเป็นการสนับสนุนและปลูกฝังคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนซึ่งนอกจากจะเป็นผู้มีความรู้สติปัญญาดีแล้วยังต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักเอื้อเฟื้อ เห็นอกเห็นใจ แบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง สอดคล้องกับพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ที่จะปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนชาวไทยได้ร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ และทำความดี เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโครงการจิตอาสา ธารนงค์ให้ประชาชนชาวไทยแสดงพลังจิตอาสา ร่วมกับหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ข้าราชการบริวาร หน่วยราชการในพระองค์ และหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างสังคมของคนดี เชิดชูคนทำความดี ที่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (ศูนย์อำนวยการใหญ่จิตอาสาพระราชทาน 904 วปร. 2562)

6. ผู้บริหารต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาความรู้ความสามารถ

เฉพาะด้านตามความสนใจ พัฒนาเทคนิควิธีการสอน เข้าร่วมการอบรมสัมมนาต่าง ๆ รวมถึงการจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้สอนถึงลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในทุกภาคการศึกษา และคอยกระตุ้นนักเรียนให้เกิดแรงบันดาลใจในการดำเนินกิจกรรม คอยชี้แนะ ให้คำปรึกษานักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยพัฒนาทั้งในด้านความรู้ความสามารถและด้านเจตคติที่ดีของครูผู้สอน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ สอดคล้องกับ เมเคอร์ (Maker, 1977 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2530: 41) ซึ่งได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับคุณลักษณะของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ 3 ประการ คือ 1) มีเชาวน์ปัญญาสูง 2) การมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และ 3) การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เนื่องจากเด็กเก่งและเด็กปัญญาเลิศมักจะมีใจจดจ่อกับการแสวงหาความรู้และมักจะเห็นคำตอบที่ผิดพลาดและผิวเผินได้ง่าย ครูผู้สอนจึงควรเป็นผู้มีเชาวน์ปัญญาเป็นเลิศที่จะคอยให้คำตอบและทิศทางที่ถูกต้องต่อผู้เรียนได้ และเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่สามารถยอมรับเมื่อตนหาคำตอบให้นักเรียนไม่ได้ ในขณะที่ วิลเลียม บิชอป (William Bishop, 1977 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2530: 41-42) ได้ข้อค้นพบที่เสริมในสิ่งที่เมเคอร์กล่าวไว้ คือ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษต้องมีความวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความพอใจในการสอนเด็กเก่ง มีเชาวน์ปัญญา มีความกระตือรือร้นในวิชาที่สอน มีความสนใจในวรรณคดีและวัฒนธรรม เป็นผู้เอาการเอางานในห้องสอน และรักในการสอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในทำนองเดียวกับที่ สมิทเชนส์ และเซลลิน (Smidchens; & Sellin, 1976 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2530: 42) ได้เน้นย้ำว่า ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมต่อการเป็นครูผู้สอนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษให้ได้

7. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้การบริหารจัดการ เป็นการสร้างทุนให้แก่องค์กร ทำให้โรงเรียนมีแหล่งข้อมูลและแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มากขึ้น ช่วยให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน

ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ กับ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ หรือผู้มีความเชี่ยวชาญโดยตรง ซึ่ง จะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ภัทรวิวัฒน์ (2559) ที่กล่าวว่า การพัฒนาโรงเรียนสู่ ความเป็นเลิศ คือ การพัฒนาโรงเรียนด้านการสร้าง ความร่วมมือ สร้างเครือข่ายกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้ มีความสามารถพิเศษทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่ง ปัจจุบันมีองค์กรทั้งระดับโลกและองค์กรในระดับ ภูมิภาค รวมถึงเอเชียแปซิฟิก ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มี ความสามารถพิเศษ จัดขึ้นเพื่อให้การสนับสนุน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ประสงค์จะพัฒนาเด็ก ที่มีความสามารถพิเศษ เน้นการดำเนินงานในรูปแบบ แลกเปลี่ยนและร่วมมือกันด้านวิชาการโดยมีสมาชิก จากทั่วโลก ดังนั้น โรงเรียนควรสร้างความร่วมมือจาก เครือข่ายต่าง ๆ เช่น เครือข่ายมหาวิทยาลัย เครือข่าย สถาบันวิจัย เครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ เครือข่ายแหล่ง เรียนรู้ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นแหล่งฝึกงานและ เรียนรู้ประสบการณ์ และเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียน

8. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด กิจกรรมทุก ๆ โครงการ เนื่องจาก การประเมินความ พึงพอใจ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน กล่าว ได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยทำให้งาน ประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการ ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสามารถนำผล จากความพึงพอใจมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข การบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษให้ สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต ประสิทธิ์นอก (2562) ที่ศึกษารูปแบบการ บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง

และนักเรียน เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารโรงเรียนสู่ ความเป็นเลิศ และมีความสัมพันธ์กันในเชิงบริหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนที่จัดการเรียน การสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีประสิทธิภาพ ควรสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้และ นวัตกรรม

2. ควรมีการประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครอง เพิ่มเติมในวันประชุมผู้ปกครอง เพื่อเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และนำมาใช้ในการ พัฒนาปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ผู้บริหารควรทำกิจกรรม MOU กับ สถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างสองฝ่าย ใช้เป็นเครือข่ายการพัฒนาและ ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2. ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อไม่ต้องเรียกเก็บเงินสนับสนุนเป็น จำนวนมากจากผู้ปกครอง และไม่ต้องขอจัดสรรงบประมาณ เพิ่มเติมจากส่วนกลาง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่าย เพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด. กาญจนา ภัทรวิวัฒน์. (2559). การพัฒนาแนวทาง การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับผู้มี ความสามารถพิเศษ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561. จาก http://www.thai-explore.net/file_upload/submitter/file_doc/5458448558ac56af755d744122d9075a.pdf

- เจลียวศรี พิบูลชล, อรุณี วิริยะจิตรา และอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2554). **การพัฒนามาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ทิตินา แคมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต ประสิทธิ์นอก และคณะ. (2562, มกราคม–มิถุนายน). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 8(1): 86-95.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศูนย์อำนวยการใหญ่จิตอาสาพระราชทาน 904 วปร. (2562). **ประวัติความเป็นมาของจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ**. สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://www.royaloffice.th/จิตอาสา/เรื่องควรรู้/ประวัติความเป็นมา/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **รายงานการวิจัย รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์แห่งชาติเพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักงานฯ.
- _____. (2545). **รายงานการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรขยายประสบการณ์สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ พ.ศ. 2549–2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2530). **ครูสอนเด็กเก่ง**. กรุงเทพฯ: ปาณยา.
- Dale, Edgar. (1969). **Audio-Visual Methods in Teaching**. 3rd ed., New York: The Dryden Press.
- Thorndike, Edward L. (1966). **Human learning**. Cambridge, Mass.: M.I.T. Press.

ผลการจัดโปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

Results of Natural Conservation Classroom Program in Enhancing Environmental Conservation Behavior in Early Childhood

สุมิตตา เสนาพรหม¹ เพ็ญศรี แสงเจริญ²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดโปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนชั้นสไมล์เนอ-เซอร์ จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย โปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติ แบบบันทึกการดูแลรดน้ำต้นไม้ แบบบันทึกการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด แบบบันทึกการดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ และแบบสรุปการประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลของการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติ ส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 33.33 น้อยที่สุดคือระดับดี คิดเป็นร้อยละ 6.67 และระดับต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 6.67 และจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกเพิ่มเติมของครู พบว่าเด็กส่วนใหญ่ทำได้ดีในด้านการดูแลรดน้ำต้นไม้และการดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ ส่วนด้านการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัดเด็กส่วนใหญ่ยังต้องได้รับการเตือนและฝึกเพิ่มเติม

คำสำคัญ: พฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติ เด็กปฐมวัย

Abstract

The objective of this study was to study results of natural conservation classroom program in enhancing environmental conservation behavior in early childhood. The target group of the study included 15 males and females, aged 4-5 years old, studying in kindergarten 2 at Sun Smile Nursery School (Pre-school Level), in Muang Nakhon Sawan district of Nakhon Sawan, academic year 2018. The research instruments included natural conservation classroom program, the record form of watering and taking care of plants, the record form of using and saving water in watering, the record form of cleanliness in responsible area and an evaluation form of natural conservation behavior, developed by the researcher. Data were analyzed by means of percentage and content analysis. The results revealed that 53.33 percent of the target showed environmental conservation behavior in fair level, 33.33 percent of the target showed at very good level, 6.67 percent of the target showed at good level, and 6.67 percent of the target showed at poor level. The data from content analysis founded that the factors that most children do well in watering, taking care of plants and cleanliness in responsible area. As for saving water in watering, most children still have to be warned and had more practice.

Keywords: Environmental conservation behavior, Natural conservation classroom program, Early childhood

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร สาขาวิชาการปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดเพื่อให้เกิดประโยชน์กับมนุษย์และสิ่งมีชีวิตมากที่สุดและเกิดประโยชน์ยาวนานตลอดไป ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เพื่อให้มนุษย์ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี (อรรณพ บุญส่ง, 2551) จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะนำไปสู่ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” อนึ่ง การพัฒนาที่ยั่งยืนให้ความสำคัญอย่างมากกับคุณค่าของสิ่งแวดล้อม โดยเน้นเรื่องความยั่งยืนของการทำงานและประสิทธิภาพของระบบนิเวศเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนทางนิเวศในระยะยาวเพื่อให้คนรุ่นใหม่นอนาคตได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มีบทบาทอย่างมากในกระแสการพัฒนาของสังคมโลกปัจจุบันที่กำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน ดังเห็นได้จากวิกฤตการณ์ต่างๆ ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั่วโลกอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นดังที่ ชารา บัวคำศรี (2560) กล่าวถึง วิกฤตสภาพอากาศของประเทศไทยที่ร้อนที่สุดติดต่อกันสามปี ปรากฏการณ์เอลนีโญ พายุเฮอริเคน อุทกภัย คลื่นความร้อน ทะเลน้ำแข็งในเขตอาร์กติก แผ่นดินไหว และเขื่อนในประเทศลาวแตก ทำให้เกิดความสูญเสีย เตือนรื้อกับมนุษย์ที่อาศัยในโลกใบนี้

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาวิกฤตของสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการขาดจิตสำนึกของมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมกรรมการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การจัดการขยะที่ไม่ถูกต้อง การปล่อยมลพิษทางอากาศ การสร้างมลพิษทางเสียง รวมทั้งการสร้างสารปนเปื้อนในขณะที่เป็นอันตราย ฉะนั้น การที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน คือ การทำให้คนเห็นคุณค่าและปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั่วโลกได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยองค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกจึงได้จัดการประชุม “สิ่งแวดล้อมของมนุษย์” (Conference on Human Environment) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ได้มีการเรียกร้องเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรของโลกที่ใช้กันอย่างไม่จำกัดจนเกินขีดจำกัดของการใช้ทรัพยากรของโลก ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ และได้เข้าร่วมการ

ประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development: WSSD) ที่ Johannesburg ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ในปี พ.ศ.2545 นำไปสู่พันธกรณีของประเทศสมาชิก ประมาณ 180 ประเทศ โดยประเทศไทยจะต้องนำมาสานต่อแผนปฏิบัติการ 21 เพื่อดำเนินงานการพัฒนาที่ยั่งยืนเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อกระตุ้นให้ประชากรทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนการเตรียมความพร้อมของคนในด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) และประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมระดับคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (เอสแคป) สมัยที่ 71 ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2558 ภายใต้หัวข้อ “ประเด็นความท้าทายสำหรับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างรอบด้านและยั่งยืน” ภารกิจ คือ การสนับสนุนการดำเนินงานของเอสแคปในการมุ่งพัฒนาสู่ประเทศให้มีความยั่งยืนโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดให้มีการสร้างจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลและยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564)

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมและปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับคนไทย โดยในยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญ เรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายให้คนไทยทุกช่วงวัยมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมมีคุณธรรมจริยธรรม (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579) นอกจากนี้ ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ก็ได้ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเด็กปฐมวัย โดยกำหนดอยู่ในมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย และในสภาพที่พึงประสงค์ที่เด็ก

ปฐมวัยพึงมีคือการมีส่วนร่วมดูแลรักษารวมชาติและสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560) เพราะการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการศึกษาของมนุษย์ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการเรียนรู้ การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาระดับเริ่มแรกเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ (ปรากฏอนุศาสนะนันท์ และสุพร เข้มเฮง. 2561) เด็กปฐมวัยที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการทางสมอง มีพัฒนาการทางสติปัญญาที่เจริญงอกงามที่สุด การส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยเพราะเป็นวัยที่สามารถเรียนรู้และจดจำ นำไปปฏิบัติ ด้วยความเคยชินในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นลักษณะนิสัยและจิตสำนึกที่ดีของเด็กได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาพรวม ผู้วิจัยซึ่งเป็นชาวนครสวรรค์ ได้ตระหนักถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น พบว่าจังหวัดนครสวรรค์ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ความเสื่อมโทรมของบึงบอระเพ็ดเห็นได้จาก มีขยะมูลฝอย ต้นไม้ที่ลดจำนวนลง รวมถึงฝนไม่ตกตามฤดูกาลขาดความชุ่มชื้น ปริมาณน้ำลดต่ำ จนเห็นเนินดินในบางส่วน ต้นแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูแล้งดินเขินมากขึ้นกว่าที่เคยเป็นในอดีต รวมถึงมีขยะมูลฝอย น้ำไม่เพียงพอต่อการเกษตร อีกทั้งมลพิษทางอากาศในเขตเมืองมลพิษของควันจากการจราจรที่หนาแน่น ควันพิษและฝุ่นผงจากการเผาไร่อ้อยที่เก็บเกี่ยวแล้ว อีกทั้งตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังค่านิยมที่ดีตั้งแต่ในระดับปฐมวัย ดังที่องค์การสหประชาชาติมองว่าเด็กในช่วงปฐมวัยมีความสำคัญเป็นอย่างมากและเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน (The U.N. Sustainable Development Solutions Network. 2015) จึงได้จัดทำโปรแกรมห้องเรียนรักษารวมชาติขึ้นเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในระดับปฐมวัยอันจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเรียนรู้

ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตของตนเองไปตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (Life-Long Skills) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาผลการจัดโปรแกรมห้องเรียนรักษารวมชาติที่มีต่อพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนชั้นสไมล์เนสเซอร์ จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

โปรแกรมห้องเรียนรักษารวมชาติ หมายถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐาน หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินการ แผนการจัดกิจกรรม สื่อวัสดุอุปกรณ์ การประเมินผล และหนังสืออ่านประกอบสำหรับครู โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นการสร้างความรู้ความตระหนัก เป็นการสร้างให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจและบอกได้ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตเมื่อสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย โดยใช้ วิดีทัศน์ คลิปวิดีโอ ภาพข่าว สารวจบริเวณพื้นที่จริง ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ภาพถ่าย นิทาน

ขั้นการลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ทำการทดลองเกี่ยวกับรากของพืชช่วยชะลอน้ำ การทำฝายชะลอน้ำ ปลูกต้นไม้และวางแผนการดูแลต้นไม้โดยการใช้ให้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด แบ่งพื้นที่การดูแลความสะอาดให้เด็กรับผิดชอบ ดูแลความสะอาดบริเวณโรงเรียนและคัดแยกขยะทิ้งลงถังให้ถูกต้อง ปั่นโมเดลสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ในบึงบอระเพ็ด โมเดลทำฝายชะลอน้ำและโมเดลสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ของแม่น้ำเจ้าพระยาจากดินเหนียว เล่นเกมจับคู่ภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ในการดูแลต้นไม้ ศึกษานอก

สถานที่ต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและบึงบอระเพ็ดพร้อมทั้งนำเสนอผลงานของตนเองด้วยการจัดนิทรรศการ

ขั้นการสรุปผลและสะท้อนความคิด โดยการวาดภาพที่สะท้อนถึงความเข้าใจและสามารถเล่าถึงสิ่งที่วาดในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้

พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การปฏิบัติของเด็กปฐมวัยที่แสดงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมใน 3 ประเด็น คือ 1) การดูแลรดน้ำต้นไม้ 2) การใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด 3) การดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ ประเมินโดยแบบประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

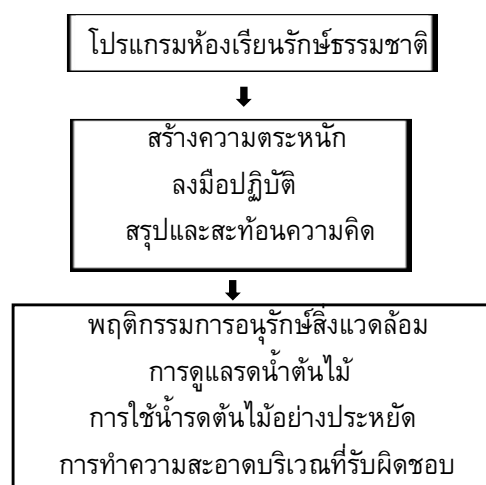
การดูแลรดน้ำต้นไม้ หมายถึง การดูแลรดน้ำต้นไม้ของตนเองเป็นประจำทุกวัน วันละ 2 ครั้ง ในเวลาเช้าและเย็นโดยไม่ต้องเตือน ประเมินโดยแบบบันทึกการดูแลรดน้ำต้นไม้

การใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด หมายถึง การใช้น้ำในการรดต้นไม้ของตนเองครั้งละประมาณ 200 มิลลิเมตร วันละ 2 ครั้ง ประเมินโดยแบบบันทึกการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด

การดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ หมายถึง การดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบทุกวัน วันละ 2 ครั้ง ประเมินโดยแบบบันทึกการดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนชนสไมล์เนอสเซอรี่ จังหวัดนครสวรรค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือในการศึกษา

ส่วนที่ 1 โปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติ

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 โปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติ

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี

เอกสาร ตำรา และงานวิจัยของไทยและต่างประเทศ พร้อมทั้งวิเคราะห์หลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดขอบข่ายในการนำเสนอเนื้อหา ศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม และสภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัย จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นกรอบแนวคิดของโปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในด้านการปฏิบัติของเด็กในการดูแลรดน้ำต้นไม้ การใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด และการดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาออกแบบโปรแกรมห้องเรียนรักษัธรรมชาติ มีโครงสร้างดังนี้

1.2.1 แนวคิดพื้นฐาน

1.2.2 หลักการและเหตุผล

1.2.3 วัตถุประสงค์

1.2.4 ขั้นตอนการดำเนินการ
ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการสร้างภาพตระหนัก
ขั้นการลงมือปฏิบัติ และขั้นการสรุปผลและสะท้อน
ความคิด

1.2.5 แผนการดำเนินกิจกรรม

1.2.6 สื่อ วัสดุอุปกรณ์

1.2.7 การประเมินผล

1.2.8 หนังสืออ่านประกอบสำหรับครู

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล

2.1 แบบบันทึกการดูแลรดน้ำต้นไม้

2.2 แบบบันทึกการใช้น้ำรดต้นไม้
อย่างประหยัด

2.3 แบบบันทึกการดูแลความสะอาด
บริเวณที่รับผิดชอบ

2.4 แบบประเมินพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ
ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องผลการจัดโปรแกรมห้องเรียน
รักษาระชาชาติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ผลการจัดโปรแกรมห้องเรียนรักษาระชาชาติที่มีต่อ
พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยชาย
และหญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น
อนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน โรงเรียน
ชั้นสไมล์เนอสเซอร์ อำเภอมือง จังหวัด
นครสวรรค์ มีวิธีการดำเนินการศึกษาโดยการทดลอง
ใช้โปรแกรมห้องเรียนรักษาระชาชาติเพื่อส่งเสริม
พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยกับ
กลุ่มเป้าหมายเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ละ 4 วันๆละ 40
นาที โดยแบ่งกิจกรรมเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 จัดกิจกรรมตามแผนในโปรแกรม
ห้องเรียนรักษาระชาชาติ โดยจัดสัปดาห์ละ 4 วัน ในวัน

อังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 40 นาที
ในช่วงเวลา 09:00-09:40 น. เป็นเวลา 7 สัปดาห์ หรือ
ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม หรือตามลักษณะของ
กิจกรรมที่มีการออกไปศึกษานอกสถานที่ในบางวัน

ส่วนที่ 2 จัดแผนการปฏิบัติกิจวัตรประจำ
วันที่สอดคล้องกับโปรแกรมห้องเรียนรักษาระชาชาติ
ประกอบด้วย 1) การดูแลรดน้ำต้นไม้ 2) การใช้น้ำรด
ต้นไม้อย่างประหยัด 3) การดูแลความสะอาดบริเวณที่
รับผิดชอบ โดยครูเป็นผู้แนะนำและคอยเตือนให้เด็ก
ปฏิบัติกิจกรรม จนเด็กสามารถปฏิบัติด้วยตนเองโดย
ไม่ต้องเตือน เด็กบันทึกการปฏิบัติโดยการระบายสีใน
แบบบันทึกการดูแลรดน้ำต้นไม้ และแบบบันทึกการ
ดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบทุกครั้งทีปฏิบัติ
ในส่วนของการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด ครูจะเป็น
ผู้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการณ์การใช้น้ำของเด็กในแบบ
บันทึกการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดลองใช้โปรแกรมห้องเรียนรักษาระชาชาติ
เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็ก
ปฐมวัยกับกลุ่มเป้าหมายเป็นเวลา 7 สัปดาห์ๆ ละ 4 วันๆ
ละ 40 นาที โดยแบ่งกิจกรรมเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 จัดกิจกรรมตามแผนในโปรแกรม
ห้องเรียนรักษาระชาชาติ โดยจัดสัปดาห์ละ 4 วัน ในวัน
อังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 40 นาที
ในช่วงเวลา 09.00-09.40 น. เป็นเวลา 7 สัปดาห์ หรือ
ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมหรือตามลักษณะของ
กิจกรรมที่มีการออกไปศึกษานอกสถานที่ในบางวัน

ส่วนที่ 2 จัดแผนการปฏิบัติกิจวัตรประจำ
วันที่สอดคล้องกับโปรแกรมห้องเรียนรักษาระชาชาติ
ประกอบด้วย 1) การดูแลรดน้ำต้นไม้ 2) การใช้น้ำรด
ต้นไม้อย่างประหยัด 3) การดูแลความสะอาดบริเวณที่
รับผิดชอบ โดยครูเป็นผู้แนะนำและคอยเตือนให้เด็ก
ปฏิบัติกิจกรรม จนเด็กสามารถปฏิบัติด้วยตนเองโดย
ไม่ต้องเตือน เด็กบันทึกการปฏิบัติโดยการระบายสีใน
แบบบันทึกการดูแลรดน้ำต้นไม้ และแบบบันทึกการ
ดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบทุกครั้งทีปฏิบัติ
ในส่วนของการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัดครูจะเป็นผู้
สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการณ์การใช้น้ำของเด็กในแบบ
บันทึกการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด

สัปดาห์ที่ 1-7 จันทร์ – ศุกร์ รดน้ำต้นไม้ของตนเองโดยใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัดวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและตอนบ่าย โดยใช้ขวดน้ำขนาด 400 มิลลิลิตร แบ่งเป็นสองส่วนโดยติดสก็อตเทปแถบสีเป็นสัญลักษณ์ตรงกลางขวด ใช้รดครั้งละ 200 มิลลิลิตร ครูสอนวิธีการใช้น้ำรดต้นไม้พร้อมทั้งให้เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงทุกครั้ง สัปดาห์ที่ 4-7 จันทร์ – ศุกร์ ทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและตอนบ่าย

2. ประเมินพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยในสัปดาห์ที่ 8 เป็นเวลา 1 สัปดาห์ (จันทร์-ศุกร์) ดังนี้

2.1 ให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามส่วนที่ 2 เหมือนสัปดาห์ที่ 1-7 โดยครูบันทึกข้อสังเกตต่าง ๆ ในบันทึกเพิ่มเติม

2.2 เมื่อครบ 1 สัปดาห์ประเมินพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดย ครู ประเมินผลการปฏิบัติทั้ง 3 กิจกรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นำมาสรุปในแบบประเมินพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

3. วิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมห้องเรียนรักษารัฐธรรมนูญเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 33.33 น้อยที่สุดคือระดับดี คิดเป็นร้อยละ 6.67 และระดับต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 6.67 และผลการบันทึกพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยจากแบบบันทึกเพิ่มเติมของครู พบว่า เด็กส่วนใหญ่ทำได้ดีในด้านการดูแลรดน้ำต้นไม้และการดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ และเด็กส่วนใหญ่ยังต้องได้รับการเตือนและฝึกเพิ่มเติมเรื่องการใช้งานรดน้ำต้นไม้ประหยัด

จากการศึกษาครั้งนี้เด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเป็นทั้งเด็กผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งโปรแกรมห้องเรียนรักษารัฐธรรมนูญเพื่อส่งเสริม

พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยมีผลทำให้เด็กปฐมวัยเกิดพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดีในด้านการดูแลรดน้ำต้นไม้ ด้านการดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ ส่วนด้านการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัดยังต้องมีการชักชวนหรือเตือนจากเพื่อนและครู

อภิปรายผล

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้แบ่งการอภิปรายไว้ 2 ประเด็น คือ การจัดกิจกรรมตามโปรแกรมห้องเรียนรักษารัฐธรรมนูญ และปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมตามโปรแกรมห้องเรียนรักษารัฐธรรมนูญ

ในการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมห้องเรียนรักษารัฐธรรมนูญเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย เริ่มต้นด้วยการให้ดูวีดิทัศน์หรือภาพข่าวการเล่าเรื่องทำให้เด็กเริ่มเกิดความสนใจและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมช่วยกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะเรียนรู้ สอดคล้องกับชลาริพ สมานิติ (2562) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่นำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาสอน ทำให้เด็กเกิดความสนใจ เพราะธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ชอบซักถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เด็กได้พบเจอ ชอบทำกิจกรรมที่ทำหยาการคิดและการแก้ปัญหาและต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้อื่น และมีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน สื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์ เมื่อเด็กได้เห็นของจริงที่ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบการเรียนรู้จะทำให้เด็กเข้าใจถึงบทบาทพฤติกรรมการณ์ที่ควรปฏิบัติได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ซิงห์ (Singh. 2007) ที่ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กทุกด้าน สภาพแวดล้อมที่ดีจะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความสะดวก และพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความรู้ ความคิด และพฤติกรรมได้

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

จากผลการทดลองโปรแกรมห้องเรียนรักษาระบบชาติ พบว่า เด็กส่วนใหญ่ทำได้ดีในด้านการดูแลรดน้ำต้นไม้และการดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ ส่วนด้านการใช้น้ำรดต้นไม้อย่างประหยัด เด็กส่วนใหญ่ยังต้องได้รับการเตือนและฝึกเพิ่มเติมซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

2.1 ประสบการณ์เดิมของเด็กแต่ละคนซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ การเคยปฏิบัติซ้ำๆ จากทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนหรือการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้ประสบมา ถ้าเด็กที่มีประสบการณ์เดิมในเรื่องการดูแลรดน้ำต้นไม้ การดูแลความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ และการใช้น้ำอย่างประหยัด จะเกิดพฤติกรรมการอนุรักษ์ได้ในระดับที่ดีมากและระดับดี

2.2 ระยะเวลาในการฝึกกระทำในพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่กระทำในโรงเรียนยังเป็นระยะเวลาที่ไม่มากพอที่เด็กจะซึมซับและเกิดเป็นความตระหนัก จึงมีผลทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ไม่สม่ำเสมอ หรือบางครั้งต้องมีการตักเตือนนั้น ถ้าได้รับการฝึกฝนในระยะเวลาที่ยาวนานจะทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมการอนุรักษ์ได้ยั่งยืน

2.3 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสังเกตได้จากการพูดคุย สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้วิจัยกับผู้ปกครอง เพราะสภาพเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ การทำมาหากินในจังหวัดนครสวรรค์นั้นยังเป็นสังคมเมือง มีความวุ่นวาย มีค่าครองชีพที่สูงพอสมควร ฉะนั้นในชีวิตประจำวันของผู้ปกครองส่วนใหญ่จะคำนึงถึงด้านเศรษฐกิจเป็นประเด็นแรก ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือการส่งเสริมพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมจึงมาเป็นอันดับท้ายๆ จึงไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการฝึกพฤติกรรมเพราะเมื่อเด็กกลับไปที่บ้านผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการแนะนำช่วยเหลือในเรื่องนี้ และยังพบว่าบ้านเรือนส่วนใหญ่ที่เด็กพักอาศัยอยู่มีพื้นที่อันจำกัด ไม่สามารถปลูกต้นไม้ หรือจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และฝึกฝนพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

1. ในการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมห้องเรียนรักษาระบบชาติ ควรจัดตลอดปีการศึกษาเพราะการเกิดพฤติกรรมที่ดีนั้น ควรมีการปลูกฝังและฝึกปฏิบัติที่ยาวนานสำหรับเด็กปฐมวัย
2. จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ในการสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์เพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และเด็กในเรื่องการอนุรักษ์ที่ต่อเนื่องและยั่งยืนทั้งที่บ้านและโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ผู้ศึกษาเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมห้องเรียนรักษาระบบชาติที่มีพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้านอื่น ๆ เช่น อนุรักษ์แหล่งธรรมชาติในท้องถิ่นอุทยานนกน้ำ อุทยานสวรรค์ (หนองสมบุญ) การคัดแยกขยะ การทำปุ๋ยหมักจากขยะธรรมชาติ การรณรงค์ลดภาวะมลพิษทางอากาศ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์ในรูปแบบอื่น
3. ควรมีการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมห้องเรียนรักษาระบบชาติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยในสังกัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- ชลาริป สมหิโต. (2562, มกราคม - กุมภาพันธ์). การจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็น
ฐานสำหรับเด็กปฐมวัย, วารสารมหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 39 (1): 113-129.
- ธารา บัวคำศรี. (2560). **โลกร้อน 5 องศาเซลเซียส**.
กรุงเทพฯ: พิมพ์ดินสามน้ำหนึ่ง.
- ปรากฏ อนุศาสนะนันท์ และสุพร เข้มเฮง. (2561,
กรกฎาคม – ธันวาคม). รูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงาน
การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอนในบริบทประเทศไทย
4.0. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ท
กรุงเทพ. 7(2): 116-125.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2560-
2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- อรรณพ บุญส่ง. (2551). ผลการพัฒนาจิตสำนึกใน
การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรม
สิ่งแวดล้อมศึกษาประกอบการประเมินตาม
สภาพจริง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- United Nations Sustainable Development Solutions
Network. (2015). **Indicators and a Monitoring
Framework for the Sustainable Development
Goals** SDG-UN Secretary-General.
- Singh, K.P. (2007). **Information Seeking Behaviour
of Agricultural Scientists with Particular
Reference to Their Information Seeking
Strategies**. Ludhiana: ICAR Institution of
Delhi and Punjab Agricultural University.

รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู

A Model of the Internal Quality Assurance Management in Schools on Learner Standards under the Office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area

สุวรรณณี ทุ่มแห้ว¹ ดร.ณรงค์ พิมสาร² และ ผศ.ดร.สิริกาญจน์ ธนภูมิพรพินิต³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู 2) พัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู และ 3) ประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 175 คน และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 335 คน รวมจำนวน 510 คน โดยทำวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู และขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบ

ประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 1 และ 2 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 1 และ 2 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 งานการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งมี 7 งาน คือ (1) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา (2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (5) การติดตามผลการประเมินให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน และ (7) การพัฒนาคุณภาพโดยพิจารณาจากผล (SAR) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning = P) การปฏิบัติตามแผน (Doing = D) การตรวจสอบ (Checking = C) และการปรับปรุงแก้ไข (Acting = A) และองค์ประกอบที่ 3 คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย (1) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และ (2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 3) ผลการประเมินความเป็น

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 พบว่า ด้าน ความเป็นประโยชน์และด้านความเป็นไปได้ในการนำ รูปแบบไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารการประกันคุณภาพภายใน, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

This research aimed to: 1) study the state of the internal quality management, restricted to quality of students in schools under the Office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area; 2) to develop a model of the internal quality assurance management restricted to the quality of students in schools under the Office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area 1 and 2 and 3) to evaluate the developed model. Samples were 175 school administrators, 335 teachers. They were in total 510 samples. The research procedure was divided into 3 phrases: Firstly, was to study the state of the internal quality assurance management restricted to quality of students in schools under the Office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area 1 and 2; Secondly, was to develop a model of the internal quality assurance management, restricted to quality student in schools under the office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area 1 and 2. Thirdly, was to evaluate the developed model. The research instruments were a 5-sating scale questionnaire and an interview form. The data were analyzed by a computer program with percentage, mean, and Standard Deviation.

The research results were: 1) The state of the internal quality management, restricted to quality of students in schools under the office of

Nongbualamphu Primary Educational Service Area 1 and 2 was practiced as a whole at a high level. The model consists of 3 core components: Component 1 is a set of Jobs for the internal quality assurance management. It consists of 7 sub-components: 1) a standard setting, 2) educational quality plan based on school standard, 3) implementation follows the plan, 4) monitoring and quality check, 5) evaluation and improvement, 6) self-assurance report, and 7) development based on SAR report; Component 2 is a management process which consists of Plan (P), Do (D), Check (C), and Act (A); Component 3 is a standard quality of students which consists of 2 sub-components: (1) academic achievement, and (2) expected characteristics of students. 3) The model evaluation results in terms of utility and feasibility were both at the highest level.

Keyword: model, quality assurance management and student quality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนด มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ใน หมวดที่ 6 ได้กำหนดให้มีมาตรา 48 ได้จัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้อง ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงาน ประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง และ เปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกัน คุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2551: 12)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 7-8) จึงได้ระบุไว้ว่าการสร้างความมั่นใจหลัก ของการประกันคุณภาพ จะต้องมีการวางแผนป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหานั้นตั้งแต่ขั้นของการออกแบบและการ กำกับดูแล ตรวจสอบ และการทบทวนเพื่อการปรับปรุง

แก้ไขในทุกขั้นตอนนั้นจะนำไปสู่การมีคุณภาพของผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของไทยหลังช่วงการปฏิรูปการศึกษา พบว่า คุณภาพด้านผู้เรียนและด้านการบริหารสถานศึกษามีหลายด้านที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา เช่น ผลการประเมินจากโครงการศึกษาสำรวจความรู้ และทักษะของนักเรียนกลุ่มอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นวัยสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ (Program for International Students Assessment: PISA) ในประเทศสมาชิก องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือโออีซีดี (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ซึ่งวัดทักษะการอ่าน ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และความรู้ทางคณิตศาสตร์ พบว่า นอกจากเด็กไทยจะได้คะแนนเฉลี่ยจากการวัดทั้ง 3 ด้านอยู่ในช่วงรั้งท้าย (จากประเทศที่เข้าร่วมโครงการประเมิน 57 ประเทศ) แล้วยังพบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของไทยเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมายังคงมีแนวโน้มต่ำลง (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2558: 4)

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของสถานศึกษายังไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร จึงทำให้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบททางการศึกษาของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาอย่างแท้จริง และผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 โดยมุ่งที่จะกำหนดรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน โดยเน้นด้านผลสัมฤทธิ์ทางเรียนด้านวิชาการ และมีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2

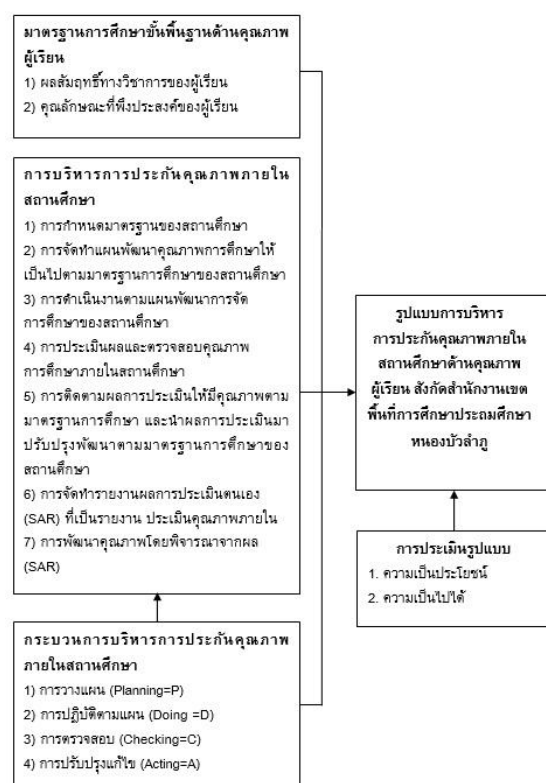
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ได้รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามหนังสือสั่งการของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการดำเนินการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1) การศึกษาสภาพการดำเนินการบริหารการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ในจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยใช้หลักการและแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ระบุไว้ว่า การบริหารการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ต้องปฏิบัติงานต่าง ๆ จำนวน 7 งาน คือ (1) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา (2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษภายในสถานศึกษา (5) การติดตามผลการประเมินให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำผลการประเมินมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (6) การจัดทำ

รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ที่เป็นรายงาน ประเมินคุณภาพภายใน และ (7) การพัฒนาคุณภาพ โดยพิจารณาจากผล (SAR) (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 25) 2) กระบวนการ บริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการ บริหารคุณภาพ โดยใช้วงจรบริหารคุณภาพของ เดมมิง (Deming) ที่ประกอบ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan = P) ลงมือปฏิบัติตามแผน (Do = D) การตรวจสอบ (Check = C) และการปรับปรุงแก้ไข (Act = A) (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 10) และการ ประเมินรูปแบบ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อสรุปที่เกี่ยวกับการ ประเมินของโครงการทางการศึกษา ของ ศิริชัย กาญจน วาสี (2550: 178-180) ที่ได้สรุปไว้ว่า การประเมิน โครงการของการศึกษา อาจประเมินได้ในเรื่องด้าน ความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ จากหลักการ และแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเป็น 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพ ผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู โดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 316 คน และข้าราชการครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 2,559 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,875 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 175 คน และข้าราชการ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 335 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 510 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) เป็นเครื่องมือกำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัย ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้าน คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู

2. ร่างแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. ยกร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

4. เสนอร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมเนื้อหา รวมทั้งภาษาที่ใช้

5. ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาขอความในแบบสอบถามทั้งในด้านเนื้อหาความเข้าใจและการใช้ภาษาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Content Validity) แล้วนำไปหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index) แล้วเลือกข้อข้อที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 -1 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 32)

6. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามบางข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach. 1970: 161) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) แล้วได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.85

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 พิจารณานุญาตให้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2

2. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามไปส่งให้กลุ่มตัวอย่าง และรับกลับคืนด้วยตนเองตามวันและเวลาที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

การวิจัยในขั้นตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำผลการวิจัยตามขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน ที่ได้ศึกษาไว้แล้วในบทที่ 2 แล้วนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ดังกล่าว มาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการกร่างรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

2. ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ข้าราชการครู จำนวน 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 4 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน ซึ่งแต่ละคนมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษา ที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในระดับดีขึ้น

2. ข้าราชการครูสายผู้สอน เป็นข้าราชการครูที่ได้รับรางวัลครูดีเด่นระดับชาติหรือเคยมีนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบได้รางวัลนักเรียนดีเด่นระดับชาติ

3. เป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นนอกเหนือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 หรือเป็นนักพัฒนาการศึกษาจากสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การสร้างและหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

การสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ยกร่างประเด็นที่จะใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมเนื้อหา

3. ปรับปรุงแก้ไขประเด็นที่จะสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อนำไปขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในการให้สัมภาษณ์

2. ติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์โดยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พร้อมนำแบบสัมภาษณ์ไปส่งให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วยตนเอง

3. ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง วันและเวลานัดหมาย ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้จัดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

การประเมินรูปแบบเป็นการประเมินโดยการใช้แบบประเมิน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 316 คน และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 2,559 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,875 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 175 คน และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 จำนวน 335 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) เป็นเครื่องมือกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบประเมิน รวมทั้งสิ้น 510 คน (เป็นกลุ่มเดียวกันกับที่ใช้ในขั้นตอนที่ 1)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินเป็นประเภทตรวจสอบรายการ (Check-list) และตอนที่

2. แบบประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ด้านความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้

การสร้างแบบประเมิน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ยกร่างแบบประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

2. นำร่างแบบประเมินเสนอให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมเนื้อหา รวมทั้งภาษาที่ใช้

3. ปรับปรุง แก้ไขแบบประเมินแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาเพื่อหาข้อความในแบบประเมินทั้งในด้านเนื้อหาและความถูกต้องของภาษาที่ใช้

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินโดยเลือกใช้ข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 32) และนำไปสร้างเป็นข้อประเมิน

5. นำแบบประเมินทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach. 1970: 161) และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเป็นไปตามเกณฑ์ 0.89

6. จัดพิมพ์แบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอสื่อจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. นำแบบประเมินไปส่งให้กลุ่มตัวอย่างและไปรับแบบประเมินคืนด้วยตนเอง

การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินได้ครบ คิดเป็นร้อยละ 100

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู โดยการใช้แบบสอบถามพบว่า โดยภาพรวมการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.43$) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.41$) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.40$) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการติดตามผลการประเมินให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา ($\bar{X} = 4.38$) ด้านการพัฒนาคุณภาพโดยพิจารณาจากผล (SAR) ($\bar{X} = 4.31$) และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.28$)

2. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการวิเคราะห์มาตรฐาน

และตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และประกาศใช้มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเป้าหมายเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบท และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา กำหนดวิธีการดำเนินงานทุกกิจกรรม การใช้งบประมาณ และบทบาทหน้าที่พร้อมแนวทางในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น และส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขาดการกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ครอบคลุมงาน/โครงการของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และให้ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม รายงานผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด

2.4 ด้านการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขาดการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ประเมินผลคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป รวมทั้งให้สถานศึกษา วิเคราะห์ปัญหา และแนวทางการดำเนินการพัฒนา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

2.5 ด้านการติดตามผลการประเมินให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา พบว่า มีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ที่ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมีการวางแผนและกำหนด

กรอบ แนวทางการประเมินคุณภาพภายในชัดเจน และมีเครื่องมือประเมินคุณภาพภายใน

2.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีการจัดตั้งคณะทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีครอบคลุมทุกมาตรฐาน เพื่อสะท้อนสภาพการดำเนินงานตามสาระสำคัญที่เชื่อมโยงกับการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาในรอบปีการศึกษา โดยสอบถามความคิดเห็น ความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

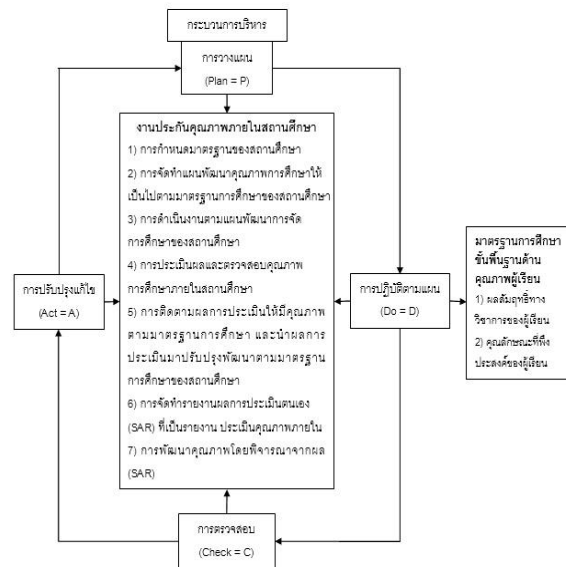
2.7 ด้านการพัฒนาคุณภาพโดยพิจารณาจากผล (SAR) พบว่า การนำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อจัดทำเป็นสารสนเทศของโรงเรียน พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ไปพัฒนางานประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพในรอบปีถัดไป

2.8 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน พบว่า สถานศึกษาควรวางแผน และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนให้เป็นไปตามตัวชี้วัด และนำผลมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียน และสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สื่อสารและนำเทคนิคมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีแหล่งเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลที่หลากหลาย และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แก้ไขปัญหา และใช้ทักษะชีวิตร่วมกัน ควรพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอน และนำเทคนิคมาใช้ในการบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและได้ลงมือปฏิบัติจริง

2.9 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ทั้งในโรงเรียนในห้องเรียน และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการรายงานสมรรถนะสุขภาวะทางร่างกาย การตรวจสอบสุขภาพของนักเรียน และรายงาน

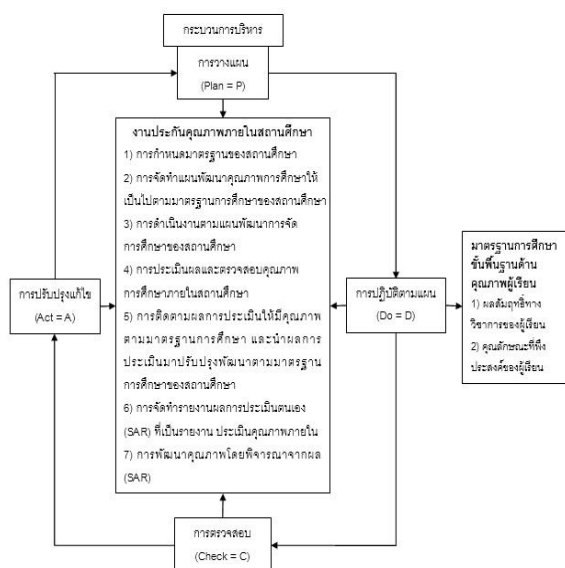
ประเมินตนเองของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรักสุขภาพ ทานอาหารดีมีประโยชน์ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น

3. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 คือ งานการประกันคุณภาพภายใน มี 7 งาน คือ 1) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการประเมินให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ที่เป็นรายงาน ประเมินคุณภาพภายใน และ 7) การพัฒนาคุณภาพโดยพิจารณาจากผล (SAR) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร มี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning = P) การปฏิบัติตามแผน (Doing = D) การตรวจสอบ (Checking = C) และการปรับปรุงแก้ไข (Acting = A) และองค์ประกอบที่ 3 คือ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มี 2 อย่าง คือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รังรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

4. ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์และด้านความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น รังรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู จึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบใด ๆ ดังแสดงในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู มี 7 งาน ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการประเมินให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 7) การพัฒนาคุณภาพโดยพิจารณาจากผล (SAR) ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 งานการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาผู้เรียน มีการพัฒนา

ผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยนักเรียนจะต้องมีผลการประเมินคุณภาพภายในที่ดี และพัฒนาผู้เรียนให้อ่านออกเขียนได้ และมีทักษะการคิดพื้นฐาน

2.2 งานการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง โดยมีผลการประเมินคุณภาพภายในที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และมีการกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2.3 งานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่อง และเชื่อถือได้ มีการกำหนดแผนในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลในงานจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพื่อมาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขในการปฏิบัติงานงาน และจัดโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

2.4 งานการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ให้มีการตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละตัวชี้วัดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง จัดทำคำสั่งและกำหนดหน้าที่ คณะกรรมการกำหนดแผน จัดทำรายงาน ตรวจสอบ และติดตามคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบกิจกรรม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 งานการติดตามผลการประเมินให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียน จัดทำรายงานผลการประเมิน เพื่อเป็น

แนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงแผนการประเมินให้มีเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และจัดทำรายงานผล การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อนำผลไปใช้ประโยชน์ ในการปรับปรุงพัฒนาของสถานศึกษา

2.6 งานการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ที่เป็นรายงาน ประเมินคุณภาพภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำรายงานประจำปีของโรงเรียนที่สะท้อนคุณภาพ ผู้เรียนอย่างชัดเจน ครอบคลุมทุกมาตรฐานตามที่ หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด และนำผลการดำเนินงาน และแนวทางในการพัฒนาเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อ การตรวจสอบและพิจารณา ประชุม ชี้แจงผลการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนการสอนเสนอ ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

2.7 งานการพัฒนาคุณภาพโดยพิจารณา จากผล (SAR) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนนำผล การประเมินมาพัฒนาครู เพื่อเป็นกรอบและแนวทางใน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และจัดทำ รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการ จัดการเรียนรูของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการ ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 2 คือ กระบวนการบริหารงาน ประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan = P) การปฏิบัติตามแผน (Do = D) การตรวจสอบ (Check = C) และการปรับปรุงแก้ไข (Act = A) องค์ประกอบที่ 2 จึงเป็น องค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เพราะ การปฏิบัติงานใด ๆ ให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหน่วยงาน จะต้องมีการวางแผน (Plan = P) ทั้งนี้เพราะ การวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติ นั้น เป็นการเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะให้สอดคล้องกับงานที่จะปฏิบัติ เตรียม วิธีการปฏิบัติ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี ให้ถูกต้องและเหมาะสมงานที่จะต้องปฏิบัติ รวมทั้งเป็น การประสานงานและประสานคนที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงานให้เป็นที่ยอมรับก่อนลงมือ

ปฏิบัติ หลังจากได้มีการวางแผนเสร็จเรียบร้อยแล้วนั้น ต่อไปจึงเป็นการปฏิบัติตามแผน (Do = D) การ ปฏิบัติงานตามแผนจะสะดวกรวดเร็ว ถูกต้องและ แม่นยำ ทั้งนี้เพราะได้มีการกำหนดวิธีปฏิบัติไว้ในแผน เรียบร้อยแล้ว ในขณะเดียวกันระหว่างมีการปฏิบัติงาน จะต้องมีการตรวจสอบ (Check = C) โดยการทำการ ติดตามผล (monitoring) เพื่อเป็นการติดตามว่าการ ปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้มีความก้าวหน้าหรือเป็นไปตาม แผนมากน้อยเพียงใดหรือมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร หากมีปัญหาจะได้ดำเนินการแก้ไขได้ทันที่ ซึ่งจะ ช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้น หลังจากการปฏิบัติงานนั้น ๆ สิ้นสุดลง จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติ แล้วนำผลการ ปฏิบัติงานทำการวิเคราะห์ว่า ได้ผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นขั้นตอนนี้เรียกว่า การปรับปรุงแก้ไข (Act = A) หาก ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย จะต้องมีการ วิเคราะห์สาเหตุแล้วดำเนินการแก้ไขปรับปรุงสาเหตุนั้น ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกันได้บรรลุผล และเป้าหมาย หรือหากผลการตรวจสอบ พบว่า ผลการ ปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ในแผน จะได้มีการนำวิธีการปฏิบัติ คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติ จำนวนงบประมาณ เทคโนโลยี ที่ใช้มากำหนดไว้เป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติ ภายในลักษณะเดียวกันในครั้งต่อไป

ดังนั้น การนำกระบวนการบริหารที่เรียกว่า วงจรเดมมิงที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan = P) การปฏิบัติตามแผน (Do = D) การตรวจสอบ (Check = C) และการปรับปรุงแก้ไข (Act = A) เป็น กระบวนการบริหารที่ไม่มีความซับซ้อนใด ๆ ศึกษาและ ทำความเข้าใจได้ง่าย วงจรบริหารคุณภาพนี้จึงเป็นที่ นิยมนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารงานต่าง ๆ อย่างแพร่หลายในประเทศไทย ในปัจจุบัน

องค์ประกอบที่ 3 มาตรฐานการศึกษาของชั้น พื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการของผู้เรียน และ 2) ด้านคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการจัดทำรายงาน และนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้

ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด และมีการวางแผน จัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนให้เป็นไปตามตัวชี้วัด และนำผลมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียน

2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แก้ปัญหาาร่วมกัน ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนัก เห็นความสำคัญ และการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

3. ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า มีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ที่สร้างขึ้นง่ายต่อความเข้าใจ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ ทำให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมแนวทางในการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ เชื้ออ่ำ (2556: 203) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา อำนาจเจริญ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2) ผลการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน พบว่า โมเดลของระบบการประกันคุณภาพ

ภายในโรงเรียนประถมศึกษา มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเหมาะสม 3) ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมมีความเหมาะสม เป็นไปได้ และใช้ประโยชน์มากที่สุด และสอดคล้องกับที่ คีฟวีส (Keeves, 1988: 561-565) กล่าวว่า รูปแบบที่ดีจะต้องผ่านการทดสอบหรือตรวจสอบก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ คือ การทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความครอบคลุม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนำรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาองค์ประกอบใดที่ส่งเสริมการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีประสิทธิภาพมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

นริศ เชื้ออ่ำ. (2556). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- บุปผา ทองน้อย. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่งานประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). การสร้างและพัฒนาและทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริชัย กาญจนวารี. (2550). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. (2559). รายงานการพัฒนาคูณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. อุตรธานี: ประมวลวิทยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). บทสรุปรายงานผลการประเมินภายนอกรอบแรก. จุลสารประชาคม. 1: 4-11.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2558). ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสศ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed., New York: Harper and Row.
- Keeves, P. J. (1988). **Educational Research Methodology, and Measurement: An International Handbook**. Oxford, England: Pergamum Press.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.

**การพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร
A Development of a Thai Reading - Spelling Diagnostic Test
for Prathomsuksa 3 Students under Bangkok Metropolitan Administration**

อติยา หอศิลป์¹ ผศ.ดร.สุริพร อนุศาสนนันท์² และ ผศ.ดร.สมพงษ์ ปันหุ่น³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำในด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความยาก อำนาจจำแนก และความเที่ยง 3) ศึกษาจุดบกพร่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในด้านการอ่านแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 606 คน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำ ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบ 10 ฉบับ ฉบับละ 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การอ่านคำ ตอนที่ 2 การอ่านข้อความหรือประโยค และตอนที่ 3 การอ่านเนื้อเรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า แบบสอบวินิจฉัยทั้ง 10 ฉบับ มีค่าความตรงหรือความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) ตั้งแต่ 0.60–1 มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.39–0.82 ค่าอำนาจจำแนก 0.41–1 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.94–0.97 ผลการวินิจฉัยข้อบกพร่องในการอ่านแจกลูกสะกดคำหรืออ่าน พบว่า นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านคำควบกล้ำแท้ที่มี 'ว' เป็นคำควบกล้ำมากที่สุด รองลงมา คือ คำควบกล้ำไม่แท้ ท ควบ ร แล้วออกเสียง ช อย่างไรก็ดี นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับประเด็นการอ่านแจกลูกสะกดคำที่มีคำประวิสรรชนีย์ไม่มากนัก

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบสอบ, แบบสอบวินิจฉัย, การแจกลูกสะกดคำ

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a Thai reading-spelling diagnostic test for Prathomsuksa 3 students, 2) to examine the test properties of a Thai reading-spelling diagnostic test in content validity, difficulty, discrimination and reliability, and 3) to diagnose the student's ability in Thai reading – spelling.

The samples were 606 Prathomsuksa 3 students under Bangkok Metropolitan Administration. The research instrument was the Thai reading-spelling diagnostic test which consists of 10 tests and each test has 3 sections, namely: section 1: reading words, section 2: reading sentences, and section 3: reading paragraph.

The findings of this research indicated that the IOC of 10 tests were between 0.6 and 1. The difficulty were between 0.39 and 0.82. The discrimination were between 0.41 and 1. The reliability of the tests were between 0.94 and 0.97. In addition, the findings found that the common mistakes found in Thai reading and spelling among the students were about the real diphthong word in Thai alphabet 'Wor' ('ว'), followed by the non-real diphthong word in the combination between two Thai alphabets ('Tor' and 'Ror' ('ท' และ 'ร') which pronounce in terms of 'Sor' ('ซ'). However, the students had less problems in Thai reading and spelling in the topic of the vowel.

Keywords: Test development, Diagnostic test, Thai reading-spelling

¹ นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีจุดประสงค์ให้นักเรียน เรียนภาษาไทยเพื่อเป็นเครื่องมือในการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน อันได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลินและการประกอบอาชีพ และเนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาการและแนวความคิด เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีการแสวงหา และพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ต้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาจากข้อมูลข่าวสาร อาจโดยวิธีการฟัง การดู หรือการอ่าน และแสดงความเข้าใจข่าวสารด้วยการพูด การเล่า การแสดงออก และการเขียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นที่จะต้องมีการวัดและประเมินผลเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนของแต่ละบุคคล สามารถติดตามผลการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและปรับปรุง การสรุปผลการเรียนนิยมใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบวัดความรู้ความสามารถของนักเรียนแต่ละคนว่าใครมีความรู้ มีทักษะอยู่ในระดับใด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

การศึกษาของเด็กในโรงเรียนเริ่มด้วยการเรียนรู้ตัวอักษร ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการศึกษาความรู้อื่น ๆ ต่อไป ครูจึงต้องสอนให้รู้จักตัวอักษรที่ถูกต้องอ่านให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้นเพราะเมื่ออ่านถูกแต่แรกแล้วก็จะไม่ต้องตามไปแก้ไขภายหลัง ระบบการเขียนของไทยเป็นระบบตัวอักษรแทนเสียงที่ใช้ พยัญชนะสระและวรรณยุกต์ ประสมกันเข้าเป็นพยางค์และคำมีหลักอักขรวิธี เช่น การประสมอักษร การผันวรรณยุกต์ การใช้อักษรควบ อักษรนำ ซึ่งเมื่อเรียนรู้แล้วจะทำให้สามารถอ่านหนังสือไทยไปได้ไม่รู้จักจบ การสอนอ่านในชั้นต้นจึงต้องสอนให้รู้จักลักษณะต่าง ๆ ของอักขรวิธีไทย ต้องให้เด็กฝึกอ่านมาก ๆ อ่านบ่อย ๆ จนเกิดทักษะอ่านได้คล่องและถูกต้องในชั้นอนุบาลและประถมศึกษาปีที่ 1 ครูจึงต้องดูแลเอาใจใส่การออกเสียงของเด็กให้มาก เด็กที่มีสภาพร่างกายปกติ ไม่มีการบกพร่องทางการได้ยิน จะสามารถเลียนเสียงภาษาพูดได้ไม่ยาก ถ้าครูเอาใจใส่ดี เด็กก็จะออกเสียง

ได้ถูกต้อง ไม่ผิดเพี้ยนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูควรเอาใจใส่เป็นพิเศษกับเด็กที่ไม่สามารถออกเสียงให้ชัดได้ ควรหาอุบายในการฝึกฝนเพื่อให้เด็กเกิดความสนุกในการเรียนและเลียนเสียงในภาษา ซึ่งเมื่อทำได้สำเร็จแล้ว เด็กจะเป็นผู้ที่พูดได้ชัดเจนไปจนโตและจะไม่เกิดปมด้อยในการใช้ภาษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 127)

แม้ว่าการอ่านจะมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และได้กำหนดให้เป็นเนื้อหาในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยก็ตาม แต่ปัญหาที่ยังพบมากที่สุดในปัจจุบันคือ ยังมีเด็กไทยบางส่วนที่อ่านหนังสือไม่ได้ จากการสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. 2558 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรอายุ 6 ปี ขึ้นไป มีอัตราการอ่านร้อยละ 77.7 (48.4 ล้านคน) หรือมีคนอ่านลดลงจากการสำรวจรอบที่แล้ว (พ.ศ. 2556) ประมาณ 2 ล้านคนเศษ และมีผู้ไม่อ่านร้อยละ 22.3 (13.9 ล้านคน) เพิ่มขึ้นจากการสำรวจรอบที่แล้วประมาณ 2 ล้านคนเศษเช่นกัน แต่ที่น่าสนใจอยู่ที่กลุ่มเด็กอายุ 6-14 ปี หรือผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ป.1-ม.3 การสำรวจครั้งนี้พบว่า มีผู้ระบุว่า อ่านไม่ออกถึงร้อยละ 31.7 คิดเป็นจำนวน 2 แสนคนเศษ หากรวมกลุ่มเด็กที่อายุเดียวกันนี้ที่ตอบว่าไม่อ่านเพราะ อ่านไม่คล่อง/อ่านได้เพียงเล็กน้อย อีกร้อยละ 34.7 จะมีจำนวนเด็กที่อยู่ในกลุ่มอ่านไม่ออก/อ่านไม่คล่อง/อ่านได้เพียงเล็กน้อย จะสูงถึง 4.5 แสนคน ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2558) การแก้ไขปัญหการอ่านภาษาไทย หรือปัญหาการอ่านไม่ออกในขณะนี้นับเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ครูผู้สอนทุกคน ไม่เฉพาะแต่ครูภาษาไทยเท่านั้น ต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขเพื่อให้เยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติ มีการพัฒนาหรือได้รับการแก้ไขปัญห การศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพมหานครจำนวน 437 โรงเรียน จัดการเรียนการสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่อ่านไม่ออก ด้วยสาเหตุที่ว่าหากเยาวชนของเราอ่านไม่ออก การเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ก็ย่อมเป็นไปได้ยากลำบาก เพราะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และต้องใช้ในชีวิตประจำวัน (อัจฉรา ชิวพันธ์. 2553: 4) และในปัจจุบันนี้มีแบบสอบวินิจฉัยภาษาไทยในการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียนเป็นจำนวนพอสมควร

แต่เนื่องจากแบบสอบวินิจฉัยเหล่านั้นไม่ได้แก้ปัญหาผู้เรียนที่สามารถเรียนได้ตามปกติ แต่เน้นแก้ปัญหาผู้เรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ เช่น งานวิจัยของ ชนิดา มิตรานันท์ ที่ได้พัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการอ่านที่มีปัญหาการเรียนรู้อ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สำหรับนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องการเรียนรู้ รวมถึงออทิซึม หรืองานวิจัยของ กฤติยา วรศรี (2550) ที่ได้ศึกษาแบบสอบวินิจฉัยภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดที่พูดภาษาถิ่นล้านนา และยังมีผู้วิจัยที่พัฒนาแบบสอบวินิจฉัยด้านภาษาไทยหรือด้านการอ่านอีกมากพอควร แต่งานวิจัยเหล่านี้ยังไม่มุ่งเน้นแก้ปัญหาผู้เรียนที่บกพร่องด้านการอ่านได้ตรงจุด เพราะไม่สามารถแยกได้ว่าในผู้เรียนที่อ่านไม่ออกหรืออ่านไม่ได้นั้น มีความบกพร่องในเรื่องใด เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ซึ่งบางคนอาจอ่านในเรื่องนี้ได้ หรือบางคนไม่สามารถอ่านได้ ดังนั้น แบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำของผู้วิจัยนี้สามารถแก้ปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ เนื่องจากการแจกลูกสะกดคำนั้นเป็นกระบวนการพื้นฐานของการนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และเสียงตัวสะกดมาประสมเสียงกัน ทำให้ออกเสียงคำต่าง ๆ ที่มีความหมายได้ ผู้เรียนจะเริ่มจากการจำ และออกเสียงพยัญชนะ และสระให้ได้ก่อน จากนั้นจะเริ่มแจกลูก (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2559) จึงทำให้ผู้เรียนเริ่มต้นไปที่ละลำดับขั้นจากคำง่าย ๆ จนไปถึงคำที่ยากขึ้นไป จนทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความบกพร่องในเรื่องใดหรือตรงจุดไหน สามารถแบ่งกลุ่มผู้เรียนแยกออกจากกัน และแก้ปัญหาผู้เรียนให้ได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถตามศักยภาพที่ผู้เรียนพึงมี

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยด้านการอ่านแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำแบบสอบวินิจฉัยดังกล่าวมาวิเคราะห์การอ่านแจกลูกสะกดคำของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ได้ทราบว่านักเรียนในแต่ละคนนั้นมีข้อบกพร่องทางด้านการอ่านส่วนใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูในการจัดการสอนซ่อมเสริมนักเรียนให้มีความมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นแนวทางในการปรับปรุง และ

พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากแบบสอบที่แก้ปัญหาในด้านการอ่านนั้นมีน้อยมาก และยังไม่สามารถแก้ปัญหาข้อบกพร่องได้ตรงจุด จึงจำเป็นต้องมีแบบสอบวินิจฉัยด้านการอ่านแจกลูกสะกดคำเพื่อนำมาแก้ปัญหาผู้เรียนที่ไม่สามารถอ่านได้ และเพื่อช่วยให้นักเรียนอ่านพยัญชนะไทยได้ถูกต้อง รวมทั้งวินิจฉัยนักเรียนแต่ละคนว่ามีจุดบกพร่องตรงไหน เพื่อนำมาปรับปรุงให้นักเรียนสามารถมีความรู้ในการใช้หลักภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทยและรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่สมบูรณ์ และให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำในด้านความยาก อำนาจจำแนก และความตรง
3. เพื่อศึกษาจุดบกพร่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในด้านการอ่านแจกลูกสะกดคำ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32,589 คน จำนวน 437 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2561 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 604 คน
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาที่ใช้วัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่ผู้วิจัยพัฒนาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแบ่งออกได้ 10 เรื่อง โดยได้ข้อมูลจากการตรวจสอบถามครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 จำนวน 42 คน และครูโรงเรียนที่สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน

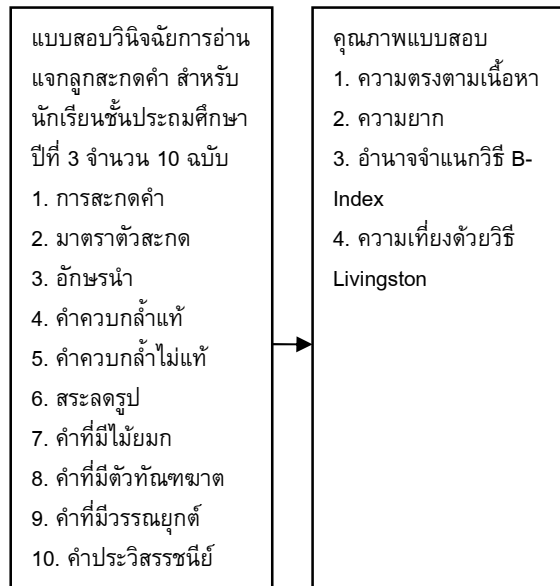
เพื่อค้นหาข้อบกพร่องทางการอ่านของผู้เรียน ได้แก่ 1) การสะกดคำ 2) มาตราตัวสะกด 3) อักษรนำ 4) คำควบกล้ำแท้ 5) คำควบกล้ำไม่แท้ 6) สระลดรูป 7) คำที่มีไม่ยมก 8) คำที่มีตัวทัณฑฆาต 9) คำที่มีวรรณยุกต์ และ 10) คำประวิสรรชนีย์

คำถามของการวิจัย

1. แบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. แบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำมีคุณภาพเป็นอย่างไร
3. จุดบกพร่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในด้านการอ่านแจกลูกสะกดคำเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิง

พฤติกรรม (Index of Item Objective Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ. 2543: 248-249) และหาความเป็นปรนัยของแบบสอบ (Objectivity) หลักในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำ คือ ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 5 คน ทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าสอดคล้องกันให้ 1 คะแนนในข้อนั้น แต่ถ้าไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกันให้ 0 คะแนน และถ้าข้อนั้นไม่สอดคล้องกันให้ -1 คะแนน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยครั้งนี้ คือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวนโรงเรียน 20 โรงเรียน 604 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ใช้ในการทดสอบครั้งที่ 1 (ทดลองใช้) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาจุดบกพร่องในเรื่องเนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการทดสอบได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดราชวรญาณนธรรม (พิบูลสงคราม) จำนวน 100 คน

กลุ่มที่ 2 ใช้ในการทดสอบครั้งที่ 2 (ทดลองใช้) ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

กลุ่มที่ 3 ใช้ในการทดสอบครั้งที่ 3 (ใช้จริง) ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 404 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากสูตรของ Cochran (1963 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี. 2555: 143-149) กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน (E) $\pm 5\%$

ในการวิจัยครั้งนี้ ควรใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 395 คน ซึ่งสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 404 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มสำนักงานเขตในแต่ละกลุ่ม 6 กลุ่มเขต ด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างสำนักงานเขต จาก 6 กลุ่มเขต

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนจากแต่ละสำนักงานเขต ด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยแต่ละสำนักงานเขตจะสุ่มโรงเรียน 2 โรง รวม 20 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 สุ่มห้องเรียนจากแต่ละโรงเรียนด้วย โดยสุ่มโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น คือ

1. แบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำ เป็นแบบทดสอบการอ่านซึ่งได้มาจากการสำรวจครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 42 คน และครูโรงเรียนที่สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน รวม 50 คน โดยจัดทำแบบสำรวจข้อมูลเนื้อหาที่ใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยให้ครูทำเครื่องหมายในเนื้อหาที่นักเรียนอ่านไม่ได้และได้ผลสรุปออกมาว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 บกพร่องทางด้านการอ่านในเรื่องใดบ้าง ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้ โดยเรียงตามลำดับเรื่องที่อ่านไม่ได้มากที่สุดตามลำดับ 1) การสะกดคำ 2) มาตราตัวสะกด 3) อักษรนำ 4) คำควบกล้ำแท้ 5) คำควบกล้ำไม่แท้ 6) สระลดรูป 7) คำที่มีไม้ยมก 8) คำที่มีตัวทัณฑฆาต 9) คำที่มีวรรณยุกต์ และ 10) คำประวิสรรชนีย์

2. สร้างแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำ เพื่อใช้ในการวินิจฉัยข้อบกพร่องของนักเรียนในด้านการอ่าน ซึ่งแบบสอบนั้นมีลักษณะเป็นแบบสอบการอ่าน มีทั้งหมด 10 ฉบับ ฉบับละ 3 ตอน โดยแบ่งเป็น ตอนที่ 1 การอ่านคำ/ตอนที่ 2 การอ่านประโยค/ตอนที่ 3 การอ่านเนื้อเรื่อง ซึ่งการตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อ หรือแต่ละตอนนั้น จะมีเกณฑ์แบ่งในการอ่าน คืออ่านถูกได้ 1 คะแนน อ่านผิด หรือไม่อ่าน ได้ 0 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอรับหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่

เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกำหนดวัน เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้โรงเรียนทราบ

2. วางแผนดำเนินการสอบ โดยติดต่อขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนในการสอบ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการสอบและนัดหมายวัน เวลา ในการสอบ

3. จัดเตรียมคู่มือการใช้แบบสอบวินิจฉัย ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนที่ต้องการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้ง และวางแผนดำเนินการสอบ

4. นำแบบทดสอบไปสอบกับกลุ่มตัวอย่างตามวัน เวลาที่นัดหมายกับทางโรงเรียน ด้วยตนเอง โดยชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ และขอความร่วมมือในการสอบ เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง

5. ดำเนินการสอบ

5.1 นำแบบทดสอบวินิจฉัยไปทดลองใช้แบบทดสอบวินิจฉัยครั้งที่ 1 และวิเคราะห์ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบสอบ และเวลาที่เหมาะสมในการทดสอบ รวมถึงความชัดเจนของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ว่าเหมาะสมหรือไม่ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

5.2 นำแบบทดสอบวินิจฉัยไปทดลองใช้แบบทดสอบวินิจฉัยครั้งที่ 2 และวิเคราะห์หาคุณภาพค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบ ปรับปรุงและคัดเลือกให้ได้แบบสอบที่มีคุณภาพ

5.3 นำแบบทดสอบวินิจฉัยที่คัดเลือกปรับปรุงแล้วจากการทดลองใช้แบบทดสอบไปใช้จริงวินิจฉัยครั้งที่ 3 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการวัดของแบบสอบ รวมถึงศึกษาจุดบกพร่องด้านการอ่านแจกลูกสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

5.4 ขั้นตอนการบริหารจัดการสอบในแต่ละครั้ง ทำได้โดย ให้ครูที่ทำการจัดสอบเริ่มสอบตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 5 ตามลำดับ และให้นักเรียน หรือผู้สอบได้พักประมาณ 10-15 นาที เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและได้เปลี่ยนอิริยาบถ และเริ่มดำเนินการสอบฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 10 ต่อตามลำดับ และในแต่ละฉบับจะมีทั้งหมด 3 ตอน ซึ่งผู้วิจัยให้ผู้สอบเริ่มอ่านตั้งแต่ตอนที่ 1 ถึง ตอนที่ 3 เรียงไปในแต่ละฉบับ จนครบทั้ง 10 ฉบับ

6. หลังการสอบทุกครั้ง ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการสอบของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนอ่านครบทุกข้อจึงถือว่าครบถ้วนสมบูรณ์

7. ผู้วิจัยนำผลการสอบที่เก็บมาได้ มาสรุปผล วิจัย พร้อมทั้งทำการตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มา วิเคราะห์ผลโดยใช้ดังนี้

1. การหาค่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้สูตรของ คอแชรน (Coachran. 1977)

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้หาจำนวนผู้เรียนที่บกพร่องในการทำแบบสอบ วิจัยแต่ละฉบับ

3. การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) โดยใช้ดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตัดสิน ตามวิธีของ โรวินELLI และแฮมเบิลตัน (Rovinelli; & Hambleton. 1997) กำหนดค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

4. วิเคราะห์ค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแบบสอบโดยใช้สูตร B (Discrimination Index B)

5. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ (Reliability) โดยวิธีของ ลิฟวิงสตัน (Livingston. 1972)

ผลการวิจัย

การพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการแจกรูปสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบวินิจฉัยการอ่าน แจกลูกสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบวินิจฉัยการแจกรูปสะกดคำ แจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบอ่านเพื่อวินิจฉัย ตามแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ฉบับที่ 1 การสะกดคำ ฉบับที่ 2 มาตราตัวสะกด ฉบับที่ 3 อักษรนำ ฉบับที่ 4 คำควบกล้ำแท้ ฉบับที่ 5 คำควบกล้ำไม่แท้ ฉบับที่ 6 สระลดรูป ฉบับที่ 7 คำที่มี

ไม่ยมก ฉบับที่ 8 คำที่มีตัวทัณฑฆาต ฉบับที่ 9 คำที่มีวรรณยุกต์ และฉบับที่ 10 คำประวิสรรชนีย์ จำนวน 10 ฉบับ ฉบับละ 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การอ่านคำที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะประกอบด้วยคำที่มีระดับความยากไม่เกินระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คำ วิธีการวินิจฉัยคือ ให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำที่กำหนดให้ทีละคำจนครบ 20 คำ โดยผู้ดำเนินการสอบ (ครู) จะเป็นผู้ให้คะแนน คำแต่ละคำที่นักเรียนเปล่งเสียงออกมา โดยให้คะแนนคำละ 1 คะแนน ในกรณีที่นักเรียนอ่านออกเสียงผิด ผู้ดำเนินการสอบ(ครู) สามารถซักถามถึงสาเหตุการอ่านออกเสียงผิดได้ จากนั้นจึงทำการวินิจฉัยลักษณะของเสียงที่เปล่งออกมาว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องหรือไม่สามารถอ่านออกเสียงได้ให้วินิจฉัยว่านักเรียนมีความบกพร่องทางการอ่านในเรื่องใด

ตอนที่ 2 การอ่านประโยค ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จะประกอบด้วยประโยคที่มีระดับความยากไม่เกินระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 ประโยค วิธีการวินิจฉัยคือ ให้นักเรียนอ่านประโยคที่กำหนดให้ทีละประโยคจนครบ 10 ประโยค โดยผู้ดำเนินการสอบ (ครู) จะเป็นผู้ให้คะแนนคำแต่ละคำในประโยคที่นักเรียนเปล่งเสียงออกมา โดยให้คะแนนประโยคละ 3 คะแนน โดยแบ่งประโยคออกเป็น 3 ส่วน เพื่อให้คะแนนตามคู่มือการใช้แบบสอบที่สร้างขึ้น ในกรณีที่นักเรียนอ่านออกเสียงผิด ผู้ดำเนินการสอบ(ครู) สามารถซักถามถึงสาเหตุการอ่านออกเสียงผิดได้ จากนั้นจึงทำการวินิจฉัยลักษณะของเสียงที่เปล่งออกมาว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องหรือไม่สามารถอ่านออกเสียงได้ให้วินิจฉัยว่านักเรียนมีความบกพร่องทางการอ่านในเรื่องใด

ตอนที่ 3 การอ่านเนื้อเรื่อง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จะประกอบด้วยเนื้อเรื่องที่มีระดับความยากง่ายของเนื้อเรื่องไม่เกินระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 เนื้อเรื่อง มีความยาว 40-60 คำ มาจัดทำเป็นแบบสอบวินิจฉัย วิธีการวินิจฉัยคือ ให้นักเรียนอ่านออกเสียงบทอ่านที่กำหนดให้ โดยผู้ดำเนินการสอบ (ครู) จะเป็นผู้ให้คะแนนคำแต่ละคำในเนื้อเรื่องที่นักเรียนเปล่งเสียงออกมา โดยให้คะแนนเนื้อเรื่องละ 40 คะแนน โดยแบ่งเนื้อเรื่องออกเป็น 40 คำ (คำละ 1 คะแนน) เพื่อให้คะแนนตามคู่มือการใช้แบบสอบที่

สร้างขึ้น ในระหว่างที่นักเรียนอ่านออกเสียงนั้น ผู้ดำเนินการสอบ (ครู) จะต้องสังเกตพฤติกรรมการอ่านออกเสียงของนักเรียนไปด้วย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านของนักเรียนมาวิเคราะห์หาข้อบกพร่อง ในกรณีที่นักเรียนอ่านออกเสียงผิด ผู้ดำเนินการสอบ (ครู) สามารถซักถามถึงสาเหตุการอ่านออกเสียงผิดได้ จากนั้นจึงทำการวินิจฉัยลักษณะของเสียงที่เปลี่ยนออกมาว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องหรือไม่สามารถอ่านออกเสียงได้ให้วินิจฉัยว่านักเรียนมีความบกพร่องทางการอ่านในด้านใดและให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแบบทดสอบ โดยนำที่สร้างขึ้น พร้อมด้วยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาว่าเครื่องมือที่จะนำไปทดสอบครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ และแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปทดสอบ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง .80 -1 ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2552: 242) IOC ควรมากกว่าหรือเท่ากับ .80 แสดงว่า ข้อสอบวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งวัดจริง และนำแบบสอบไปทดสอบกับนักเรียน จำนวน 404 คน (กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสำรวจข้อบกพร่องในด้านการอ่านว่านักเรียนมีข้อบกพร่องตรงจุดใด และสำหรับตัวอย่างแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำนั้นมีตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง แบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำ

คำชี้แจง แบบสอบมีทั้งหมด 3 ตอน เป็นคำ ประโยค และเนื้อเรื่องซึ่งเป็นคำศัพท์ตั้งแต่ชั้น ป.1-ป.3 รวบรวมมาเพื่อวินิจฉัยผู้เรียนว่ามีทักษะการอ่านอยู่ในระดับใด

ตอนที่ 1 การอ่านออกเสียงคำศัพท์ทั้งหมด 20 คำ

ป.1		ป.2		ป.3	
คำ	อ่านได้/ ไม่ได้	คำ	อ่านได้/ ไม่ได้	คำ	อ่านได้/ ไม่ได้
บะหมี่		ฝรั่ง		หญ้า	
นิ้วเท้า		ผู้ป่วย		หมอน	

ตอนที่ 2 การอ่านออกเสียงประโยค

ป้าชื่อ	โจ๊กไก่ใส่ไข่	ที่ตลาด	คะแนน
---------	---------------	---------	-------

ตอนที่ 3 การอ่านออกเสียงเนื้อเรื่อง

ชะนี	ตัวหนึ่ง	อาศัย	อยู่ในป่า
ชะนี	ไม่ชอบหมี่	ชะนีว่าหมี่	มีท่าที่
ไม่เมา	ไวใจ	เวลาหมี่มา	ชะนี
จะตีหมี่	แล้วรีบหนี	ไปอยู่บน	ต้นจำปี
แต่หมี่	ไม่ตีชะนี	วันหนึ่ง	ชะนีตก
ต้นจำปี	หมี่รีบพา	ชะนี	ไปฉีดยา

2. คุณภาพของแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบวินิจฉัยทั้ง 10 ฉบับ โดยพิจารณาตัดสินจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาไทย และผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผลการศึกษา จำนวน 5 คน พบว่ามีค่าระหว่าง 0.60–1 นั่นคือ ข้อสอบแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้จริง และมีค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดของแบบสอบ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดของแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แบบสอบ	p	r	rtt	SEM
ฉบับที่ 1	0.59-0.71	0.60-0.80	0.96	1.25
ฉบับที่ 2	0.55-0.82	0.63-0.85	0.95	1.25
ฉบับที่ 3	0.46-0.72	0.71-0.85	0.95	1.17
ฉบับที่ 4	0.43-0.60	0.45-0.74	0.97	1.26
ฉบับที่ 5	0.39-0.64	0.41-0.70	0.96	1.13
ฉบับที่ 6	0.55-0.74	0.55-0.69	0.96	1.19
ฉบับที่ 7	0.66-0.81	0.74-0.89	0.94	1.10
ฉบับที่ 8	0.59-0.69	0.69-0.88	0.95	1.13
ฉบับที่ 9	0.47-0.72	0.66-0.87	0.96	1.17
ฉบับที่ 10	0.60-0.77	0.79-1.00	0.95	1.14

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำมีค่าความยากง่าย (p) ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.39–0.77 ซึ่งพิจารณาจากค่าดัชนีความยากง่าย พบว่า แบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำทั้ง 10 ฉบับ มีค่าความยากอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถือเป็นแบบสอบที่มีคุณภาพเนื่องจากมีค่าความยากง่ายปานกลางเหมาะสมกับการไปทดสอบ และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.41–1 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบทุกฉบับ มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่ดีและใช้ได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

สำหรับค่าความเที่ยงของแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำทั้ง 10 ฉบับนั้น พบว่ามีค่าความเที่ยง (rtt) อยู่ระหว่าง 0.94-0.97 แบบสอบที่มีค่าความเชื่อมั่นสูงสุด คือ แบบสอบฉบับที่ 4 คำควบกล้ำแท้ มีค่า 0.97 นอกจากนี้ ยังมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (SEM) ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.10-1.26 แบบสอบที่มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดมากที่สุด คือ แบบสอบฉบับที่ 4 คำควบกล้ำแท้ มีค่า 1.26

3. ผลการวินิจฉัยข้อบกพร่องในการอ่านแจกลูกสะกดคำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยทดลองใช้แบบสอบครั้งที่ 3 (นำไปใช้จริง) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 404 คน ได้วินิจฉัยข้อบกพร่องในการแจกลูกสะกดคำ ทั้ง 10 ฉบับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวินิจฉัยข้อบกพร่องของแบบสอบ

ฉบับที่	ข้อบกพร่องที่พบมากที่สุด	ร้อยละ
ฉบับที่ 1	สะกดตัวควบพร้อมกัน	53.71
ฉบับที่ 2	ไม่ตรงตามมาตรา	40.59
ฉบับที่ 3	ห นำ ว	52.22
ฉบับที่ 4	คำที่มี ี ว เป็นคำควบกล้ำ	58.91
ฉบับที่ 5	ท ควบกับ ร แล้วออกเสียง ซ	58.41
ฉบับที่ 6	ลดรูปทั้งหมด	50.24
ฉบับที่ 7	ซ้ำวลี	38.61
ฉบับที่ 8	พยัญชนะทัณฑฆาตมากกว่าหนึ่งตัว	57.67
ฉบับที่ 9	รูปวรรณยุกต์ตรี	56.68
ฉบับที่ 10	พยางค์หน้าของคำออกเสียงอะ	7.92

จากตาราง 2 พบว่า เรื่องที่นักเรียนบกพร่องหรืออ่านไม่ได้มากที่สุด คือ ฉบับที่ 4 คำควบกล้ำแท้ คือ คำที่มี ี ว เป็นคำควบกล้ำ มีค่าร้อยละ 58.91 รองลงมาคือ ฉบับที่ 5 คำควบกล้ำไม่แท้ คือ ท ควบกับ ร แล้วออกเสียง ซ มีค่าร้อยละ 58.41 ฉบับที่ 8 คำที่มีตัวทัณฑฆาต คือ พยัญชนะทัณฑฆาตมากกว่าหนึ่งตัว มีค่าร้อยละ 57.67 ฉบับที่ 9 คำที่มีวรรณยุกต์ คือ รูปวรรณยุกต์ตรี มีค่าร้อยละ 56.68 ฉบับที่ 1 คือ สะกดตัวควบพร้อมกัน มีค่าร้อยละ 53.71 ฉบับที่ 3 อักษรนำ คือ ห นำ ว มีค่าร้อยละ 52.22 ฉบับที่ 6 สละรูป คือ ลดรูปทั้งหมด มีค่าร้อยละ 50.24 ฉบับที่ 2 มาตราตัวสะกด คือ ไม่ตรงตามมาตรา มีค่าร้อยละ 40.59 ฉบับที่ 7 คำที่มีไม้ยมก คือ ซ้ำวลี มีค่าร้อยละ 38.61 และฉบับที่ 10 คำประวิสรรณี คือ พยางค์หน้าของคำออกเสียง อะ มีค่าร้อยละ 7.92 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 สังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัย

แบบทดสอบวินิจฉัยแต่ละฉบับ สามารถชี้ข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียนได้ทุกฉบับ โดยใช้คู่มือการใช้แบบทดสอบวินิจฉัย เนื่องจากในการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยได้นำแบบทดสอบ ครั้งที่ 1 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความชัดเจนในภาษาที่ใช้ เนื้อหา และเวลาที่นักเรียนใช้ในแต่ละฉบับ และนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยภาพรวม ซึ่งเนื้อหาที่สร้างไว้สามารถชี้สาเหตุของความบกพร่องของนักเรียนได้นำมาสร้างเป็นแบบทดสอบวินิจฉัย ประเภทแบบสอบอ่านได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาของพฤติกรรมที่ต้องการวัด และวัดได้ตรงตามความต้องการ โดยสร้างแบบสอบจากจุดประสงค์การเรียนรู้ สร้างเนื้อหาการอ่านที่แตกต่างกันไปได้หลายลักษณะ ซึ่งสามารถใช้วัดเนื้อหาและจุดมุ่งหมายตามที่ได้นิยามไว้อย่างชัดเจน และได้แบบสอบวินิจฉัยที่มีค่าความตรงตามเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.83-1 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2555:

242) IOC ควรมากกว่าหรือเท่ากับ .80 และได้แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แสดงว่า แบบสอบวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งวัดจริงสามารถใช้หาข้อบกพร่องของ นักเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนและครู ซึ่งสอดคล้องกับอดัมส์ ทอร์เจอร์สัน (Adams; & Torgerson. 1964: 458) ที่กล่าวว่า การประเมินวินิจฉัย จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการค้นหาสาเหตุและการแก้ไขปัญหาการอ่านของนักเรียน เพราะการวินิจฉัยทำให้สามารถตอบปัญหาที่สำคัญได้ 5 ประการ คือ 1) เด็กนักเรียนคนใดมีความบกพร่องในการอ่าน 2) ความบกพร่องในการอ่านของนักเรียนคนนั้นอยู่ที่ทักษะพื้นฐานใดของการอ่าน 3) สาเหตุที่บกพร่องในการอ่านตรงทักษะพื้นฐานนั้นมีอะไรบ้าง 4) จะทำการสอนซ่อมเสริมในสิ่งใดบ้าง และ 5) ป้องกันความบกพร่องในการอ่านของนักเรียนได้อย่างไร และ อีเบล (Ebel. 1965: 45) กล่าวถึงว่า มีการนำเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานมาใช้ในการวินิจฉัยการเรียนรู้ ได้แก่ แบบวัดสติปัญญา แบบวัดความถนัด และแบบสอบวินิจฉัยการเรียนรู้ ในบรรดาเครื่องมือเหล่านี้แบบทดสอบวินิจฉัย (Diagnostic test) สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดที่สุด เพราะแบบสอบวินิจฉัยที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ค้นหาจุดบกพร่องทางการเรียน เป็นแบบสอบที่จะช่วยชี้แนวทางในการแก้ไข ข้อบกพร่องในการซ่อมเสริม และแนะแนวการเรียนต่อไป อีกทั้งยังมี กลิ่นพูน (2555: 34) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวินิจฉัย เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อมุ่งค้นหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียนวิชาต่าง ๆ เป็นรายบุคคล พร้อมทั้งสามารถระบุสาเหตุที่ทำให้เกิด ข้อบกพร่องนั้น เพื่อนำไปสู่กระบวนการสอนซ่อมเสริมและเป็นแนวทางในการปรับปรุงทางการเรียนการสอนต่อไป

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

2.1 ความตรงตามเนื้อหา

จากผลการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้อง โดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน แบบสอบวินิจฉัยการแจกรูปสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 10 ฉบับ ฉบับละ 3 ตอน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาของ

แบบสอบวัดวินิจฉัยผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ อยู่ระหว่าง 0.60–1 แสดงว่าแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกรูปสะกดคำมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่าได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด ซึ่งสอดคล้องกับ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538: 246) ที่กล่าวว่า เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงเนื้อหา นั้น เครื่องมือต้องถามในเนื้อหาและสาระตรงตามสิ่งที่ป็นเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการวัดและเป็นไปตาม สัดส่วนของความสำคัญในแต่ละเนื้อหาด้วย หากสอดคล้องก็นับว่ามีความตรงตามเนื้อหา และ สมนึก ภัททิยธนี (2553: 218-222) ที่กล่าวว่า ให้พิจารณาคัดเลือกจุดประสงค์หรือข้อสอบ ที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ .50 ถึง 1 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมกับเนื้อหา ตามชื่อเรื่องนั้น หรือข้อสอบข้อนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ลักษณะของแบบสอบวินิจฉัยที่กล่าวว่าการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบวินิจฉัย จำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนวิชานั้น ๆ จึงนับได้ว่าแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกรูป สะกดคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบที่ดำเนินการสร้างที่มีคุณภาพ และสามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

2.2 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบวินิจฉัย

จากการทดสอบโดยใช้แบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกรูปสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถวิเคราะห์ค่าความยาก และอำนาจจำแนกทั้ง 10 ฉบับ พบว่าค่าความยากรายข้อของแบบสอบทั้ง 10 ฉบับ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.36–0.75 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเมื่อนำค่าความยากของแบบสอบทั้ง 10 ฉบับมาหาค่าความยากง่ายของทั้งฉบับ ค่าความยากอยู่ที่ 0.69, 0.71, 0.71, 0.60, 0.59, 0.64, 0.80, 0.69, 0.65 และ 0.75 ตามลำดับซึ่งเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ของค่าความยากง่าย (สมนึก ภัททิยธนี. 2553: 212) ค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.40–0.60 ข้อสอบปานกลางนำไปใช้ได้ และค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.61–0.80 ข้อสอบค่อนข้างง่ายนำไปใช้ได้ ซึ่งแบบสอบวินิจฉัย ทั้ง 10 ฉบับ มีคุณภาพผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างง่าย จึงเหมาะสมที่จะนำมาเป็นแบบสอบวินิจฉัย

สอดคล้องกับแนวคิดของ สมบัติ ท้ายเรือคำ (2551: 88–89) กล่าวว่า ความยากง่าย คือ สัดส่วนที่แสดงว่า ข้อสอบนั้นมีคนตอบถูกมากหรือน้อย ถ้ามีคนตอบถูกมากก็เป็นข้อสอบง่าย ถ้ามีคนตอบถูกน้อยก็เป็นข้อสอบยาก ข้อสอบที่คัดเลือกมาใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรเป็นข้อสอบที่มีความยากปานกลาง คือประมาณ 0.50 แต่ในทางปฏิบัติกำหนดเกณฑ์ระดับความยากง่ายของข้อสอบที่จะเลือกไว้ตั้งแต่ 0.4 – 0.8 และแบบทดสอบวินิจฉัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความยากง่ายสอดคล้องกับ รัชสิรินทร์ ศรีแจ่มจันทร์ (2551: 52–67) ได้พัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยทักษะการอ่านภาษาไทย ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.50–0.79 ดังนั้นจึงถือว่าได้ว่าแบบทดสอบวินิจฉัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีความยากง่ายเหมาะสมตามเกณฑ์สำหรับใช้เป็นแบบทดสอบวินิจฉัยเพื่อหาข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้

ส่วนค่าอำนาจจำแนกทั้ง 10 ฉบับ พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับคือ คือ 0.79, 0.87, 0.87, 0.41, 0.36, 0.58, 1.00, 0.79, 0.66 และ 1.00 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบทุกฉบับ มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ตั้งแต่ 0.20-0.80 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่ดีและใช้ได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าแบบทดสอบวินิจฉัยทั้ง 10 ฉบับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีอำนาจจำแนกสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบวินิจฉัยตามที่ วาโร เฟิงส์วส์ตี (2551: 242–243) ได้กล่าวไว้ว่า ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอิงเกณฑ์ ถือเป็นประสิทธิภาพในการจำแนกระดับความสามารถของผู้ที่เรียนรู้แล้ว (กลุ่มรอบรู้) กับผู้ที่ยังไม่เรียนรู้ (กลุ่มไม่รู้รอบรู้) การวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นรายข้อแบบอิงเกณฑ์ จึงมุ่งเน้นหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ โดยค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบไม่จำเป็นต้องมีค่าสูงนัก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้มีค่าอำนาจจำแนกสอดคล้องกับสุนันทา วามะเกตุ (2552: 90–95) ได้สร้างแบบทดสอบวินิจฉัยความบกพร่องในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.37–0.54 ดังนั้นจึงถือว่าแบบสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเป็นแบบสอบที่มีคุณภาพ มีค่าอำนาจจำแนกเหมาะสมและผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด

ไว้ สามารถใช้เป็นแบบทดสอบวินิจฉัยเพื่อหาข้อบกพร่องในการอ่าน

2.3 ค่าความเที่ยงของแบบสอบวินิจฉัย

จากการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 10 ฉบับ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.96, 0.95, 0.95, 0.97, 0.96, 0.96, 0.94, 0.95, 0.96 และ 0.95 เรียงตามลำดับ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.94-0.97 แสดงว่าแบบทดสอบทุกฉบับมีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง ซึ่งค่าความเที่ยงของแบบทดสอบวินิจฉัยที่ใกล้เคียงและสอดคล้องกับผู้วิจัยหลายท่าน คือ บัวเรียว เม็ดจันทิก (2552: 113–117) มีค่าความเที่ยง ดังนี้ 0.780, 0.654, 0.719, 0.735, 0.658 และ 0.854 ตามลำดับ และไพโรประนอม ประดับเพชร (2554: 113–117) มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.90–0.92 ดังนั้นจึงถือว่าได้ว่า แบบทดสอบวินิจฉัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีความเที่ยงเหมาะสมสำหรับใช้เป็นแบบทดสอบวินิจฉัยเพื่อหาข้อบกพร่องในการอ่านได้

2.4 ผลการหาเกณฑ์คะแนนจุดตัด

แบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 10 ฉบับ เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนของแบบสอบในแต่ละฉบับ เมื่อนำไปเทียบกับคะแนนจุดตัดจะพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของแบบสอบในแต่ละฉบับจำนวน 10 ฉบับนั้นมีค่าสูงกว่าคะแนนจุดตัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ เป็นแบบสอบที่มีความง่ายเป็นส่วนใหญ่ จึงเหมาะที่จะนำไปใช้เป็นแบบทดสอบวินิจฉัยข้อบกพร่องในการอ่านได้ เนื่องจากคะแนนจุดตัดนี้ผู้วิจัยได้มาจากวิธีของ Angoff ตามหลักวิชาการ

3. ศึกษาแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำที่ผู้เรียนบกพร่อง

จากการทดสอบโดยใช้แบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า แบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำมีค่าความยากง่ายทั้งฉบับ คือ 0.69, 0.71, 0.71, 0.60, 0.59, 0.64, 0.80, 0.69, 0.65 และ 0.75 ตามลำดับ ซึ่งพิจารณาจากค่าดัชนีความยากง่าย

พบว่า ฉบับที่ 4 คำควบกล้ำแท้ และแบบสอบฉบับที่ 5 คำควบกล้ำไม่แท้ มีค่าความยากอยู่ที่ 0.60 และ 0.59 ถือเป็นแบบสอบที่มีคุณภาพ และมีค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับ คือ 0.79, 0.87, 0.87, 0.41, 0.36, 0.58, 1.00, 0.79, 0.66 และ 1.00 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบทุกฉบับ มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่ดีและใช้ได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำทั้ง 10 ฉบับนั้น พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.94-0.97 แบบสอบที่มีค่าความเที่ยงสูงสุด คือ แบบสอบฉบับที่ 4 คำควบกล้ำแท้ มีค่า 0.97 นอกจากนี้ ยังมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.10-1.26 แบบสอบที่มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดมากที่สุด คือ แบบสอบฉบับที่ 4 คำควบกล้ำแท้ มีค่า 1.26 และข้อบกพร่องของนักเรียนในการอ่านแบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำที่นักเรียนบกพร่องหรืออ่านไม่ได้มากที่สุด คือ ฉบับที่ 4 คำควบกล้ำแท้ เรื่อง คำที่มี ิว เป็นคำควบกล้ำ มีค่าร้อยละ 58.91 และมีค่าเฉลี่ย 17.67 ทั้งนี้ เนื่องจากคำควบกล้ำแท้ จะเป็นคำที่มีพยัญชนะสองตัวเขียนเรียงติดกันอยู่ต้นพยางค์ และใช้สระเดียวกัน เวลาอ่านออกเสียงกล้ำเป็นพยางค์เดียวกัน เสียงวรรณยุกต์ของพยางค์นั้นจะผันเป็นไปตามเสียงพยัญชนะตัวหน้า ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่สามารถออกเสียงได้ถูกต้อง รองลงมา คือ ฉบับที่ 5 คำควบกล้ำไม่แท้ เรื่อง ท ควบกับ ร แล้วออกเสียง ซ มีค่าร้อยละ 58.41 และมีค่าเฉลี่ย 26.28 และฉบับที่มีข้อบกพร่องน้อยที่สุดหรืออ่านได้มากที่สุด คือ ฉบับที่ 10 คำประวิสรรชนีย์ เรื่อง พยางค์หน้าของคำออกเสียง อะ มีค่าร้อยละ 7.92 และมีค่าเฉลี่ย 3.56 ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสารีย์ เจริญจิต (2560) ได้พัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านออกเสียงที่บกพร่อง 10 อันดับแรกคือ การไม่เข้าใจการสะกดคำ, การอ่านคำไม่ได้, การสะกดไม่ตรงมาตรา, การอ่านคำควบไม่แท้, การอ่านคำที่มีอักษรนำ, การสะกดวรรณยุกต์, การอ่านคำไม่ประวิสรรชนีย์, การอ่านตัว ฤ, การอ่านแนวเทียบผิด และการสะกดคำควบกล้ำตามลำดับ และจากประสบการณ์การสอนของ

ผู้วิจัย รวมถึงการสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทราบว่าการที่นักเรียนบกพร่องในเรื่องคำควบกล้ำแท้ และควบกล้ำไม่แท้ มากที่สุดเนื่องจากคำควบกล้ำเป็นพยัญชนะสองตัวเขียนเรียงกันอยู่ต้นพยางค์ และใช้สระเดียวกัน เวลาอ่านออกเสียงกล้ำเป็นพยางค์เดียวกัน เสียงวรรณยุกต์ของพยางค์นั้นจะผันเป็นไปตามเสียงพยัญชนะตัวหน้า ทำให้นักเรียนออกเสียงได้ไม่ถูกต้อง หรือไม่สามารอ่านได้ เพราะเนื่องจากยังขาดการฝึกฝนที่ถูกต้อง ดังที่คมขำ แสกล้ำ (2547: 2) กล่าวว่า ปัจจุบันการอ่านคำควบกล้ำที่ไม่เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ทางภาษานั้น เพราะครูส่วนมากไม่ระมัดระวัง การอ่านคำควบกล้ำอันเนื่องมาจากครูจำนวนหนึ่งมาจาก ภูมิสำเนาที่ไม่เน้นการใช้คำควบกล้ำ หรือมาจากครอบครัว และชุมชนที่พูดภาษาอื่นโดยพูดภาษาไทยไม่ชัด รวมทั้ง สื่อ วิทยุ โทรทัศน์ การบรรยาย การอภิปราย และหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาผิด ย่อมส่งผลให้นักเรียนเกิดปัญหา ในการอ่านคำควบกล้ำ ซึ่งสอดคล้องกับ อานงค์ ไจรงกา (2547: 3) ที่กล่าวว่า การอ่านออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งในสังคมและจะเป็นปัญหามากขึ้นถ้าทุกฝ่ายไม่ช่วยกันแก้ไข ดังนั้นครูผู้สอนควรแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านคำควบกล้ำของเด็ก ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นการขจัดปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มต้น และเป็นการวางรากฐานในการใช้ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติให้ถูกต้องครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาให้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำแบบสอบวินิจฉัยไปใช้

1.1 ผู้นำแบบทดสอบนี้ไปใช้ต้องดำเนินการสอบตามคู่มือการใช้แบบสอบวินิจฉัยการอ่านแจกลูกสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างเคร่งครัด

1.2 แบบทดสอบวินิจฉัยด้านการอ่านสำหรับวินิจฉัยนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้ครูนำไปใช้ในการทดสอบเพื่อวินิจฉัยความบกพร่องในด้านการอ่านกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลที่ได้ทำให้ครู

ได้ทราบว่านักเรียนแต่ละคนมีข้อบกพร่องทางการอ่านในด้านใด รวมทั้งทราบถึงข้อบกพร่องในการอ่านของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อที่จะจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของเด็กต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนได้ทราบถึงข้อบกพร่องของตนเองซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองตามศักยภาพของผู้เรียน และช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจและสามารถวางแผนการเรียนร่วมกับครู เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนของนักเรียนได้

1.3 นำแบบทดสอบวินิจฉัยด้านการอ่าน ไปใช้วินิจฉัยนักเรียนในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสังกัดเอกชน โรงเรียนสังกัดกระทรวง-ศึกษาธิการ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยด้านการอ่าน ให้ครบทุกระดับชั้น เพื่อให้ครูนำไปใช้วินิจฉัยข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียนในแต่ละระดับได้ เพื่อให้ทราบว่านักเรียนในแต่ละระดับ มีความบกพร่องในเรื่องการอ่านด้านใด

2.2 สร้างแบบทดสอบวินิจฉัยตามแนวคิดหรือทฤษฎีอื่น ๆ เช่น การประเมินวินิจฉัยทางปัญญา (Cognitive Diagnostic Assessment: CDA) เป็นต้น เพื่อให้มีแบบทดสอบวินิจฉัย ที่มีคุณภาพหลายรูปแบบ และมีผู้เลือกใช้มากขึ้น

2.3 สร้างแบบฝึกตามที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ออกมาว่านักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์นั้น ไม่ได้ในเนื้อหาใด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2553). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กฤติยา วรศรี. (2550). **การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดที่พูดภาษาถิ่นล้านนา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนา ทนไชย. (2548). **การสร้างแบบสอบวินิจฉัยทักษะการเขียนสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา. อุดรธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

กิตติกันต์ สารมาคม. (2546). **การพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยทักษะการอ่านคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

แก้วเพชร มะปะเข. (2555). **การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

คมขำ แสนกล้า. (2547). **การพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จำนง พรายแย้มแข. (2533). **เทคนิคการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- เจริญ กู้เขียว. (2540). การวินิจฉัยข้อบกพร่องความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชนิดา มิตรานันท์. (2556). การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยด้านการอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิจัยทางการศึกษา. 8(1): 37-54.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 12. นนทบุรี: ไทยเนรมิตอินเตอร์ โปรเกรสซีฟ.
- ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล. (2546). กระบวนการอ่านในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2543). วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: หจก.พี.
- _____. (2549). สถิติวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: พี.เอส.พรินท์.
- บุญศรี พรหมมาพันธ์. (2552). การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บัวเรียว เมตจันท์ก. (2552). การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2551). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แฮสส์ออฟ เคอร์รี่ส์.
- ไพศาล วรคำ. (2554). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ไพโรประนอม ประดับเพชร. (2554). การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา. ชัยภูมิ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- รัชสิรินทร์ ศรีแจ่มจันทร์. (2551). การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณ โสมประยูร. (2544). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2553). เทคนิคการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท ยูแพดอินเตอร์ จำกัด.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชาการ. (2546). กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2555). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวกันท์ ปทุมสูติ. (2548). เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้แก้ได้ง่ายนิดเดียว. กรุงเทพฯ: นวสาส์นการพิมพ์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กทม: ประสานการพิมพ์.

- สารีย์ เจริญจิต. (2546). การสร้างแบบสอบวินิจฉัยการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนันทา วามะเกต. (2552). การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยความบกพร่องในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุมานี กลิ่นพูน. (2555). การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยในการสร้างวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุเทพ สันติวรานนท์. (2553). แบบทดสอบวินิจฉัยและแนวทางในการสร้าง. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. (6): 67-73.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). แนวทางการสร้างแบบสอบวินิจฉัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2559). คู่มือการเรียนรู้ด้วยตัวเอง สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การสอนอ่านแบบแจกลูกสะกดคำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อานงค์ ใจรงก. (2547). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำ ควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ รลว. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2553). พัฒนาทักษะภาษา พัฒนาความคิดด้วยกิจกรรมการเล่นประกอบการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Adams, Georgia S. & Torgerson, Theodore L. (1964). **Measurement and Evaluation on Psychology and Guidance**. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques. 3rd edition**. New York: John Wiley & Sons.
- Ebel, Robert L. (1965). **Measurement Educational Achievement**. New Jersey: Prentice Hall.
- Livingston, S.A. (1972). A Criterion – Referenced Application of Classical Test Theory. **Journal of Educational Measurement**. (9): 13-26.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1997). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion Referenced Test Item Validity. **Dutch Journal of Education Research**. (2): 49-60.

แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Assessment Approach in English Communication Skills by Applying Communicative Language Teaching for Mathayomsuksa 3

อวิกา อึ้งสกุล¹ ดร.วารุณี ลัภนโชติ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) เพื่อศึกษาคุณภาพของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนหอวัง จำนวน 15 ห้องเรียน รวม 712 คน และครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนหอวัง จำนวน 3 คน การวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การร่างแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ 3) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือประกอบแนวทาง 4) การทดลองใช้แนวทางการประเมิน 5) การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และ 6) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมาย (2) ขั้นตอนวางแผนการประเมิน (3) ขั้นตอนสร้างและพัฒนาเครื่องมือ (4) ขั้นตอนดำเนินการประเมิน และ (5) ขั้นตอนรายงานผลการประเมินและพัฒนา 2) นักเรียนทุกคนมีระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ระดับพอใช้ขึ้นไป) ในทุกทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน 3) แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่

พัฒนาขึ้น มีความสะดวกในการนำไปใช้ สอดคล้องกับคู่มือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และเป็นประโยชน์ต่อครูในการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ และทำให้นักเรียนทราบแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง

คำสำคัญ: การประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ, การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop the assessment approach in English communication skills by applying communicative language teaching for Mathayomsuksa 3; and 2) to investigate the quality of the assessment approach in English communication skills by applying communicative language teaching for Mathayomsuksa 3. The population were 712 students in Mathayomsuksa 3 at Horwang School in the first semester of 2018 academic year and 3 English teachers who taught Mathayomsuksa 3 students. The research had six processes which were 1) studying concept, theory and research reports; 2) drafting the assessment approach in English communication skills; 3) constructing and developing tools; 4) implementing the assessment approach; 5) collecting data; and 6) analyzing data using frequency, average, and content analysis. The research results were as follows:

1. The assessment approach in English communication skills by applying communicative

¹ นิสิตหลักสูตรการวิจัยและประเมินทางการศึกษา

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

language teaching for Mathayomsuksa 3 consisted of five steps: 1) identifying the objective; 2) planning the assessment approach; 3) constructing and developing tools; 4) assessing the students; and 5) reporting the evaluation result and developing.

2. The English communication skills of students: listening, speaking, reading, and writing were passed the assessment criterion.

3. The assessment approach in English communication skills by applying communicative language teaching for Mathayomsuksa 3 was easy to use accorded with assessment and evaluation manual; very useful for taking the evaluation result to improve teacher's teaching steps; and useful for students that could take the feedback to improve their English communication skills.

Keywords: assessment approach in English communication skills, communicative language teaching

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมโลกปัจจุบัน ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีการใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุดภาษาหนึ่ง โดยที่องค์ความรู้ที่สำคัญของโลกส่วนใหญ่ถูกบันทึกและเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557ข) อีกทั้งทักษะด้านภาษายังเป็นสมรรถนะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อเสริมสร้างความรู้และนวัตกรรม การปรับเปลี่ยนสถานะทางสังคม ทางวิชาการและทางอาชีพ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2557) จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเข้าถึงองค์ความรู้และก้าวหน้าโลก

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่นักเรียนต้องเรียนตลอดหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งยังกำหนดคุณภาพผู้เรียนหลังจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ว่าผู้เรียนต้องใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชนและสังคม เช่น การสนทนา เขียนโต้ตอบข้อมูล เขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง เรื่องต่าง ๆ ใกล้เคียงสถานการณ์ ข่าว เรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคม เป็นต้น

ทักษะการสื่อสารจัดเป็นทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุกแง่มุม ความเจริญของเทคโนโลยีการสื่อสารส่งผลให้ทุกส่วนของโลกมีการเชื่อมโยงและติดต่อสื่อสารกันในลักษณะเป็นเครือข่ายที่ไร้พรมแดน เกิดมิติสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ที่มีการนำภาษาอังกฤษมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการนำเสนอข่าวสารข้อมูล เชื่อมโยงความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก ตลอดจนการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนานาชาติ จึงมุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (อารีย์ ปรีดีกุล. 2558) โดยมีเป้าหมายหลักคือการปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กัน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง (เสนีย์ วิลาวรรณ. 2546) อีกทั้งเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรม และใช้ภาษาอังกฤษให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาระดับสูงหรือการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการ (2557) จึงได้กำหนดนโยบายในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยให้ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

(Communicative Language Teaching) ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริงหรือการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย (วีร์ ระวัง. 2558 และ แสงระวี ดอนแก้วบัว. 2558) นอกจากนั้น การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารยังเป็นวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษา ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกใช้ความคิดและมีความกล้าในการใช้ภาษา ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการใช้ภาษา (แสงระวี ดอนแก้วบัว. 2558) โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำเสนอเนื้อหา (presentation) ขั้นฝึก (practice) ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (production) รวมทั้งปรับการเรียนการสอนจากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ

ครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จึงได้นำการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ นอกจากนั้น จากงานวิจัยของ พลารักษ์ ไชยโย (2545); ชิตพิมล พลสมบัติ (2549); สุภรณ์ ตั้งตระกูล (2548); วิไล ดันเสียงสม (2548); และสุทธิรา ปลั่งแสงมาศ (2550) ได้นำกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไปใช้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน และพบว่า กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแล้ว การประเมินเป็นส่วนสำคัญและจำเป็น เพราะเป็นการตรวจสอบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ นอกจากนี้ ผลจากการประเมินจะนำไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความต้องการของหลักสูตร (กรมวิชาการ. 2546) นอกจากนั้น แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังเน้นให้ดำเนินการประเมินผลทั้งกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดและการประเมินความสามารถทางการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จะต้องวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษาสื่อสารในบริบทและในสถานการณ์ที่เป็นไปตามสภาพจริง ผู้เรียนจะต้องแสดงความสามารถทางการใช้ภาษาที่หลากหลายได้ โดยครูจะหยิบยกสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ในประสบการณ์หรือในชีวิตประจำวันของผู้เรียนโดยที่มิได้เน้นที่ความรู้เกี่ยวกับภาษา ซึ่งได้แก่ คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์เท่านั้น แต่มุ่งเน้นที่ความสามารถในการนำภาษาไปใช้ได้จริงตามสถานการณ์การสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยจะมีเกณฑ์ในการวัดและประเมินเพื่อทำให้สามารถตัดสินได้ว่าผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารมากน้อยอย่างไร และระดับความสามารถอยู่ในระดับใด (สิริจิตต์ เดชมรรชัย. 2555)

ในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยวัง มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนกับครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับเดียวกัน จำนวน 2 คน ในปีการศึกษา 2560 พบว่า ครูใช้กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผู้สอนได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และกำหนดชิ้นงานที่อยู่ในสถานการณ์ของการสื่อสารที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงของการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากที่สุด เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การฟังบทสนทนา การเล่าเรื่อง เป็นต้น แต่พบปัญหาในการวัดและประเมินผล คือ การวัดและประเมินผลยังเน้นการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบที่มุ่งวัดโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ทั้งจากการสอบเก็บคะแนนย่อยในแต่ละบทเรียน การสอบกลางภาคและปลายภาคเรียน ซึ่งสามารถวัดได้เพียงทักษะการอ่านและการเขียนในเบื้องต้นเท่านั้น การวัดและประเมินดังกล่าวไม่สอดคล้องกับแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นบริบททางภาษาที่มีความหมายแก่ผู้เรียนตามหลักการใช้ภาษาในสังคม

มากกว่าการวิเคราะห์ภาษาเพื่อเข้าใจระบบของเสียง คำและไวยากรณ์ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2555) นอกจากนั้น การประเมินยังไม่ครอบคลุมทุกมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่น มาตรฐาน ต1.1 ม.3/2 อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณา และบทร้อยกรองสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน และมาตรฐาน ต2.1 ม.3/1 สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว สถานการณ์ ข่าว เรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม มาตรฐาน ต 1.2 ม.3/2 ใช้คำขอร้อง ให้คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายอย่างเหมาะสม ต 1.2 ม.3/3 พูดและเขียนแสดงความต้องการ เสนอและให้ความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เป็นต้น ซึ่งแบบสอบที่มุ่งวัดโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่ครูสร้างขึ้นไม่สามารถวัดและประเมินผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดดังกล่าวได้ นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังเน้นการนำคะแนนที่ได้จากการประเมินผู้เรียนไปใช้ตัดสินผลการเรียน แต่ยังไม่ได้นำผลการประเมินดังกล่าว ไปวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล จากปัญหาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการประเมินยังไม่ครอบคลุมและวัดไม่ตรงกับมาตรฐาน และตัวชี้วัดที่กำหนด คือ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และยังขาดการสะท้อนผลจากการประเมินว่า ผู้เรียนมีข้อดีหรือข้อบกพร่องอย่างไร และยังต้องพัฒนาในด้านใด อย่างไร

จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับสภาพปัญหาของการประเมินผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีลักษณะสำคัญคือ เป็นแนวทางที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำแนวทางการประเมินดังกล่าว ไปใช้ในการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของ

นักเรียน ทั้งยังสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน นอกจากนั้น แนวทางการประเมินดังกล่าวยังช่วยให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารหรือสื่อความหมายในสถานการณ์จริงได้เหมาะสมกับกาลเทศะและสภาพทางสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่องสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน บทความเกี่ยวกับประสบการณ์ของบุคคล ข่าวสภาพภูมิอากาศ เทศกาลสำคัญและการวางแผนในอนาคต ซึ่งมีความครอบคลุมกับตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

- ต1.1 ม.3/3 ระบุและเขียนสิ่งที่ไม่ใช่ความเรียง รูปแบบต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับประโยค และข้อความที่ฟังหรืออ่าน

- ต1.1 ม.3/4 เลือก/ระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

- ต1.2 ม.3/1 สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว สถานการณ์ ข่าว เรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

- ต1.3 ม.3/1 พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์/ เรื่อง/ประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม

- ต1.3 ม.3/2 พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระ หัวข้อเรื่องที่ได้อ่านการวิเคราะห์ เรื่อง/ข่าว/เหตุการณ์/สถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจของสังคม

- ต2.1 ม.3/1 เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทาง เหมาะกับบุคคลและโอกาส ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนหอวัง จำนวน 15 ห้องเรียน รวม 712 คน และครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนหอวัง จำนวน 3 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวทางและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยร่างแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมาย 2) ขั้นตอนวางแผนการประเมิน 3) ขั้นตอนสร้างและพัฒนาเครื่องมือ 4) ขั้นตอนดำเนินการประเมิน 5) ขั้นตอนรายงานผลการประเมินและพัฒนา

3. ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาเครื่องมือประกอบแนวทาง ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และแบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของ

แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

4. ผู้วิจัยทดลองใช้แนวทางการประเมิน โดยให้นำแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ อ23101 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 46 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 48 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/9 จำนวน 46 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 140 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก ผู้วิจัยจัดทำบันทึกหลังการสอนเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน ข้อค้นพบที่ได้จากการประเมิน ปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

5. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชา อ23101 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน ในด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แนวทางการประเมินอีก 2 คน ในด้านความสะดวกในการนำแนวทางการประเมินไปใช้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ข้อมูลที่ได้จากการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้ใบงานและแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ เพื่อรายงานระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน และ 2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนในด้านความเป็นประโยชน์ของแนว

ทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสนทนาเพื่อการสื่อสาร และการสัมภาษณ์ครูในด้านความสะดวกในการนำแนวทางการประเมินไปใช้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสนทนาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูลและรายงานคุณภาพของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสนทนาเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสนทนาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสนทนาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสนทนาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย การดำเนินการ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. **ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย** เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการประเมิน คือ เพื่อให้ครูได้ทราบระดับของทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน และเพื่อให้นักเรียนได้ทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารหรือสื่อความหมายในสถานการณ์จริงได้เหมาะสมกับกาลเทศะและสภาพทางสังคม

2. **ขั้นวางแผนการประเมิน** เป็นการออกแบบการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้ดำเนินการไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสนทนาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย การกำหนด 1) ทักษะที่มุ่งประเมิน 2) ช่วงเวลาในการประเมิน 3) เกณฑ์การประเมิน 4) วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

3. **ขั้นสร้างและพัฒนาเครื่องมือ** เป็นการสร้างเครื่องมือในการวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ของนักเรียนที่ใช้ควบคู่กับการสนทนาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ใบงานจำนวน 8 ใบงาน และแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจำนวน 6 ฉบับ

4. **ขั้นดำเนินการประเมิน** เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสนทนาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

4.1 การประเมินในขั้นนำเสนอเนื้อหา (presentation) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายคำศัพท์เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศประสบการณ์ของบุคคล เหตุการณ์ในอนาคต และเทศกาลสำคัญ การออกเสียงคำศัพท์และประโยครูปแบบภาษา การใช้ภาษาและโครงสร้างไวยากรณ์ที่ใช้ในการสนทนาเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

4.2 การประเมินในขั้นการฝึก (practice) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดการฝึกปฏิบัติโดยใช้ทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเน้นความถูกต้องของเนื้อหาและรูปแบบภาษาเป็นสำคัญ เพื่อให้ นักเรียนฝึกการใช้ภาษาและโครงสร้างไวยากรณ์ที่ใช้ในการสรุปใจความสำคัญจากข่าวสภาพภูมิอากาศ การแสดงความคิดเห็นและการเขียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับตนเอง การวางแผนในอนาคตและเทศกาลสำคัญ

4.3 การประเมินในขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (production) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของนักเรียนในการสื่อสารตามบริบทหรือสถานการณ์ที่กำหนด ได้แก่ การสนทนาเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน อธิบายเกี่ยวกับข้อมูลประสบการณ์ตนเอง เขียนสรุปใจความสำคัญ และเขียนแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบจากบทความเกี่ยวกับการวางแผนในอนาคต ข่าวสภาพภูมิอากาศ และเทศกาลสำคัญ

5. **ขั้นรายงานผลการประเมินและพัฒนา** เป็นการแจ้งผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้นักเรียนทราบ เพื่อให้ นักเรียนทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง พร้อมทั้งให้แนวทางในการแก้ไขและพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ภาษาอังกฤษ อีกทั้งครูสามารถนำผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนมาออกแบบ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน โดยมีการนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน พบว่า ผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในภาพรวม พบว่า นักเรียนทุกคนมีระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ (ระดับพอใช้ขึ้นไป) ในทุกทักษะ ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

เมื่อพิจารณาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในแต่ละทักษะ พบว่า ทักษะที่นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก คือ ทักษะการพูดใน 2 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การพูดบรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง (ร้อยละ 93.75) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การสนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง (ร้อยละ 91.67) ส่วนทักษะที่นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ระดับดี ได้แก่ ทักษะการเขียนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การเขียนบรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง (ร้อยละ 89.58) การบูรณาการทั้ง 4 ทักษะในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 (ร้อยละ 87.50) ทักษะการอ่าน-เขียนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านและการเขียนแสดงความคิดเห็นและการให้เหตุผลสนับสนุน (ร้อยละ 64.58) ทักษะการฟัง-พูดในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การฟัง-พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ (ร้อยละ 52.08)

ตอนที่ 3 คุณภาพของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน ผลการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน มีดังต่อไปนี้

1. ผลการสัมภาษณ์ครู ครูที่ทดลองใช้แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

1.1 ด้านความสะดวกในการนำแนวทางการประเมินไปใช้ สรุปได้ว่า ครูสามารถนำแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไปใช้ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ยุ่งยาก ไม่ได้เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่ครู สอดคล้องกับคู่มือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการระบุวิธีการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังระบุแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาหากนักเรียนยังไม่สามารถผ่านเกณฑ์การประเมินที่ครูผู้สอนตั้งไว้ นอกจากนี้ แบบประเมินและเกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจน ครูสามารถประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ตรงตามสิ่งที่ครูมุ่งประเมิน

1.2 ด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการประเมิน สรุปได้ว่า แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ช่วยให้ครูสามารถวัดระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ถูกต้องตรงตามสภาพจริงของนักเรียน ซึ่งแตกต่างจากการประเมินแบบเดิมที่มุ่งวัดความรู้ทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและคาดว่าหากตนเองได้วางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเน้นการประเมินทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่าง

แน่นอน นอกจากนี้ ครูยังได้ทราบแนวทางในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกแผนการจัดการเรียนรู้

2. ผลการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชา ๐23101 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน ในด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สรุปได้ว่า แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารช่วยให้นักเรียนทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองในแต่ละทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทำให้นักเรียนทราบจุดเด่นและข้อบกพร่องของตนเองว่าควรพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองในทักษะใด นักเรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับ ทำให้นักเรียนทราบแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองต่อไป

อภิปรายผล

การพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1. แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน 2) ขั้นตอนวางแผนการประเมิน โดยการกำหนดทักษะที่มุ่งประเมิน ช่วงเวลาในการประเมิน เกณฑ์การประเมิน วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 3) ขั้นตอนสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและใบงาน 4) ขั้นตอนดำเนินการประเมินที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ ขั้นนำเสนอเนื้อหา (presentation) ขั้นการฝึก (practice) และขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (production) และ 5) ขั้นรายงานผลการประเมินและพัฒนา เพื่อให้นักเรียนทราบ

ระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง พร้อมทั้งให้แนวทางในการแก้ไขและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อีกทั้งครูสามารถนำผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนมาออกแบบปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนต่อไป ซึ่งแนวทางการประเมินดังกล่าว สอดคล้องและครอบคลุมกระบวนการประเมินการเรียนรู้ของนักการศึกษาหลายคน เช่น ศิริชัย กาญจนวาสี (2556); โชติกา ภาษีผล, ณัฐภรณ์ หลาวทอง, และ กมลวรรณ ตั้งธนาภรณ์ (2558) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของแนวทางการประเมิน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการประเมิน เพื่อให้ครูได้ทราบระดับของทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน และเพื่อให้นักเรียนได้ทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารหรือสื่อความหมายในสถานการณ์จริงได้เหมาะสมกับกาลเทศะและสภาพทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556); โชติกา ภาษีผล, ณัฐภรณ์ หลาวทอง, และกมลวรรณ ตั้งธนาภรณ์ (2558) ที่กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมิน คือ ผู้ประเมินต้องตั้งจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินการเรียนรู้ โดยพิจารณาว่าวัดและประเมินไปทำไมหรือต้องการใช้สารสนเทศจากการประเมินไปใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับอะไร และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2557ก) ที่ระบุจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นวางแผนการประเมิน เป็นการออกแบบการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยกำหนดทักษะที่มุ่งประเมิน ช่วงเวลาในการประเมิน เกณฑ์การประเมิน วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน รวมถึงการลงมือสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวัดระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556); โชติกา ภาษีผล, ณัฐภรณ์ หลาวทอง, และ กมลวรรณ

ตั้งรณกานนท์ (2558) ที่กล่าวว่า ผู้ประเมินต้องกำหนดขอบเขตการประเมินให้ชัดเจน สร้างเครื่องมือสำหรับการวัดและการประเมิน และกำหนดวิธีการวัดและประเมินควรสอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้และผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสร้างและพัฒนาเครื่องมือ เป็นการสร้างเครื่องมือในการวัดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ใช้ควบคู่กับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงานและแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรโรงเรียนหอวัง และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ สอดคล้องกับศิริชัย กาญจนวาสี (2556); โชติกา ภาณุผล, ณัฐภรณ์ หลาวทอง, และ กมลวรรณ ตั้งรณกานนท์ (2558) ที่กล่าวว่า วิธีการวัดมีความหลากหลาย ผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนรู้ ต้องตอบคำถามว่า ควรวัดและประเมินอย่างไร แล้วจึงลงมือสร้างเครื่องมือ ทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นดำเนินการประเมิน เป็นการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สอดคล้องกับแนวคิดของ กิ่งแก้ว อารักษ์ (2546) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องไม่แยกกระบวนการวัดและการประเมินผลออกจากการเรียนการสอน และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2557ก) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำเสนอเนื้อหา (presentation) 2) ขั้นการฝึก (practice) และ 3) ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (production)

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นรายงานผลการประเมินและพัฒนา เป็นการแจ้งผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้นักเรียนทราบ เพื่อให้นักเรียนทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง พร้อมทั้งให้แนวทางในการแก้ไขและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อีกทั้งครูสามารถนำผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนมาออกแบบ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการ (2557ข) กำหนดให้ครูผู้สอนรายงานความก้าวหน้าผลการพัฒนานักเรียนเป็นระยะ ๆ และสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556); โชติกา ภาณุผล, ณัฐภรณ์ หลาวทอง, และ กมลวรรณ ตั้งรณกานนท์ (2558) ที่กล่าวว่า การรายงานผลและนำผลไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนรู้จากการประเมินทำให้ผู้สอนได้สารสนเทศสำหรับนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังคงกล่าวอีกว่า การประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถทักษะของผู้เรียนขณะที่การเรียนการสอนยังคงดำเนินอยู่ อันจะได้สารสนเทศย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการติดตามดูความก้าวหน้าหรือพัฒนาการในการเรียนรู้ ตลอดจนจุดบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียนสำหรับปรับปรุงแก้ไขและซ่อมเสริม

2. ผลการทดลองใช้แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้นำแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน โดยมีการนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2557) ที่ได้กำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียน

นอกจากนี้ ผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในภาพรวม พบว่า นักเรียนทุกคนมีระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ (ระดับพอใช้ขึ้นไป) ในทุกทักษะ ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอบภาษาเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียน ในขั้นตอนที่ 5 ขึ้นรายงานผลการประเมินและพัฒนา เป็นการแจ้งผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้นักเรียนทราบ เพื่อให้นักเรียนทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง พร้อมทั้งทั้งคู่ได้ให้ข้อมูลย้อนกลับในทันที บอกแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนทราบแนวทางในการพัฒนาตนเอง อีกทั้งครูสามารถนำผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนมา ออกแบบ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนอยู่เสมอ ส่งผลให้ทักษะการสื่อสารของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกคน

เมื่อพิจารณาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนในแต่ละทักษะ พบว่า ผลการประเมินทักษะที่นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก คือ ทักษะการพูด ใน 2 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การพูดบรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง (ร้อยละ 93.75) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การสนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง (ร้อยละ 91.67) ทั้งนี้เนื่องจากในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การพูดบรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง เป็นการพูดโดยการนำบทที่นักเรียนเขียนและร่วมกันปรับแก้กับครู แล้วออกมาพูดหน้าชั้นเรียน โดยที่นักเรียนมีเวลาในการเตรียมตัวและฝึกซ้อม และเป็นการพูดเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนร้อยละ 93.75 มีระดับทักษะการพูดบรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองอยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ ชิ้นงานหรือใบงาน

ของทักษะการพูด มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นที่ความคล่องแคล่ว เนื้อหาและการแสดงท่าทาง มากกว่าการออกเสียงและความถูกต้องของภาษา ทำให้นักเรียนกังวลต่อความผิดพลาดในการใช้ภาษาน้อยลง มีความมั่นใจและกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) ที่กล่าวว่า การสอนเพื่อการสื่อสารเน้นการใช้ภาษาของนักเรียนเป็นหลัก กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอยากแสดงออกทางภาษาหรือการทดลองใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเอง ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งจะทำให้การพัฒนาภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างธรรมชาติ ส่วนผลการประเมินทักษะที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนค่อนข้างน้อย คือ ทักษะการเขียนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การเขียนบรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดภาระงานทักษะการเขียนส่วนใหญ่จะเป็นประเภทงานเดี่ยว นักเรียนไม่ได้มีโอกาสในการปรึกษาหารือกับเพื่อน และครูได้มอบหมายภาระงานโดยกำหนดระยะเวลาให้นักเรียนส่งงานเขียนภายในคาบเรียน ทำให้นักเรียนมีเวลาไม่มากในการแก้ไขและขัดเกลางานเขียน

อย่างไรก็ตาม มีนักเรียนจำนวน 2 คนที่มีระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ระดับพอใช้ขึ้นไป) แต่เมื่อพิจารณาผลการประเมินในแต่ละทักษะ พบว่า นักเรียนทั้ง 2 คนมีผลการประเมินทักษะการฟัง-พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ การอ่านและการเขียนแสดงความคิดเห็นและการให้เหตุผลสนับสนุน และการเขียนบรรยายประสบการณ์ของตนเอง อยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้ จากการสอบถามผลการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่านักเรียนมีผลการเรียนค่อนข้างต่ำ และจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนไม่ถนัดรายวิชาภาษาอังกฤษ ไม่มีความมั่นใจในการใช้ภาษาเป็นอย่างมาก ในการจัดกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ครูจึงต้องให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด และให้เพื่อนคอยช่วยเหลือและอธิบายเพิ่มเติมหากนักเรียนมีข้อสงสัย อีกทั้งจากการตรวจชิ้นงานของนักเรียนทั้ง 2 คน พบว่าทักษะที่นักเรียนไม่ถนัดและควรได้รับการส่งเสริม คือ ทักษะการเขียน ครูจึงให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องราวของ

ตนเองในแต่ละวัน วันละ 3-4 ประโยค แล้วนำมาส่งครู เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนสามารถเขียนเล่าเรื่องราวของตนเองได้อย่างคล่องแคล่วและใช้โครงสร้างภาษาที่ถูกต้องมากขึ้น เนื่องจากทุกครั้งที่นักเรียนนำงานเขียนมาส่ง ครูจะให้ผลย้อนกลับโดยทันที โดยการอธิบายจุดที่นักเรียนควรปรับปรุงแก้ไข เช่น การใช้โครงสร้างประโยคและไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับการเขียนเล่าเรื่องราวของตนเอง เป็นต้น

3. คุณภาพของแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย การประเมิน 2 ประเด็น ได้แก่ ความสะดวกในการนำแนวทางการประเมินไปใช้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการประเมิน ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ ดังนี้

ด้านความสะดวกในการนำแนวทางการประเมินไปใช้ ผู้วิจัยได้เชิญครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 23101 มาร่วมประชุมเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการนำแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ ทำให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินอย่างชัดเจน รวมถึงในแผนการจัดการเรียนรู้มีการระบุแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับหากนักเรียนยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินย่อยที่ครูผู้สอนตั้งไว้ เช่น ในขั้นการสอน (presentation) ครูตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำศัพท์เกี่ยวกับกีฬาได้ทุกคำ หากนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินดังกล่าว ให้ครูอธิบายและยกตัวอย่างประโยคเพิ่มเติม ทำให้ครูผู้สอนทราบแนวทางในการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ แนวทางการประเมินดังกล่าว มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ยุ่งยาก สอดคล้องกับหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2557ก) และไม่ได้เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่ครูผู้สอน

ด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการประเมิน แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษช่วยให้ครูสามารถวัดระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ของนักเรียนได้ถูกต้อง ตรงตามสภาพจริงของนักเรียน เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริกส์แบบแยกองค์ประกอบและเกณฑ์การผ่านไว้อย่างชัดเจน ทำให้ครูผู้สอนสามารถประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ที่กำหนดได้อย่างแม่นยำ และสอดคล้องกัน สามารถแยกเด็กกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนได้ และวิเคราะห์ได้ว่า นักเรียนคนใดถนัดทักษะใด และมีทักษะใดที่ควรพัฒนา พร้อมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน นอกจากนี้ ครูสามารถนำผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน มาวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนต่อไป เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารช่วยให้นักเรียนทราบระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองในแต่ละทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทำให้นักเรียนทราบจุดเด่นและข้อบกพร่องของตนเองว่าควรพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในทักษะใด และการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนทราบแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองต่อไป สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556); โชติกา ภาณีผล, ณัฐภรณ์ หลาวทอง, และ กมลวรรณ ตั้งชนกานนท์ (2558) ที่กล่าวว่า การรายงานผลและนำผลไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนรู้ จากการประเมินทำให้ผู้สอนได้สารสนเทศสำหรับนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังกล่าวอีกว่า การประเมินระหว่างการเรียนรู้การสอนเพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนขณะที่การเรียนการสอนยังคงดำเนินอยู่ อันจะได้สารสนเทศย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการติดตามดูความก้าวหน้าหรือพัฒนาการในการเรียนรู้ ตลอดจนจุดบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียนสำหรับปรับปรุงแก้ไขและซ่อมเสริม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไปใช้ ดังนี้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการพูด ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงเวลา เพราะการฝึกทักษะการพูดใช้เวลานาน ซึ่งระยะเวลาในการเรียนอาจจะไม่เพียงพอ ผู้วิจัยต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยการเพิ่มระยะเวลาสำหรับการฝึกพูด หรือลดระยะเวลาในบางขั้นตอน

2. ในการนำแนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไปใช้ สิ่งสำคัญคือ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) แก่นักเรียน เพราะการให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงบวกและเป็นประโยชน์ ทำให้นักเรียนทราบจุดเด่นและข้อบกพร่องของตนเองว่าควรพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในทักษะใด และทราบแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองต่อไป

3. การประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษมากกว่าโครงสร้างไวยากรณ์ และการแจ้งเกณฑ์การประเมินก่อนการปฏิบัติการเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายและแนวทางในการทำงาน อีกทั้งยังลดความกังวลเกี่ยวกับการใช้โครงสร้างไวยากรณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ผลการประเมินทักษะที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนค่อนข้างน้อย คือ ทักษะการเขียน ดังนั้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน

2. การประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน เพราะนักเรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการประเมินตนเอง ทำให้ผู้วิจัยมีความกังวลเกี่ยวกับความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน ในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วน

ร่วมในการประเมิน โดยการพัฒนาแบบหรือแนวทางในการส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในการประเมินตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2557ก). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2557ข). แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ การสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: บริษัทจามจุรีโปรดักส์.
- กิ่งแก้ว อาริรักษ์. (2546). การวัดและประเมินผลทางภาษา. กรุงเทพฯ: บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น.
- ชิตพิมล พลสมบัติ. (2549). การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โชติกา ภาษีผล, ญัฏภรณ์ หลาวทอง และกมลวรรณ ดัชนีกันนท์. (2558). การวัดและการประเมินผล การเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พลรัก ไชโย. (2545). การศึกษาผลการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นครสวรรค์: สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องทำให้พ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิไล ตันเสียงสม. (2548). การพัฒนาการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีร์ ระวัง. (2558). ศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับคนไทยสู่อาเซียน. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริจิตต์ เดชอมรชัย. (2555). การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุทธิรา ปลั่งแสงมาศ. (2550). การใช้เอกสารจริงที่เน้นสื่อในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภรณ์ ตั้งตระกูล. (2548). การศึกษาผลการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เพลงประกอบการสอนที่มีต่อความสามารถในการฟังและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารโดยใช้เพลงเป็นสื่อประกอบการสอนกับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นครสวรรค์: สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- เสนีย์ วิลาวรรณ. (2546). สารการเรียนรู้พื้นฐานพัฒนาทักษะภาษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ ปริดีกุล. (2558). “มโนทัศน์การเรียนรู้คัดสรรสู่รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร.” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 9(1): 1-26.

คำแนะนำสำหรับการส่งบทความตีพิมพ์

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเป็นวารสารที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย รวมทั้งกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนางานความรู้ในสาขาต่างๆ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ อันเป็นการเปิดโลกกว้างทางการเรียนรู้ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 เมษายน ของทุกปี)

บทความที่ส่งมาเผยแพร่ ต้องเป็นบทความใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. งานวิจัย (Research Papers) เป็นผลงานจากการค้นคว้าทดลองหรือวิจัยทางวิชาการที่ผู้เขียนหรือกลุ่มผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตัวเอง
2. บทความวิชาการ (Articles) ซึ่งอาจแยกเป็นบทความปริทัศน์ (Review Articles) และบทความเทคนิค (Technical Articles) ซึ่งเรียบเรียงจากการตรวจสอบเอกสารวิชาการในสาขานั้นๆ
3. บทความอื่นๆ ที่คณะผู้จัดทำเห็นสมควร เช่นงานแปล รวมถึงจดหมายถึงบรรณาธิการ (Letters to Editor)

การเตรียมต้นฉบับ

ผลงานวิชาการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์บนกระดาษขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว เว้นขอบซ้าย 1.25 นิ้วและขอบขวา 1 นิ้ว ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point จำนวน 1 ชุด และควรแนบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกลงแผ่นซีดี (CD-ROM) พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word หรือโปรแกรมที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป โดยมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์ จำนวน 1 ชุด

2. บทความที่เป็นบทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 บทคัดย่อ (Abstract) ให้เขียนนำหน้าตัวเรื่อง เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการและผลสรุป ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือร้อยละ 3 ของตัวเรื่อง และให้ระบุคำสำคัญ (Key word) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษท้ายบทคัดย่อ จำนวนไม่เกิน 3 คำ และไม่ควรใช้คำย่อในบทคัดย่อสำหรับบทความที่ต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ ต้องส่งบทคัดย่อภาษาไทยด้วย

2.2 บทนำ ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินการทดลอง

2.4 สรุปและอภิปรายผล

2.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.6 กรณีมีรูปภาพ และกราฟ กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs หรือ Tiffs เท่านั้น ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ จะไม่รับภาพประกอบบทความที่เป็นการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับและภาพสแกน เนื่องจากจะมีผลต่อคุณภาพในการพิมพ์ และจะลงภาพสีเมื่อจำเป็น เช่น แสดงสีของดอกไม้ เป็นต้น ในกรณีที่เปลี่ยนรูปถ่ายให้ขาดโดยใช้หมึกสีดำที่มีเส้นคมชัด หมายเลขรูปภาพ และกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง และอยู่ด้านล่างกึ่งกลางของรูปภาพและกราฟ

2.7 การพิมพ์ตาราง กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง อยู่ด้านบนชิดซ้ายของตาราง

2.8 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (Author – date on text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง รวมทั้งให้มีการอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference citation) โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนอ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง

หมายเหตุ: นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะต้องมีการรับรองจากประธาน หรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาถึงพิมพ์เผยแพร่

การติดต่อในการจัดส่งบทความ

1. ทางไปรษณีย์: บรรณาธิการ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220

2. ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: nbu.journal@northbkk.ac.th หรือ nbu.journal@gmail.com

3. ทางโทรศัพท์ สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย 0-2972-7200 ต่อ 502

4. ผู้สนใจส่งบทความให้ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม และใบสมัคร รวมทั้งสามารถสมัครออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/NBU>

5. การชำระค่าพิจารณาบทความ ให้โอนเงินเข้าบัญชี ออมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาสะพานใหม่-ดอนเมือง เลขที่ 134-5567-992 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2”

ใบสมัครส่งบทความลงตีพิมพ์ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
(การกรอกใบสมัครโปรดใช้วิธีการพิมพ์)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย):

.....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ):

.....

ผู้เขียน (ชื่อที่ 1)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 2)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 3)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ประเภทบทความที่นำเสนอ

- ☐ บทความวิชาการ (Academic article)
- ☐ บทความวิจัย (Research article)
- ☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)
- ☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

คำรับรองจากผู้เขียน

“ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิ์พิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

.....ลายมือชื่อ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วันที่

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว
นักศึกษาระดับ หลักสูตร
ขอส่งบทความวิจัยเรื่อง.....
.....
.....

โดยมี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มาเพื่อขอ
พิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่ได้ ส่งบทความวิจัยเรื่อง
เดียวกันนี้ไปลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ
(.....)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาตามรายชื่อข้างต้นจริง และได้
พิจารณาบทความดังกล่าวแล้ว เห็นสมควรให้ลงพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้

ลงชื่อ
(.....)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

วันที่ เดือน พ.ศ.

■ Contents

บทความวิชาการ

- 1** | • การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ
- 6** | • การใช้สื่อโต้ตอบอย่างเหมาะสมในการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนของครู

- 14** | • องค์การแห่งความเป็นเลิศ: กรณีสถานศึกษา

บทความวิจัย

- 24** | • เจตคติและพฤติกรรมการบริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร น้ำยาบิวเทปกร แบรินด์ “สามล้อ” จังหวัดนครนายก

- 39** | • การบริหารงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

- 54** | • รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร

- 66** | • ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหยุ่นตัวทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนมัธยมวิฑิตยาคม ชัยมงคลาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์

- 74** | • การรับรู้ทัศนคติด้านความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองของเยาวชนในการป้องกันตนเอง จากการใช้เครื่องมือแอลกอฮอล์

- 82** | • ศึกษาการจัดการด้านที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวก ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

- 95** | • การบริหารจัดการวิถีชีวิตชาวมุสลิมชุมชนตำบลปากคลอง อำเภอบาง จังหวัดภูเก็ต

- 105** | • การจัดประชุมการดำเนินการปลูกเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

- 112** | • รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

- 126** | • ปัญหาและการแก้ไขการจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการ คณะครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

- 133** | • ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

- 141** | • การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

- 154** | • การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง e-Book สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

- 167** | • การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยชุดฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 173** | • การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 กรุงเทพมหานคร

- 184** | • ผลการจัดโปรแกรมห้องเรียนรักษาระดับชาติ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

- 192** | • รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

- 205** | • การพัฒนาแบบสอบถามวิจัยการแจกแจงสภาวะคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร

- 219** | • แนวทางการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

- ดร.ปฐมพงศ์ กุณแก้ว
■ ผศ.ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร
■ ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสม
■ ผศ.ดร.ภาวดี อนันต์นารี

- ดร.กนกพิชญ์ วิฑิตยานันท์
■ กุลภัทร โขชนกุล
■ นฤมล วิฑิตธรรมศักดิ์
■ กิตติคุณ ทองกาบ
■ ผศ.ดร.สันติชัย จะสุวรรณ
■ จิราพร เข้มหอม
■ อารินทร์ สานนท์
■ รศ.ดร.โกศล มีคุณ
■ รศ.ดร.นภาพร สมประสงค์
■ จุฑามาศ สุทินรัมย์
■ สุชอุบล วงษ์ทิม
■ จิระสุทธ สุสวดี
■ จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์
■ ณัฐวิภากร ปิงแก้ว
■ ชมพูนุช จิตติถาวร

- ขวสิทธิ์ ณ กลาง
■ กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์
■ ผศ.ดร.ดวงใจ พานิชเจริญกิจ
■ ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ เชื้อวรดิษฐ์
■ อินพร แก้วโสม
■ ขวณัฐ สมชาติโต
■ นพดล พลเยี่ยม
■ ดร.สุภาพร เข้มแสง
■ ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง
■ นวัตกรรม วรธรรม
■ สุคนธา ทิมแสงทิต
■ ผศ.ดร.ประนิต มีสอน
■ พิมพ์ ภิรมย์เนตร

- ผศ.ดร.เพชรวัลย์ ภิระณัฐพงศ์
■ ผศ.ดร.เพ็ญศรี แสงเจริญ
■ วิภาณี สุทธิพิชัย
■ จงจิต คำสิม
■ อัญชลี ชัยรัชกุล
■ สุธาสินี พลอยขาว
■ รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขานันท์
■ ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทยเลิศ
■ สมิตตา เสนาพรหม
■ เพ็ญศรี แสงเจริญ
■ สุวรรณี หุ่นขาว
■ ดร.นรงค์ พิมพ์
■ ผศ.ดร.สิริกาญจน์ ธนบุรีพรพินิต
■ อติธยา พยศิลป์
■ ผศ.ดร.สุวิพร อนุศาสนนันท์
■ ผศ.ดร.สมพงษ์ ปันนุ
■ อธิกา อึ้งสกุล
■ ดร.วราวุธ ลักขณโคติ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
NORTH BANGKOK UNIVERSITY

■ วิทยาเขตสะพานใหม่ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220

Tel. 0-2972-7200 Fax. 0-2972-7751

■ วิทยาเขตรังสิต

59 ถ.รังสิต-นครนายก (คลอง 3) อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130

Tel. 0-2533-1000 Fax. 0-2533-1020

www.northbkk.ac.th

